

การศึกษาสถานภาพ การใช้อาคารสถานที่และกำลังครูโรงเรียนรัฐบาล
ในภาคศึกษา 7 ปีการศึกษา 2513

ปริญญานิพนธ์

ของ

ประยุทธ เกื่อนวล

THE LIBRARY
COLLEGE OF EDUCATION
BANGKOK, THAILAND

เสนอต่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
26 กุมภาพันธ์ 2514

การศึกษาด้านภาพการใช้อาคารสถานที่ และกำลังครูโรงเรียนรัฐบาล
ในภาคศึกษา 7 ปีการศึกษา 2513

บทคัดย่อ

รอง

ประยุทธ์ เกียรติกุล

เสนอต่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
26 กุมภาพันธ์ 2514

การศึกษานี้ เพื่อทราบสภาพการใช้ของอาคารสถานที่และกำลังครู ของโรงเรียนรัฐบาล ในภาคศึกษา 7 ได้แก่จังหวัด พิษณุโลก นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ พิจิตร กำแพงเพชร สุโขทัย ตาก เพชรบูรณ์ โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูใหญ่ 42 คน ครู 711 คน ปรากฏผลดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนส่วนมากตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมสมควร
2. อาคารเรียนและอาคารประกอบ ส่วนมากมีสภาพพอใช้ได้
3. โรงเรียนส่วนมากใช้อาคารต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์เต็มที่
4. โรงเรียนส่วนมากต้องการอาคารเรียนเพิ่ม
5. ปัญหาสำคัญในการดูแลรักษาอาคารสถานที่ คือ ขาดรั้ว และการโรง
6. โดยส่วนรวม เมื่อพิจารณาจากอัตราเฉลี่ยนักเรียนต่อครู (๒๒:๑) นับว่ามีจำนวนครู เพียงพอ แต่เมื่อพิจารณาตามสาขาวิชาเฉพาะ จะมีครูไม่เพียงพอ โดยเฉพาะครู ภาษาอังกฤษมีไม่พอเพียง
7. ราษฎรส่วนใหญ่ได้รับสวัสดิการต่าง ๆ พอสมควร ยกเว้นบ้านพักครูมีไม่เพียงพอ
8. วัสดุและกำลังใจของครูส่วนใหญ่ได้รับจากผู้นับถือนับถือศาสนาเป็นที่น่าพอใจ

A STUDY OF THE UTILIZATION OF SCHOOL PLANT AND
TEACHERS OF THE GOVERNMENT SECONDARY SCHOOLS,
EDUCATIONAL REGION 7, IN THE ACADEMIC
YEAR OF 1970

ABSTRACT

BY

PRAYOOT KIRDNUAL

Presented in Partial Fulfillment of the Requirement
for the Master of Education Degree
at the College of Education
February 26, 1971

The major purpose of this study was to investigate the utilization of school plant and teachers of the government secondary schools in the Educational Region 7, in the academic year 1970. This region included 8 provinces, namely, Phitsanuloke, Nakhonsawan, Utaradit, Phichit, Kamphaengphet, Sukhothai, Tak, Phetchabun. Questionnaires were sent to 42 principals and 711 teachers. The major findings of this study were as follows

1. Most schools were situated in suitable locations.
2. Most classroom buildings and related constructions were in good condition.
3. Most school buildings were operating at high percentage.
4. Many schools were in need of classroom buildings.
5. The crucial problems for taking care of the buildings were the lack of fence and janitors.
6. On the whole, there were enough teachers in the region, the student teacher ratio was 22:1. However, most schools indicated that English teachers were inadequate.
7. In general, the welfare of the teachers was quite satisfactory even though there were not enough staff houses.
8. Most of the teachers felt they had received moderate morale support from their administrators.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้

พจน. ส. พันธ์ชัย

ประธาน

ก้องเกียรติ

กรรมการ

ดร. อรุณ

กรรมการ

26 กุมภาพันธ์ 2514

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ เพราะผู้เขียนได้รับคำแนะนำและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากอาจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย ผู้ร่วยศาสตร์จารย์เกียรติ ศรีพงษ์ และอาจารย์ปริญญาก อังศุสิงห์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย ผู้เขียนขอขอบคุณ ทรูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และทรู อาจารย์ ใบภาคศึกษา 7 ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ขอขอบคุณกองโรงเรียนรัฐบาลที่ช่วยเหลือ ส่งและรับแบบสอบถามให้เขียน

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้เขียนได้รับความช่วยเหลือจากครูและนักเรียนโรงเรียนบางขาด อำเภอบางขาด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คุณสมพันธ์ เจชะพันธ์ คุณอุวิทย์ มานิตกุล คุณประสิทธิ์ บัวกลี คุณประจักษ์ เกื้อแก้ว และอาจารย์ไพศาล ห้างพานิช ผู้เขียนขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ประยุพา เกื่อนวด

บทที่	สารบัญ	หน้า
1. บทนำ		1
	จุดมุ่งหมายในการค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
2. เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง		6
3. วิธีดำเนินการ		26
	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	26
	การสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย	29
	การรวบรวมข้อมูล	30
	การจัดกระทำข้อมูล	31
	สถิติวิเคราะห์	32
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล		33
	สัญลักษณ์ และอักษรย่อที่ใช้ในการแปลผล	33
	ผลการวิเคราะห์ที่ตั้งโรงเรียน	33
	ผลการวิเคราะห์ จำนวน ลักษณะ สภาพ และสุขลักษณะ ของอาคารและห้องต่าง ๆ	42
	ผลการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์ และความสูญเสีย เกี่ยวกับการใช้อาคาร	82
	ผลการวิเคราะห์ปัญหาการดูแลรักษาอาคารสถานที่ และความต้องการอาคารเพิ่ม	97
	ผลการวิเคราะห์ จำนวนครู วุฒิ และประสบการณ์ของครู	99
	ผลการวิเคราะห์การใช้ และปัญหาการใช้กำลังครู	108

บทที่	หน้า
ผลการวิเคราะห์ สวัสดิการ และขวัญของครู	161
5. สรุปผลการศึกษาค้นคว้า และข้อเสนอแนะ	203
-ความมุ่งหมาย -	203
สรุปผล	204
อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	208
บรรณานุกรม	212
ภาคผนวก ก.	221
ภาคผนวก ข.	224

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1. จำนวน ครู อาจารย์ โรงเรียนมัธยมศึกษา แผนกโรงเรียน ส่วนภูมิภาค กองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา ภาคศึกษา 7 จำแนกตามสถานศึกษา	27
2. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามระยะทาง จากแหล่งชุมชน เป็นรายจังหวัด	34
3. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามความห่างไกล จากแหล่งเสื่อมโทรม เป็นรายจังหวัด	35
4. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามความสะดวก ในการคมนาคมมาถึงโรงเรียน เป็นรายจังหวัด	36
5. แสดงจำนวนโรงเรียน แจกแจงตามขนาดที่ดินของโรงเรียน จำแนกเป็นรายจังหวัด	37
6. แสดงการแจกแจงสภาพพื้นดินที่โรงเรียน จำแนกเป็นรายจังหวัด	38
7. แสดงการแจกแจงสภาพสนามกีฬาของโรงเรียน เป็นรายจังหวัด	39
8. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามสภาพร่มไม้ และที่พักผ่อน เป็นรายจังหวัด	40
9. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้ เป็นรายจังหวัด	41
10. แสดงจำนวนโรงเรียน อาคาร หอเรียน จำแนกเป็นรายจังหวัด	42
11. แสดงการแจกแจงลักษณะอาคารเรียน เป็นรายจังหวัด	44

ตาราง	หน้า
12. แสดงการแจกแจงอาคารเรียน จำแนกตามอายุ เป็นรายจังหวัด	45
13. แสดงการแจกแจงจำนวนอาคารเรียน จำแนกตามสภาพ เป็นรายจังหวัด	46
14. แสดงการรายเฉลี่ย殊殊ลักษณะของห้องเรียน จำแนกเป็นรายจังหวัด	47
15. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียนที่มีและไม่มีห้องเฉพาะวิชา จำแนกตามประเภทของห้อง เป็นรายจังหวัด	49
16. แสดงการรายเฉลี่ย殊殊ลักษณะของห้องเฉพาะวิชา เป็นรายจังหวัด จำแนกตามประเภทของห้อง	51
17. แสดงจำนวนโรงเรียนที่มี และไม่มีเกี่ยวกับอาคารอุตสาหกรรมศิลป์ และคหกรรมศิลป์ จำแนกเป็นรายจังหวัด	53
18. แสดงการแจกแจงจำนวนอาคารอุตสาหกรรมศิลป์ และคหกรรมศิลป์ จำแนกตามลักษณะเป็นรายจังหวัด	54
19. แสดงการแจกแจงจำนวนอาคารอุตสาหกรรมศิลป์ และคหกรรมศิลป์ จำแนกตามอายุ เป็นรายจังหวัด	56
20. แสดงการแจกแจงจำนวนอาคารอุตสาหกรรมศิลป์ และคหกรรมศิลป์ จำแนกตามสภาพ เป็นรายจังหวัด	58
21. แสดงการรายเฉลี่ย殊殊ลักษณะของอาคารอุตสาหกรรมศิลป์ และคหกรรมศิลป์ เป็นรายจังหวัด	60
22. แสดงจำนวนโรงเรียนที่มี และไม่มีเกี่ยวกับโรงอาหาร, หอประชุม จำแนกเป็นรายจังหวัด	62

ตาราง	หน้า
23. แสดงการแจกแจงจำนวนอาคารโรงอาหาร, หอประชุม โรงอาหารรวมกับหอประชุม จำแนกตามลักษณะ เป็นรายจังหวัด	64
24. แสดงการแจกแจงจำนวนอาคารโรงอาหาร, หอประชุม, โรงอาหารรวมกับหอประชุม จำแนกตามอายุ เป็นรายจังหวัด	67
25. แสดงการแจกแจงสภาพของอาคารโรงอาหาร, หอประชุม, โรงอาหารรวมกับหอประชุม เป็นรายจังหวัด	70
26. แสดงการเรียงลำดับลักษณะของอาคารโรงอาหาร, หอประชุม โรงอาหารรวมกับหอประชุม จำแนกตามประเภทอาคาร เป็นรายจังหวัด	73
27. แสดงจำนวนนักเรียนต่อส้วมหรือที่ปัสสาวะ 1 ที่ จำแนกเป็น รายจังหวัด	75
28. แสดงจำนวนของส้วมและที่ปัสสาวะ จำแนกตามตำแหน่งที่ตั้ง	76
29. แสดงชนิดต่าง ๆ ของส้วมที่ใช้ในโรงเรียนของภาคศึกษา 7	77
30. แสดงการแจกแจงจำนวนส้วมหญิง, ชาย และที่ปัสสาวะ จำแนก จำแนกตามสภาพ เป็นรายจังหวัด	78
31. แสดงการเรียงลำดับลักษณะของส้วมและที่ปัสสาวะ จำแนกตาม รายจังหวัด	80
32. แสดงจำนวนอาคารเรียน เกี่ยวกับการดัดแปลงห้องเรียนเพื่อให้ ประโยชน์อื่น ตามความเห็นของครูใหญ่ จำแนกเป็นรายจังหวัด	82
33. แสดงจำนวนความถี่ของห้องเรียน จำแนกตามชั่วโมงที่ใช้โดยเฉลี่ย ใน 1 วัน เป็นรายจังหวัด	83

ตาราง	หน้า
34. แสดงการใช้ที่เรียน ตามเกณฑ์ที่กำหนด กับจำนวนนักเรียนที่มีอยู่ ในปัจจุบัน จำแนกเป็นรายจังหวัด	84
35. แสดงจำนวนโรงเรียนที่ใช้ห้องเฉพาะวิชาโดยเฉลี่ยใน 1 วัน จำแนกตามชั่วโมงที่ใช้ แยกตามประเภทของห้อง	85
36. แสดงจำนวนความถี่การใช้อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ และคหกรรมศิลป์ ในหน้าที่ต่าง ๆ จำแนกตามประเภทอาคาร	86
37. แสดงจำนวนอาคารอุตสาหกรรมศิลป์ และคหกรรมศิลป์ จำแนกตาม ชั่วโมงการใช้โดยเฉลี่ยใน 1 วัน เป็นรายจังหวัด	87
38. แสดงจำนวนความถี่การใช้โรงอาหาร, หอประชุม และโรงอาหาร รวมกับหอประชุม ในหน้าที่ต่าง ๆ จำแนกตามประเภทอาคาร	89
39. แสดงจำนวนอาคารที่เป็นโรงอาหาร, หอประชุม และโรงอาหาร รวมกับหอประชุม จำแนกตามชั่วโมงที่ใช้เฉลี่ยใน 1 วัน เป็นรายจังหวัด	90
40. แสดงจำนวนห้องสมุดที่เกี่ยวกับความสะดวกในการใช้ห้องสมุด ของครูและนักเรียน จำแนกตามรายจังหวัด	93
41. แสดงจำนวนความถี่ของห้องสมุดที่นักเรียนสามารถเข้าใช้ได้พร้อมกัน ในคราวเดียว จำแนกเป็นรายจังหวัด	94
42. แสดงจำนวนความถี่ของห้องสมุด จำแนกตามชั่วโมงที่ใช้โดยเฉลี่ย ใน 1 วัน เป็นรายจังหวัด	95
43. แสดงความถี่ของปัญหาในการดูแลรักษาอาคารสถานที่ จำแนกเป็นรายจังหวัด	97

ตาราง	หน้า
44. แสดงลำดับความต้องการอาคารเพิ่ม จำแนกตามประเภทอาคาร เป็นรายจังหวัด	98
45. แสดงจำนวนครู แจกแจงตามเพศ วุฒิ และอายุจริง เป็นรายจังหวัด	99
46. แสดงจำนวนครู แจกแจงตามอายุราชการ,เงินเดือน เป็นรายจังหวัด	101
47. แสดงจำนวนครูใหญ่ แจกแจงตามเพศ วุฒิ และอายุจริง เป็นรายจังหวัด	102
48. แสดงจำนวนครูใหญ่ แจกแจงตามอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ และเงินเดือน จำแนกเป็นรายจังหวัด	103
49. แสดงระดับความสนใจในการแสวงหาความรู้ของครูในทัศนะของครู โรงเรียนเดียวกัน จำแนกเป็นรายจังหวัด	104
50. แสดงระดับความสนใจในการแสวงหาความรู้ของครู ในทัศนะ ของครูใหญ่	105
51. แสดงจำนวนครูที่เคยและไม่เคยได้รับการอบรม และการนำความรู้ จากการอบรมมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงาน จำแนกตาม รายจังหวัด	106
52. แสดงจำนวนครูใหญ่ที่เคยและไม่เคยรับการอบรมเกี่ยวกับงานใน หน้าที่ และการนำความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการทำงาน	107
53. แสดงจำนวนเฉลี่ยของนักเรียนต่อครู 1 คน จำแนกเป็นรายจังหวัด	108
54. แสดงจำนวนความถี่ของครูชาย,ครูหญิง จำแนกตามชั่วโมงสอน ใน 1 สัปดาห์ เป็นรายจังหวัด	109

ตาราง	หน้า
55. แสดงจำนวนครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี, ปริญญาตรีขึ้นไป จำแนกตาม ชั่วโมงการสอนใน 1 สัปดาห์ เป็นรายจังหวัด	112
56. แสดงจำนวนครูที่อายุไม่เกิน 40 ปี และ 41 ปีขึ้นไป จำแนกตาม ชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์ เป็นรายจังหวัด	115
57. แสดงจำนวนครูที่อายุราชการไม่เกิน 5 ปี, 6 ปีขึ้นไป จำแนกตาม ชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์ เป็นรายจังหวัด	118
58. แสดงจำนวนครูที่มีเงินเดือนน้อย ปานกลาง และเงินเดือนสูง จำแนกตามชั่วโมงการสอนใน 1 สัปดาห์ เป็นรายจังหวัด	121
59. แสดงจำนวนความถี่ของครูใหญ่ จำแนกตามชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์	124
60. แสดงจำนวนความถี่ของครู จำแนกตามชั่วโมงสอนซ่อมเสริม ใน 1 สัปดาห์ เป็นรายจังหวัด	125
61. แสดงค่ารายเฉลี่ยและการทำงานนอกเหนือการสอนของครู จำแนกตามเพศ วุฒิ และอายุราชการ	126
62. แสดงจำนวนความถี่ของครู จำแนกตามจำนวนนักเรียนในชั้น ที่ครูสอนโดยเฉลี่ย เป็นรายจังหวัด	128
63. แสดงการแจกแจงจำนวนครูที่สอนตรงและไม่ตรงตามความสามารถ จำแนกตามวุฒิ เป็นรายจังหวัด	129
64. แสดงปัญหาของครูใหญ่ ในการจัดครูเข้าสอน	130
65. แสดงจำนวนโรงเรียนที่มีครูในสาขาวิชาต่าง ๆ เกินและไม่พอ จำแนกเป็นรายจังหวัด	131

ตาราง	หน้า
66. แสดงจำนวนโรงเรียนที่ต่องการครูเพิ่มอีก ในปีการศึกษา 2513 จำแนกเป็นรายจังหวัด	133
67. แสดงความเหมาะสมของงานนอกเหนืองานสอน กับความรู้ ความสามารถของครู จำแนกตามวุฒิ เป็นรายจังหวัด	134
68. แสดงการรายเฉลี่ยเวลาที่ใช้เตรียมตัวเข้าสอน เมื่อสัญญาเริ่มแล้ว, เวลาที่อยู่โรงเรียนก่อนโรงเรียนเข้า และโรงเรียนเลิกแล้ว จำแนกเป็นรายจังหวัด	136
69. แสดงการแจกแจงจำนวนครูชาย, หญิง จำแนกตามวันลา ในภาคต้น ปีการศึกษา 2513 เป็นรายจังหวัด	138
70. แสดงการแจกแจงจำนวนครู วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี, ปริญญาตรีขึ้นไป จำแนกตามวันลา ในภาคต้นปีการศึกษา 2513 เป็นรายจังหวัด	140
71. แสดงการแจกแจงจำนวนครูอายุไม่เกิน 40 ปี, 41 ปีขึ้นไป จำแนกตามวันลาในภาคต้นปีการศึกษา 2513 เป็นรายจังหวัด	142
72. แสดงการแจกแจงจำนวนครูที่มีอายุราชการไม่เกิน 5 ปี 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามวันลา ในภาคต้นปีการศึกษา 2513 เป็นรายจังหวัด	144
73. แสดงการแจกแจงจำนวนครูที่มีเงินเดือนน้อย ปานกลาง และเงินเดือน สูง จำแนกตามวันลา ในภาคต้นปีการศึกษา 2513	146
74. แสดงการแจกแจงจำนวนครูใหญ่ตามเพศ วุฒิ อายุจริง อายุราชการ ในตำแหน่งครูใหญ่ และเงินเดือน จำแนกตามวันลา ในภาคต้น ปีการศึกษา 2513	148
75. แสดงจำนวนครูที่เข้าสอนแทนครูที่ไม่มา จำแนกเป็นรายจังหวัด	155

ตาราง	หน้า
76. แสดงจำนวนครูที่สังเกตการปล่อยให้ชั้นว่างโดยไม่มีครูเข้าสอน จำแนกเป็นรายจังหวัด	156
77. แสดงลักษณะการประชุมและปริญางานของครูในโรงเรียนต่าง ๆ	157
78. แสดงระดับความพอใจของครูเกี่ยวกับระดับมาตรฐานการเรียน ของนักเรียน เมื่อเทียบกับที่อื่น ๆ จำแนกเป็นรายจังหวัด	158
79. แสดงระดับความพอใจของครูใหญ่เกี่ยวกับมาตรฐานการเรียน ของนักเรียนเมื่อเทียบกับที่อื่น ๆ	159
80. แสดงการใช้เวลาว่างของครูที่โรงเรียน จำแนกเป็นรายจังหวัด	160
81. แสดงจำนวนครูที่อยู่อาศัย และไม่ได้อยู่อาศัยบ้านพักครู ความสะดวก สบายของครูที่อาศัยบ้านพักครู และความจำเป็นที่ต้องอยู่บ้านพัก ของผู้ที่ไม่ได้อยู่ จำแนกเป็นรายจังหวัด	161
82. แสดงจำนวนครูที่ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับความสะดวกเรื่องอาหาร กลางวัน และน้ำดื่มที่ครูได้รับ จำแนกเป็นรายจังหวัด	162
83. แสดงจำนวนครูที่มีความเห็นเกี่ยวกับการจัดอุปกรณ์ และหนังสือ ประกอบการสอน จำแนกเป็นรายจังหวัด	163
84. แสดงการส่งเสริมขวัญและกำลังใจที่ครูได้รับ จำแนกตามเพศ วุฒิ อายุราชการ	164
85. แสดงระดับความสนใจให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นในการทำงาน ของครู ตามทัศนะของครูใหญ่	166
86. แสดงการายเเน่ดี้ย และค่าความแปรปรวนของความรู้สึกปลอดภัย และอบอุ่นใจของครู จำแนกตามเพศ เป็นรายจังหวัด	167

ตาราง	หน้า
87. แสดงค่ารายเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนของความรู้สึกลดลงกับ และอบอุ่นใจ ของครู จำแนกตามวุฒิเป็นรายจังหวัด	169
88. แสดงค่ารายเฉลี่ยและค่าความแปรปรวนของความรู้สึกลดลงกับ และความ อบอุ่นใจของครู จำแนกตามอายุจริงเป็นรายจังหวัด	171
89. แสดงค่ารายเฉลี่ย และค่าความแปรปรวนของความรู้สึกลดลงกับ และ อบอุ่นใจของครู จำแนกตามอายุราชการเป็นรายจังหวัด	173
90. แสดงค่ารายเฉลี่ย และค่าความแปรปรวนของความรู้สึกลดลงกับ และ อบอุ่นใจของครู จำแนกตามเงินเดือนเป็นรายจังหวัด	175
91. แสดงค่ารายเฉลี่ยและค่าความแปรปรวนของความร่วมมือกันทำงาน และเจตนาติดต่ออาชีพครูในทัศนะของครูในโรงเรียนเดียวกัน จำแนกเป็นรายจังหวัด	176
92. แสดงค่ารายเฉลี่ยและค่าความแปรปรวนของความร่วมมือกันทำงาน และเจตนาติดต่ออาชีพครูในทัศนะของครูใหญ่	177
93. แสดงจำนวนครูที่ต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย จำแนกตามเพศ เป็นรายจังหวัด	178
94. แสดงเหตุผลของการย้ายของครู จำแนกตามเพศ เป็นรายจังหวัด	181
95. แสดงจำนวนครูที่ต้องการย้ายและไม่ต้องการย้าย จำแนกตามวุฒิ เป็นรายจังหวัด	183
96. แสดงเหตุผลในการย้ายของครู จำแนกตามวุฒิ เป็นรายจังหวัด	185
97. แสดงจำนวนครูที่ต้องการย้ายและไม่ต้องการย้าย จำแนกตามอายุจริง เป็นรายจังหวัด	187

ตาราง	หน้า
98. แสดงเหตุผลในการย้ายของครู จำแนกตามอายุจริงเป็นรายจังหวัด	189
99. แสดงจำนวนครูที่ต้องการย้ายและไม่ต้องการย้าย จำแนกตามอายุราชการ เป็นรายจังหวัด	191
100. แสดงเหตุผลในการย้ายของครู จำแนกตามอายุราชการ เป็นรายจังหวัด	193
101. แสดงจำนวนครูที่ต้องการย้ายและไม่ต้องการย้าย จำแนกตามเงินเดือนเป็นรายจังหวัด	195
102. แสดงเหตุผลการย้ายของครู จำแนกตามเงินเดือนเป็นรายจังหวัด	197
103. แสดงการแจกแจงครูใหญ่ที่ต้องการย้าย ไม่ต้องการย้าย และต้องการเป็นครูน้อย จำแนกตามเพศ วุฒิ อายุจริง อายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ และเงินเดือน	199
104. แสดงเหตุผลการย้ายของครูใหญ่ จำแนกตามเพศ วุฒิ อายุจริง อายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ และเงินเดือน	200

บัญชีภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1. แสดงกราฟแท่งเปรียบเทียบลักษณะอาคารเรียน, อาคาร อุตสาหกรรมศิลป์, คหกรรมศิลป์, โรงอาหาร, หอประชุม และโรงอาหารรวมกับหอประชุม	66
2. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบอายุอาคารเรียน, อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ คหกรรมศิลป์, โรงอาหาร, หอประชุมและโรงอาหารรวมกับหอประชุม	69
3. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบสภาพอาคารเรียน, อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ คหกรรมศิลป์, โรงอาหาร, หอประชุมและหอประชุมรวมกับ โรงอาหาร	72
4. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบการใช้อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ คหกรรมศิลป์ โรงอาหาร, หอประชุมและโรงอาหารรวมกับหอประชุม	92
5. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบการใช้ห้องเรียน ห้องเฉพาะวิชาต่าง ๆ และห้องสมุดโดยเฉลี่ยใน 1 วัน	96
6. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยใน 1 สัปดาห์ ของครูชาย และครูหญิง	111
7. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยใน 1 สัปดาห์ ของครูผู้ดีต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีขึ้นไป	114
8. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยใน 1 สัปดาห์ ของครูอายุ 40 ปีลงมา และครูอายุ 41 ปีขึ้นไป	117
9. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยใน 1 สัปดาห์ ของครูอายุราชการ 5 ปีลงมา กับ 6 ปีขึ้นไป	120

ภาพที่	หน้า
10. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยใน 1 สัปดาห์ ของครูเงินคือน้อย เงินคือนปานกลาง เงินคือนสูง	123
11. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบ จำนวนวันลาในภาคต้นปีการศึกษา 2513 ของครูชาย ครูหญิง ครูใหญ่ชาย และครูใหญ่หญิง	150
12. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบ จำนวนวันลาในภาคต้นปีการศึกษา 2513 ของครู และครูใหญ่ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และครูใหญ่ที่มีวุฒิ ปริญญาตรีขึ้นไป	151
13. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนวันลาในภาคต้นปีการศึกษา 2513 ของครูและครูใหญ่ที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี ครูและครูใหญ่ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป	152
14. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบวันลา ในภาคต้นปีการศึกษา 2513 ของครูใหญ่และครู จำแนกตามอายุราชการที่เป็นครูใหญ่ และอายุราชการของครู 5 ปีลงมา และ 6 ปีขึ้นไป	153
15. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบวันลา ในภาคต้นปีการศึกษา 2513 ของครูและครูใหญ่ที่มีเงินคือน้อย เงินคือนปานกลาง และเงินคือนสูง	154
16. กราฟแท่งเปรียบเทียบครูชาย และครูหญิง ที่ต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย	180
17. กราฟแท่งเปรียบเทียบ ครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และครูวุฒิ ปริญญาตรีขึ้นไปที่ต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย	184

ภาพที่	หน้า
18. กราฟแท่งเปรียบเทียบครูที่อายุไม่เกิน 40 ปี และครูที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป ที่ต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย	188
19. กราฟแท่งเปรียบเทียบครูอายุราชการ 5 ปีลงมา และครูอายุราชการ 6 ปีขึ้นไป ที่ต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย	192
20. กราฟแท่งเปรียบเทียบครูเงินเดือนน้อย เงินเดือนปานกลาง และเงินเดือนสูง ที่ต้องการย้ายและไม่ต้องการย้าย	196

บทที่ 1

บทนา

ในการวัดความเจริญก้าวหน้าของประเทศ (กองวางแผนการศึกษา, 2511 : 219) ระบุไว้จากการศึกษาของประชากร ความเจริญทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นทางการเมือง การทหาร การเศรษฐกิจจะมั่นคง และยั่งยืนอยู่ได้ก็ต่ออาศัยการศึกษาเป็นฐานรองรับเรื่องอื่น ๆ ทั้งปวง การศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาสังคมส่วนรวม เพราะไม่ใช่เพียงแค่จะฝึกฝนคน เพื่อความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม เพื่อพัฒนาการทางการเมือง และเพื่อความก้าวหน้าทางสังคมเท่านั้น การศึกษายังมีบทบาทสำคัญในการสร้างพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ ค่านิยม (Value) เจตนา (Attitude) และสิ่งอื่นๆ ตลอดจนความรู้ความสามารถต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการพัฒนาประเทศด้วย

ปัจจุบันนี้ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาทางก้นเศรษฐกิจ ชากำลังคนระดับกลาง ที่จะเพิ่มผลผลิตทางอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการศึกษาค้นคว้า เรื่องความต้องการกำลังคน (เอกวิทย์ ณ ถลาง, 2510 : 22) พบว่า "น่าจะมีการขยายระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษามากที่สุด เพราะผู้ที่มีการศึกษาระดับนี้ ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจกับประเทศในอัตราสูง"

การผลิตกำลังคนระดับกลางปริมาณส่วนใหญ่ เป็นหน้าที่ของกรมวิสามัญศึกษา ซึ่งอธิบดีกรมวิสามัญศึกษา (ก่อ สวัสดิพิพาธิชัย, 2513 : 171) ได้ตระหนักถึงเรื่องนี้เป็นอย่างดีว่า "การมัธยมศึกษาเป็นเรื่องความเป็นความตายของประเทศไทยขณะนี้ ทั้งนี้เพราะจำนวนนักเรียนในชั้นมัศึกษามีจำนวนน้อยเกินไป เมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียนในระดับอื่น เทียบกับความต้องการกำลังคนระดับกลางและระดับสูง และเทียบทางสถิติกับประเทศเพื่อนบ้าน" ประเทศไทยต้องขยายตัวระดับมัธยมศึกษาให้มาก โดยเน้นทั้งด้านปริมาณและคุณภาพควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้เพราะคุณภาพของประชากรและกำลังคนของประเทศ จะเจริญขึ้นหรือทรุดต่ำลงเพียงใด ขึ้นอยู่กับ คุณภาพของการมัธยมศึกษา เป็นส่วนใหญ่

การที่จะปรับปรุงคุณภาพและเพิ่มปริมาณนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา มีสิ่งที่ควรพิจารณาอยู่หลายประการ เช่น หลักสูตร แบบเรียน อาคารสถานที่และครู เป็นต้น กรมวิสามัญศึกษาได้กำหนดนโยบายในการดำเนินงานไว้ ดังนี้ (กรมวิสามัญศึกษา, 2511 . 3)

1. จะเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพการมัธยมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลให้สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนภูมิภาค
2. จะใช้อาคารสถานที่ ครู และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่
3. จะปรับปรุงหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น
4. จะนำวิธีการและอุปกรณ์ใหม่ ๆ ที่จำเป็นบางประการมาใช้ในการขยายปริมาณและคุณภาพ

5. จะปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนราษฎร์ให้ทัดเทียมโรงเรียนรัฐบาล

ในการปรับปรุงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพื่อเพิ่มกำลังคนระดับกลางนั้น ตามนโยบายดังกล่าวข้างต้น กรมวิสามัญศึกษามีแนวโน้มที่จะขยายปริมาณ และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในส่วนภูมิภาคให้มากที่สุด เริ่มด้วย อาคารสถานที่ ครู ตลอดจนอุปกรณ์การศึกษา ในการดำเนินการนั้นอธิบดีกรมวิสามัญศึกษา (ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์, 2513 : 1) ได้แยกองค์ประกอบของโรงเรียนเป็น สาม ประการ ได้แก่ อาคารสถานที่ ครู และนักเรียน ครูจะต้องได้รับการปรับปรุงก่อน ถ้าครูมีความสามารถจะชักจูงให้ผู้นักครองเลื่อมใสศรัทธา โรงเรียนนั้นก็จะได้เด็กดี มีสติปัญญา กรมวิสามัญศึกษามีได้เริ่มต้นที่การหาครูดี แต่เริ่มด้วยอาคาร เช่น บ้านพักครู ด้วยเหตุผลว่า ครูวุฒิสูงยอมพิจารณา อาคาร บ้านพัก สวัสดิการของโรงเรียนว่าดีพอที่จะไปอยู่หรือไม่ แสดงว่า กรมวิสามัญศึกษาเล็งเห็นถึงความสำคัญของ อาคารสถานที่และครู เป็นอันดับแรก ในการพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

สิ่งที่น่าพิจารณาเกี่ยวกับอาคารสถานที่ (ชนู แสงศักดิ์, 2511 . 153) อาคารและสถานที่เป็นการลงทุนเพื่อการศึกษาอย่างหนึ่ง การมีอาคารมากเกินไปไม่ได้ใช้ประโยชน์เท่าที่ควร ย่อมจะสูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ ผู้บริหารบางคนมักจะพยายามหาทางให้ได้ห้องเรียนมากขึ้นโดยไม่คำนึงถึงการใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า (สมชัย วุฒิปรีชา, 2511 . 21) อาคารควรคิดหาทางใช้ประโยชน์ให้มากกว่าวันละ 5 ชั่วโมง การวางแผนไว้อย่างดี จะทำให้ประหยัดเงิน

และนำเงินนั้นมาใช้ในทางอื่น ๆ ที่จำเป็นได้

ในก้านกำลังครู (ชญ. แสงทักดิ์, 2511 : 154) จำนวนและอัตราครูที่สอนในแต่ละโรงเรียน สามารถนำมาเป็นวิธีการคิดประสิทธิภาพทางการศึกษาได้อย่างหนึ่ง เพราะงานอย่างเดียวกัน ถ้ามีครูมากเกินไป แต่ได้ผลงานเท่ากัน ก็ถือว่า ประสิทธิภาพการศึกษาค่าจึงต้องป้องกันแก้ไข เรื่องที่มีครูมากเกินไปในบางโรงเรียน ควรพยายามจัดการให้มีครูเฉพาะวิชา เพียงพอกับวิชาที่จะเปิดสอนตามหลักสูตร และพยายามใช้กำลังครูให้ถูกต้องตามความสามารถและความถนัดของครู

สถานภาพทางการมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาคเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวข้างต้น โดยทั่ว ๆ ไป (สมาคมการศึกษา, 2508 : 57) อาคารเรียนของโรงเรียนในสังกัดกรมวิสามัญศึกษา อยู่ในสภาพที่ดูพังเสียหายมาก ซากครูที่มีคุณภาพ สาเหตุมาจากครูหมดสมรรถภาพ เช่นมีอายุมาก ครูหมกมุ่นกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากขาดสวัสดิการ ขาดเจตคติที่ดีในการทำงาน เหล่านี้ ทำให้ผู้เขียนสนใจที่จะตรวจค้นดูว่า สถานภาพดังกล่าวมาแล้ว ขณะนี้มีสภาพเท็จจริงเพียงไร เช่น สถานภาพอาคาร สถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ มีสภาพเป็นอย่างไร ครูมีประสิทธิภาพในการสอนเพียงไร การบริหารงานในโรงเรียนเป็นเครื่องช่วยส่งเสริมหรือบั่นทอนความมีน้ำใจของครูเพียงไร เนื่องจากผู้เขียนรับราชการและมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคศึกษา 7 จึงจะศึกษาสถานภาพดังกล่าวในภาคศึกษา 7 ได้แก่จังหวัด พิษณุโลก นครสวรรค์ ตาก สุโขทัย อุตรดิตถ์ เพชรบูรณ์ พิจิตร กำแพงเพชร รวม 8 จังหวัด ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ อาจจะใช้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพ และขยายปริมาณการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาส่วนภูมิภาค ตามนโยบายของกรมวิสามัญศึกษาต่อไปได้

จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาสถานภาพของอาคารสถานที่ และกำลังครูในแง่การใช้ ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. เกี่ยวกับอาคารสถานที่

1.1 ที่ตั้งของโรงเรียน

1.2 จำนวน ลักษณะ สภาพ และสุขลักษณะของอาคาร

- 1.3 การใช้ประโยชน์ และการสูญเสียเกี่ยวกับการใช้อาคาร
- 1.4 ปัญหาการดูแลรักษาอาคารสถานที่และความต้องการอาคารเพิ่ม
2. เกี่ยวกับครู
 - 2.1 จำนวน วุฒิ และประสบการณ์ของครู
 - 2.2 การใช้และปัญหาการใช้ครู
 - 2.3 สวัสดิการ และขวัญของครู

ความสำคัญของการค้นคว้า

1. ทำให้ทราบสภาพการใช้อาคารสถานที่และกำลังครู การสูญเสียที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ไม่เต็มที่ เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป
2. ทำให้ทราบปัญหา และความต้องการด้านกำลังครูและอาคาร เพื่อเป็นประโยชน์ต่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ในการจัดสรรงบประมาณและการวางแผนการศึกษา
3. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าวิจัยต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้านี้ ผู้เขียนส่งแบบสอบถามไปให้ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ครู อาจารย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคศึกษา 7 แผนกโรงเรียนส่วนภูมิภาค กองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2513 ได้แก่จังหวัดพิษณุโลก นครสวรรค์ ตาก สุโขทัย อุตรดิตถ์ เพชรบูรณ์ พิจิตร กำแพงเพชร จำนวน 46 โรงเรียน จำนวนครู 888 คน เป็นผู้กรอกรายการ

อนึ่ง ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้เขียนจะจำกัดอยู่ตามข้อความมุ่งหมาย ตัวแปรอื่น ๆ ที่มีกล่าวถึง ไม่อยู่ในขอบข่ายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ

1. สถานภาพ หมายถึง สภาพของอาคารสถานที่ และกำลังครูที่เป็นอยู่จริง ในวันที่ตอบแบบสอบถาม
2. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคศึกษา 7 สังกัดแผนก โรงเรียนส่วนภูมิภาค กองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
3. ครู, อาจารย์ คือ ข้าราชการครู ในภาคศึกษา 7 สังกัดแผนกโรงเรียน ส่วนภูมิภาค กองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
4. ครูใหญ่ หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนดังกล่าว
5. อาคารเรียน หมายถึง อาคารที่ใช้ทำการเรียนการสอน
6. อาคารประกอบ หมายถึง อาคารที่ใช้ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง นอกเหนือจาก อาคารเรียน เช่น หอประชุม โรงอาหาร โรงฝึกงาน ส้วม ฯลฯ
7. สถานที่ หมายถึง บริเวณโรงเรียน เช่น ที่ตั้งอาคาร สนาม ที่พักผ่อนนอกอาคาร ฯลฯ
8. ภาคศึกษา 7 ได้แก่ อาณาเขตจังหวัดพิษณุโลก นครสวรรค์ ตาก สุโขทัย อุตรดิตถ์ พิจิตร เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร

บทที่ 2

เอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เรื่องราวที่เกี่ยวกับอาคาร สถานที่ และกำลังคน มีผู้ศึกษากันกว้างไว้ในเอกสาร ตลอดจนบทความที่สำคัญ ๆ มีดังนี้

สถานที่ตั้งของโรงเรียน

มีเรื่องที่ควรพิจารณาคือ (กรมพลศึกษา, 2496 : 92)

1. สะดวกต่อการสัญจร เพื่อความสะดวกต่อการมาโรงเรียน เช่น มีรถผ่านถึงถนนคือ เป็นต้น
2. ไม่ห่างไกลจากบ้านเรือนประชาชนเกินไป เพื่อการเดินทางไปมาจะได้รวดเร็วและไม่เหนื่อยเกินไปในการเดินทาง ถ้ารัศมีประมาณ 2 กิโลเมตรอย่างมากที่สุดก็สมควรแล้ว
3. ห่างจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ ทั้งทาง กลิ่น - เสียง และอื่น ๆ เช่น โรงมหรสพ โรงงาน ตลาด โรงฆ่าสัตว์หรือแหล่งน้ำเน่าที่เต็มไปด้วยสิ่งปฏิกูล เป็นต้น
4. พื้นที่ดิน น้ำท่วมไม่ถึง ไม่มีแอ่งน้ำ หรือเป็นหลุมเป็นบ่อ ถ้าเป็นดินแดงหรือดินทราย จะยิ่งเหมาะเพราะไม่ขึ้นและในหน้าฝน
5. ไม่เป็นที่โล่งแจ้งจนเกินไป ทำให้ลมพัดได้เต็มที่ ฉะนั้นควรมีกันไม้ใหญ่บังลมและเป็นร่มก่าย ต้นไม้ไม่ควรชิดโรงเรียน มิฉะนั้นจะบังแสงสว่าง
6. ต้องมีเนื้อที่พอที่จะขยายได้ในภายหลัง อาจประมาณได้ว่า โรงเรียนชั้นประถม ควรมีเนื้อที่ราว 20 ไร่ มัธยมราว 30 ไร่ เป็นต้น
7. ควรให้ทางทางรถไฟ และแม่น้ำลำคลอง ในการสร้างโรงเรียน ถ้าจะให้มีความถูกต้องตามหลักวิชาทุกอย่าง (เอื้อ บุษปะเกศ หงสกุล, 2496 : 2 - 10) ควรจะพิจารณาเป็นลำดับ ดังนี้

1. ความสะดวกในการไปมา ก็ต้องหาสถานที่ซึ่งเด็กนักเรียนจะไปมายังโรงเรียนโดยสะดวก ตามกฎกระทรวงกรรมการออกตามความใน พ.ร.บ. ประถมศึกษา

พ.ศ.2478 (ฉบับที่ 2) กล่าวไว้ว่า ถ้าเป็นโรงเรียนชนิดเข้าไปเย็นกลับ ต้องเลือกสถานที่ ซึ่งเป็นย่านกลางที่เด็กส่วนมากจะไปมาได้สะดวก และถ้าเป็นโรงเรียนประจำบาลก็ควรให้อยู่ ไม่ไกลจากหมู่บ้านที่จะบังคับให้เด็กมาเรียนเกินกว่า 2000 เมตร ใ้มีการวางหลักไว้ว่า สำหรับเด็กชนากลาง ถ้าทางเดินเป็นที่ราบก็ไม่ควรให้นักเรียนต้องเดินเกินกว่าระยะยาว 4 กิโลเมตร ถ้าทางเดินเป็นที่สูง ๆ ต่ำ ๆ ขึ้น ๆ ลง ๆ ไม่ควรให้เด็กต้องเดินเกินกว่า 2 กิโลเมตร

2. ลักษณะของพื้นที่ พื้นดินต้องเป็นที่ดอนหรือที่เนินลาดเอียง ไม่มีที่ขุ่นน้ำขัง เอาไว้ พื้นดินต้องถูกน้ำและน้ำซึมไ้คือ ต้องมีความลึกของระดับน้ำใต้ดิน ไม่ต่ำกว่า 5 ฟุต ไม่เป็นพื้นที่ซึ่งถูกหวั่นด้วยมูลสัตว์ หรือขยะมูลฝอย

3. ขนาดของพื้นที่ มีหลักคำนวณว่า สำหรับเนื้อที่ภายในห้องเรียนนั้น ควรจะมีเนื้อที่คิดเฉลี่ย 2 ตารางเมตรต่อนักเรียนหนึ่งคน กับที่กลางแจ้งสำหรับให้นักเรียน วิ่งเล่นเดินเล่นอีก 5 ตารางเมตรต่อนักเรียนหนึ่งคน เกณฑ์อีกอย่างหนึ่ง คืออาคารมีขนาดสูง เท่าใดก็ตาม ควรมีที่ว่างซึ่งไม่มีหลังคาคลุมอย่างน้อยก็มีขนาดกว้างเท่ากับส่วนสูงของตัวอาคาร

4. บริเวณโรงเรียน โรงเรียนควรมีที่ว่างโดยรอบอาคารให้กว้างขวางพอที่ เด็กจะออกไปเดินวิ่งเล่นได้ ตามกฎหมายว่า ด้วยเรื่องการควบคุมการก่อสร้างอาคาร สำหรับอาคารสาธารณะบัญญัติว่า จะต้องมามีที่ว่างอันปราศจากหลังคาปกคลุมอยู่ 10 ใน 100 ส่วน ของพื้นที่ ตามหลักทั่ว ๆ ไป ที่ว่างโดยรอบอาคารนั้นอย่างน้อยต้องมีอยู่เท่ากับความสูงของ ตัวอาคาร

5. สิ่งแวดล้อม โรงเรียนควรตั้งอยู่ในที่ซึ่งมีสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุด และให้อยู่ ห่างไกลสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีให้มากที่สุด

จากหนังสือหลักการศึกษ (ปี มาลากุล, 2506 : 136) กล่าวไว้ว่า ถิ่นที่จะตั้ง โรงเรียน ควรอยู่ใกล้ชุมชน เพื่อความสะดวกในการไปมา แต่ตัวอาคารไม่ควรอยู่ใกล้ถนน เพื่อป้องกันการรบกวน จากฝุ่น และเสียงรถยนต์ที่ผ่านไปมา และควรให้ใกล้บ้านคน เพราะบ้านคนอาจให้ความรบกวนไม่น้อยเหมือนกัน สถานที่ที่จะสร้างโรงเรียนควรเป็นที่ ที่อากาศดี ไม่ชื้นแฉะ และสูงพ้นระดับน้ำท่วมในเวลาหน้าน้ำ การมีต้นไม้ใหญ่ข้างไม่เตียน โลงไปหมก ภายในเขตกรรมีสนามกีฬา สนามเด็กเล่น สระน้ำ

ตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนประถมศึกษา (กรมสามัญศึกษา, 2512 . 1) กล่าวว่า ที่ตั้งของโรงเรียน ควรตั้งอยู่ในที่ไปมาสะดวก ไม่ห่างจากย่านชุมชนมากเกินไป ที่ตั้งถูกสุขลักษณะ และอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีงาม บริเวณโรงเรียนควรมีบริเวณเพียงพอให้นักเรียนได้เล่น พักผ่อน และปฏิบัติกิจกรรมตามหลักสูตรตามสมควร บริเวณได้รับการดูแล ตกแต่งให้เหมาะสมใช้การได้ และอยู่ในสภาพที่คึกคักเสมอ

ในเรื่องที่เกี่ยวกับขนาดของพื้นที่โรงเรียน ได้มีผู้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้หลายท่าน ผู้อำนวยการกองโรงเรียนรัฐบาล (ประจวบ คำนุญรัตน์, 2513 . 1) กล่าวว่า บริเวณอาคารสถานที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับอำเภอ ควรมีที่ดินไม่น้อยกว่า 35 ไร่ ระดับจังหวัดไม่ควรน้อยกว่า 70 ไร่ และควรแบ่งเขตพื้นที่ของโรงเรียน เป็น 4 ส่วนคือ

1. ส่วนที่ใช้เป็นที่สร้างอาคารเรียน
2. ส่วนที่ใช้เป็นที่สร้างโรงฝึกงาน
3. ส่วนที่ใช้เป็นสนามและที่พักผ่อนของเด็ก
4. ส่วนที่ใช้เป็นที่สร้างบ้านพักครู ภารโรง

อีกท่านหนึ่ง (McClurkin, 1964 : 64 - 70) ว่าโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ควรมีเนื้อที่อย่างน้อย 25 ไร่ และเพิ่มขึ้น 2 ไร่ครั้ง ต่อนักเรียนที่เพิ่มขึ้นทุก ๆ 100 คน

สถานที่ตั้งของโรงเรียนไม่ควรติดถนนใหญ่ (Reeder, 1958 : 210) ทั้งด้านหน้า ด้านหลัง ควรเป็นทางสายรอง รูปร่างของพื้นที่ควรมีลักษณะกว้างค่อยาวในอัตราส่วน 2 ต่อ 3 หรือ 3 ต่อ 4 หรือ 4 ต่อ 5 ภูมิประเทศของพื้นที่ ควรจะมีสภาพที่จะใช้ได้ทันที ไม่สิ้นเปลืองในการปรับปรุงมากนัก ควรมีระยะทางไกลแหล่งชุมชน หรือมีการคมนาคมให้นักเรียนไปมาสะดวกถ้าเดินไป จะต้องไม่เดินเกินกว่า 1 ไมล์ครึ่ง ควรตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อม ซึ่งปราศจากสิ่งที่เป็นภัยต่อจิตใจและร่างกาย ดินที่ควรมีลักษณะแห้งเร็ว ไม่มีลักษณะที่จะทำให้เกิดการลื่นไถลได้ง่าย ควรมีลักษณะเป็นดินร่วน มีการระบายน้ำโดยธรรมชาติ และสามารถสร้างระบบระบายน้ำได้ง่าย เป็นแหล่งที่มีน้ำใช้เพียงพอและคุณภาพดี ถ้าเลควรมีแสงแดดส่องตลอดวัน

ในประเทศญี่ปุ่น กระทรวงศึกษาธิการของประเทศได้กำหนดพื้นที่ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาอย่างต่ำไว้ดังนี้ (คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2513 : 110) โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ให้มีพื้นที่ 3.6 ตารางเมตร ต่อนักเรียนหนึ่งคน

โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้มีพื้นที่ 4.8 ตารางเมตร ต่อนักเรียนหนึ่งคน

โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีนักเรียน 500 คนขึ้นไป (National Council on School house Construction, 1953 : 26) ควรมีพื้นที่ 37 ไร่ครึ่ง นักการศึกษาอีกผู้หนึ่ง (Seager, 1961 : 6) กล่าวว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา ควรมีพื้นที่อย่างน้อยที่สุด 20 ไร่ ต่อนักเรียน 100 คน และเพิ่มอีก 2 ไร่ ต่อนักเรียนทุก ๆ 100 คนที่เพิ่มขึ้น

สรุปเรื่องเกี่ยวกับสถานที่ตั้ง และบริเวณของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา คือ

1. ที่ตั้ง ควรอยู่ในย่านที่มีการคมนาคมสะดวกมีทางรถ และทางเดินเท้า
2. ที่ตั้ง ไม่ควรไกลจากย่านชุมชนในระบะรัศมีเกินกว่า 2 กิโลเมตร ถ้าหากจะต้งเดินมาโรงเรียน
3. ที่ตั้ง ไม่ควรเป็นที่ลุ่ม ไม่เป็นที่น้ำท่วมน้ำขัง พื้นดินควรเป็นที่น้ำซึมไค้
4. ควรอยู่ในทำเลที่เหมาะสม ปราศจากเสียง ฝุ่น รบกวน และห่างจากแหล่งสกปรก และแหล่งโรคติดต่อ
5. ควรอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่เป็นภัยต่อจิตใจ และร่างกายของนักเรียน
6. บริเวณโรงเรียน ควรมีลักษณะธรรมชาติที่ร่มรื่น อบอุ่นสบายอารมณ์ และอำนวยความสะดวกในการก่อสร้างอาคาร
7. ขนาดของพื้นที่อย่างน้อยที่สุด ควรมี 25 ไร่ ต่อนักเรียน 100 คน และควรมีพื้นที่ ที่จะขยายออกไปไค้ โดยถือเกณฑ์ว่า เพิ่มเนื้อที่ 2 ไร่ครึ่ง ต่อจำนวนนักเรียนทุก ๆ 100 คนที่เพิ่มขึ้น

เกี่ยวกับอาคารของโรงเรียน

อาคารของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 2 พวกคือ อาคารเรียน กับอาคารประกอบ อาคารเรียนถือเป็นอาคารที่สำคัญที่สุดของโรงเรียน เพราะเป็นสถานที่ซึ่งนักเรียนจะต้องนั่งเรียนอยู่วันละหลาย ๆ ชั่วโมง การพัฒนาอาคารให้ถูกหลักเกณฑ์และใช้ไค้ได้ประโยชน์มากที่สุด เป็นเรื่องสำคัญยิ่งในการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาประเทศ (Soriano, 1966 . 8)

นักการศึกษา และสถาปนิก ควรจะได้ประสานงานทำให้โรงเรียนมีอาคารที่ถูกต้องเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงสภาพดินฟ้าอากาศ ช่วงเวลาที่จะใช้อาคาร ความพอเพียงของอาคาร และงบประมาณซ่อมแซม ได้มีการเสนอแนะการสร้างอาคารที่ให้ประโยชน์สูงสุดคือการสร้างอาคารแบบไม่มีฝากั้นระหว่างห้อง (Yates, 1968 : 2084 - A) แต่จะแบ่งห้องโดยใช้ตู้ใส่ของที่เคลื่อนย้ายได้ หรืออาจใช้ กระจกบานพับ แฉกบานพับ เครื่องคานและอุปกรณ์อื่น ๆ ที่เคลื่อนย้ายได้เพื่อใช้แบ่งห้องเช่นเดียวกัน ลักษณะอาคารเช่นนี้ประโยชน์สูงสุดตรงที่มีการยืดหยุ่นการใช้ห้อง

การวางแผนผังก่อนสร้างอาคาร เป็นเรื่องสำคัญอย่างหนึ่ง (Bagby and Stickle, 1957 : 579 - 581) เพราะ การวางแผนผังอาคารเรียนก็เหมือนกับการวางแผนจัดทำหลักสูตร คือจะต้องคำนึงว่า เรามีจุดประสงค์อะไรบ้าง ในการจัดการศึกษาของเราและจะมีผลสัมฤทธิ์แค่ไหน เมื่อวางวัตถุประสงค์ไว้ชัดเจนแล้ว การสร้างอาคารเรียนและสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ จะต้องสร้างให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร นอกจากนี้การวางแผนสร้างอาคารเรียน จะต้องให้ประสานสัมพันธ์กับการพัฒนาชุมชนค่านอื่นด้วย ลักษณะสำคัญของ การวางแผนสร้างอาคารเรียน (Engelhardt and others, 1956 : 243 - 248) คือ รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ พร้อมทั้งมีแปลนทั้งหมดของโรงเรียนทุกรายการ การสร้างอาคารเรียนควรมีพื้นฐานจาก ปรัชญาของโรงเรียน หลักสูตร และวิธีสอนทั่ว ๆ ไป ขนาดของห้อง และที่ว่าง ควรกำหนดไว้ให้แน่ชัด แปลนโรงเรียนควรพิจารณาถึงความต้องการทางการศึกษาของชุมชน และให้สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจด้วย อาคารต่าง ๆ ควรสร้างให้สมบูรณ์ตามแปลนที่วางไว้และคำนึงถึงหลักสุขาภิบาล (Seagers, 1961 : 5) ได้แก่ ทางระบายลม แสงสว่างตามธรรมชาติ ควรสร้างควยวัสดุที่ทนทาน และมีราคาไม่สูงเกินไปนัก

จากเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนประถมศึกษา (กรมสามัญศึกษา, 2512 : 2 - 4) กล่าวถึงเรื่องอาคารว่า "อาคารเรียนอย่างน้อย ควรเป็นอาคารกึ่งถาวร และใช้การได้คี่ มีหลังคา เพดาน ฝาผนัง ประตู หน้าต่าง ที่สามารถกันแดด ลม และฝนได้ ถ้าเป็นไปได้ ควรเป็นอาคารถาวร มีห้องเรียนที่ทันสมัย ถูกสุขลักษณะ ตรงความต้องการทางวิชาการ ..."

ตัวอาคารเรียน (ปิ่น มาลากุล, 2506 : 138 - 140) ควรมีรูปร่างยาว เพื่อให้แสงสว่างและอากาศเข้าได้ทุกห้องอย่างคี่ ประเทศที่อยู่ในเขตร้อน อาคารควรหันหน้าไปทาง

ทิศตะวันออกและทิศตะวันตก เพื่อห้องเรียนจะไม่ร้อนอบอ้าวพร้อมกัน

ในแง่อื่น ๆ ที่ควรพิจารณาเกี่ยวกับอาคาร (กรมพลศึกษา, 2496 : 93) คือ

1. ห่างจากถนนใหญ่อย่างน้อย 20 เมตร
2. รูปร่าง ต้องคำนึงถึงความสวยงาม, ประโยชน์ใช้สอยและสุขลักษณะด้วย
3. อย่าให้เล็กเกินไป จนนักเรียนต้องยัดเยียด หรือโตเกินไปจนเปลืองค่าใช้จ่าย
4. นึกถึงปัญหา ถ้าเกิดไฟไหม้ ให้มีทางออกได้สะดวก
5. ขนาดควรประมาณ 150 ตารางเมตร คือนักเรียน 100 คน สำหรับนักเรียนชั้นประถม และ 200 ตารางเมตร คือนักเรียน 100 คน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยม
6. ในตัวโรงเรียนต้องมี ห้องประชุม – ห้องพักรุ – ห้องสมุด – ห้องพยาบาล
ขนาดใหญ่ เล็ก ตามจำนวนนักเรียนที่จะมี
7. หากมีความจำเป็น ต้องสร้างเกินกว่า 2 ชั้น ควรจะได้พิจารณาถึงความปลอดภัย
ของนักเรียนเป็นพิเศษ
8. หันหน้าไปทางเหนือหรือใต้ เพื่อรับลมและหลบแดด
9. จะเป็นไม้หรือตึกแล้วแต่ฐานะทางเศรษฐกิจและงบประมาณ ในอาคารเรียน
นอกจากจะมีห้องเรียนแล้ว (วิโรจน์ พูลสุข และอารักษ์ กาญจนวิทักษ์, 2505 : 167 – 177)
ควรมีห้องประกอบดังต่อไปนี้ คือ ห้องพักรุ ห้องครูใหญ่ ห้องสมุด ห้องพยาบาล
ห้องพิพิภัณฑ์ ห้องประชุม ห้องอาหาร ห้องวิชาเฉพาะ ห้องฝึกงาน ห้องดนตรี
(เป็น มาลากุล, 2506 : 145) ห้องธุรการ ห้องรับแขก ห้องนอนเวร ห้องกีฬาในร่ม
ห้องโถงสำหรับเป็นที่ปิกนิกต่าง ๆ ห้องพัสดุต่าง ๆ ห้องขายหนังสือและเครื่องใช้
ในการเรียน ห้องเก็บรถจักรยาน ห้องภารโรง

เกี่ยวกับห้องเรียน (Bagby and Stickle, 1957 : 579 – 580) ถ้าได้จัด
ห้องเรียนสำหรับวิชาต่าง ๆ ที่ถูกต้องเหมาะสม จะมีส่วนช่วยพัฒนาความสนใจ และความ
สามารถของนักเรียน

ห้องเรียนควรเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า (กรมพลศึกษา, 2496 : 93) โดยอัตราส่วน
ความยาวกับความกว้าง 3 ต่อ 2 หรือ 4 ต่อ 3 ความยาวของห้องเพื่อให้ได้มองเห็น

กระดานดำได้ขีดไม้ควรเกิน 10 เมตร

ขนาดของห้องเรียนควรมีเนื้อที่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน (กรมสามัญศึกษา, 2512 : 2 - 4) ก็นอกจากมีที่สำหรับให้นักเรียนนั่งเรียนแล้ว ยังมีเนื้อที่เหลือพอสำหรับจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้

เด็กเล็ก ๆ คนหนึ่ง ควรให้มีพื้นที่ 1 ตารางเมตรเป็นอย่างน้อย (เอ็ด บุษปะเกษ หงสกุล, 2496 : 38) เด็กที่โตกว่าเล็กน้อย คนหนึ่งให้มีพื้นที่ 1.50 ตารางเมตร เป็นอย่างน้อย เด็กชั้นประถมคนหนึ่งควรให้มีพื้นที่ 2 ตารางเมตรเป็นอย่างน้อย เด็กชั้นมัธยม และเตรียมอุดมคนหนึ่งควรให้มีพื้นที่ 2.50 ตารางเมตรเป็นอย่างน้อย ถ้าคิดถึงความสุขของอากาศหมดทั้งห้อง ก็ควรให้มีจำนวนที่ว่างในอากาศสำหรับ นักเรียนคนหนึ่ง ๆ ให้มีที่ว่างประมาณ 5.6 ลูกบาศก์เมตร ถึง 7 ลูกบาศก์เมตร กังนั้น

ขนาดของห้องเรียนอย่างเล็กควรกว้าง 7.00 เมตร ยาว 9 เมตร สูง 3.50 เมตร ห้องเรียนสำหรับนักเรียน 40 คน ควรกว้าง 7.00 เมตร ยาว 9.50 เมตร สูง 3.50 เมตร โดยปรกติในห้องเรียนควรมีนักเรียน 30 ถึง 40 คน เมื่อพ้นจำนวนนี้ไป ย่อมเหลือความสามารถของครูที่จะดูแลให้ทั่วถึงได้

ผลวิจัยเกี่ยวกับความกว้างยาวของห้องต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียน (Brain, 1968:1066) ปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในห้องขนาดพอเหมาะ หรือมีขนาดกว้างขวางจะมีความพอใจในสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน

จากการวิจัยและทดลองเกี่ยวกับขนาดของห้องเรียน (McClurkin, 1964 . 122) สรุปได้ว่า ห้องเรียนไม่ควรมีความกว้างขวางแน่นอนตายตัวเท่ากันทุกห้อง ควรจะกว้างใหญ่พอที่จะสอนนักเรียนกลุ่มใหญ่ให้ได้ประสิทธิภาพเท่ากับกลุ่มเล็ก ๆ

เกี่ยวกับโรงฝึกงาน (Mays and Casberg, 1954 : 10 - 12) สิ่งที่ต้องพิจารณาในการกำหนดขนาดของห้องมี 2 อย่าง คือ

1. จำนวนนักเรียนในชั้นหนึ่ง ๆ
2. ประเภทของงาน

ประเภทงานไม้ ต้องการพื้นที่ 42 – 81 ลูกบาศก์ฟุต ต่อ 1 คน ส่วนมากจะใช้ 54 ลูกบาศก์ฟุต ต่อ 1 คน

ประเภทงานโลหะ ต้องการพื้นที่ 63 ลูกบาศก์ฟุต ต่อ 1 คน

ความกว้างยาวของห้องขึ้นอยู่กับชนิดของงานดังนี้

งานไม้ กว้าง 30 ฟุต ยาว 58 ฟุต

งานโลหะและเครื่องกล กว้าง 30 ฟุต ยาว 64 ฟุต

งานไฟฟ้า กว้าง 38 ฟุต ยาว 88 ฟุต

งานเขียนแบบ กว้าง 29 ฟุต ยาว 36 ฟุต

งานพิมพ์ กว้าง 23 ฟุต ยาว 42 ฟุต

เนื่องจากโรงฝึกงานจะต้องมีเครื่องจักร เครื่องใช้ทำงานและสัมภาระต่าง ๆ มาก จึงจำเป็นต้องกว้าง โปร่ง แสงสว่าง และอากาศเข้าไครอบ

อาคารประกอบอื่น ๆ (เอื้อ นุชปะเทศ หงสกุล, 2496 : 45 – 47) ได้แก่

โรงพลศึกษา พื้นที่แคบ มีสภาพแน่นหนาแข็งแรงหลังคาสูง มีการถ่ายเทของอากาศดี ให้แสงสว่างและอากาศเข้าไครอบตัว

หอประชุม ควรสร้างให้อยู่ในที่กึ่งกลาง ซึ่งนักเรียนทุกชั้นจะเดินจากห้องเรียนต่าง ๆ มาเข้าห้องประชุมโดยไม่ต้องเดินไกล ต้องมีขนาดกว้าง สามารถบรรจุนักเรียนทั้งหมดในคราวเดียวกันได้ โดยคิดเฉลี่ยให้พื้นที่ 3-4 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน พื้นหอประชุมควรจะทำให้เหลาดก้วย ด้านหน้ายกพื้นเป็นเวที มีลักษณะสะอาดเรียบร้อย เพดานสูง หน้าต่างประตู กว้าง เพื่อรับและถ่ายเทอากาศได้สะดวก

โรงอาหาร ควรสร้างขึ้นโดยเฉพาะแห่งหนึ่ง แยกต่างหากจากอาคารเรียน หรือจัดสร้างไว้ร่วมกับหอประชุม มีความกว้างยาวเพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีครุภัณฑ์พร้อม และพอเพียง มีความสะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ สามารถดัดแปลงใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้สะดวก

ห้องสุขา (กรมสามัญศึกษา, 2512 : 4) โรงเรียนควรมีห้องสุขาให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน แยกกันชายหญิง ใ้รับการเอาใจใส่ดูแลให้สะอาดอยู่เสมอ และมีอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับนักเรียน เช่น กระดาษชำระ น้ำ และอ่างล้างมือ เป็นต้น

การถ่ายเทอากาศ ควรจัดให้มีช่องลมและประตูหน้าต่างให้เพียงพอในห้องเรียน (สมบุญ พรหมภาพ และคนอื่น ๆ, 2505 : 182 - 191) ส่วนบนผาผนังห้องเรียนโดยรอบควรมีช่องลม เพื่อประโยชน์ในการระบายอากาศเสีย

แสงสว่าง ควรจัดแสงสว่างในห้องเรียนให้พอที่ แสงสว่างที่เข้าถูกหลัก คือเข้าทางคานชายของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ เมื่ออาศัยแสงสว่างจากดวงไฟ ควรให้มีแสงสว่างเฉลี่ยประมาณ 30 ฟุตแคนเดิล ตามกฎหมายว่าด้วยเรื่องควบคุมการก่อสร้างอาคารบังคับไว้ว่า "ช่องทางเดินในอาคารนั้นทำให้กว้างไม่น้อยกว่า 100 เซนติเมตร กับมีให้มีเสากั้นส่วนใดแคบกว่ากำหนดนั้น ทั้งให้มีแสงสว่างธรรมชาติแลเห็นชัดในเวลากลางวัน"

อุณหภูมิของห้องเรียนที่พอเหมาะประมาณ 27 - 30 องศาเซนติเกรด

บริเวณใกล้ห้องเรียนโดยรอบตัวอาคารเรียน ไม่ควรปลูกต้นไม้ใหญ่ในระยะ 8 เมตร เพื่อมิให้บังแสงสว่าง และขัดขวางการระบายอากาศ ช่องว่างระหว่างอาคารเรียนหลังหนึ่งกับอีกหลังหนึ่ง ควรห่างกันไม่น้อยกว่าความสูงของทั้งสองอาคารที่ใกล้เคียงกันนั้นรวมกัน ทั้งนี้เพื่อไม่ให้บังแสงสว่างแก่กัน

เกี่ยวกับสีทาโรงเรียน จากการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเรื่องการใช้สีกับอาคารโรงเรียนในประเทศไทย" (ไชแสง สุชะวัณณะ, 2506 : 50 - 56) สรุปได้ว่า การนำสีมาใช้กับห้องต่าง ๆ ในอาคารโรงเรียน ไม่ควรเพ่งเล็งการใช้สี ในแง่การตกแต่งเพียงอย่างเดียว ควรจะเห็นความสำคัญของผลที่ได้รับจากหน้าที่ของสี กว้างกันไปด้วย เพราะผลที่ได้รับในแง่หน้าที่ของสีนี้ ก่อให้เกิดคุณประโยชน์อย่างมากแก่สุขภาพทางกายและจิตของนักเรียน สีที่ใช้ทาห้องเรียนและอาคารควรเป็นสีเย็น ๆ และสื่อบนเพราะเป็นสีที่เหมาะสมกับสภาพทั่ว ๆ ไปได้ดี

เกี่ยวกับการใช้อาคารและห้องเรียน ในการที่เราอยากทราบว่าในโรงเรียนหนึ่ง ๆ มีการใช้อาคารและห้องเรียนเป็นอย่างไร จะต้องคิดจากประสิทธิภาพการใช้ โดยมีเกณฑ์คิดดังนี้ (Srivastava, 1967 : 6)

$$\text{ประสิทธิภาพการใช้} = \frac{\text{พื้นที่ที่ใช้จริง} \times \text{เวลาที่ใช้} \times 100}{\text{พื้นที่ทั้งหมด} \times \text{เวลาที่เปิดเรียน}}$$

จากการวิจัยเรื่องการมัธยมศึกษาของประเทศไทย (Wronski และ ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์, 2509 : 12 – 13) เกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีหาข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ 2 วิธีคือ (1) ส่งแบบสำรวจไปสอบถามโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 10 % ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด ในแบบสำรวจนั้นได้ถามถึงจำนวนห้องเรียน ขนาดของห้องเรียน และห้องอื่น ๆ ตลอดจนการใช้ห้องเหล่านั้นด้วย ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ นำมาใช้เป็นเครื่องประกอบในการพิจารณาการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน (2) ใช้วิธีศึกษาโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดพระนคร 2 โรงเรียนอย่างละเอียดความวิธี Case Study โรงเรียนหลังหนึ่งจัดห้องโดยให้ เด็กประจำอยู่กับที่ตลอดเวลา และครูสลับเปลี่ยนกันมาสอน โรงเรียนอีกหลังหนึ่งจัดห้องเป็นรายวิชา และให้เด็กสลับเปลี่ยนกันไปเรียนวิชาต่าง ๆ ตามห้องที่กำหนดไว้กล่าวโดยทั่วไป โรงเรียนที่จัดแบบหลังนี้ มีปัญหาการจัดการวางสอน และมักใช้ห้องเรียนไม่ได้เต็มที่

สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ได้ว่า โรงเรียนราษฎร์ใช้อาคารสถานที่ได้ดีที่สุด คือใช้ได้ถึง 108.13 % ถึงแม้ว่าคณะผู้วิจัยได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าว่า โรงเรียนรัฐบาลใช้อาคารสถานที่ได้น้อยกว่าโรงเรียนราษฎร์ก็ตาม แต่ก็ได้คาดว่าจะเป็นได้น้อยถึงขนาดที่ปรากฏในข้อมูลที่ได้รับ กล่าวคือ โรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญใช้อาคารสถานที่ได้เพียง 77.51 % โรงเรียนมัธยมศึกษาสายอาชีพใช้ได้เพียง 45 % เท่านั้น ถ้าคิดกันแต่เพียงในแง่การใช้อาคารสถานที่เท่านั้น ข้อมูลที่มีอยู่แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนรัฐบาลสายสามัญจะสามารถรับนักเรียนเพิ่มได้อีก 25 % ส่วนโรงเรียนสายอาชีพจะรับเพิ่มได้อีก 50 % โดยไม่ต้องสร้างห้องเรียนใหม่เพิ่มขึ้นแม้แต่ห้องเดียว

เกี่ยวกับกำลังครู

ครูเป็นผู้ดำเนินงานในโรงเรียน (ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์, 2513 : 21) นับว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่จะบันดาลให้งานสำเร็จหรือไม่ ในการบริหารครูในโรงเรียน จะพบว่าปัญหาเกี่ยวกับครูเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง เรื่องที่ควรพิจารณา ได้แก่ ปริมาณของครู คุณภาพของครู รายได้ของครู การมอบหมายให้ครูได้ปฏิบัติงานตามสาขาที่เรียนมา สภาพการทำงานของครูและสวัสดิการของครู

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับครูในโรงเรียนต่าง ๆ มักจะพบปัญหาดังนี้ (เกรียง เอี้ยงสกุล,
2509 : 66)

1. มาตรฐานหรือคุณวุฒิของบุคคลไม่ถึงขนาดที่จะทำงานซึ่งได้รับมอบหมาย ในด้านการ
ประถมศึกษา มีครูที่ไม่มีวุฒิทางครู ประมาณร้อยละ 37 ซึ่งนับว่ามากพอสมควร ในด้าน
มัธยมศึกษา ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ทุกวันนี้ยังมีครูที่มีมาตรฐานค่าทำงานอยู่ในโรงเรียน
ทั่วไป

2. ในวงการศึกษามีบุคคลจำนวนไม่น้อยที่ขาดทัศนคติที่ดีในการทำงานอันเป็นหน้าที่
ของตน บางกณชาดกิจนิสัยก็่อ นิสัยในการทำงาน ขาดความขยันขันแข็ง ความอดุสาหะ
ความอดทน ความรักและความใส่ใจในงาน

3. การมีครูมากในบางโรงเรียน แต่ไม่มีความสามารถที่จะทำงาน ตามความต้องการ
ของโรงเรียนได้

ปัญหาเหล่านี้ ก็สอดคล้องกับการสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ใหญ่ในรัฐเวอร์จิเนีย
เกี่ยวกับครูที่ยังไม่มีวุฒิทางครู (Shuster, 1960 : 1356) พบว่า อาจารย์ใหญ่ร้อยละ 74
จากจำนวน 441 คน มีความเห็นว่า ครูที่ไม่มีวุฒิทางครู มีปัญหาเรื่องการปรับตัวเข้ากับ
ชั้นเรียนมากกว่าครูที่มีวุฒิทางครู และพบว่า ผู้ที่ผ่านสถาบันฝึกหัดครูมานั้น มักจะเป็นครูที่ยังยืน
กว่าครูที่ไม่มีวุฒิทางครูเป็นข้อสังเกตให้เห็นว่า ผู้ที่เป็นครู ควรจะมีวุฒิทางครู

เกี่ยวกับเจตณคติของผู้ที่เป็นครู ได้มีการสำรวจเจตณคติของครูอเมริกัน จำนวน
5000 คน (N. E. A. Research Division, 1960 : 1359) พบว่า ครูที่ยังยินดีเลือก
อาชีพครูต่อไปนั้น เป็นครูหญิงในเขตเมือง ร้อยละ 66 ครูหญิงในชนบทร้อยละ 74 ครูชาย
ในเขตเมือง ร้อยละ 44 และครูชายในชนบท ร้อยละ 43 จากการวิจัยนี้เป็นการบอกให้
ทราบว่า ครูหญิงมีเจตณคติที่ดีต่ออาชีพครูเป็นส่วนใหญ่ ส่วนครูชายนั้นเป็นจำนวนเกินกว่าครึ่ง
ที่ไม่อยากเป็นครูต่อไป

เกี่ยวกับสมรรถภาพของครู ได้มีการวิจัยการอบรมครูประจำการ (Mork,
1960 : 707) ว่าจะให้ผลเป็นอย่างไร เกี่ยวกับการเรียนการสอนของนักเรียน ผลปรากฏว่า
นักเรียนที่เรียนกับครูที่ผ่านการอบรมเพิ่มเติม เรียนได้ดีกว่านักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเรียนกับครู
ที่ไม่ได้ไปรับการอบรม และผลการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่าการอบรมส่งเสริม

ให้ครูประจำการแสวงหาความรู้อยู่เสมอ มีส่วนช่วยในการเรียนของนักเรียนด้วย

จากการสำรวจความพึงพอใจต่ออาชีพครู ซึ่งเป็นครูสอนในวิทยาลัยต่าง ๆ นับตั้งแต่ในมลรัฐโอไฮโอไปจนตลอดฝั่งแปซิฟิก จำนวน 147 คน เมื่อมี ค.ศ. 1956 (Tuttle, 1960 : 1359) พบว่า มีครูที่ปรารถนาจะได้เป็นที่นับหน้าถือตาของบุคคลทั่วไปร้อยละ 90 และครูที่ต้องการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่คนทั่วไปร้อยละ 95 และ 9 ใน 10 ของครูเหล่านี้มีความพอใจในงานที่ตนได้รับมอบหมายอยู่ในปัจจุบัน

ในเรื่องที่เกี่ยวกับขวัญของครู (Morale) ได้มีการทำวิจัยกับครู 1000 คนในสหรัฐอเมริกา (Wiles, 1955 : 52) พบว่า ครูต้องการความอบอุ่นใจ ความรู้สึกที่จะเป็นเจ้าของร่วมกัน ต้องการได้รับการปฏิบัติจากผู้อยู่บังคับบัญชาของตนอย่างยุติธรรม

เรื่องขวัญของครู จากการวิจัยมีข้อเท็จจริงที่น่าสนใจ (พัสดี หันนาภินทร, 2513 : 82)

1. วันที่ครูขาดและลามากที่สุด คือ วันจันทร์และวันศุกร์ ซึ่งจะมีมากขึ้นถ้าขวัญของคณะครูต่ำ
2. เพศ และสถานะทางครอบครัว (แต่งงาน โสด มีเมีย หรือหย่า) ไม่มีส่วนกระทบกระเทือนกับขวัญของคณะครู ที่ว่าขวัญของครูชายดีกว่าครูหญิง หรือขวัญของครูโสดดีกว่าครูที่แต่งงานแล้วนั้นไม่จริง
3. ระดับของสถาบัน (ประถม มัธยม อุดมศึกษา) ไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับขวัญของครูมากนัก
4. รายได้ ถึงแม้จะเป็นเรื่องหนึ่งที่ทำให้ขวัญของครูสูงหรือต่ำ แต่ไม่อาจกล่าวได้ว่าครูที่มีรายได้สูง จะมีขวัญสูงตามไปด้วย และในทางตรงข้าม ครูที่มีรายได้น้อยก็ไม่ได้หมายความว่า จะมีขวัญต่ำไปด้วย

ขวัญของครูจะสูงหรือต่ำขึ้นกับองค์ประกอบหลายอย่าง ได้มีผู้วิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้และสรุปผลได้ว่า (Napier, 1966 : 1228 - A)

1. ขวัญของครูซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดี จะเกี่ยวข้องกับความเข้าใจของนักบริหารที่มีต่อตัวครูในฐานะเป็นเอกลักษณ์บุคคล
2. ขวัญดีของครูสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นที่ครูมีต่อการบริหาร
3. ขวัญดีของครูสัมพันธ์กับการสนับสนุนที่ครูได้รับจากการบริหาร

4. วิชาของครูสัมพันธ์กับความร่วมมือที่ครูมีต่อบทบาทของโรงเรียน
5. วิชาของครูสัมพันธ์กับรายได้ที่พอเพียงของครู
6. วิชาของครูสัมพันธ์กับเครื่องอำนวยความสะดวกสบาย
7. วิชาของครูสัมพันธ์กับหน้าที่การงานที่ครูได้รับ ซึ่งเป็นงานที่ครูได้ฝึกฝนมา
8. วิชาของครูสัมพันธ์กับการแจกจ่ายงานแก่ครูอย่างเป็นธรรม
9. วิชาของครูสัมพันธ์กับการฝึกฝนในวิชาชีพที่จักให้ตลอดโครงการอบรม
10. วิชาของครูสัมพันธ์กับความมั่นคงในหน้าที่การงาน
11. วิชาของครูสัมพันธ์กับนโยบายที่ให้มีการลาอย่างเพียงพอ
12. วิชาของครูสัมพันธ์กับการจัดชั่วโมงสอนให้ครูอย่างยุติธรรม
13. วิชาของครูสัมพันธ์กับเงินเดือน ซึ่งไม่น้อยหน้าอาชีพอื่นที่ต้องใช้การฝึกฝนมาเท่าๆกัน

ในการสำรวจครูโรงเรียนมัธยมในรัฐโอเรกอน สหรัฐอเมริกา (Myers, 1967 : 2288 - A) เกี่ยวกับความสนใจของครู พบว่า ครูร้อยละ 76 ต้องการและวางแผนที่จะเรียนระดับปริญญาโท และร้อยละ 19 ต้องการเรียนให้ถึงปริญญาเอก งานพิเศษที่ครูอยากทำคือ งานค่านะแนะ การบริหาร ทำงานห้องสมุด การจัดหลักสูตร และจิตวิทยาในเรื่องความไม่พอใจที่จะเป็นครูในโรงเรียนมัธยมนั้น ได้แก่ เงินเดือนไม่พอ ครูหญิงต้องการออกไปอยู่กับบ้าน มีโอกาสทางธุรกิจดีกว่า ต้องการเรียนต่อ อยากสอนในระดับวิทยาลัย ไม่พอใจฝ่ายบริหาร ผู้ปกครองเด็ก ไม่นับถือ และทำงานหนักมากเกินไป

จากการศึกษาปัญหาครูใหม่ที่อยู่ในมลรัฐเท็กซัส (Clinton, 1966 : 1963 - A) พบว่า ครูใหม่นั้นมีปัญหาทางด้านการสอนมาก ในเรื่องของการใช้อุปกรณ์การสอน เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหา หนักใจทางด้านการใช้อุปกรณ์การสอนประเภทที่เป็นเครื่องมือ การค้นหาแหล่งที่ใช้อุปกรณ์การสอน และไม่มีเวลาทางด้านการเตรียมการสอน

จากการสำรวจคุณสมบัติของครูใหม่ พบว่าครูใหม่มักขาดคุณสมบัติที่ผู้บริหารต้องการได้แก่ (Kelly, 1954 : 67 - 72) การมีประสบการณ์ในการทำงาน คุณลักษณะส่วนบุคคลที่ดีและความเป็นประชาธิปไตย

ในประเทศไทย มีการสำรวจปัญหาของครูใหม่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (วิทยา นาทอง, 2508 : 67 - 71) พบว่า ในด้านการสอน ครูใหม่ส่วนมากสอน 16 - 18 ชั่วโมง

ต่อ 1 สัปดาห์ จำนวนวิชาที่สอน ส่วนใหญ่สอน 2 วิชา การเตรียมการสอน ส่วนมากเตรียมการสอนล่วงหน้า 1 วัน การตรวจสอบท่างาน ส่วนมากตรวจตอนหัวโหม่งว่างหรือพัก เกี่ยวกับงานพิเศษ ส่วนใหญ่มุ่งงานพิเศษ นอกเหนือจากงานสอนตามปกติ เช่น ทำหน้าที่ครูประจำชั้นมากที่สุด รองลงมาทำงานเกี่ยวกับดูแลหรืออนุบาลฯ ช่วยงานฝ่ายปกครองและงานธุรการโรงเรียน ช่วยฝึกซ้อมกีฬา ตลอดจนควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

จากการวิจัยเรื่องการมัธยมศึกษา (Wronski และก๊อ สวัสดิ์พาณิชย์, 2509 : 8 - 12) ในหัวข้อที่เกี่ยวกับครูทั้งหมดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สรุปได้ว่า (1) อายุเฉลี่ยของครูทั้งหมดตกประมาณ 29 ปี (2) อัตราส่วนระหว่างครูชายกับครูหญิงเท่ากับ 1.4 : 1 (3) ครูประมาณ 70 % มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 1 ถึง 9 ปี (4) อัตราครูลาออก ตาย ปลดเกษียณอายุ หรือถูกให้ออกจากราชการ ตกปีละประมาณ 7 % (5) ครูที่ออกจากอาชีพครู ส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง 21 - 35 ปี และครูโรงเรียนราษฎร์เปลี่ยนอาชีพมากที่สุด

เกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาได้รับเงินเดือนระหว่างต่ำกว่าเดือนละ 500 บาท ไปจนถึงเกินกว่า 4,000 บาท ใน พ.ศ. 2507 มีครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มากกว่า 10 % ของจำนวนครูทั้งหมดที่ได้รับเงินเดือนต่ำกว่า 500 บาท และมีครูจำนวนไม่ถึง 1 % ของจำนวนครูทั้งหมดที่ได้รับเงินเดือนเกินกว่า 4,000 บาท ครูประมาณ 85 % ของจำนวนทั้งหมด ได้รับเงินเดือนระหว่าง 500 - 2,000 บาท ครูในกรมวิสามัญศึกษาและกรมอาชีวศึกษาได้รับเงินเดือนเท่า ๆ กัน ส่วนครูโรงเรียนราษฎร์นั้นได้รับเงินเดือนต่ำกว่าครูโรงเรียนรัฐบาล ถ้าพิจารณาว่า ประมาณ 1 ใน 4 ของครูโรงเรียนราษฎร์ทั้งหมดได้รับเงินเดือนต่ำกว่า 500 บาทแล้ว ก็ไม่น่าสงสัยว่า เหตุใดครูโรงเรียนราษฎร์จึงเปลี่ยนอาชีพในอัตราสูง เพราะเงินเดือนขนาดนี้ไม่มากพอที่จะเลี้ยงตัวหรือครอบครัวได้

เกี่ยวกับสภาพการนำงานของครู "ในระยะเวลาที่ทำการวิจัยการมัธยมศึกษา ข้อมูลที่เก็บได้แสดงให้เห็นว่า มีครูสอนในระดับมัธยมศึกษาเป็นจำนวนมากภายใน พ.ศ. 2507 ปรากฏว่าอัตราส่วนระหว่างครูกับนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งหมด ทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ตกประมาณ 1 : 15 อัตราส่วนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญเท่ากับ 1 : 17 สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาอาชีพเท่ากับ 1 : 9 ยูเนสโกเคยให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า

อัตราส่วนระหว่างครูต่อนักเรียน สำหรับสายสามัญควรเป็น 1 : 25 และสำหรับสายอาชีพควรจะเป็น 1 : 15"

สาเหตุที่อัตราส่วนระหว่างครูต่อนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำเช่นนี้ "มาจากการใช้ครูยังไม่ได้รับการฝึกฝนแล้ว ไปทำหน้าที่ทางธุรการและหน้าที่อื่น ๆ กฎหมายหรือระเบียบของ ก.พ. กำหนดไว้ว่าคนที่ทำงานในโรงเรียน ต้องมีฐานะเป็นครูทั้งสิ้น โรงเรียนจะบรรจุข้าราชการเข้าไปทำหน้าที่เสมือนหรือไปทำธุรการไม่ได้ คณะผู้วิจัยได้ประเมินอย่างหยาบ ๆ ว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาของไทย อาจารย์นักเรียนเพิ่มได้อีกประมาณ 25 % โดยไม่ต้องเพิ่มครู ถ้าสามารถจัดให้ครูที่มีอยู่พ้นจากความรับผิดชอบทางธุรการ และจัดขยายอัตราส่วนระหว่างครูต่อนักเรียนได้เท่ากับข้อเสนอแนะของยูเนสโก"

จากการสำรวจการทำงานและการสอนของครูสำเร็จปริญญาตรี วิทยาลัยวิชาการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2497 - 2503 จำนวน 1139 คน (วนิกา นิโคคมและคนอื่น ๆ, 2505 : 1 - 8) พบว่า จำนวนชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์ ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 16 - 20 ชั่วโมง เกี่ยวกับการสอน ส่วนมากได้สอนวิชาที่ตนถนัด (ร้อยละ 52) สภาพเตรียมการสอน ส่วนมากต้องเตรียมการสอนทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน (ร้อยละ 71) เกี่ยวกับการตรวจงาน ส่วนมากต้องเวางานไปตรวจที่บ้าน (ร้อยละ 41) เกี่ยวกับการศึกษาหาความรู้ ส่วนใหญ่มีเจตนาที่ต้องการหาความรู้เพิ่มเติมเรื่อย ๆ (ร้อยละ 81)

ในการสำรวจทัศนคติของครูทั่วประเทศ (ถองการวิจัย, 2504 . 3 - 64) โดยส่งแบบสอบถาม เกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไปของครู ภาวะการสมรส ฐานะทางเศรษฐกิจ การสอนและการอบรมเด็ก การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ความคิดเห็นและความช่วยเหลือที่ต้องการ การสำรวจได้จากครูในโรงเรียนทุกประเภททั่วประเทศ โดยใช้ระเบียบวิธีสุ่มตัวอย่างสรุปผลได้ว่า ในบรรดาครูที่มีวุฒิด้วยกัน ปรากฏว่า ครูที่มีวุฒิ ป.ป. หรือ เทียบเท่ามีจำนวนสูงสุดคือร้อยละ 31.79 รองลงมาเป็นครูที่มีวุฒิ ป. ร้อยละ 27.91 ครูที่มีวุฒิปริญญาตรี ร้อยละ 1.23 ครูที่มีวุฒิปริญญาโท ร้อยละ 0.20 รวมเป็นครูที่มีวุฒิทั้งหมด ร้อยละ 73.08 ส่วนครูไม่มีวุฒิ ร้อยละ 23.90 ซึ่งนับว่าเป็นอัตราที่สูง เกี่ยวกับสุขภาพของครูปรากฏว่า ร้อยละ 23.90 คอยว่ามีโรค เป็นโรคเกี่ยวกับฟัน ร้อยละ 18.87 ซึ่งเป็นจำนวนสูงสุด รองลงมาเป็นโรค

เกี่ยวกับระบบการขอยออากร ร้อยละ 15.45 และโรคเกี่ยวกับตา ร้อยละ 14.73 สำหรับการใช้เวลาว่างของครู ปรากฏว่าทั้งครูชายและครูหญิง ใช้เวลาว่างด้วยการอ่านหนังสือ เป็นจำนวนสูงสุดคือ ร้อยละ 32.29 เกี่ยวกับรายได้ของครู ปรากฏว่าครูส่วนใหญ่ มีรายได้ระหว่าง 501 – 750 บาท คิดเป็นร้อยละ 70.48 บ่งให้เห็นว่าครูส่วนมากรายได้ต่ำ เกี่ยวกับอัตราชั่วโมงที่ทำการสอน ปรากฏว่าครู ร้อยละ 59.08 ทำการสอนเกินกว่า 24 ชั่วโมง ต่อ 1 สัปดาห์ ซึ่งนับว่ามากพอสมควร เกี่ยวกับโรงเรียนที่ทำการสอนในปัจจุบันกับ ภูมิสำเนาเดิม ปรากฏว่า ครูร้อยละ 43.00 สอนอยู่ในภูมิสำเนาเดิมของตน ครูร้อยละ 42.36 ไม่ได้สอนอยู่ในภูมิสำเนาเดิมของตน ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อย จึงมักทำให้ครูขอย้าย จากโรงเรียนเดิม แต่เหตุผลที่ครูต้องการย้ายตอบมากที่สุด คือ ต้องการจะอยู่ในที่มีโอกาส ได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้ เกี่ยวกับความต้องการที่จะให้ทางราชการช่วยเหลือเกี่ยวกับที่พัก ปรากฏว่า ต้องการให้จัดบริการที่อยู่อัน และที่คืนให้แก่ครูเป็นจำนวนสูงสุด คือ ร้อยละ 43.48

จากการสำรวจการสอนวิชาศิลปปฏิบัติ ชั้น ม.ศ.1 ปีการศึกษา 2504 ในโรงเรียน รัฐบาลชาย และสหศึกษาจังหวัดพระนครและธนบุรี (พิสิษฐ์ ธานี, 2506 : 28 – 87) พบว่า ครูที่สอนวิชาศิลปปฏิบัติ มีผู้ส่วนใหญ่ได้แก่ ป.ม.ช. (ร้อยละ 31.36) เกี่ยวกับชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์ เฉลี่ยได้ 15 ชั่วโมง เกี่ยวกับการเอาใจใส่ต่อการสอน ตามความคิดเห็นของครูใหญ่ (ร้อยละ 97) ลงความเห็นเห็นว่า ครูสอนวิชาศิลปปฏิบัติเอาใจใส่ ต่อการสอนของตนเป็นอย่างดี

ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสายอาชีพ ได้มีผู้สำรวจชั่วโมงสอน ปัญหาการสอน และ บทบาทของครูหัวหน้าสายวิชาคณิตศาสตร์ในจังหวัดพระนครและธนบุรี (วิภา เพ็ญเพียร, 2509 : 14) พบว่า ครูหัวหน้าสายวิชาคณิตศาสตร์ มีชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ย 15 ชั่วโมง ต่อ 1 สัปดาห์ ครูคณิตศาสตร์มีชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ย 18 ชั่วโมง ต่อ 1 สัปดาห์ เกี่ยวกับ สถานภาพของตำแหน่งหัวหน้าสายวิชาส่วนมากแต่งตั้งเป็นการภายในเท่านั้น จึงไม่ได้รับมอบ อำนาจและความรับผิดชอบแน่นอน ปัญหาของครูคณิตศาสตร์ที่ประสบในการสอน ได้แก่ นักเรียน ไม่เอาใจใส่วิชานี้ มีเวลาเรียนน้อย หัวหน้าสายวิชาไม่จัดหาอุปกรณ์การสอนตามหลักสูตร ตลอดจนให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสอน

จากการศึกษาครูที่สอนวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนรัฐบาล จังหวัดพระนคร พ.ศ.2511 (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2513 : 25 – 30) พบว่า

ครูสอนวิทยาศาสตร์มีอายุ 30 – 34 ปี เป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 45.80) วุฒิสส่วนใหญ่ได้แก่ปริญญาตรีทางการศึกษา (ร้อยละ 65) เกี่ยวกับประสบการณ์ในการสอน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอน คือ เคยสอนมาตั้งแต่ 7 – 27 ปี

เกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน ส่วนมากเป็นชายมากกว่าหญิงถึงเท่าตัว ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี (ร้อยละ 50.00) ส่วนใหญ่มีอายุราชการ 31 – 35 ปี (ร้อยละ 24.32) ผู้บริหารส่วนมากสำเร็จระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 56.76) สำเร็จปริญญาโท (ร้อยละ 18.91) สำเร็จระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 24.32) ในการสำรวจครูโรงเรียนประชาบาลตามโครงการปรับปรุงให้เป็นโรงเรียนชุมชนของภาคศึกษา 10 (เจริญ โภคผล, 2508 : 128) พบว่า ครูสอนสัปดาห์ละ 22 ชั่วโมงขึ้นไป มีมากที่สุด ครูสอนหมวดวิชาภาษาไทยมากกว่าวิชาอื่น ๆ แต่สอนทั้งวิชาที่ตนถนัดและไม่ถนัด ปั่นกันมากที่สุด ครูส่วนมากสอนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น และมีความพอใจในชั้นที่ตนสอน ครูส่วนมากต้องทำงานธุรการหรืองานอื่นนอกเหนือจากการสอนปรกติ ครูส่วนมากมีเงินเดือนระหว่าง 600 – 750 บาท อายุราชการส่วนมากเป็นครูมาแล้วเกิน 15 ปี มีมากที่สุด

จากการสำรวจสถานภาพของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (วารุณี พลบูรณ์, 2513 : 26) สรุปได้ดังนี้ ครูที่สอนภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นครูหญิง คือร้อยละ 74.84 อายุของครูอยู่ระหว่าง 21 – 25 ปี มีจำนวนมากที่สุด สถานภาพการสมรสปรากฏว่า ครูที่สมรสแล้วมีจำนวนใกล้เคียงกับจำนวนครูที่เป็นโสด เกี่ยวกับวุฒิ ครูส่วนใหญ่ทั้งหญิงและชายมีวุฒิ ป.กศ.สูง, ป.ม. หรือเทียบเท่ามากที่สุด (ร้อยละ 44.44) รองไปได้แก่วุฒิป.ป. หรือเทียบเท่า (ร้อยละ 31.70) ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีมีเพียง ร้อยละ 5.23 จำนวนชั่วโมงที่สอน ต่อ 1 สัปดาห์ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 72.22) สอนมากกว่า 20 ชั่วโมง ตำแหน่งหน้าที่ของครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นครูประจำชั้น (ร้อยละ 96.11) หน้าที่ที่รับผิดชอบต่อวิชาสอน ปรากฏว่าครูที่สอนภาษาไทยต้องสอนวิชาอื่น ๆ ทั้งหมดในชั้นนั้นด้วย (ร้อยละ 86.60) อายุในการทำงานของครู อยู่ระหว่าง 6 – 10 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 35.29) เหตุผลในการสอนภาษาไทย ปรากฏว่าส่วนใหญ่ (ร้อยละ 56.90) ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้สอน ส่วนผู้ที่สอนด้วยใจรักมีไม่ถึง 1 ใน 4 ของครูทั้งหมด ครูที่สอนภาษาไทยเกินกว่าครึ่ง (ร้อยละ 52.57) ไม่เคยเข้ารับการอบรม สาเหตุไม่ได้รับการอบรม

เนื่องจาก ผู้บังคับบัญชาไม่ส่งไป (ร้อยละ 52.29) สาเหตุรองลงไปคือไม่มีครูสอนแทน (ร้อยละ 18.30)

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสวัสดิภาพและฐานะของครูเทศบาลนครกรุงเทพ (เทวี รัชตานนท์, 2506 : 72) ปรากฏว่า ครูเทศบาลนครกรุงเทพเป็นหญิงมากกว่าชาย ครูส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่เกือบทั่วประเทศ ก่อนมาเป็นครูเทศบาลนครกรุงเทพ เคยมีอาชีพครูกันมาแล้วเป็นส่วนมาก ครูโสดมีจำนวนเกือบเท่า ๆ กับครูที่สมรสแล้ว ครูส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 20 - 29 ปี ครูที่สมรสแล้วมีคู่สมรส 2 - 5 คนเป็นส่วนมาก ครูเทศบาลนครกรุงเทพมีถิ่นอยู่ในความอุปการะคนละมาก ๆ ครูมีวุฒิ ป.ป. หรือเทียบเท่า เป็นส่วนมาก ครูที่มีวุฒิทางครูที่ต่ำกว่า ป.ป. หรือเทียบเท่าไปจนถึงไม่มีวุฒิทางครูเลย มีจำนวนรวมกันมากกว่าครูมีวุฒิตั้งแต่ ป.ม.หรือเทียบเท่าขึ้นไป ผู้ไม่มีวุฒิทางครูยังเป็นผู้ที่มีความรู้ทางวิชาชีพเสียมากกว่าผู้ที่มีความรู้ทางวิชาสามัญ จากการสำรวจโรงเรียนสาธิต สังกัดกรมการฝึกหัดครู (อมร พรหมมีฤทธิ์, 2511 : 110 - 113) เกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ ปรากฏว่า จำนวนชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์โดยเฉลี่ยสอน 16 ชั่วโมง นอกจากสอนในโรงเรียนสาธิตแล้วยังมีอาจารย์คิดเป็นร้อยละ 21.32 สอนในวิทยาลัยครูด้วย หน้าที่อื่นนอกจากสอนยังมีหน้าที่พิเศษ การฝึกสอน และหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

จากการศึกษาถึงเรื่องของครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนฝึกหัดครู และวิทยาลัยครู สังกัดกรมการฝึกหัดครู (โรจน์ คุลยากร, 2507 : 22 - 26) สรุปได้ว่า ครูที่สอนวิชาสังคม มีทั้งเพศหญิงเพศชายเป็นปริมาณพอ ๆ กัน อายุเฉลี่ยของครูผู้สอนเท่ากับ 30.91 ปี เกี่ยวกับสถานภาพสมรสของครูผู้สอน ผู้ที่สมรสมีร้อยละ 60 ซึ่งมากกว่าครูที่ยังเป็นโสด วุฒิของครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่จบปริญญาตรี คือร้อยละ 83.93 จำนวนปีที่เคยเป็นครูมาแล้วเฉลี่ยได้ 7.39 ปี แสดงว่าผู้สอนวิชาสังคมศึกษามีเวลาที่ผ่านมาการเป็นครูมาพอสมควร เกี่ยวกับการสอน ปรากฏว่า สอนวิชาเฉพาะหมวดสังคมศึกษา ร้อยละ 44.64 สอนในหมวดอื่น ๆ ด้วย ร้อยละ 55.36 แสดงว่า ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ส่วนมากแล้วไม่ใช่เป็นผู้สอนวิชาสังคมศึกษาอย่างเดียว จำนวนชั่วโมงที่ทำการสอนในหนึ่งสัปดาห์โดยเฉลี่ย 14.28 ชั่วโมง งานพิเศษที่ได้รับมอบหมายมี ร้อยละ 72.14 แสดงว่า ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา มีงานพิเศษนอกเหนือจากชั่วโมงที่สอนตามปกติ

เป็นส่วนใหญ่ ครูชายมีแนวโน้มในการรับภาระต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนมากกว่าครูหญิง เช่น รายเฉลี่ยของชั่วโมงสอนมากกว่า งานพิเศษมากกว่า เป็นต้น

จากการศึกษาเกี่ยวกับวุฒิความสามารถและความต้องการของครูวิทยาศาสตร์ ในสถานฝึกหัดครู (สมสุข ชีระพิจิตร, 2512 : 139 – 140) สรุปได้ดังนี้ วุฒิและความสามารถของครูวิทยาศาสตร์ มีความรู้เชิงปริญญาคือ ร้อยละ 98.58 และร้อยละ 94.29 มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ในการสอนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นต้น แสดงว่าครูสอนวิทยาศาสตร์เป็นจำนวนมากมีความรู้ความสามารถระดับสูงอยู่ในสถานฝึกหัดครู เกี่ยวกับชั่วโมงสอนส่วนมากสอนวิชาวิทยาศาสตร์สัปดาห์ละ 11 – 15 ชั่วโมง คุร้อยละ 37.86 สอนเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์และครู ร้อยละ 50.71 สอนวิชาอื่น ๆ นอกเหนือไปจากวิชาวิทยาศาสตร์สัปดาห์ละ 1 – 9 ชั่วโมง แสดงว่าครูสอนวิชาวิทยาศาสตร์ส่วนมาก ไม่ได้สอนวิชาวิทยาศาสตร์เพียงอย่างเดียว เกี่ยวกับความต้องการ ครูวิทยาศาสตร์ส่วนมากต้องการ ในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยการศึกษาต่อ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้เขียนได้ดำเนินการเป็นขั้น ๆ ดังต่อไปนี้

1. การจัดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
2. การสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือทางการวิจัย
3. การรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยปัญหาเรื่องนี้ ผู้เขียนได้กระทำกับกลุ่มตัวอย่างของครูอาจารย์ที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทุกโรงเรียน แผนกโรงเรียนส่วนภูมิภาค กองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา ในภาคศึกษา 7 ได้แก่ อาณาเขตจังหวัดพิษณุโลก นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ พิจิตร กำแพงเพชร สุโขทัย ตากและเพชรบูรณ์

โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคศึกษา 7 ที่สอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีจำนวน 31 โรงเรียน สอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 5 มีจำนวน 15 โรงเรียน แบ่งตามประเภทของโรงเรียน เป็นโรงเรียนชาย 9 โรงเรียน โรงเรียนหญิง 10 โรงเรียน โรงเรียนสหศึกษา 27 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 46 โรงเรียน จำนวนโรงเรียนและประเภทของโรงเรียนดังกล่าวข้างต้นได้ข้อมูลมาจากเจ้าหน้าที่กองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

จำนวนครู อาจารย์ที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคศึกษา 7 (กรมวิสามัญศึกษา, 2512 : 77 – 91) ซึ่งสำรวจภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2513 มีจำนวนทั้งสิ้น 888 คน ผู้เขียนได้ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนในภาคศึกษา 7 ทุกโรงเรียนเมื่อเดือน ตุลาคม 2513 จำนวนทั้งสิ้น 888 ฉบับ กำหนดส่งคืนภายในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2513 ภายหลังได้ทรงทราบอีกครั้งหนึ่ง จึงได้รับแบบสอบถามคืนมา รวมทั้งสิ้น 758 ฉบับ

ตาราง 1. จำนวนครู อาจารย์ โรงเรียนมัธยมศึกษา แผนกโรงเรียนส่วนภูมิภาค
กองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา ภาคศึกษา 7 จำแนกตามสถานศึกษา

จังหวัด	เลขที่	ชื่อสถานศึกษา	จำนวนครู อาจารย์ ที่สำรวจ	จำนวนผู้ตอบ แบบสอบถาม		รวม	หมายเหตุ
				ชาย	หญิง		
พิษณุโลก	1	พิษณุโลกพิทยาคม	73	37	16	53	ไม่ได้รับแบบสอบถาม คืน
	2	เฉลิมขวัญสตรี	59	9	43	52	
	3	นครไทย	7	—	—	—	
	4	วัดโบสถ์ศึกษา	8	6	1	7	
	5	เนินกุ่มวิทยา	7	6	1	7	
นครสวรรค์	6	นครสวรรค์	82	32	25	57	
	7	สกรีนนครสวรรค์	31	6	19	25	
	8	ชุมแสงชนูทิศ	14	7	6	13	
	9	หนองบัว	9	4	3	7	
	10	ศาลาลัยประชาสรรค์	15	13	2	15	
อุตรดิตถ์	11	ลาดยาว	10	6	4	10	
	12	ท่าตะโกพิทยาคม	3	2	1	3	
	13	อุตรดิตถ์	30	10	10	20	
	14	อุตรดิตถ์ครูณี	27	6	21	27	
	15	พิชัย	8	—	—	—	
	16	น้ำปากชนูปถัมภ์	7	6	1	7	
	17	ท่าปลาประชาอุทิศ	5	—	—	—	
	18	ตรอนศรีสินธุ์	3	3	—	3	

ตาราง 1 (ต่อ)

จังหวัด	เลขที่	ชื่อสถานศึกษา	จำนวนครู อาจารย์ ที่สำรวจ	จำนวนผู้ตอบ แบบสอบถาม		รวม	หมายเหตุ
				ชาย	หญิง		
พิจิตร	19	พิจิตรวิทยาคม	23	12	8	20	
	20	พิจิตรภักดี	15	5	10	15	
	21	บางมูลนาก (ภูมิวิทยาคม)	29	15	12	27	
	22	ตะพานหิน	19	10	8	18	
	23	สามง่ามชนูปถัมภ์	8	6	2	8	
	24	โพธิธรรมสุวัชน์	8	4	2	6	
กำแพงเพชร	25	วัชรราชนารีวิทยาลัย	23	7	4	11	
	26	สตรีกำแพงเพชรนาวิวิทยา	13	5	8	13	
	27	ชาญวิทยา	5	3	2	5	
สุโขทัย	28	สุโขทัยวิทยาคม	35	28	5	33	
	29	อุดมกรุณี	24	9	12	21	
	30	สวรรคคณันต์วิทยา	37	25	12	37	
	31	เมืองเชลียง	14	11	2	13	
	32	ศรีนคร	10	5	5	10	
	33	ศรีสำโรงชนูปถัมภ์	20	15	5	20	
ตาก	34	ทุ่งเสลียงชนูปถัมภ์	11	7	4	11	
	35	ตากพิทยาคม	27	13	11	24	
	36	ผดุงปัญญา	21	9	11	20	
	37	แม่ออก "สรรพวิทยาคม"	22	11	11	22	
	38	บ้านตากประชาวิทยาคาร	8	4	4	8	

ตาราง 1. (ต่อ)

จังหวัด	เลขที่	ชื่อสถานศึกษา	จำนวนครู อาจารย์ ที่สำรวจ	จำนวนผู้ตอบ แบบสอบถาม		รวม	หมายเหตุ
				ชาย	หญิง		
เพชรบูรณ์	39	เพชรพิทยาคม	24	13	3	16	แบบสอบถามเฉพาะ อาจารย์ใหญ่ไม่ได้นำ
	40	วิทยานุกูลนารี	21	16	5	21	
	41	หล่มสัก "ศักดิ์วิทยาการ"	18	12	6	18	
	42	สตรีหล่มสัก "สตรีวิทยา"	16	5	11	16	
	43	หล่มเก่า	18	12	6	18	
	44	หนองไผ่	11	7	4	11	
	45	นิคมศิลปอนุสรณ์	7	4	3	7	
	46	ชนแดน	3	2	1	3	
		รวม	888	428	330	758	

การสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

ผู้เขียนได้สร้างแบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับข้อเท็จจริงทั้งหลายในการวิจัย การที่ผู้เขียนเลือกแบบสอบถามใช้ในการวิจัย ดังปรากฏในภาคผนวก เพราะเห็นว่าแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่เหมาะสมในการวิจัยชนิดที่เป็นการสำรวจมากที่สุด โดยเฉพาะเรื่องนี้ แบบสอบถามมีความจำเป็นอยู่หลายประการ ดังนี้

1. มวลประชากรที่ใช้ในการวิจัย กระจุกกระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ผู้เขียนไม่สามารถจะเดินทางไปจังหวัดนั้น ๆ เพื่อใช้วิธีสัมภาษณ์หรือสังเกตได้ เพราะใช้เวลานานเกินไป

2. การใช้แบบสอบถามจะได้คำตอบที่แท้จริงที่สุด เพราะครุมีเวลาคิดไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนและมีโอกาสได้ตอบอย่างจริงใจที่สุด

การสร้างแบบสอบถาม ผู้เขียนได้ศึกษาถึงหลักการและวิธีสร้างแบบสอบถามของผู้อื่นที่ทำไว้ ได้แก่ของ เบสต์ (Best, 1959 : 140 – 160) เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา (กรมสามัญศึกษา, 2512 : 1 – 17) แบบรายงานครูปีการศึกษา 2512 (กรมวิสามัญศึกษา, 2512 : 1 – 5) แบบรายงานการศึกษาปีการศึกษา 2512 (กรมวิสามัญศึกษา, 2512 : 1 – 47) แบบสอบถาม ส.ร.1 – 8 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2510 : 1 – 2) แบบสอบถามการสำรวจหาสถานภาพทางประถมศึกษาของอำเภอต่าง ๆ ในประเทศไทย ปีการศึกษา 2504 (คณะวิจัยการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2506 : 1 – 9)

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดของของตัวครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ อาจารย์ สถานที่ การปฏิบัติงานของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และครูในโรงเรียน

ฉบับที่ 2 เป็นการสอบถามเฉพาะครู อาจารย์ ในเรื่องเกี่ยวกับรายละเอียดตัวครู อาจารย์ หน้าที่ในการปฏิบัติงาน และความคิดเห็น

แบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นได้นำไปทดสอบ (Pre-test) กับครู อาจารย์ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ในจังหวัดแพร่ นครสวรรค์ ลพบุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นครราชสีมา กาญจนบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์และภูเก็ต แล้วนำมาปรับปรุงใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยพิจารณาพร้อมกับอาจารย์ที่เป็นกรรมการที่ปรึกษา เมื่อได้แก้ไขข้อบกพร่องจนเป็นที่พอใจแล้ว จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับจริงเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การรวบรวมข้อมูล

การแจกจ่ายแบบสอบถามและการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ดำเนินการเป็นขั้น ๆ ดังนี้

1. ผู้เขียนได้ขอความร่วมมือจากกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้ช่วยออกหนังสือคำสั่ง และส่งแบบสอบถามเป็นทางราชการ ไปยังโรงเรียนต่าง ๆ

ในภาคศึกษา 7 ทุกโรง ดังแสดงไว้ในภาคผนวก ก. เพื่อให้การส่งแบบสอบถามเป็นไปอย่างมีระเบียบและเป็นที่เชื่อถือได้ว่า แบบสอบถามจะกลับคืนมายังผู้เขียนมากที่สุด แบบสอบถามเมื่อกรอกเสร็จแล้ว ทางโรงเรียนจะนำส่งกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

2. เมื่อครบกำหนดเวลาการส่งคืนแบบสอบถาม ผู้เขียนไปรับคืนจากกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืนเป็นจำนวน 42 โรง ฉบับของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ได้คืน 41 ฉบับ ฉบับของครูอาจารย์ได้คืน 706 ฉบับ ผู้เขียนได้ขอให้กรมวิสามัญศึกษาส่งหนังสือทวงแบบสอบถาม โรงเรียนที่ไม่ได้ส่งแบบสอบถามคืนอีกครั้งหนึ่ง ดังแสดงไว้ในภาคผนวก ก ปรากฏว่าได้รับเพิ่มมาอีก 1 โรง เป็นของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ 1 ฉบับ ของครูอาจารย์ 10 ฉบับ ผู้เขียนไม่สามารถที่จะรอแบบสอบถามที่เหลือต่อไปได้อีก จึงใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามเท่าที่ได้รับมาทำการวิจัย

การจัดการกระทำกับข้อมูล

แบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด เป็นของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ 42 ฉบับ ของครูอาจารย์ 716 ฉบับ ผู้เขียนดำเนินการเป็นขั้น ๆ ดังนี้

1. สํารวจแบบสอบถามแต่ละฉบับที่ได้รับคืนมา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบต่าง ๆ ปรากฏว่ามีแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ เป็นของครูอาจารย์ 5 ฉบับ จึงมีแบบสอบถามที่สามารถทำการวิจัยได้ 753 ฉบับ เป็นของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ 42 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของครูอาจารย์ 711 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.30

2. แยกแบบสอบถามเป็น 2 พวก คือเกี่ยวกับอาคารสถานที่พวกหนึ่ง และเกี่ยวกับครูอีกพวกหนึ่ง

3. หาความถี่ของคะแนนทุก ๆ ข้อ ในแบบสอบถามตามความมุ่งหมายของการวิจัย และเรียงลำดับความถี่ของแต่ละข้อย่อย ส่วนข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาดัง ๆ จะต้องอาศัยผลการวิเคราะห์ทั้งหมดมาประมวลเข้าด้วยกัน

4. วิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้อย่างวิธีการทางสถิติ ก็หารายเฉลี่ย (Means) ร้อยละ (Percentage) โดยใช้เครื่องคำนวณ (Calculator) เป็นเครื่องมือในการคำนวณหาสถิติต่าง ๆ

5. ตีความหมายจากข้อมูล ที่วิเคราะห์ออกมาแล้ว เพื่อทำรายงาน และสรุปผลการวิเคราะห์ตามรายการนั้น ๆ

สถิติวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล ใ้ใช้สถิติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. อัตราส่วนเปรียบเทียบเป็นร้อยละ (Percentage ratio) ใช้ในการเปรียบเทียบความถี่ของข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้แจกแจงและบันทึกไว้ เป็นร้อยละ โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

2. มัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic mean) ใช้กำหนดหารายเฉลี่ยของข้อมูลบางรายการ โดยใช้สูตร (Garrett, 1958 : 27)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูล
 $\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล
 N แทน จำนวนประชากรในกลุ่มนั้น

3. ความแปรปรวน (Variance) ใช้ทดสอบคะแนนเฉลี่ย ของข้อมูลบางรายการ โดยใช้สูตร

$$S^2 = \frac{N (\sum fx^2) - (\sum fx)^2}{N (N - 1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ค่าความแปรปรวน
 $\sum fx$ แทน ค่าผลรวมความถี่ของคำตอบในแบบสอบถาม
 N แทน จำนวนประชากรในกลุ่มนั้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้จะได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลประเภทต่าง ๆ และแปลผลตามความหมายของการค้นคว้า ตามลำดับหัวข้อดังนี้

อาคารสถานที่

1. ที่ตั้งของโรงเรียน
2. จำนวน ลักษณะ สภาพ และสุขลักษณะของอาคารต่าง ๆ
3. การใช้ประโยชน์และการสูญเสียเกี่ยวกับการใช้อาคาร
4. ปัญหาการดูแลรักษาอาคารสถานที่และความต้องการอาคารเพิ่ม

กำลังครู

1. จำนวน วุฒิ และประสบการณ์ของครู
2. การใช้ และปัญหาการใช้ครู
3. สวัสดิการและขวัญของครู

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{x}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

s^2 แทน ค่าความแปรปรวน

เกี่ยวกับอาคารสถานที่

1. ผลการวิเคราะห์ที่ตั้งของโรงเรียน ซึ่งศึกษาจากคำตอบแบบสอบถามของครูใหญ่
ปรากฏผลตามตาราง ดังต่อไปนี้

ตาราง 2. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามระยะทางจาก
แหล่งชุมชน เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	ตำแหน่งที่ตั้งโรงเรียนกับแหล่งชุมชน				
	ไม่ถึง 1 ก.ม.	1 ก.ม.	2 ก.ม.	3 ก.ม.	4 ก.ม. หรือมากกว่า
พิษณุโลก	—	—	4	—	—
นครสวรรค์	1	3	3	—	—
อุตรดิตถ์	2	2	—	—	—
พิจิตร	1	2	3	—	—
กำแพงเพชร	2	1	—	—	—
สุโขทัย	2	2	2	1	—
ตาก	2	2	—	—	—
เพชรบูรณ์	4	2	1	—	—
รวม จำนวน	14	14	13	1	—
%	33.33	33.33	30.95	2.39	—

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า ตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคศึกษา 7 ส่วนมาก (98 %) ตั้งอยู่ใกล้แหล่งชุมชนในระยะที่ไม่เกิน 2 กิโลเมตร มีเป็นส่วนน้อย (2 %) ที่อยู่เกินกว่า 2 กิโลเมตร จากข้อมูลนี้ แสดงว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในภาคนี้ ตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม คือไม่ ห่างจากชุมชนมากเกินไป

ตาราง 3. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามความห่างไกล
จากแหล่งเสื่อมโทรม เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	ตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียนกับแหล่งเสื่อมโทรม				
	ใกล้มาก	ใกล้	ปานกลาง	ไกล	ไกลมาก
พิษณุโลก	—	1	—	3	—
นครสวรรค์	—	—	2	4	1
อุตรดิตถ์	—	—	—	3	1
พิจิตร	—	—	—	4	2
กำแพงเพชร	—	—	—	2	1
สุโขทัย	—	1	3	2	1
ตาก	—	—	1	2	1
เพชรบูรณ์	—	3	3	1	—
รวม จำนวน	—	5	9	21	7
%	—	11.90	21.43	50.00	16.67

จากตาราง 3. แสดงให้เห็นว่าตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคศึกษา 7 ส่วนมาก (88 %) ตั้งอยู่ห่างจากแหล่งเสื่อมโทรม ส่วนที่อยู่ใกล้มากนั้นไม่มีเลย นับเป็นสิ่งที่น่ายินดี

แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีโรงเรียนอยู่อีก 1 ใน 10 ของโรงเรียนทั้งหมดที่อยู่ใกล้แหล่งเสื่อมโทรม ควรที่จะได้มีการพิจารณาแก้ไขต่อไป

ตาราง 4. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามความสะดวก
ในการคมนาคมมาถึงโรงเรียน เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	ความสะดวกในการคมนาคมถึงโรงเรียน				
	ไม่สะดวกเลย	ไม่สะดวก	สะดวกปานกลาง	สะดวก	สะดวกมาก
พิษณุโลก	—	1	1	1	1
นครสวรรค์	—	1	2	2	2
อุตรดิตถ์	—	1	2	—	1
พิจิตร	—	1	2	3	—
กำแพงเพชร	—	—	1	1	1
สุโขทัย	—	2	—	5	—
ตาก	—	1	—	1	2
เพชรบูรณ์	1	—	1	3	2
รวม จำนวน	1	7	9	16	9
%	2.38	16.66	21.44	38.08	21.44

จากตาราง 4. แสดงให้เห็นว่า ตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในภาคศึกษา 7 อยู่ในทำเลที่มีการคมนาคมสะดวกเป็นส่วนใหญ่ (81 %) ส่วนโรงเรียน
ที่มีการคมนาคมไม่สะดวกนั้นมี (19 %) หรือ 1 ใน 5 นับว่า มากพอสมควร ควรที่จะได้มีการ
พิจารณาแก้ไขต่อไป

ตาราง 5. แสดงจำนวนโรงเรียน แจกแจงตามขนาดที่ดินของโรงเรียน
จำแนกเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	ขนาดที่ดินของโรงเรียน				
	ไม่เกิน 15 ไร่	16-25 ไร่	26-35 ไร่	36-45 ไร่	46 ไร่ขึ้นไป
พิษณุโลก	1	1	—	1	1
นครสวรรค์	4	1	—	1	1
อุตรดิตถ์	1	3	—	—	—
พิจิตร	4	1	1	—	—
กำแพงเพชร	—	1	—	—	2
สุโขทัย	—	3	1	1	2
ตาก	2	—	2	—	—
เพชรบูรณ์	2	2	2	—	1
รวม จำนวน	14	12	6	3	7
%	33.32	28.56	14.28	7.16	16.68

จากตาราง 5. แสดงว่าโรงเรียนในภาคศึกษา 7 มีขนาดที่ดินของโรงเรียนไม่เกิน 25 ไร่ เป็นจำนวน 62 % มีมากกว่า 25 ไร่ ขึ้นไป 38 % จึงอาจสรุปได้ว่าขนาดที่ดินของโรงเรียนต่าง ๆ ในภาคศึกษา 7, 3 ใน 5 ของโรงเรียนทั้งหมดมีขนาดคับแคบส่วนที่เหลือนับว่า มีขนาดพอใช้ได้

ตาราง 6. แสดงการแจกแจงสภาพพื้นที่โรงเรียนตั้งอยู่จำแนกเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	สภาพพื้นที่โรงเรียนตั้งอยู่		
	ที่ลุ่มน้ำท่วมทุกปี	น้ำท่วมบางปี	ที่ดอน
พินบุรีโลก	1	2	1
นครสวรรค์	1	1	5
อุตรดิตถ์	—	1	3
พิจิตร	2	3	1
กำแพงเพชร	1	1	1
สุโขทัย	2	3	2
ตาก	2	1	1
เพชรบูรณ์	3	1	3
รวม จำนวน	12	13	17
%	28.58	30.95	40.47

จากตาราง 6. แสดงให้เห็นว่า ตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียนมัธยมศึกษา
 ในภาคศึกษา 7 ตั้งอยู่ในบริเวณที่น้ำท่วมถึงเป็นส่วนมาก (60 %) โดยที่ท่วมทุกปีมี ร้อยละ
 29 ท่วมเป็นบางปีมีร้อยละ 31 ส่วนเป็นที่ดอน ร้อยละ 40 จากตัวเลขนี้ชี้ให้เห็นว่าสภาพ
 พื้นที่ ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนในภาคศึกษา 7 เกินกว่าครึ่งของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด
 ในภาคศึกษานี้ ควรจะได้รับการปรับปรุงแก้ไข

ตาราง 7. แสดงการแจกแจงสภาพสนามกีฬาของโรงเรียนเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	สภาพสนามกีฬาของโรงเรียน		
	ไม่มี	มีใช้ไ้บางส่วน	มีใช้ไ้ตลอดปี
พิษณุโลก	1	1	2
นครสวรรค์	1	2	4
อุตรดิตถ์	—	2	2
พิจิตร	—	4	2
กำแพงเพชร	2	—	1
สุโขทัย	1	3	3
ตาก	1	1	2
เพชรบูรณ์	1	5	1
รวม จำนวน	7	18	17
%	16.66	42.86	40.48

จากตาราง 7. แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคศึกษา 7 มีสนามกีฬาเป็นส่วนมาก (83 %) แต่มีสภาพที่ใช้ไ้ตลอดปีไม่ถึงครึ่ง คือมีเพียงร้อยละ 40 ส่วนใช้ไ้บางส่วนมีร้อยละ 43 ไม่มีสนามกีฬาเลย ร้อยละ 17 จากข้อมูลนี้ชี้บ่งชี้ว่า โรงเรียนในภาคศึกษา 7 มีสนามกีฬาที่ใช้การไ้ไ้ไม่ถึงครึ่งของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด นอกนั้นจะต้งหาทางปรับปรุงแก้ไขและสร้างสนามกีฬาขึ้นในโรงเรียนที่ยังไม่มี

ตาราง 8. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามสภาพรมัไม้
และที่พัสดุ เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	รมัไม้และที่พัสดุของโรงเรียน		
	ไม่มี	มีน้อย	มีพอเพียง
พิษณุโลก	—	3	1
นครสวรรค์	—	4	3
อุตรดิตถ์	—	3	1
พิจิตร	—	5	1
กำแพงเพชร	1	1	1
สุโขทัย	—	3	4
ตาก	1	2	1
เพชรบูรณ์	1	3	3
รวม จำนวน	3	24	15
%	7.14	57.14	35.72

จากตาราง 8. แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล ในภาคศึกษา 7 ส่วนมากไม่มีรมัไม้และที่พัสดุเพียงพอเป็นจำนวน ร้อยละ 64 มีเพียงร้อยละ 36 เท่านั้นที่มีพอ แสดงว่า ยังมีโรงเรียนต่าง ๆ ในภาคนี้ประมาณ 3 ใน 5 ที่จะต้องพยายามปรับปรุงแก้ไขเรื่องรมัไม้และที่พัสดุ ให้มีขึ้นอย่างเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ในโรงเรียนของตน

ตาราง 9. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามแหล่งน้ำค้ำน้ำใช้
เป็นรายจังหวัด

จังหวัดและ ชนิดของน้ำ		แหล่งน้ำที่นำมาใช้ในโรงเรียน				
		ประปา	บ่อน้ำบาดาล	น้ำฝน	คูหรือคลอง	แม่น้ำ
พิษณุโลก	น้ำดื่ม	2	1	1	—	—
	น้ำใช้	2	1	—	—	1
นครสวรรค์	น้ำดื่ม	3	—	4	—	1
	น้ำใช้	3	1	—	3	—
อุตรดิตถ์	น้ำดื่ม	4	—	2	—	—
	น้ำใช้	4	1	1	—	—
พิจิตร	น้ำดื่ม	2	2	3	—	1
	น้ำใช้	2	2	—	1	2
กำแพงเพชร	น้ำดื่ม	2	—	1	—	—
	น้ำใช้	1	2	—	—	—
สุโขทัย	น้ำดื่ม	3	3	4	—	—
	น้ำใช้	3	3	2	—	—
ตาก	น้ำดื่ม	3	—	1	—	—
	น้ำใช้	3	—	1	—	—
เพชรบูรณ์	น้ำดื่ม	6	1	4	—	—
	น้ำใช้	6	1	3	—	—
รวม	น้ำดื่ม	25	7	20	—	2
	%	46.30	12.97	37.03	—	3.70
รวม	น้ำใช้	22	11	7	4	3
	%	46.81	23.41	14.80	8.51	6.38

จากตาราง 9. แสดงว่า แหล่งน้ำดื่มส่วนใหญ่ (96 %) ได้จากน้ำประปา บ่อน้ำบาดาล และน้ำฝน แหล่งน้ำใช้ส่วนใหญ่ (85 %) ได้จากน้ำประปา, บ่อน้ำบาดาล และน้ำฝน จึงสรุปได้ว่า โรงเรียนส่วนมากในภาคศึกษานี้ มีน้ำดื่มที่ใช้หลักอนามัย ยังมีบางโรงเรียนที่ยังค้ำน้ำในแม่น้ำ ซึ่งน่าจะหาทางปรับปรุงแก้ไข

2. ผลการวิเคราะห์ จำนวน ลักษณะ สภาพ และสุขลักษณะของอาคารและ ห้องต่าง ๆ

จากการศึกษาตอบแบบสอบถามของครูใหญ่ ปรากฏผล ตามตาราง
ดังต่อไปนี้

ตาราง 10. แสดงจำนวนโรงเรียน อาคาร ห้องเรียน จำแนกเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	จำนวนโรงเรียน		จำนวนอาคารเรียน		จำนวนห้องเรียน	
พิจิตร	4	9.52%	10	11.36%	76	15.26%
นครสวรรค์	7	16.67%	18	20.45%	89	17.87%
อุตรดิตถ์	4	9.52%	6	6.82%	49	9.84%
พิจิตร	6	14.29%	11	12.50%	65	13.05%
กำแพงเพชร	3	7.14%	4	4.55%	26	5.22%
สุโขทัย	7	16.67%	12	13.64%	76	15.26%
ตาก	4	9.52%	9	10.23%	53	10.64%
เพชรบูรณ์	7	16.67%	18	20.45%	64	12.85%
รวม จำนวน	42		88		498	
%	100		100		100	

จากตาราง 10. แสดงว่า จังหวัดที่มีจำนวนโรงเรียนมาก พอ ๆ กัน (17 %) ได้แก่ นครสวรรค์ อุทัย เพชรบูรณ์ จังหวัดที่มีโรงเรียนน้อยที่สุดได้แก่ กำแพงเพชร จังหวัดที่มีอาคารเรียนมากที่สุด (20 %) ได้แก่ นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ ส่วนจังหวัดที่มีน้อยที่สุด (5 %) ได้แก่ กำแพงเพชร จังหวัดที่มีห้องเรียนมากที่สุด (18 %) ได้แก่ นครสวรรค์ ส่วนจังหวัดที่มีน้อยที่สุด (5 %) ได้แก่ กำแพงเพชร

ตาราง 11. แสดงการแจกแจงลักษณะอาคารเรียนเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	ลักษณะอาคารเรียน				
	ศาลาวัค	ชั่วคราว	ไม้	ตึกครึ่งไม้	ตึก
พิษณุโลก	—	1	8	1	—
นครสวรรค์	1	2	5	—	10
อุตรดิตถ์	—	—	5	—	1
พิจิตร	—	2	9	—	—
กำแพงเพชร	—	1	3	—	—
สุโขทัย	—	—	9	1	2
ตาก	—	3	5	1	—
เพชรบูรณ์	—	2	11	3	2
รวม จำนวน	1	11	55	6	15
%	1.13	12.47	62.58	6.79	17.03

จากตาราง 11. แสดงให้เห็นว่า ลักษณะอาคารเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ของรัฐบาล ในภาคศึกษา 7 มีอาคารเป็นไม้ 63 % เป็นตึกครึ่งไม้และตึก 24 % รวมแล้ว ในภาคนี้มีอาคารที่ใช้การได้ 87 % ที่เหลือเป็นอาคารชั่วคราวและศาลาวัครวม 13 % จึงสรุปได้ว่า โรงเรียนต่าง ๆ ในภาคศึกษา 7 นี้ มีอาคารที่เหมาะสมเป็นส่วนมาก มีอาคารอีก ประมาณ 1 ใน 10 ของอาคารเรียนทั้งหมด ที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข และมีโรงเรียน อีก 1 โรง ในจังหวัดนครสวรรค์ที่ยังใช้ศาลาวัคเป็นอาคารเรียน

ตาราง 12. แสดงการแจกแจงอาคารเรียน จำแนกตามอายุ เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	อายุอาคารเรียน				
	ไม่ถึงปี	1-5 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี	16 ปีขึ้นไป
พิษณุโลก	—	3	3	1	3
นครสวรรค์	—	11	3	2	2
อุตรดิตถ์	—	2	2	1	1
พิจิตร	1	2	3	—	5
กำแพงเพชร	—	2	2	—	—
สุโขทัย	—	5	6	1	—
ตาก	1	1	7	—	—
เพชรบูรณ์	1	9	3	3	2
รวม จำนวน	3	35	29	8	13
%	3.39	39.78	32.97	9.08	14.78

จากตาราง 12. แสดงให้เห็นว่า อาคารเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคศึกษา 7 ส่วนมาก (76 %) มีอายุไม่เกิน 10 ปี ที่เกินกว่า 10 ปีขึ้นไปมีเป็นส่วนน้อย (24 %) และมีประมาณ 15 % ที่มีอายุมากตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป ซึ่งบางที่อาคารเหล่านี้ คงหมดสภาพที่จะใช้การได้ดี และควรแก่การที่จะรื้อปลูกใหม่หรือซ่อมแซมก็ได้

ตาราง 13. แสดงการแจกแจงจำนวนอาคารเรียน จำแนกตามสภาพ
เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	สภาพอาคารเรียน			
	ควรรื้อปลูกใหม่	ควรซ่อมแซม	พอใช้ได้	เรียนรอยคืบ
พิษณุโลก	6	—	3	1
นครสวรรค์	3	1	3	11
อุตรดิตถ์	1	—	3	2
พิจิตร	3	1	3	4
กำแพงเพชร	—	—	3	1
สุโขทัย	1	1	5	5
ตาก	4	—	4	1
เพชรบูรณ์	8	—	5	5
รวม จำนวน	26	3	29	30
%	29.61	3.39	32.92	34.03

จากตาราง 13. แสดงให้เห็นว่า สภาพอาคารเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในภาคศึกษา 7 อยู่ในสภาพที่ใช้การได้เป็นส่วนมาก คือร้อยละ 67 อีก 32 % หรือเกือบ
1 ใน 3 ของอาคารทั้งหมด อยู่ในสภาพควรรื้อปลูกใหม่และควรซ่อมแซม แสดงว่าอาคารเรียน
ในภาคศึกษานี้เหลืออาคารเรียนที่เหมาะสมเพียง 2 ใน 3 เท่านั้น นอกนั้นจะต้องหาทาง
ปรับปรุงแก้ไข

ตาราง 14. แสดงการเรียงลำดับสัญลักษณ์ของห้องเรียนจำแนกเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	สัญลักษณ์ของห้องเรียน (X)
พิษณุโลก	2.214
นครสวรรค์	2.612
อุตรดิตถ์	2.557
พิจิตร	2.204
กำแพงเพชร	2.485
สุโขทัย	2.443
ตาก	2.447
เพชรบูรณ์	2.381
รวมทั้งภาค	2.413

หมายเหตุ

คำนำหน้า X

1. หมายความว่า ห้องเรียนมีขนาดแคบ แสงสว่างน้อย การถ่ายเทอากาศไม่ดี มีเสียง กลิ่น ฝุ่นควัน รบกวนเสมอ
2. หมายความว่า ห้องเรียนมีขนาด แสงแสง การถ่ายเทอากาศ พอใช้ได้ มีเสียง กลิ่น ฝุ่นควัน เป็นครั้งคราว
3. หมายความว่า ห้องเรียนมีขนาด เหมาะสม แสงสว่าง พอเพียง การถ่ายเทอากาศ ดี ไม่มีเสียง กลิ่น ฝุ่นควัน รบกวน

การคิดการเรียง

ถือว่า ทุก ๆ ลักษณะต่อไปนี้ คือ ขนาด แสงสว่าง การถ่ายเทอากาศ เสียง กลิ่น ฝุ่นควัน รบกวน มีความสำคัญเท่ากัน

จากตาราง 14. แสดงว่า สู่ลักษณะของห้องเรียนเมื่อพิจารณาคำรายเฉลี่ย
 ทั้งภาค ประมาณ 2.413 ซึ่งมีความหมายว่า ห้องเรียน มีขนาด แสงสว่าง การถ่ายเท
 อากาศ พอใช้ได้ มีเสียง กลิ่น ปุ้นควัน เป็นครั้งคราว เฉพาะจังหวัดนครสวรรค์
 อุตรดิตถ์ มีคำรายเฉลี่ยสู่ลักษณะของห้องเรียนประมาณ 2.56 – 2.61 ซึ่งมีความหมายว่า
 ห้องเรียน มีขนาด เหมาะสม แสงสว่าง พอเพียง การถ่ายเทอากาศ คือ ไม่มีเสียง
 กลิ่น ปุ้นควันรบกวน จังหวัดพิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ มีคำรายเฉลี่ยสู่ลักษณะ
 (ค่าเฉลี่ย 2.21 – 2.38) ต่ำกว่าคำรายเฉลี่ยของภาค ถึงแม้จะอยู่ในเกณฑ์ 2 ก็ตาม
 ก็อาจแปลความหมายได้ว่า สู่ลักษณะของห้องเรียนอาจต่ำกว่าจังหวัดอื่น ๆ ที่มีคำรายเฉลี่ย
 สู่ลักษณะใกล้เคียงกับคำรายเฉลี่ยของภาค

ตาราง 15. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียนที่มีและไม่มีห้องเฉพาะวิชา
 จำแนกตามประเภทของห้อง เป็นรายจังหวัด

จังหวัด		ห้องเฉพาะวิชา						
		วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	ภาษาอังกฤษ	ศิลปศึกษา	เกษตรกรรม
พินบุรีโลก	มี	2	1	—	1	1	—	—
	ไม่มี	2	3	4	3	3	4	4
นครสวรรค์	มี	4	1	1	—	1	—	2
	ไม่มี	3	6	6	7	6	7	5
อุตรดิตถ์	มี	2	—	—	—	—	—	—
	ไม่มี	2	4	4	4	4	4	4
พิจิตร	มี	4	1	—	—	—	—	—
	ไม่มี	2	5	6	6	6	6	—
กำแพงเพชร	มี	2	—	—	—	—	1	—
	ไม่มี	1	3	3	3	3	2	3
สุโขทัย	มี	5	—	—	—	—	—	—
	ไม่มี	2	7	7	7	7	7	7
ตาก	มี	3	—	—	—	—	1	—
	ไม่มี	1	4	4	4	4	3	4
เพชรบูรณ์	มี	4	—	—	—	—	2	—
	ไม่มี	3	7	7	7	7	5	7
รวม	มี	26	2	1	1	2	4	2
	%	61.90	4.76	2.38	2.38	4.76	9.52	4.76
รวม	ไม่มี	16	40	41	41	40	38	40
	%	38.10	95.24	97.62	97.62	95.24	90.43	95.24

จากตาราง 15. แสดงให้เห็นว่า ทั้งภาคศึกษา 7 มีห้องเฉพาะวิชา ได้แก่

ห้องวิทยาศาสตร์ โรงเรียนส่วนใหญ่มีร้อยละ 62 ไม่มีร้อยละ 38

ห้องสังคมศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีคือร้อยละ 95 มีเพียงร้อยละ 5

ห้องภาษาไทย โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีคือร้อยละ 98 มีเพียงร้อยละ 2

ห้องคณิตศาสตร์ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีคือร้อยละ 98 มีเพียงร้อยละ 2

ห้องภาษาอังกฤษ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีคือร้อยละ 95 มีเพียงร้อยละ 5

ห้องศิลปะศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีคือร้อยละ 91 มีเพียงร้อยละ 9

ห้องเกษตรกรรม โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีคือร้อยละ 95 มีเพียงร้อยละ 5

จากตัวเลขนี้อาจกล่าวได้ว่า โรงเรียน จำนวนเกินกว่า 1 ใน 2 ของโรงเรียนทั้งหมด
ในภาคศึกษานี้ มีห้องเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ ส่วนห้องเฉพาะวิชาอื่น ๆ คงกล่าวข้างต้น
มีเพียง 2 - 9 % เท่านั้น

ตาราง 16. แสดงค่ารายเฉลี่ย殊ลักษณะของห้องเฉพาะวิชาเป็นรายจังหวัด
จำแนกตามประเภทของห้อง

จังหวัด	殊ลักษณะของห้องเฉพาะวิชา						
	วิทยาศาสตร์ ($\bar{X}$)	สังคมศึกษา ($\bar{X}$)	ภาษาไทย ($\bar{X}$)	คณิตศาสตร์ ($\bar{X}$)	ภาษาอังกฤษ ($\bar{X}$)	ศิลปศึกษา ($\bar{X}$)	เกษตรกรรม ($\bar{X}$)
พินูลโลก	2.416	2.666	—	2.500	2.666	—	—
นกรสวรรค์	2.350	2.833	2.666	—	3.000	—	2.416
อุตรคิตต์	2.250	—	—	—	—	—	—
พิจิตร	2.100	2.500	—	—	—	—	—
กำแพงเพชร	2.583	—	—	—	—	1.666	—
สุโขทัย	2.366	—	—	—	—	—	—
ตาก	2.700	—	—	—	—	2.666	—
เพชรบูรณ์	2.183	—	—	—	—	2.500	—
รวมยอดทั้งภาค	2.468	2.701	2.666	2.500	2.831	2.277	2.416

หมายเหตุ กาน้ำฉนักร

1. หมายความว่า ห้องเรียนมีขนาดแคบ แสงสว่างน้อย การถ่ายเทอากาศไม่ดี มีเสียง กลิ่น ฝุ่นควัน รบกวนเสมอ
2. หมายความว่า ห้องเรียน มีขนาด แสงสว่าง การถ่ายเทอากาศพอใช้ได้ มีเสียง กลิ่น ฝุ่นควัน เป็นครั้งคราว
3. หมายความว่า ห้องเรียน มีขนาด เหมาะสม แสงสว่างพอเพียง การถ่ายเทอากาศดี ไม่มีเสียง กลิ่น ฝุ่นควัน รบกวน

การศึกษารายเฉลี่ย

ถือว่า ทุก ๆ ลักษณะต่อไปนี้ คือ ขนาด แสงสว่าง การถ่ายเทอากาศ
เสียง กลิ่น ฝุ่นควัน รบกวน มีความสำคัญเท่ากัน

จากตาราง 16. แสดงให้เห็นว่า จังหวัดพิษณุโลกมีห้องเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์
สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ห้องทั้งหมดมีสุขลักษณะเป็นที่น่าพอใจ ค่าเฉลี่ย
มีพิสัย (2.416 – 2.666)

จังหวัดนครสวรรค์ มีห้องเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ
และเกษตรกรรม ไม่มีห้อง คณิตศาสตร์และศิลปศึกษา ในบรรดาห้องเฉพาะวิชาที่มึ้นั้น
มีสุขลักษณะอยู่ในเกณฑ์ (2.666 – 3.000) ยกเว้น ห้องวิทยาศาสตร์และเกษตรกรรม
ที่ต่ำกว่า ก็มีค่าเฉลี่ย (2.350 – 2.416)

จังหวัดอุตรดิตถ์ มีห้องเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์เพียงอย่างเดียว และมีสุขลักษณะเป็นที่น่าพอใจ
จังหวัดพิจิตร มีห้องเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์กับสังคมศึกษา มีค่าเฉลี่ยพิสัย 2.100 – 2.500
โดยที่ห้องวิทยาศาสตร์ ค่อยกว่าห้องสังคมศึกษา ก็มีค่าเฉลี่ย 2.100

จังหวัดกำแพงเพชร มีห้องเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ กับศิลปศึกษา ห้องวิทยาศาสตร์มีสุขลักษณะ
ค่อนข้างดี ค่าเฉลี่ย 2.583 ส่วนห้องศิลปศึกษาอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างพอใจ (ค่าเฉลี่ย 1.666)

จังหวัดสุโขทัย มีห้องเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์อย่างเดียว และมีสุขลักษณะอยู่ในเกณฑ์เป็นที่
น่าพอใจ (ค่าเฉลี่ย 2.366)

จังหวัดตาก มีห้องเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ และศิลปศึกษา มีสุขลักษณะ เป็นที่น่าพอใจยิ่ง
(ค่าเฉลี่ย 2.665 – 2.700)

จังหวัดเพชรบูรณ์ มีห้องเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์และศิลปศึกษา ห้องวิทยาศาสตร์มีสุขลักษณะ
น่าพอใจ (ค่าเฉลี่ย 2.183) ส่วนห้องศิลปศึกษา มีสุขลักษณะ ค่อนข้างดี (ค่าเฉลี่ย 2.500)
เมื่อพิจารณาทั้งภาคการศึกษานี้ จะเห็นว่า สุขลักษณะของห้องเฉพาะวิชาทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์
เป็นที่น่าพอใจ (ค่าเฉลี่ยพิสัย 2.277 – 2.831)

ตาราง 17. แสดงจำนวนโรงเรียนที่มีและไม่เกี่ยวข้องกับอาคารอุตสาหกรรมศิลป์และเกษตรกรรมศิลป์
จำแนกเป็นรายจังหวัด

ประเภทโรงเรียน	พินิจโลก	นครสวรรค์	อุตรดิตถ์	พิจิตร	กำแพงเพชร	สุโขทัย	ตาก	เพชรบูรณ์	รวมจำนวน	%
โรงเรียนที่ไม่มีอาคารอุตสาหกรรมศิลป์										
และเกษตรกรรมศิลป์	3	3	2	2	3	3	1	3	20	47.62
โรงเรียนที่มีเฉพาะอาคาร										
อุตสาหกรรมศิลป์	—	1	1	2	—	2	1	2	9	21.43
โรงเรียนที่มีเฉพาะอาคาร										
เกษตรกรรมศิลป์	—	2	—	—	—	1	1	1	5	11.90
โรงเรียนที่มีอาคารอุตสาหกรรมศิลป์										
และเกษตรกรรมศิลป์	1	1	1	2	—	1	1	1	8	19.05

จากตาราง 17. แสดงว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ (48 %) ยังไม่มีทั้งอาคารอุตสาหกรรมศิลป์และเกษตรกรรมศิลป์
โรงเรียนที่มีทั้งอาคารอุตสาหกรรมศิลป์และเกษตรกรรมศิลป์ มี 19 % มีเฉพาะอาคารอุตสาหกรรมศิลป์มี 21 % มีเฉพาะ
เกษตรกรรมศิลป์ 12 % จากข้อมูลนี้ แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนต่าง ๆ ในภาคนี้ ยังขาดอาคารอุตสาหกรรมศิลป์และ
เกษตรกรรมศิลป์ เป็นจำนวนเกือบ 1 ใน 2 ของโรงเรียนทั้งหมดในภาคนี้ และเท่าที่มีอยู่โรงเรียนแต่ละโรงเรียนก็ยังไม่ครบ
ทั้งสองอาคาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดกำแพงเพชร ที่จังหวัดยังไม่โรงเรียนใดมีอาคารประเภทนี้เลย

ตาราง 18. แสดงการแจกแจงจำนวน อาการอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์
จำแนกตามลักษณะ เป็นรายจังหวัด

จังหวัดและประเภทอาการ		ลักษณะของอาการอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์				
		ทอผ้า	จักสาน	ไม้	ตีเครื่องไม้	ตี
พิษณุโลก	อุตสาหกรรมศิลป์	—	—	1	—	—
	คหกรรมศิลป์	—	—	—	—	1
นครสวรรค์	อุตสาหกรรมศิลป์	—	—	1	—	1
	คหกรรมศิลป์	—	—	2	1	—
อุตรดิตถ์	อุตสาหกรรมศิลป์	—	1	1	—	—
	คหกรรมศิลป์	—	1	—	—	—
พิจิตร	อุตสาหกรรมศิลป์	—	—	3	—	—
	คหกรรมศิลป์	—	—	2	—	—
กำแพงเพชร	อุตสาหกรรมศิลป์	—	—	—	—	—
	คหกรรมศิลป์	—	—	—	—	—
สุโขทัย	อุตสาหกรรมศิลป์	—	—	3	—	—
	คหกรรมศิลป์	—	—	2	—	—
ตาก	อุตสาหกรรมศิลป์	—	—	1	1	—
	คหกรรมศิลป์	—	—	2	—	—
เพชรบูรณ์	อุตสาหกรรมศิลป์	—	1	—	2	—
	คหกรรมศิลป์	—	—	1	1	—
รวม	อุตสาหกรรมศิลป์	—	2	10	3	1
	%	—	12.50	62.50	18.75	6.25
รวม	คหกรรมศิลป์	—	1	9	2	1
	%	—	7.69	69.24	15.38	7.69

จากตาราง 18. แสดงว่า อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ส่วนใหญ่ (63 %) เป็นอาคารไม้ ส่วนที่ใช้ วัสดุก่อสร้างไม่มี

อาคารคหกรรมศิลป์ส่วนใหญ่ (69 %) เป็นอาคารไม้ ส่วนที่ใช้ วัสดุก่อสร้างไม่มี

จากข้อมูลนี้ แสดงว่าอาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์ของโรงเรียนในภาคนี้เท่าที่มีอยู่ มีสภาพพอใช้ได้ แต่อย่างไรก็ดี ยังมีอาคารชั่วคราว ประมาณ 7 – 12 % ที่จะต้องจัดการปรับปรุงแก้ไข ให้เป็นอาคารที่ใช้ได้ถาวรต่อไป

ตาราง 19. แสดงการแจกแจงจำนวนอาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์
จำแนกตามอายุ เป็นรายจังหวัด

จังหวัดและประเภทอาคาร		อายุของอาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์				
		ไม่ถึงปี			11-15 ปี	16 ปีขึ้นไป
พิษณุโลก	อุตสาหกรรมศิลป์	—	—	—	—	1
	คหกรรมศิลป์	—	—	1	—	—
นครสวรรค์	อุตสาหกรรมศิลป์	—	2	—	—	—
	คหกรรมศิลป์	—	—	3	—	—
อุตรดิตถ์	อุตสาหกรรมศิลป์	—	2	—	—	—
	คหกรรมศิลป์	—	1	—	—	—
พิจิตร	อุตสาหกรรมศิลป์	—	1	—	2	—
	คหกรรมศิลป์	1	1	—	—	—
กำแพงเพชร	อุตสาหกรรมศิลป์	—	—	—	—	—
	คหกรรมศิลป์	—	—	—	—	—
สุโขทัย	อุตสาหกรรมศิลป์	—	3	—	—	—
	คหกรรมศิลป์	—	2	—	—	—
ตาก	อุตสาหกรรมศิลป์	—	1	1	—	—
	คหกรรมศิลป์	—	1	1	—	—
เพชรบูรณ์	อุตสาหกรรมศิลป์	—	3	—	—	—
	คหกรรมศิลป์	—	2	—	—	—
รวม	อุตสาหกรรมศิลป์	—	12	1	2	1
	%	—	75.00	6.25	12.50	6.25
รวม	คหกรรมศิลป์	1	7	5	—	—
	%	7.69	53.85	38.46	—	—

จากการาง 19. แสดงว่า อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ส่วนใหญ่ (81 %) มีอายุไม่เกิน 10 ปี ที่มีอายุเกิน 10 ปีขึ้นไป มีเป็นส่วนน้อย (19 %)

ส่วนอาคารคหกรรมศิลป์มีอายุไม่เกิน 10 ปี ทั้งหมด เป็นการชี้ให้เห็นแล้วว่า อาคารทั้ง 2 ประเภท ได้มีการก่อสร้างขึ้นมาในระยะไม่นานนัก จึงอนุมานได้ว่า อาคารดังกล่าวส่วนใหญ่ในภาคศึกษา 7 นี้ ยังคงใช้การได้ดี

ตาราง 20. แสดงการแจกแจงจำนวนอาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์
จำแนกตามสภาพ เป็นรายจังหวัด

จังหวัดและประเภทอาคาร		สภาพอาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์			
		การรื้อปลูกใหม่	ควรซ่อมแซม	พอใช้ได้	เรียนรอยคิ
พิษณุโลก	อุตสาหกรรมศิลป์	—	—	1	—
	คหกรรมศิลป์	—	—	—	1
นครสวรรค์	อุตสาหกรรมศิลป์	—	1	—	1
	คหกรรมศิลป์	—	1	1	1
อุตรดิตถ์	อุตสาหกรรมศิลป์	1	—	—	1
	คหกรรมศิลป์	1	—	—	—
พิจิตร	อุตสาหกรรมศิลป์	2	—	1	—
	คหกรรมศิลป์	—	—	—	2
กาแพงเพชร	อุตสาหกรรมศิลป์	—	—	—	—
	คหกรรมศิลป์	—	—	—	—
สุโขทัย	อุตสาหกรรมศิลป์	—	—	3	—
	คหกรรมศิลป์	—	—	1	1
ตาก	อุตสาหกรรมศิลป์	—	—	—	2
	คหกรรมศิลป์	—	—	1	1
เพชรบูรณ์	อุตสาหกรรมศิลป์	—	1	1	1
	คหกรรมศิลป์	—	—	1	1
รวม	อุตสาหกรรมศิลป์	3	2	6	5
	%	18.75	12.50	37.50	31.25
รวม	คหกรรมศิลป์	1	1	4	7
	%	7.69	7.69	30.77	53.85

จากการาง 20. แสดงว่า อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ส่วนใหญ่ (69 %) อยู่ในสภาพที่ ส่วนสภาพที่ควรรื้อปลูกใหม่และซ่อมแซม มีร้อยละ 31

ส่วนอาคารคหกรรมศิลป์ส่วนใหญ่ (85 %) อยู่ในสภาพที่ มีส่วนน้อย (15 %) อยู่ใน สภาพที่ควรรื้อปลูกใหม่และซ่อมแซม

จากข้อมูลนี้ แสดงว่าอาคารอุตสาหกรรมศิลป์ที่มีอยู่ในภาคศึกษา 7 มีส่วนหนึ่ง ประมาณเกือบ 1 ใน 3 ของอาคารทั้งหมดที่มีอยู่ จะต้องพิจารณาแก้ไขปรับปรุง ส่วนอาคาร คหกรรมศิลป์นั้นมีเป็นส่วนน้อยที่จะต้องแก้ไขปรับปรุง

ตาราง 21. แสดงค่าเฉลี่ยสุชลักษณะของอาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์
เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	สุชลักษณะ	
	อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ ($\bar{X}$)	อาคารคหกรรมศิลป์ ($\bar{X}$)
พิษณุโลก	2.337	2.670
นครสวรรค์	2.336	2.183
อุตรดิตถ์	2.083	2.335
พิจิตร	1.668	2.585
กำแพงเพชร	—	—
สุโขทัย	2.436	2.259
ตาก	2.669	2.333
เพชรบูรณ์	2.133	2.250
รวมยอดทั้งภาค	2.237	2.373

หมายเหตุ ค่าน้ำหนัก

1. หมายความว่า อาคารมีขนาดแคบ แสงสว่างน้อย การถ่ายเทอากาศไม่ดี มีเสียง กลิ่น ฝุ่นควันรบกวนเสมอ
2. หมายความว่า อาคารมีขนาด, แสงสว่าง การถ่ายเทอากาศพอใช้ได้ มีเสียง กลิ่น ฝุ่นควัน เป็นครั้งคราว
3. หมายความว่า อาคารมีขนาด เหมาะสม แสงสว่างพอเพียง การถ่ายเทอากาศ ดี ไม่มีเสียง กลิ่น ฝุ่นควัน รบกวน

การศึกษารายเฉลี่ย

ถือว่า ทุก ๆ ลักษณะต่อไปนี้ คือ ขนาด แสงสว่าง การถ่ายเทอากาศ เสียง กลิ่น ฝุ่นควันรบกวน มีความสำคัญเท่ากัน

จากตาราง 21. แสดงว่า ค่ารายเฉลี่ยสุชลักษณะของอาคารอุตสาหกรรมศิลป์และ
 คหกรรมศิลป์ทั้งภาคประมาณ 2.23 – 2.37 ซึ่งหมายความว่า อาคารมีขนาด แสงสว่าง
 การถ่ายเทอากาศ พอใช้ได้ มีเสียง กลิ่น ฝุ่นควัน เป็นครั้งคราว เฉพาะจังหวัดตาก
 มีการรายเฉลี่ยสุชลักษณะของอาคารอุตสาหกรรมศิลป์ ประมาณ 2.67 ซึ่งหมายความว่า
 อาคารมีขนาดเหมาะสม แสงสว่างพอเพียง การถ่ายเทอากาศดี ไม่มีเสียง กลิ่น
 ฝุ่นควัน รบกวน

จังหวัดอุตรดิตถ์ เพชรบูรณ์ มีค่ารายเฉลี่ย (2.08 – 2.13) ต่ำกว่าค่ารายเฉลี่ยของภาค
 ถึงแม้จะอยู่ในเกณฑ์ 2 ก็ตาม ก็อาจแปลความหมายได้ว่า สุชลักษณะของอาคาร
 อุตสาหกรรมศิลป์ในจังหวัดเหล่านี้ อาจน้อยกว่าจังหวัดอื่น ๆ ที่มีค่ารายเฉลี่ยสุชลักษณะ
 ใกล้เคียงกับค่ารายเฉลี่ยของภาค

จังหวัดพิษณุโลก พิจิตร มีค่ารายเฉลี่ยสุชลักษณะของอาคารคหกรรมศิลป์ ประมาณ
 2.59 – 2.67 ซึ่งหมายความว่า อาคารมีขนาด เหมาะสม แสงสว่าง พอเพียง
 การถ่ายเทอากาศดี ไม่มีเสียง กลิ่น ฝุ่นควันรบกวน

จังหวัดนครสวรรค์ เพชรบูรณ์ สุโขทัย มีค่ารายเฉลี่ย (2.18 – 2.26) ต่ำกว่าค่า
 รายเฉลี่ยของภาค ถึงแม้จะอยู่ในเกณฑ์ 2 ก็ตาม ก็อาจแปลความหมายได้ว่า สุชลักษณะ
 ของอาคารคหกรรมศิลป์ในจังหวัดเหล่านี้ อาจน้อยกว่าจังหวัดอื่น ๆ ที่มีค่ารายเฉลี่ยสุชลักษณะ
 ใกล้เคียงกับการรายเฉลี่ยของภาค

ตาราง 22. แสดงจำนวนโรงเรียนที่มีและไม่มีเกี่ยวกับโรงอาหาร หอประชุม
จำแนกเป็นรายจังหวัด

ประเภทโรงเรียน	พินธุโลก	นครสวรรค์	อุตรดิตถ์	พิจิตร	กำแพงเพชร	สุโขทัย	ตาก	เพชรบูรณ์	รวม จำนวน	%
โรงเรียนที่ไม่มีโรงอาหาร และหอประชุม	1	3	2	2	1	1	1	2	13	30.95%
โรงเรียนที่มีเฉพาะ โรงอาหาร	1	1	—	2	—	—	—	1	5	11.90%
โรงเรียนที่มีเฉพาะหอประชุม	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
โรงเรียนที่มีโรงอาหาร และหอประชุม	2	1	1	—	1	2	2	—	9	21.43%
รวมหอประชุม	—	2	1	2	1	4	1	4	15	35.72

จากตาราง 22. แสดงว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ (36 %) มีโรงอาหารร่วมกับหอประชุม มีเฉพาะโรงอาหารอย่างเดียว 12 % ส่วนที่มีเฉพาะหอประชุมอย่างเดียวนั้นไม่มีเลย แสดงว่าโรงเรียนต่าง ๆ ในภาคนี้เห็นความสำคัญของโรงอาหารเหนือกว่าหอประชุม และมักจะก่อสร้างให้เป็นอาคารใช้ได้ทั้งหอประชุมและโรงอาหาร อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจำนวนโรงเรียนที่มีโรงอาหารและหอประชุมครบนั้นมีเพียง 21 % และเมื่อรวมกับจำนวนโรงเรียนที่มีโรงอาหารร่วมกับหอประชุมอีก 36 % แล้วจะเป็น 57 % ของโรงเรียนทั้งหมดในภาคศึกษานี้ ดังนั้น โรงเรียนต่าง ๆ ในภาคศึกษานี้จึงยังไม่มี โรงอาหารและหอประชุมครบทั้งสองประเภทเป็นปริมาณเกือบครึ่งหนึ่งของโรงเรียนทั้งหมดในภาคศึกษา 7 หรืออาจจะกล่าวว่า โรงเรียนในภาคการศึกษานี้ เกือบครึ่งหนึ่ง ต้องการอาคารโรงอาหารและหอประชุม

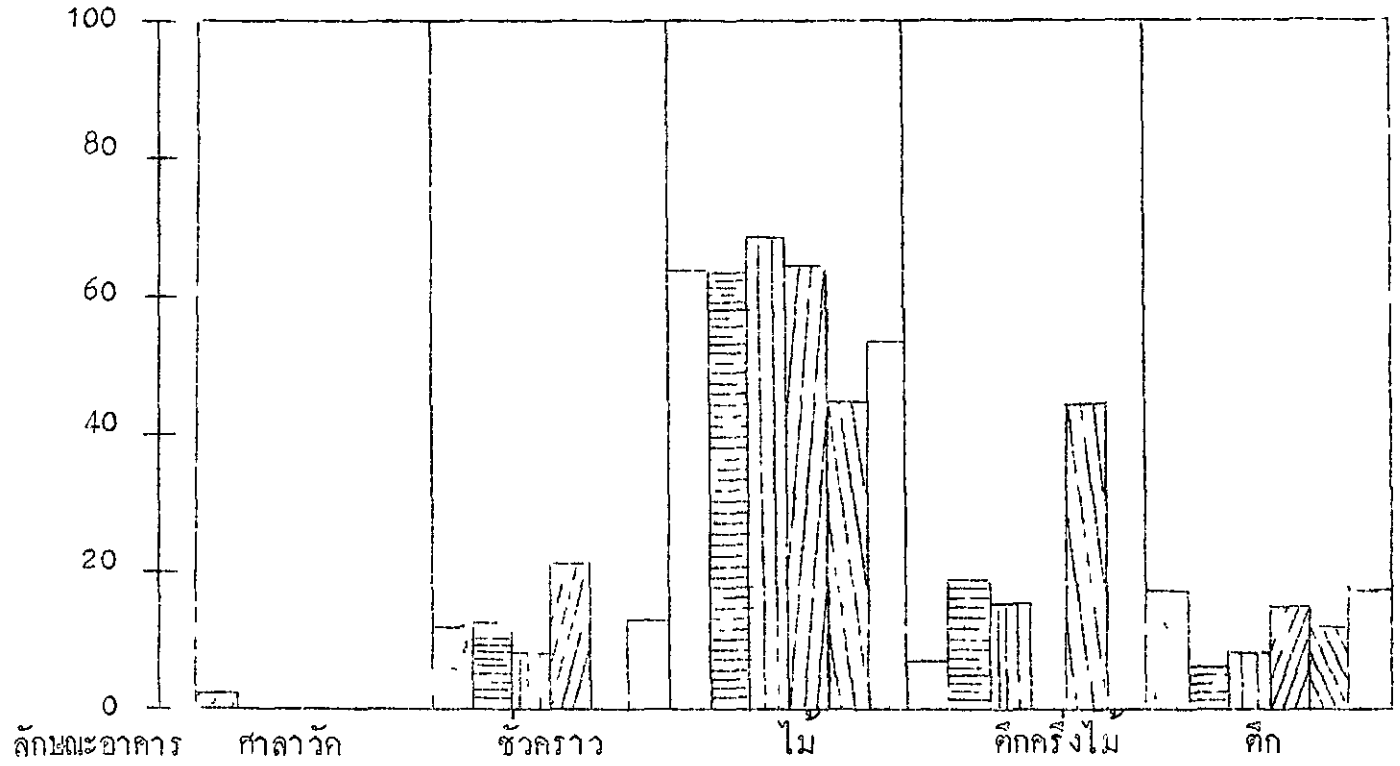
โดยเฉพาะอาคารโรงอาหาร ควรที่จะมีการพิจารณาปรับปรุงสร้างขึ้นมาโดยเร็ว
ทั้งนี้เพราะอาคารโรงอาหารเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากเป็นแหล่งฝึกอบรมมารยาทในการ
รับประทานอาหาร และเป็นแหล่งที่รวมของเด็กนักเรียน สามารถทำให้ครูพิจารณาอาหาร
ที่เด็กรับประทานอยู่นั้น ถูกต้องตามหลักโภชนาการหรือไม่ ครูจะได้หาโอกาสแก้ไขต่อไป

ตาราง 23. แสดงการแจกแจงจำนวน อาคารโรงอาหาร หอประชุมโรงอาหาร
รวมหอประชุม จำแนกตามลักษณะ เป็นรายจังหวัด

จังหวัดและประเภทอาคาร		ลักษณะโรงอาหาร หอประชุม โรงอาหารรวมหอประชุม				
		ศาลาพัก	ชั่วคราว	ไม้	ตึกครึ่งไม้	ตึก
พินิจโลก	โรงอาหาร	—	2	1	—	—
	หอประชุม	—	—	1	1	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	—	—	—	—
นครสวรรค์	โรงอาหาร	—	—	1	—	1
	หอประชุม	—	—	—	—	1
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	—	2	—	—
อุตรดิตถ์	โรงอาหาร	—	—	1	—	—
	หอประชุม	—	—	1	—	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	—	1	—	1
พิจิตร	โรงอาหาร	—	—	2	—	—
	หอประชุม	—	—	—	—	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	—	1	1	—
กำแพงเพชร	โรงอาหาร	—	—	1	—	—
	หอประชุม	—	—	—	1	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	—	—	—	1
สุโขทัย	โรงอาหาร	—	1	1	—	—
	หอประชุม	—	—	1	1	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	2	2	—	—
ตาก	โรงอาหาร	—	—	2	—	—
	หอประชุม	—	—	1	1	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	—	2	—	—
เพชรบูรณ์	โรงอาหาร	—	—	—	—	1
	หอประชุม	—	—	—	—	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	—	1	2	1
รวม	โรงอาหาร	—	3	9	—	2
	%	—	21.43	64.29	—	14.28
	หอประชุม	—	—	4	4	1
	%	—	—	44.44	44.44	11.12
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	2	9	3	3
	%	—	11.76	52.94	17.65	17.65

จากตาราง 23. แสดงว่าโรงเรียนต่าง ๆ ในภาคศึกษา 7 มีโรงอาหารเป็นอาคารไม้และตึกประมาณ 79 % หอประชุมทั้งหมดเป็นอาคารไม้ ตึกครึ่งไม้และตึก ส่วนโรงอาหารรวมกับหอประชุมเป็นอาคารไม้ ตึกครึ่งไม้และตึก ประมาณ 88 % จึงพอสรุปได้ว่า อาคารต่าง ๆ ดังกล่าว ของโรงเรียนในภาคศึกษา 7 ยังใช้การได้ดี แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีโรงอาหารอีก 21 % ที่เป็นอาคารชั่วคราว ซึ่งควรจะได้แก้ไขปรับปรุง

จำนวนอาคารเป็นร้อยละ (%)

- อาคารเรียน
- อาคารอุตสาหกรรมศิลป์
- อาคารคหกรรมศิลป์
- โรงอาหาร
- หอประชุม
- โรงอาหารรวมกับหอประชุม

ที่มา จากตาราง 11, 18, 23

ภาพที่ 1. แสดงกราฟแท่งเปรียบเทียบลักษณะอาคารเรียน, อาคารอุตสาหกรรมศิลป์, คหกรรมศิลป์, โรงอาหาร, หอประชุม, โรงอาหารรวมกับหอประชุม

ตาราง 24. แสดงการแจกแจง จำนวน อาคารโรงอาหาร หอประชุม โรงอาหาร
รวมหอประชุม จำแนกตามอายุ เป็นรายจังหวัด

จังหวัดและประเภทอาคาร		อายุของโรงอาหาร หอประชุม โรงอาหารรวมหอประชุม				
		ไม่ถึงปี	1-5 ปี	6-10 ปี	7-15 ปี	16 ปีขึ้นไป
พิษณุโลก	โรงอาหาร	—	1	1	—	1
	หอประชุม	—	—	—	—	2
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	—	—	—	—
นครสวรรค์	โรงอาหาร	—	1	1	—	—
	หอประชุม	—	—	1	—	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	1	1	—	—
อุตรดิตถ์	โรงอาหาร	—	—	—	1	—
	หอประชุม	—	—	1	—	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	2	—	—	—
ฉะเชิงเทรา	โรงอาหาร	—	—	—	1	1
	หอประชุม	—	—	—	—	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	2	—	—	—
กำแพงเพชร	โรงอาหาร	—	—	1	—	—
	หอประชุม	—	1	—	—	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	—	1	—	—
สุโขทัย	โรงอาหาร	—	1	—	1	—
	หอประชุม	—	1	—	—	1
	โรงอาหารรวมหอประชุม	1	2	1	—	—
ตาก	โรงอาหาร	—	—	2	—	—
	หอประชุม	—	1	—	—	1
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	2	—	—	—
เพชรบูรณ์	โรงอาหาร	—	1	—	—	—
	หอประชุม	—	—	—	—	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	2	2	—	—
รวม	โรงอาหาร	—	4	5	3	2
	%	—	28.57	35.71	21.23	14.29
	หอประชุม	—	3	2	—	4
	%	—	33.33	22.22	—	44.44
	โรงอาหารรวมหอประชุม	1	11	5	—	—
	%	5.88	64.71	29.41	—	—

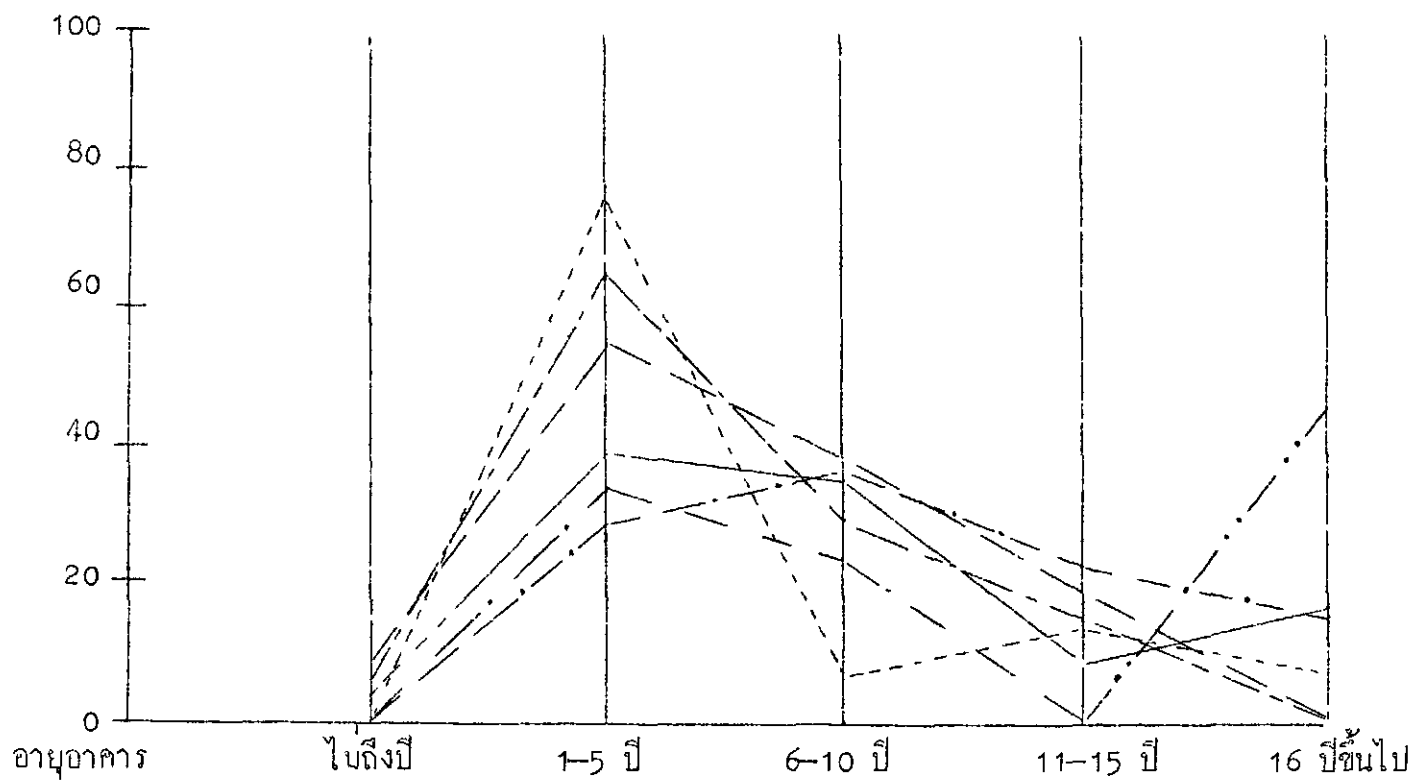
จากตาราง 24. แสดงว่า โรงอาหารส่วนใหญ่ (64 %) มีอายุไม่เกิน 10 ปี
โรงอาหารส่วนน้อย (36 %) มีอายุเกิน 10 ปี

หอประชุมส่วนใหญ่ (56 %) มีอายุไม่เกิน 10 ปี ส่วนที่เหลือ (44 %) มีอายุเกิน
10 ปีขึ้นไป

โรงอาหารรวมกับหอประชุมในอาคารเดียวกัน ทั้งหมดมีอายุไม่เกิน 10 ปี

เมื่อพิจารณาประกอบกับตาราง 22 แล้ว จะเห็นว่า อาคารต่าง ๆ ประเภทนี้
ในภาคศึกษา 7 หากเป็นอาคารโรงอาหารรวมกับหอประชุมแล้ว ไม่มีปัญหาอะไร
ส่วนโรงอาหารและหอประชุมนั้น มีจำนวนอาคารที่มีอายุเกิน 10 ปีขึ้นไปมีกว่า 1 ใน 3
ของอาคารทั้งหมด ถ้าหากเป็นอาคารที่ทำด้วยไม้ ก็อาจจะอยู่ในสภาพที่จะต้องแก้ไขปรับปรุง
ก็ได้ เพราะอาคารไม้จะมีอายุใช้การได้ระหว่าง 11 – 20 ปี จึงอาจกล่าวได้ว่า
มีโรงอาหารและหอประชุมในภาคศึกษา 7 เป็นจำนวน 1 ใน 3 ของอาคารทั้งหมดที่มีอยู่
อาจจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไข

จำนวนอาคารเป็นร้อยละ (%)

- อาคารเรียน
- อาคารอุตสาหกรรมศิลป์
- - - - - อาคารคหกรรมศิลป์
- - - - - โรงอาหาร
- - - - - หอประชุม
- - - - - โรงอาหารรวมหอประชุม
- ที่มา จากตาราง 12, 19, 24

ภาพที่ 2. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบอายุอาคารเรียน, อาคารอุตสาหกรรมศิลป์, อาคารคหกรรมศิลป์, โรงอาหาร, หอประชุม และโรงอาหารรวมกับหอประชุม

ตาราง 25. แสดงการแจกแจงสภาพของอาคารโรงอาหาร หอประชุม
และโรงอาหารรวมกับหอประชุม จำแนกเป็นรายจังหวัด

จังหวัดและประเภทอาคาร		สภาพโรงอาหาร หอประชุม โรงอาหารรวมหอประชุม			
		การรื้อปลูกใหม่	ควรซ่อมแซม	พอใช้ได้	เรียนรอยดี
พิษณุโลก	โรงอาหาร	2	1	—	—
	หอประชุม	1	1	—	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	—	—	—
นครสวรรค์	โรงอาหาร	—	1	—	1
	หอประชุม	—	—	—	1
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	2	—	—
อุตรดิตถ์	โรงอาหาร	1	—	—	—
	หอประชุม	—	1	—	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	1	—	1
พิจิตร	โรงอาหาร	1	1	—	—
	หอประชุม	—	—	—	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	—	—	2
กำแพงเพชร	โรงอาหาร	—	1	—	—
	หอประชุม	—	—	1	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	—	1	—
สุโขทัย	โรงอาหาร	2	—	—	—
	หอประชุม	1	—	—	1
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	1	2	1
ตาก	โรงอาหาร	—	—	1	1
	หอประชุม	—	1	—	1
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	—	—	2
เพชรบูรณ์	โรงอาหาร	—	—	—	1
	หอประชุม	—	—	—	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	1	—	—	2
รวม	โรงอาหาร	6	4	1	3
	%	42.86	28.57	7.14	21.43
	หอประชุม	2	3	1	3
	%	22.22	33.33	11.11	33.33
	โรงอาหารรวมหอประชุม	1	4	4	8
	%	5.88	23.53	23.53	47.06

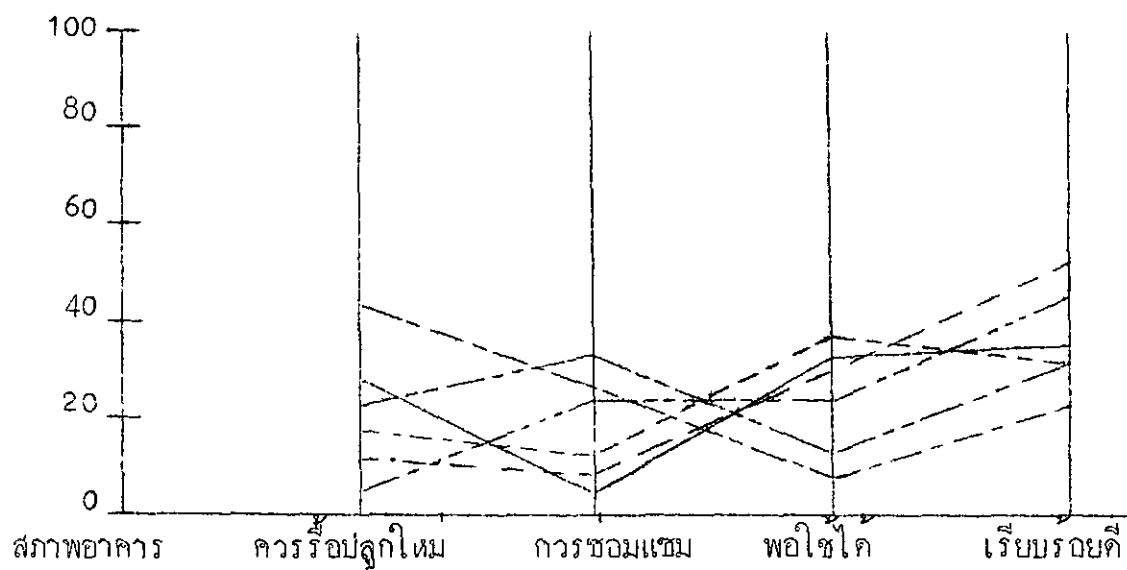
จากตาราง 25. แสดงว่าโรงอาหารส่วนใหญ่ (71 %) ควรรื้อปลูกใหม่และซ่อมแซม ส่วนที่เหลือ (29 %) อยู่ในสภาพดี

หอประชุมส่วนใหญ่ (56 %) อยู่ในสภาพที่ควรซ่อมแซม และรื้อปลูกใหม่ ส่วนที่เหลือ (44 %) อยู่ในสภาพดี

โรงอาหารรวมกับหอประชุมในอาคารเดียวกัน ส่วนใหญ่ (71 %) อยู่ในสภาพดี ส่วนน้อย (29 %) อยู่ในสภาพที่ควรรื้อปลูกใหม่และซ่อมแซม

จากข้อมูลนี้ เมื่อพิจารณาประกอบกับตาราง 22, 23 จะเห็นได้ว่า อาคารโรงอาหาร และหอประชุมที่สร้างด้วยไม้และมีอายุเกิน 10 ปี หมกสภาพการใช้งานแล้ว เพราะอาคารไม้ จะใช้การได้ก็ถึงระยะ 11 – 20 ปี ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า อาคารโรงอาหารและหอประชุม เตาที่มีอยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ ของภาคศึกษา 7 ส่วนมากต้องแก้ไขปรับปรุงส่วนที่เป็นอาคาร โรงอาหารรวมกับหอประชุมนั้นมี 29 % เกือบ 3 ใน 10 ของจำนวนอาคารที่จะต้องรื้อปลูกใหม่ หรือซ่อมแซม

จำนวนอาคารเป็นร้อยละ (%)

- อาคารเรียน
- อาคารอุตสาหกรรมศิลป์
- อาคารคหกรรมศิลป์
- อาคารโรงอาหาร
- อาคารหอประชุม
- อาคารโรงอาหารรวมกับหอประชุม

ที่มา จากตาราง 13, 20, 25

ภาพที่ 3. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบสภาพอาคารเรียน, อาคารอุตสาหกรรมศิลป์, คหกรรมศิลป์, โรงอาหาร, หอประชุม และหอประชุมรวมกับโรงอาหาร

ตาราง 26. แสดงค่ารายเฉลี่ยสัญลักษณ์ของอาคารโรงอาหาร หอประชุม
และโรงอาหารรวมกับหอประชุม จำแนกตามประเภทอาคาร เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	สัญลักษณ์		
	โรงอาหาร ($\bar{x}$)	หอประชุม ($\bar{x}$)	โรงอาหารรวม หอประชุม ($\bar{x}$)
พิษณุโลก	2.488	2.678	—
นครสวรรค์	2.620	2.747	1.902
อุตรดิตถ์	2.223	2.523	2.617
พิจิตร	2.133	—	1.729
กำแพงเพชร	2.053	2.853	2.766
สุโขทัย	2.421	2.521	2.498
ตาก	2.756	2.665	2.415
เพชรบูรณ์	2.669	—	2.515
รวมทั้งภาคศึกษา 7	2.509	2.670	2.391

หมายเหตุ. ค่าน้ำหนัก

1. หมายความว่า อาคารมีขนาดแคบ แสงสว่างน้อย การถ่ายเทอากาศไม่ดี มีเสียง กลิ่น ฝุ่นควันรบกวนเสมอ
2. หมายความว่า อาคารมีขนาด แสงสว่าง การถ่ายเทอากาศพอใช้ได้ มีเสียง กลิ่น ฝุ่นควัน รบกวนเป็นครั้งคราว
3. หมายความว่า อาคารมีขนาดเหมาะสม แสงสว่างพอเพียง การถ่ายเทอากาศดี ไม่มีเสียง กลิ่น ฝุ่นหรือควันรบกวน

การคิดค่ารายเดือน ถือว่าทุก ๆ ลักษณะ ดังต่อไปนี้ คือ ขนาด แสง การถ่ายเทอากาศ เสียง กลิ่น ฝุ่นควันรบกวน มีความสำคัญเท่ากัน

จากตาราง 26. แสดงว่าสุขลักษณะของโรงอาหารและหอประชุมของภาคศึกษา 7 อยู่ในเกณฑ์ดี คือมีขนาดเหมาะสม แสงสว่างพอเพียงการถ่ายเทอากาศดี ไม่มีเสียง กลิ่น ฝุ่นควันรบกวน มีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.05 – 2.75

ส่วนสุขลักษณะของโรงอาหารรวมกับหอประชุมของภาคศึกษา 7 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ได้ กล่าวคือ มีขนาด แสงสว่าง การถ่ายเทอากาศพอใช้ได้ มีเสียง กลิ่น ฝุ่นควันรบกวน เป็นครั้งคราว มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.90 – 2.76

ตาราง 27. แสดงจำนวนนักเรียนต่อส้วมหรือที่ปัสสาวะ 1 ที่ จำแนก
เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	เฉลี่ยจำนวนนักเรียนต่อ 1 ที่		
	ส้วมหญิง	ส้วมชาย	ที่ปัสสาวะ
พิษณุโลก	88	98	169
นครสวรรค์	62	50	95
อุตรดิตถ์	97	78	172
พิจิตร	52	94	188
กำแพงเพชร	46	101	50
สุโขทัย	29	57	49
ตาก	72	71	62
เพชรบูรณ์	45	73	54
รวมทั้งภาคศึกษา 7	61	78	105

จากตาราง 27. แสดงว่าในภาคศึกษา 7 มีอัตราเฉลี่ยส้วม 1 ที่ ต่อนักเรียนหญิง 61 คน อัตราเฉลี่ยส้วม 1 ที่ ต่อนักเรียนชาย 78 คน และอัตราเฉลี่ยที่ปัสสาวะ 1 ที่ ต่อนักเรียนชาย 105 คน

จากอัตราส่วนที่ได้นี้ แสดงว่า ส้วมและที่ปัสสาวะในโรงเรียนต่าง ๆ ของภาคศึกษา 7 ยังมีไม่เพียงพอ เพราะตามเกณฑ์ทั่วไป จะต้องปัสสาวะหรือที่ปัสสาวะ 3 ที่ ต่อจำนวนนักเรียน 100 คน หรือประมาณนักเรียน 35 - 40 คน ต่อ ส้วม 1 ที่

ตาราง 28. แสดงจำนวนของส้วมและที่ปัสสาวะ จำแนกตามตำแหน่งที่ตั้ง

ลักษณะที่ตั้งของส้วมและที่ปัสสาวะ	จำนวน	ร้อยละ
ในอาคาร	11	21.15
นอกอาคาร	38	73.08
ตึกอาคาร	3	5.77
รวม	52 *	100

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 28. แสดงว่า ส้วมและที่ปัสสาวะส่วนใหญ่ (73.08%) -อยู่นอกอาคาร ส่วนน้อย (5.77%) อยู่ตึกอาคาร นับว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพราะการมีส้วมและที่ปัสสาวะนอกอาคาร สามารถทำความสะอาดได้สะดวก สามารถปรับปรุงแก้ไขซ่อมแซมได้ง่ายเมื่อชำรุด

ตาราง 29. แสดงชนิดต่าง ๆ ของส้วมที่ใช้ในโรงเรียนของภาคศึกษา 7

ชนิดของส้วม	จำนวน	ร้อยละ
ส้วมหลุม	—	—
ส้วมซึม	42	91.30
ส้วมชักโครก	4	8.70
รวม	46 *	100

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 29. แสดงว่า ส่วนใหญ่ (91 %) เป็นส้วมซึม ส้วมหลุมไม่มีเลย ส่วนชักโครกมีเป็นส่วนน้อย (9 %) สรุปได้ว่า ในโรงเรียนต่าง ๆ ของภาคนี้มีส้วมใช้ถูกหลักอนามัยทั้งหมด

ตาราง 30. แสดงการแจกแจงจำนวนส่วนหญิง ชายและที่ปัสสาวะ จำแนก
ตามสภาพ เป็นรายจังหวัด

จังหวัดและประเภทส่วน		สภาพของส่วนหญิง ชาย ที่ปัสสาวะ			
		ควรปรับปรุงใหม่	ควรซ่อมแซม	พอใช้ได้	เวียบร้อยดี
พิษณุโลก	ส่วนหญิง	1	1	1	1
	ส่วนชาย	1	—	2	1
	ที่ปัสสาวะ	—	—	1	1
นครสวรรค์	ส่วนหญิง	—	1	5	1
	ส่วนชาย	1	2	4	—
	ที่ปัสสาวะ	2	1	3	—
อุตรดิตถ์	ส่วนหญิง	1	—	2	2
	ส่วนชาย	1	1	1	—
	ที่ปัสสาวะ	2	—	—	—
พิจิตร	ส่วนหญิง	—	—	3	2
	ส่วนชาย	2	—	4	—
	ที่ปัสสาวะ	1	—	1	—
กำแพงเพชร	ส่วนหญิง	1	—	1	—
	ส่วนชาย	—	—	1	—
	ที่ปัสสาวะ	—	—	1	—
สุโขทัย	ส่วนหญิง	2	—	4	1
	ส่วนชาย	2	—	3	2
	ที่ปัสสาวะ	1	2	1	2
ตาก	ส่วนหญิง	1	—	2	1
	ส่วนชาย	—	—	1	2
	ที่ปัสสาวะ	—	—	3	—
เพชรบูรณ์	ส่วนหญิง	1	—	2	3
	ส่วนชาย	2	—	4	—
	ที่ปัสสาวะ	1	1	3	—
รวม	ส่วนหญิง	7	2	20	11
	%	17.50	5.00	50.00	27.50
	ส่วนชาย	9	3	20	5
	%	24.33	8.11	54.05	13.51
	ที่ปัสสาวะ	6	4	13	3
	%	23.08	15.38	50.00	11.54

จากการวาง 30. แสดงว่า ส้วมหญิงส่วนใหญ่ (78 %) อยู่ในสภาพดี ส่วนน้อย (22 %) อยู่ในสภาพควรรื้อปลูกใหม่และซ่อมแซม

ส้วมชายส่วนใหญ่ (68 %) อยู่ในสภาพดี ส่วนน้อย (32 %) อยู่ในสภาพควรรื้อปลูกใหม่และซ่อมแซม

ที่ปั๊สสาวะ ส่วนใหญ่ (62 %) อยู่ในสภาพดี ส่วนน้อย (38 %) อยู่ในสภาพควรรื้อปลูกใหม่ และซ่อมแซม

จากตัวเลขต่าง ๆ ที่ได้ แสดงว่าส่วนใหญ่ของส้วมและที่ปั๊สสาวะอยู่ในสภาพดี แต่ก็ยังมีอยู่ประมาณ 1 ใน 3 ของจำนวนทั้งหมดที่ควรระงหาทางปรับปรุงแก้ไข

ตาราง 31. แสดงการเปลี่ยนแปลงสุขลักษณะของส้วมและที่ปัสสาวะ จำแนกตามรายจังหวัด

จังหวัด	สุขลักษณะ		
	ส้วมหญิง (๖)	ส้วมชาย (๗)	ที่ปัสสาวะ (๘)
พิษณุโลก	1.500	1.750	2.000
นครสวรรค์	1.857	1.571	1.500
อุตรดิตถ์	1.800	1.333	1.000
พิจิตร	1.800	1.333	2.000
กำแพงเพชร	1.000	1.000	1.000
สุโขทัย	1.857	1.857	1.500
ตาก	1.750	2.000	2.000
เพชรบูรณ์	1.958	1.500	1.800
รวมทั้งภาค	1.708	1.534	1.598

หมายเหตุ. คำนำหน้า

1. หมายความว่า ส้วมและที่ปัสสาวะ ยังไม่ถูกสุขลักษณะ คือ สกปรก อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น กระดาษชำระ น้ำ มีน้อย
2. หมายความว่า ส้วมและที่ปัสสาวะ สุขลักษณะพอใช้ได้ คือ ค่อนข้างสะอาด อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น กระดาษชำระ น้ำ มีเป็นครั้งคราว
3. หมายความว่า ส้วมและที่ปัสสาวะ มีสุขลักษณะดี คือ สะอาด อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น กระดาษชำระ น้ำ มีครบเป็นประจำ

จากตาราง 31. แสดงว่า ส้วมและที่ปัสสาวะของโรงเรียนในภาคศึกษา 7 โดยส่วนรวม พอใช้ได้ เมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัด จะพบว่า จังหวัดพิษณุโลกมีส้วมหญิง ส้วมชายและที่ปัสสาวะ มีสุขลักษณะพอใช้ได้ (พิสัยค่ารายเฉลี่ย 1.50 – 2.00) จังหวัด นครสวรรค์ มีส้วมหญิง ส้วมชายและที่ปัสสาวะมีสุขลักษณะพอใช้ได้ (พิสัยค่ารายเฉลี่ย 1.50 – 1.86) จังหวัดอุตรดิตถ์ ส้วมหญิงมีสุขลักษณะเป็นที่พอใจ (ค่ารายเฉลี่ย 1.80) ส่วนส้วมชายและที่ปัสสาวะมีสุขลักษณะ ที่ควรปรับปรุง (ค่ารายเฉลี่ย 1.00 – 1.33) จังหวัดพิจิตร ส้วมหญิงและที่ปัสสาวะมีสุขลักษณะพอใช้ได้ (ค่ารายเฉลี่ย 1.80 – 2.00) ส่วนส้วมชายยังต้องปรับปรุง (ค่ารายเฉลี่ย 1.33) จังหวัดกำแพงเพชร ส้วมหญิง ส้วมชายและที่ปัสสาวะยังไม่ถูกสุขลักษณะเลยทั้งหมด (ค่ารายเฉลี่ย 1.00) ควรที่จะปรับปรุงอย่างยิ่ง จังหวัดสุโขทัย ส้วมทั้งหญิงและชายมีสุขลักษณะที่น่าพอใจ (ค่ารายเฉลี่ย 1.86) ส่วนที่ปัสสาวะมีสุขลักษณะพอใช้ได้ (ค่ารายเฉลี่ย 1.50) จังหวัดตาก ส้วมทั้งหญิง ชายและที่ปัสสาวะมีสุขลักษณะ เป็นที่น่าพอใจ (ค่ารายเฉลี่ย 1.75 – 2.00) จังหวัดเพชรบูรณ์ ส้วมหญิงและที่ปัสสาวะมีสุขลักษณะที่น่าพอใจ (ค่ารายเฉลี่ย 1.80 – 1.96) ส่วนส้วมชายมีสุขลักษณะพอใช้ได้ (ค่ารายเฉลี่ย 1.50)

3. ผลการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์และความสูญเสียเกี่ยวกับการใช้อาคาร

จากการศึกษาแบบสอบถามครูใหญ่ ปรากฏผลตามตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 32. แสดงจำนวนอาคารเรียนเกี่ยวกับการกักแปลงห้องเรียนเพื่อใช้ประโยชน์อื่นตามความเห็นของครูใหญ่ จำแนกเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	การคัดแปลงห้องในอาคารเรียน		
	ไม่ได้เลย	พอทำได้	ทำได้ดี
พิษณุโลก	4	6	—
นครสวรรค์	3	10	5
อุตรดิตถ์	1	4	1
พิจิตร	—	10	1
กำแพงเพชร	—	4	—
สุโขทัย	2	8	2
ตาก	—	9	—
เพชรบูรณ์	3	15	—
รวม จำนวน	13	66	9
%	14.75	75.05	10.20

จากตาราง 32. แสดงให้เห็นว่า ห้องเรียนส่วนใหญ่ (85 %) คัดแปลงใช้ทำประโยชน์อื่น ๆ ได้ ส่วนน้อย (15 %) คัดแปลงไว้ทำประโยชน์ไม่ได้เลย สรุปได้ว่า ห้องเรียนในอาคารเรียนของภาคศึกษา 7 ส่วนมาก มีลักษณะยืดหยุ่นในการใช้งานสามารถทำประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์

ตาราง 33. แสดงจำนวนความถี่ของห้องเรียน จำแนกตามชั่วโมงที่ใช้โดยเฉลี่ย
ใน 1 วัน เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	การใช้ห้องเรียนโดยเฉลี่ยใน 1 วัน				
	ไม่ได้ใช้	ใช้ 1-2 ช.ม.	ใช้ 3-4 ช.ม.	ใช้ 5-6 ช.ม.	มากกว่า 6 ช.ม.
พิษณุโลก	—	—	—	5	5
นครสวรรค์	—	1	1	12	4
อุตรดิตถ์	—	—	—	4	2
พิจิตร	—	—	1	10	—
กาแพงเพชร	—	—	1	1	2
สุโขทัย	—	—	1	7	4
ตาก	—	—	—	5	4
เพชรบูรณ์	—	1	—	11	6
รวม	—	2	4	55	27
จำนวน	—	2	4	55	27
%	—	2.27	4.54	62.50	30.69

จากตาราง 33. แสดงว่า การใช้ห้องเรียนของโรงเรียนต่าง ๆ ในภาคศึกษา 7
ส่วนมาก (93 %) ใช้ห้องเรียนตั้งแต่ 5 – 6 ชั่วโมงขึ้นไปในวันหนึ่ง ๆ มีเป็นส่วนน้อย (7 %)
ที่ใช้ไม่ถึง 4 ชั่วโมง จึงพอสรุปได้ว่า การใช้ห้องเรียนของโรงเรียนต่าง ๆ ในภาคศึกษานี้มี
ความสูญเสียเป็นส่วนใหญ่

ตาราง 34. แสดงการใช้ที่เรียน ตามเกณฑ์ที่กำหนดกับจำนวนนักเรียนที่มีอยู่
ในปัจจุบัน จำแนกเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	จำนวน ที่เรียนซึ่งมีอยู่	กำหนดการใช้ ห้องเรียนสูงสุด	จำนวนที่เรียนซึ่ง ควรจะใช้ได้สูงสุด	จำนวนนักเรียนที่ มีอยู่ในปัจจุบัน	เปอร์เซ็นต์ของ การใช้ที่เรียน
พิษณุโลก	2660	.80	2128	3093	145.30
นครสวรรค์	3115	.80	2492	3146	126.20
อุตรดิตถ์	1715	.80	1372	1632	118.90
พิจิตร	2275	.80	1820	2494	137.00
กาแพงเพชร	910	.80	728	771	105.90
สุโขทัย	2660	.80	2128	3125	146.80
ตาก	1855	.80	1484	1792	120.70
เพชรบูรณ์	2240	.80	1792	2117	118.10
รวมทั้งภาค	17430	.80	13944	18170	130.30

- หมายเหตุ
- ช่องที่ 2 หมายถึง ผลคูณระหว่างจำนวนห้องเรียนกับจำนวนนักเรียน 35 คน โดยถือว่า ห้องเรียนห้องหนึ่ง ๆ จุมนักเรียนได้ 35 คน
- ช่องที่ 3 ผู้เขียน เห็นว่า ถ้ามีที่เรียน 5 ที่ เด็กควรจะใช้ที่เรียนเต็ม 4 ที่ ทุกชั่วโมงตลอดเวลาเรียน
- ช่องที่ 4 หมายถึง ผลคูณระหว่างช่อง 2 กับช่อง 3
- ช่องที่ 6 หมายถึง ช่อง 5 หารด้วยช่อง 4 คูณด้วย 100

จากตาราง 34. แสดงว่า การใช้ที่เรียนในภาคศึกษา 7 ได้ผลคือ ใช้ได้ถึง 130 เปอร์เซ็นต์ เป็นการชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนต่าง ๆ ในภาคศึกษานี้ ได้พยายามใช้ห้องเรียนเท่าที่มีอยู่รับนักเรียนเข้าเรียน มากกว่าอัตราที่กำหนดไว้ต่อ 1 ห้องเรียน

หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า ห้องเรียนต่าง ๆ ในภาคศึกษานี้ ส่วนมากอาจเป็นห้องเรียนที่ใหญ่สามารถรับนักเรียนได้ถึง 40 – 45 คน จึงรับนักเรียนได้มากกว่า เกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า ในภาคศึกษา 7 นี้ไม่มีความสูญเสียเปล่าในเรื่องการใช้ที่เรียน

ตาราง 35. แสดงจำนวนโรงเรียนที่ใช้ห้องเฉพาะวิชาโดยเฉลี่ยใน 1 วัน จำแนกตามชั่วโมงที่ใช้ แยกตามประเภทของห้อง

ห้องเฉพาะวิชา	การใช้ห้องเฉพาะวิชาใน 1 วัน									
	ไม่ได้ใช้		ใช้ 1-2 ช.ม.		ใช้ 3-4 ช.ม.		ใช้ 5-6 ช.ม.		มากกว่า 6 ช.ม.	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
วิทยาศาสตร์	—		4	(15.38)	15	(57.69)	6	(23.08)	1	(3.85)
สังคมศึกษา	1	(33.33)	—		1	(33.33)	1	(33.33)	—	
ภาษาไทย	—		—		—		1	(100.00)	—	
คณิตศาสตร์	—		—		—		1	(100.00)	—	
ภาษาอังกฤษ	—		—		—		1	(50.00)	1	(50.00)
ศิลปศึกษา	—		2	(50.00)	1	(25.00)	1	(25.00)	—	
เกษตรกรรม	—		—		1	(50.00)	1	(50.00)	—	

จากตาราง 35. แสดงว่า โรงเรียนต่าง ๆ ในภาคศึกษา 7 มีการใช้ห้องเฉพาะวิชาต่าง ๆ ในวันหนึ่ง ๆ 5 – 6 ชั่วโมง รองลงไปใช้วันละ 3 – 4 ชั่วโมง จะเห็นว่าห้องวิทยาศาสตร์ (85 %) ใช้วันละ 3 – 6 ชั่วโมงขึ้นไป ห้องสังคมศึกษา (67 %) ใช้วันละ 3 – 6 ชั่วโมง ห้องภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ทั้งหมดใช้วันละ 5 – 6 ชั่วโมง ห้องศิลปศึกษา (50 %) ใช้วันละ 1 – 2 ชั่วโมง และ 3 – 6 ชั่วโมงเท่า ๆ กัน ห้องเกษตรกรรมส่วนใหญ่ (50 %) ใช้วันละ 3 – 4 ชั่วโมงและ 5 – 6 ชั่วโมงเท่า ๆ กัน จึงพอสรุปได้ว่า การใช้ห้องเฉพาะวิชาต่าง ๆ ในภาคศึกษา 7 มีความสูญเสียเปล่าน้อย

อย่างไรก็ตามยังมีห้องเฉพาะวิชาส่วนหนึ่ง เช่น สังคมศึกษา, วิทยาศาสตร์, เกษตรกรรม ที่มีจำนวนชั่วโมงใช้น้อย หรือไม่ได้ใช้เลย เป็นสิ่งที่ควรแก้ไขอย่างยิ่ง

ตาราง 36. แสดงจำนวนความถี่ การใช้อาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์ ในหน้าที่ต่าง ๆ จำแนกตามประเภทอาคาร

ลักษณะการใช้	อุตสาหกรรมศิลป์		คหกรรมศิลป์	
	จำนวน	%	จำนวน	%
เรียนและปฏิบัติการ วิชาศิลปปฏิบัติ	16	(55.17)	12	(50.00)
เรียนวิชาอื่น ๆ	3	(10.34)	3	(12.50)
เก็บเครื่องอุปกรณ์	10	(34.49)	9	(37.50)
	29 *	100	24 *	100

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 36. แสดงว่า อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ ส่วนใหญ่ (55 %) ใช้เรียนและปฏิบัติการวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ นอกนั้นใช้เก็บอุปกรณ์ (35 %) ใช้เรียนวิชาอื่น ๆ (10 %)

อาคารคหกรรมศิลป์ ส่วนใหญ่ (50 %) ใช้เรียนและปฏิบัติการวิชาคหกรรมศิลป์ นอกนั้นใช้เก็บอุปกรณ์ (38 %) เรียนวิชาอื่น (12 %)

สรุปได้ว่า โรงเรียนต่าง ๆ ในภาคศึกษานี้ ต่างใช้ประโยชน์จากอาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์อย่างเต็มที่ ไม่ปล่อยให้เกิดการสูญเปล่าเลย

ตาราง 37. แสดงจำนวนอาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์ จำแนกตาม
ชั่วโมงการใช้ โดยเฉลี่ยใน 1 วัน เป็นรายจังหวัด

จังหวัดและประเภทอาคาร		การใช้อาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์เฉลี่ยในหนึ่งวัน				
		ไม่ได้ใช้	ใช้ 1-2 ช.ม.	ใช้ 3-4 ช.ม.	ใช้ 5-6 ช.ม.	มากกว่า 6 ช.ม.
พิษณุโลก	อุตสาหกรรมศิลป์	—	—	1	—	—
	คหกรรมศิลป์	—	—	—	1	—
นครสวรรค์	อุตสาหกรรมศิลป์	—	1	—	1	—
	คหกรรมศิลป์	—	1	2	—	—
อุตรดิตถ์	อุตสาหกรรมศิลป์	—	—	1	1	—
	คหกรรมศิลป์	—	—	1	—	—
พิจิตร	อุตสาหกรรมศิลป์	—	—	—	3	—
	คหกรรมศิลป์	—	—	2	—	—
กำแพงเพชร	อุตสาหกรรมศิลป์	—	—	—	—	—
	คหกรรมศิลป์	—	—	—	—	—
สุโขทัย	อุตสาหกรรมศิลป์	—	—	1	2	—
	คหกรรมศิลป์	—	—	—	2	—
ตาก	อุตสาหกรรมศิลป์	—	—	—	2	—
	คหกรรมศิลป์	—	—	1	1	—
เพชรบูรณ์	อุตสาหกรรมศิลป์	—	1	2	—	—
	คหกรรมศิลป์	—	—	2	—	—
รวม	อุตสาหกรรมศิลป์	—	2	5	9	—
	%	—	12.50	31.25	56.25	—
	คหกรรมศิลป์	—	1	8	4	—
	%	—	7.69	61.54	30.77	—

จากตาราง 37. แสดงว่า อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ ส่วนใหญ่ (87 %) ใช้ 3 – 6 ชั่วโมงต่อวัน มีจำนวนน้อย (13 %) ใช้ 1 – 2 ชั่วโมงต่อวัน

อาคารคหกรรมศิลป์ ส่วนใหญ่ (92 %) ใช้วันละ 3 – 6 ชั่วโมง มีจำนวนน้อย (8 %) ใช้ 1 – 2 ชั่วโมงต่อวัน

จากข้อมูลดังกล่าว อาจจะสรุปได้ว่า การใช้อาคารทั้ง 2 ประเภทดังกล่าวข้างต้น ในโรงเรียนภาคศึกษา 7 มีความสูญเปล่าน้อย

ตาราง 38. แสดงจำนวนความถี่ การใช้โรงอาหาร หอประชุมและโรงอาหาร
รวมกับหอประชุม ในหน้าที่ต่าง ๆ จำแนกตามประเภทอาคาร

ลักษณะการใช้	โรงอาหาร		หอประชุม		โรงอาหารรวมกับ หอประชุม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
รับประทานอาหาร	12	41.37	—		10	20.41
เรียน	8	27.59	6	35.30	10	20.41
ประชุม	5	17.24	5	29.40	15	30.61
จัดกิจกรรม	4	13.80	6	35.30	14	28.57
รวม	29*	100	17*	100	49*	100

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 38. แสดงว่า โรงอาหารส่วนใหญ่ (41 %) ใช้รับประทานอาหาร
นอกนั้นใช้เรียน (28 %) ประชุม (17 %) จัดกิจกรรม (14 %)

หอประชุมใช้เรียนและจัดกิจกรรมเท่า ๆ กัน (36 %) นอกนั้นใช้ประชุม (30 %)

โรงอาหารรวมกับหอประชุม ส่วนใหญ่ (31 %) ใช้ประชุม นอกนั้นใช้จัดกิจกรรม
(29 %) ใช้เรียนและรับประทานอาหารอย่างละเท่า ๆ กัน (20 %)

จากข้อมูลนี้ ทำให้เห็นว่า ความถี่ของการใช้อาคาร โรงอาหาร หอประชุม
และโรงอาหารรวมกับหอประชุม กระจายไปทุก ๆ ลักษณะการใช้ นั่นคือ อาคารเหล่านี้
สามารถทำประโยชน์ได้ ตามวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ นอกจากนั้นจะเห็นว่า อาคารโรงอาหาร
มีประโยชน์เหนือกว่าหอประชุม เพราะสามารถทำหน้าที่ได้เช่นเดียวกับอาคารโรงอาหาร
หอประชุมรวมกัน

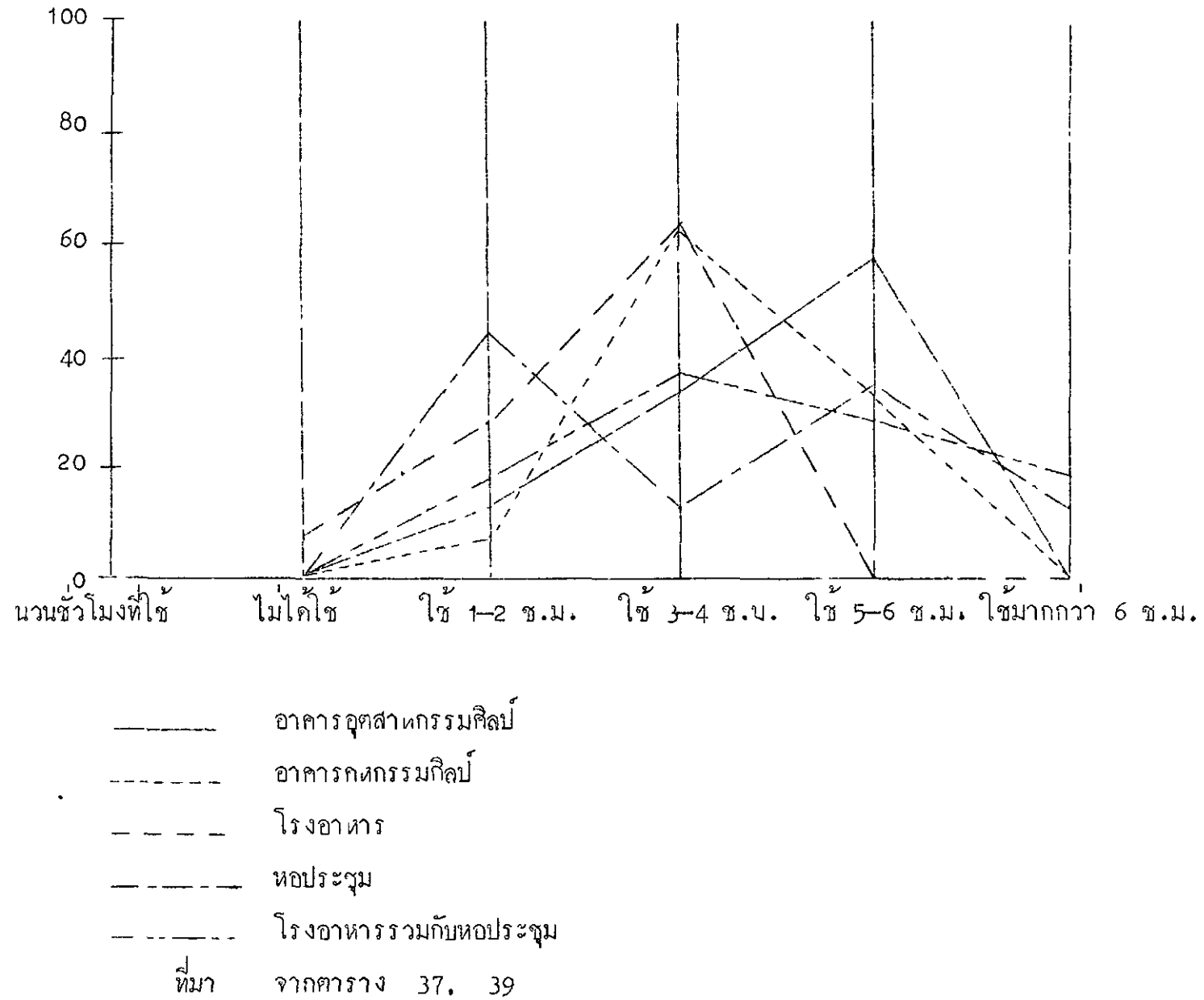
ตาราง 39. แสดงจำนวนอาคารที่เป็นโรงอาหาร หอประชุมและโรงอาหารร่วมกับหอประชุม จำแนกตามชั่วโมงที่ใช้ เฉลี่ยใน 1 วัน เป็นรายจังหวัด

จังหวัดและประเภทอาคาร	การใช้โรงอาหาร หอประชุม โรงอาหารรวมหอประชุมเฉลี่ยในหนึ่งวัน				
	ไม่ได้ใช้	ใช้ 1-2 ช.ม.	ใช้ 3-4 ช.ม.	ใช้ 5-6 ช.ม.	มากกว่า 6 ช.
อุบลราชธานี	โรงอาหาร	—	2	1	—
	หอประชุม	—	—	—	2
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	—	—	—
สุรินทร์	โรงอาหาร	1	—	1	—
	หอประชุม	—	1	—	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	1	—	—
ฉะเชิงเทรา	โรงอาหาร	—	1	—	—
	หอประชุม	—	1	—	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	1	—	—
ระยอง	โรงอาหาร	—	—	2	—
	หอประชุม	—	—	—	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	—	1	—
พิจิตร	โรงอาหาร	—	—	1	—
	หอประชุม	—	1	—	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	—	—	—
ชัยภูมิ	โรงอาหาร	—	1	—	—
	หอประชุม	—	—	1	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	—	2	1
บุรีรัมย์	โรงอาหาร	—	—	2	—
	หอประชุม	—	1	—	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	—	1	—
สุราษฎร์ธานี	โรงอาหาร	—	—	1	—
	หอประชุม	—	—	—	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	1	1	1
รวม	โรงอาหาร	1	4	9	—
	หอประชุม	7.14	28.57	64.29	—
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	4	1	3
	โรงอาหาร	—	44.44	11.11	11.11
	หอประชุม	—	3	6	5
	โรงอาหารรวมหอประชุม	—	17.65	35.29	29.41

จากการาง 39. แสดงว่า โรงอาหารส่วนใหญ่ (93 %) ใช้วันละ 1 – 4 ชั่วโมง หอประชุมส่วนใหญ่ (56 %) ใช้วันละ 3 – 6 ชั่วโมงขึ้นไป

โรงอาหารรวมกับหอประชุมส่วนใหญ่ (82 %) จะไว้ตั้งแต่ 3 – 6 ชั่วโมงขึ้นไป ต่อวัน จากข้อมูลที่ได้ชี้ให้เห็นว่า การใช้อาคารโรงอาหาร หอประชุม โรงอาหารรวมกับหอประชุมในโรงเรียนต่าง ๆ ของภาคศึกษา 7 นี้ ส่วนมากใช้ประโยชน์ได้เป็นที่น่าพอใจ มีเป็นส่วนน้อยที่ยังไม่ได้ใช้หรือใช้ทำประโยชน์น้อยต่อวัน ซึ่งน่าจะได้พิจารณาหาทางใช้ประโยชน์ได้ไ้มากขึ้น

แนวความถี่ของการใช้ประโยชน์ (%)

ภาพที่ 4. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบการใช้อาคารอุตสาหกรรมศิลป์, คหกรรมศิลป์, โรงอาหาร, หอประชุม และโรงอาหารร่วมกับหอประชุม

ตาราง 40. แสดงจำนวนห้องสมุดที่เกี่ยวกับ ความสะดวกในการมาใช้ห้องสมุด
ของครูและนักเรียน จำแนกตามรายจังหวัด

จังหวัด	ความสะดวกในการใช้ห้องสมุด		
	ไม่สะดวก	ปานกลาง	สะดวก
พิษณุโลก	2	—	1
นครสวรรค์	—	3	1
อุตรดิตถ์	—	3	1
พิจิตร	1	1	3
กำแพงเพชร	—	1	1
สุโขทัย	1	2	4
ตาก	1	—	2
เพชรบูรณ์	—	2	2
รวม	5	12	15
จำนวน			
%	15.63	37.50	46.87

จากตาราง 40. แสดงว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ (84 %) อยู่ในที่สะดวกแก่ครู
และนักเรียนเข้ามาใช้ นั่นคือ ห้องสมุดส่วนมากของโรงเรียนต่าง ๆ ในภาคศึกษา 7 ตั้งอยู่
ในตำแหน่งที่เหมาะสม มีเป็นส่วนน้อย (15 %) ที่ตั้งอยู่ในตำแหน่งไม่เหมาะสม

ตาราง 41. แสดงจำนวนความถี่ของห้องสมุดที่นักเรียนสามารถเข้าใช้ได้พร้อมกัน
ในคราวเดียว จำแนกเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	ขนาดของห้องสมุดที่ให้นักเรียนเข้าใช้				
	น้อยกว่า 25 คน	25-50 คน	51-75 คน	76-100 คน	มากกว่า 100 คน
พิษณุโลก	2	—	1	—	—
นครสวรรค์	—	3	—	—	1
อุตรดิตถ์	1	2	1	—	—
พิจิตร	—	3	1	—	1
กาแพงเพชร	1	1	—	—	—
สุโขทัย	1	5	1	—	—
ตาก	—	3	—	—	—
เพชรบูรณ์	—	2	2	—	—
รวม จำนวน	5	19	6	—	2
%	15.63	59.37	18.75	—	6.25

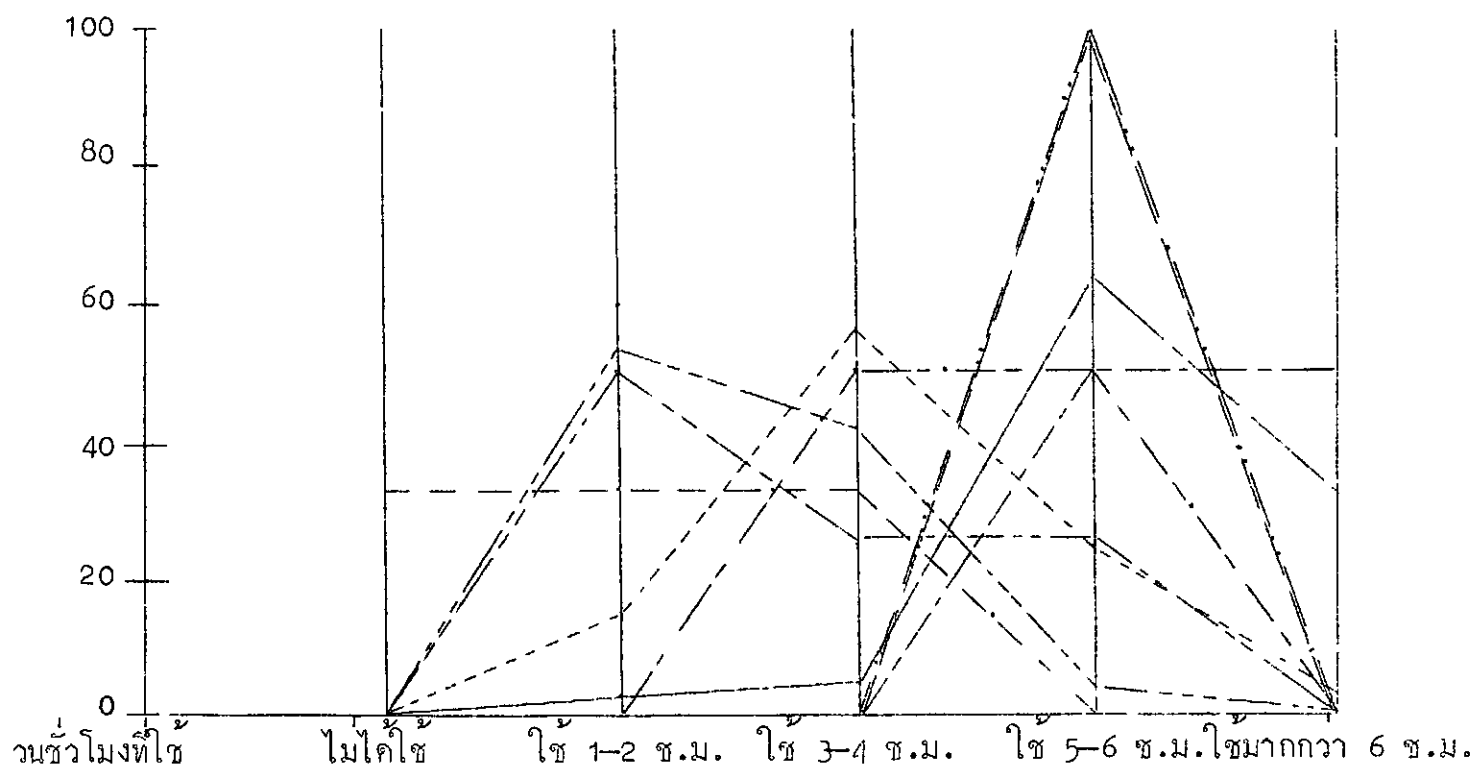
จากตาราง 41. แสดงว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ (59 %) นักเรียนสามารถเข้าใช้ได้พร้อมกันคราวละ 25 – 50 คน ส่วนน้อย (6 %) ใช้ได้มากกว่า 100 คนในคราวเดียวกัน จึงพอสรุปได้ว่า ประมาณ 75 % ของห้องสมุดทั้งหมดในภาคศึกษานี้ให้นักเรียนได้สูงสุด 50 คน ซึ่งมีขนาดเท่ากับห้องเรียนขนาดใหญ่ 1 ห้องเท่านั้น อย่างไรก็ตามยังมีโรงเรียนบางโรงเรียนในภาคศึกษานี้ที่มีขนาดห้องสมุดอย่างแท้จริงได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์และพิจิตร ซึ่งสามารถให้นักเรียนได้เกิน 100 คนขึ้นไป

ตาราง 42. แสดงจำนวนความถี่ของห้องสมุด จำแนกตามจำนวนชั่วโมงที่ใช้
โดยเฉลี่ยใน 1 วัน เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	การใช้ห้องสมุดเฉลี่ยในหนึ่งวัน				
	ไม่ได้ใช้	1-2 ช.ม.	3-4 ช.ม.	5-6 ช.ม.	มากกว่า 6 ช.ม.
พิษณุโลก	—	3	—	—	—
นครสวรรค์	—	1	3	—	—
อุตรดิตถ์	—	3	1	—	—
พิจิตร	—	3	2	—	—
กำแพงเพชร	—	1	—	—	—
สุโขทัย	—	3	3	1	—
ตาก	—	—	3	—	—
เพชรบูรณ์	—	3	1	—	—
รวม	—	17	13	1	—
จำนวน	—	17	13	1	—
%	—	54.84	41.93	3.23	—

จากตาราง 42. แสดงว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ (55 %) นักเรียนเข้ามาใช้วันละ
1 - 2 ชั่วโมง และประมาณ 97 % นักเรียนจะใช้ห้องสมุดประมาณ
1 - 4 ชั่วโมง จึงสรุปได้ว่า ห้องสมุดในภาคภูมิก่อนหน้านี้ ส่วนใหญ่ถูกใช้ประมาณ 1 - 4 ชั่วโมง
ต่อวัน

แนวความคิดของการใช้ประโยชน์ (%)

- ห้องเรียน
- ห้องวิทยาศาสตร์
- . - . - . ห้องสังคมศึกษา
- - - - - ห้องภาษาไทย
- - - - - ห้องคณิตศาสตร์
- ห้องภาษาอังกฤษ
- ห้องศิลปะศึกษา
- - - - - ห้องเกษตรกรรม
- ห้องสมุด

ที่มา

จากตาราง 33, 35, 42

ภาพที่ 5. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบการใช้ห้องเรียน ห้องเฉพาะวิชาต่าง ๆ และห้องสมุด โดยเฉลี่ยใน 1 วัน

4. ผลการวิเคราะห์ปัญหาการดูแล รักษาอาคารสถานที่และความต้องการอาคารเพิ่ม

จากการศึกษาแบบสอบถามของครูใหญ่ ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง
ต่อไปนี้

ตาราง 43. แสดงความถี่ของปัญหาในการดูแล รักษาอาคารสถานที่ จำแนกเป็น
รายจังหวัด

จังหวัด	ปัญหาในการดูแลรักษาอาคารสถานที่			
	การโรงน้อย	ปลวกมาก	ไม่มีเงินซ่อมแซม	ไม่มีรั้ว
พินบุรีโลก	2	1	—	2
นครสวรรค์	6	2	2	5
อุตรดิตถ์	3	1	1	3
พิจิตร	3	2	—	5
กำแพงเพชร	—	—	—	1
สุโขทัย	5	3	3	4
ตาก	2	1	3	1
เพชรบูรณ์	3	1	4	5
รวม	24	11	13	26
จำนวน				
%	32.43	14.86	17.57	35.14

จากตาราง 42. แสดงว่า ปัญหาเรื่องไม่มีรั้ว เป็นปัญหาสำคัญที่สุด (35 %) ในการดูแลรักษาอาคารสถานที่ รองลงไป (32 %) คือมีการโรงไม่พอ ฉะนั้น จากข้อมูลนี้ ก็พอจะอนุมานได้ว่า ปัญหาในการดูแลรักษาอาคารเรียนส่วนใหญ่ ก็คือขาดรั้วรอบบริเวณ และไม่มีคนงานการโรงเพียงพอที่จะดูแลรักษาอาคารต่าง ๆ ให้ทั่วถึงได้

ตาราง 44. แสดงลำดับความถี่ของการบริโภคอาหารเพิ่ม จำแนกตามประเภทอาหาร เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	ความต้องการในสถานอาหารต่าง ๆ									
	อาคารเรียน	โรงฝึกงาน	โรงอาหารและหอประชุม	บ้านพักครูภารโรง	ส้วม	ห้องสมุด	โรงพลศึกษา			
	จำนวน น.น.	จำนวน น.น.	จำนวน น.น.	จำนวน น.น.	จำนวน น.น.	จำนวน น.น.	จำนวน น.น.			
พิษณุโลก นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ พิจิตร กำแพงเพชร สุโขทัย	2 21.00	2 21.00	2 21.00	3 31.50	2 21.00	1 10.50	1 10.50			
	6 36.00	4 24.00	1 35.00	6 28.00	5 21.00	2 35.00	1 21.00			
	6 42.00	4 42.00	3 30.50	2 21.00	2 21.00	3 31.50	- -			
	6 42.00	5 35.00	5 35.00	4 28.00	3 21.00	5 35.00	3 21.00			
	2 28.00	3 42.00	1 14.00	1 14.00	1 14.00	2 28.00	1 14.00			
	7 42.00	5 30.00	4 24.00	4 24.00	4 24.00	4 24.00	- -			
ตาก เพชรบูรณ์	4 42.00	3 31.50	1 10.50	3 31.50	3 31.50	1 10.50	3 31.50			
	6 36.00	5 30.00	4 24.00	1 6.00	2 12.00	4 24.00	- -			
รวมทั้งภาค	37	31	21	24	22	22	9			

หมายเหตุ. คำนวณจากความถี่ของการบริโภคอาหารเพิ่ม จำนวนโรงเรียนที่ต้องการอาหารเพิ่ม คูณกับจำนวนโรงเรียนทั้งภาค

หารด้วยจำนวนโรงเรียนทั้งจังหวัด

จากการสำรวจ 44. แสดงว่า จังหวัดที่ต้องการอาหารเรียนสูงที่สุดคือ อุตรดิตถ์ พิจิตร สุโขทัย (น.น.42) จังหวัดที่ต้องการโรงฝึกงานสูงที่สุดคือ อุตรดิตถ์ กำแพงเพชร (น.น.42) จังหวัดที่ต้องการโรงอาหารและหอประชุมสูงที่สุดคือ พิจิตร (น.น.35) จังหวัดที่ต้องการบ้านพักครูและภารโรงสูงที่สุดคือ นครสวรรค์ (น.น.36) จังหวัดที่ต้องการส้วมสูงที่สุดคือ ตาก (น.น.32) จังหวัดที่ต้องการห้องสมุดสูงที่สุดคือ พิจิตร (น.น.35) จังหวัดที่ต้องการโรงฝึกงานสูงที่สุดคือ ตาก (น.น.32)

เมื่อพิจารณา รวมทั้งภาคศึกษา 7 นี้แล้ว อาจสรุปความต้องการอาคารเพิ่มเป็นอันดับแรกได้ คือ อาคารเรียน รองลงไป โรงฝึกงาน ส้วมกับห้องสมุด โรงอาหาร หอประชุม และโรงพลศึกษา ตามลำดับ

กำลังครู

1. ผลการวิเคราะห์ จำนวนครู วุฒิ และประสบการณ์ของครู

จากการศึกษาคำตอบในแบบสอบถามของครูและครูใหญ่ ปรากฏผลตามตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 45. แสดงจำนวนครู แจกแจงตามเพศ วุฒิ และอายุจริง เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	เพศ		วุฒิ		อายุจริง	
	ชาย	หญิง	ต่ำกว่า ปริญญาตรี	ปริญญาตรี ขึ้นไป	40 ปีลงมา	41 ปีขึ้นไป
พิษณุโลก	54	61	78	37	88	27
นครสวรรค์	60	58	76	42	105	13
อุตรดิตถ์	21	31	38	14	44	8
พิจิตร	47	41	71	17	80	8
กำแพงเพชร	14	12	21	5	20	6
สุโขทัย	95	43	106	32	125	13
ตาก	35	36	45	26	62	9
เพชรบูรณ์	56	47	84	19	85	18
รวม จำนวน	382	329	519	192	609	102
%	53.73	46.27	72.10	27.90	85.65	14.35

จากตาราง 45. แสดงว่าครูชาย (54 %) มากกว่าครูหญิง (46 %) ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี (72 %) มีมากกว่าครูที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป (28 %) ครูที่มีอายุ 40 ปีลงมา (86 %) มีมากกว่าครูที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป (14 %) นั่นก็คือ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาของภาคศึกษา 7 นี้ มีครูชายมากกว่าครูหญิง คุณครูนั้นเกือบ 3 ใน 4 ยังไม่ได้ปริญญาตรี และมากกว่า 4 ใน 5 เป็นครูที่อยู่ในวัย 40 ปีลงมา

ตาราง 46. แสดงจำนวนครู แจกแจงตามอายุราชการ เงินเดือน เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	อายุราชการ		เงินเดือน		
	5 ปีลงมา	6 ปีขึ้นไป	1300 บาทลงมา	1400-2750บาท	2900บาทขึ้นไป
พิษณุโลก	38	77	57	50	8
นครสวรรค์	66	52	86	30	2
อุตรดิตถ์	18	34	25	26	1
พิจิตร	33	55	52	35	1
กำแพงเพชร	10	16	14	11	1
สุโขทัย	50	88	93	45	—
ตาก	31	40	43	28	—
เพชรบูรณ์	42	61	62	40	1
รวม จำนวน	288	423	432	265	14
%	40.51	59.49	60.76	37.27	1.97

จากตาราง 46 แสดงว่า ครูเก่า (59 %) มีมากกว่าครูใหม่ (41 %) ครูมีเงินเดือนน้อย (61 %) มีมากที่สุด รองลงไป (37 %) มีเงินเดือนปานกลาง ส่วนครูที่มีเงินเดือนสูงมีน้อยที่สุด (2 %) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาของภาคศึกษา 7 มีปริมาณเกินกว่าครึ่งที่มีประสบการณ์ในการเป็นครูมานาน และ 98 % ของครูทั้งหมดในภาคศึกษานี้ มีเงินเดือนไม่เกิน 2750 บาท

ตาราง 47. แสดงจำนวนครูใหญ่ แจกแจงตามเพศ วุฒิ และอายุจริง
เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	เพศ		วุฒิ		อายุจริง	
	ชาย	หญิง	ต่ำกว่า ปริญญาตรี	ปริญญาตรี ขึ้นไป	40 ปีลงมา	41 ปีขึ้นไป
พิษณุโลก	3	1	2	2	1	3
นครสวรรค์	6	1	2	5	4	3
อุตรดิตถ์	3	1	1	3	2	2
พิจิตร	5	1	3	3	2	4
กำแพงเพชร	2	1	1	2	3	—
สุโขทัย	6	1	4	3	6	1
ตาก	4	—	1	3	2	2
เพชรบูรณ์	6	1	3	4	3	4
รวม	จำนวน	35	7	17	23	19
	%	83.33	16.67	40.48	54.76	45.24

จากตาราง 47. แสดงว่า มีครูใหญ่ชาย (83 %) มากกว่าครูใหญ่หญิง (17 %) ครูใหญ่ที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป (60 %) มีมากกว่าครูใหญ่ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี (40 %) ครูใหญ่ที่มีอายุ 40 ปีลงมา (55 %) มีมากกว่าครูใหญ่ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป (45 %) นั่นคือ ผู้บริหารโรงเรียนในภาคศึกษานี้เป็นชาย 4 ใน 5 ของผู้บริหารทั้งหมด และมีคุณวุฒิ ระดับปริญญาตรี เกินครึ่งของผู้บริหารในภาคศึกษานี้ และเกินกว่าครึ่ง เป็นครูใหญ่ที่มีอายุ 40 ปีลงมา

ตาราง 48. แสดงจำนวนครูใหญ่ แจกแจงตามอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ และเงินเดือน จำแนกเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	อายุราชการในตำแหน่ง ครูใหญ่, อาจารย์ใหญ่		เงินเดือน		
	5 ปีลงมา	6 ปีขึ้นไป	1300 บาทลงมา	1400-2750บาท	2900บาทขึ้นไป
พิษณุโลก	1	3	—	2	2
นครสวรรค์	2	5	—	5	2
อุตรดิตถ์	3	1	—	3	1
พิจิตร	2	4	—	2	4
กำแพงเพชร	2	1	—	3	—
สุโขทัย	4	3	—	5	2
ตาก	3	1	—	4	—
เพชรบูรณ์	5	2	—	5	2
รวม จำนวน	22	20	—	29	13
%	52.38	47.62	—	69.05	30.95

จากตาราง 48. แสดงว่า ครูใหญ่ที่มีอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ 5 ปีลงมา (52 %) มีมากกว่าครูใหญ่ที่มีอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ 6 ปีขึ้นไป (48 %) ครูใหญ่ที่มีเงินเดือนปานกลาง (69 %) มีมากที่สุด รองลงไป (31 %) มีเงินเดือนสูง ส่วนครูใหญ่ที่มีเงินเดือนระดับต่ำนั้นไม่มีเลย นั่นคือ ในภาคศึกษานี้ ครูใหญ่ ที่มีประสบการณ์ในการเป็นครูใหญ่น้อย มีปริมาณพอ ๆ กับครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ในการเป็นครูใหญ่มานาน และ 2 ใน 3 ของจำนวนครูใหญ่ทั้งหมดมีเงินเดือนอยู่ระหว่าง 1400 - 2750 บาท

ตาราง 49. แสดงระดับความสนใจในการแสวงหาความรู้ของครูในทัศนะของ
ครูโรงเรียนเดียวกัน จำแนกเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	ความสนใจการแสวงหาความรู้ของครู				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
พิษณุโลก	—	2	26	67	20
นครสวรรค์	1	5	55	43	14
อุตรดิตถ์	—	1	25	24	2
พิจิตร	1	3	17	53	14
กำแพงเพชร	—	2	11	11	2
สุโขทัย	—	1	31	83	21
ตาก	1	2	25	36	7
เพชรบูรณ์	1	5	36	49	13
รวม จำนวน	4	22	226	366	93
%	0.56	3.09	31.79	51.48	13.08

จากตาราง 49. แสดงว่าตามทัศนะของครูด้วยกัน ครูส่วนใหญ่ (96 %) สนใจ
แสวงหาความรู้ จึงสรุปได้ว่า ครูส่วนมากในภาคศึกษานี้ มีนิสัยที่เหมาะสมในการประกอบ
อาชีพครู

ตาราง 50. แสดงระดับความสนใจในการแสวงหาความรู้ของครู ในทักษะของครูใหญ่

	ความสนใจในการแสวงหาความรู้ของครูในโรงเรียน				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
จำนวน	—	6	16	18	2
%	—	14.28	38.10	42.86	4.76

จากตาราง 50. แสดงว่า ทักษะของครูใหญ่ ครูส่วนมาก (86 %) สนใจแสวงหาความรู้ ซึ่งในเรื่องนี้สอดคล้องกับผลในตารางที่ 49. คือว่า ครูในภาคศึกษานี้สนใจในการแสวงหาความรู้อยู่เสมอ

ตาราง 51. แสดงจำนวนครูที่เคยและไม่เคยได้รับการอบรม และการนำความรู้จากการอบรมมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงาน จำแนกตามรายจังหวัด

จังหวัด	เคยอบรม	ไม่เคยอบรม	เคยอบรมและนำความรู้มาใช้				
			น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
พะเยา	78	37	—	2	37	33	6
เชียงราย	84	34	2	8	39	30	5
นครราชสีมา	35	17	2	1	13	15	4
ฉะเชิงเทรา	61	27	1	2	26	29	3
กำแพงเพชร	19	7	—	—	7	10	2
สุโขทัย	95	43	—	4	36	44	11
ตาก	56	15	—	4	26	19	7
พชรบูรณ์	72	31	—	5	40	18	9
รวม จำนวน	500	211	5	26	224	198	47
%	70.32	29.68	1.00	5.20	44.80	39.60	9.40

จากตาราง 51. แสดงว่า ครูส่วนมาก (70 %) เคยรับการอบรม ครูที่เคยรับการอบรม ส่วนใหญ่ (94 %) นำความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์มาใช้ในการทำงาน ซึ่งเป็นข้อยืนยันว่า การอบรมที่จัดให้มีขึ้นนั้น มีความสูญเสียไปเล็กน้อยมาก สมควรที่จะจัดให้มีบ่อยครั้งขึ้น

ตาราง 52. แสดงจำนวนครูใหญ่ที่เคยและไม่เคยรับการอบรมเกี่ยวกับงานในหน้าที่ และการนำความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการทำงาน

	ไม่เคย	เคย	การนำความรู้จากการอบรมมาใช้ให้เป็นประโยชน์				
			น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
จำนวน	15	27	1	1	9	11	5
%	35.72	64.28	3.70	3.70	33.33	40.74	18.52

จากตาราง 52. แสดงว่า ครูใหญ่ส่วนมาก (64 %) เคยรับการอบรม ครูใหญ่ที่เคยรับการอบรม (93 %) นำความรู้จากการอบรมมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการทำงาน จึงพอสรุปได้ว่า การอบรมครูใหญ่ในภาคศึกษา 7 ที่มีขึ้นนั้น นับได้ว่า มีการสูญเปล่าน้อยมาก

2. ผลการวิเคราะห์การใช้และปัญหาการใช้กำลังครู

จากการศึกษาคำตอบแบบสอบถามของครู และครูใหญ่ ปรากฏผลตามตาราง
ดังต่อไปนี้

ตาราง 53. แสดงจำนวนเฉลี่ยของนักเรียนต่อ ครู 1 คน จำแนกเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	จำนวนครู			จำนวนนักเรียน			จำนวนนักเรียน ต่อครู 1 คน
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
พิษณุโลก	78	76	154	1863	1230	3093	20
นครสวรรค์	86	76	162	1908	1238	3146	19
อุตรดิตถ์	36	32	68	860	772	1632	24
พิจิตร	60	42	102	1507	987	2494	24
กำแพงเพชร	23	15	38	403	368	771	20
สุโขทัย	101	47	148	1892	1233	3125	21
ตาก	40	36	76	998	794	1792	24
เพชรบูรณ์	56	36	92	1392	725	2117	23
รวมทั้งหมด	480	360	840	10823	7347	18170	22

จากตาราง 53. แสดงว่า ในภาคศึกษา 7 มีจำนวนเฉลี่ยของนักเรียน 22 คน
ต่อครู 1 คน นับว่าครูในภาคศึกษานี้ มีอัตราส่วนใกล้เคียงกับอัตราที่ยูเนสโกเคยให้ข้อ
เสนอแนะว่า อัตราส่วนระหว่างครูต่อนักเรียนสำหรับระดับมัธยมศึกษาสามัญ ควรจะเป็น 1 : 25

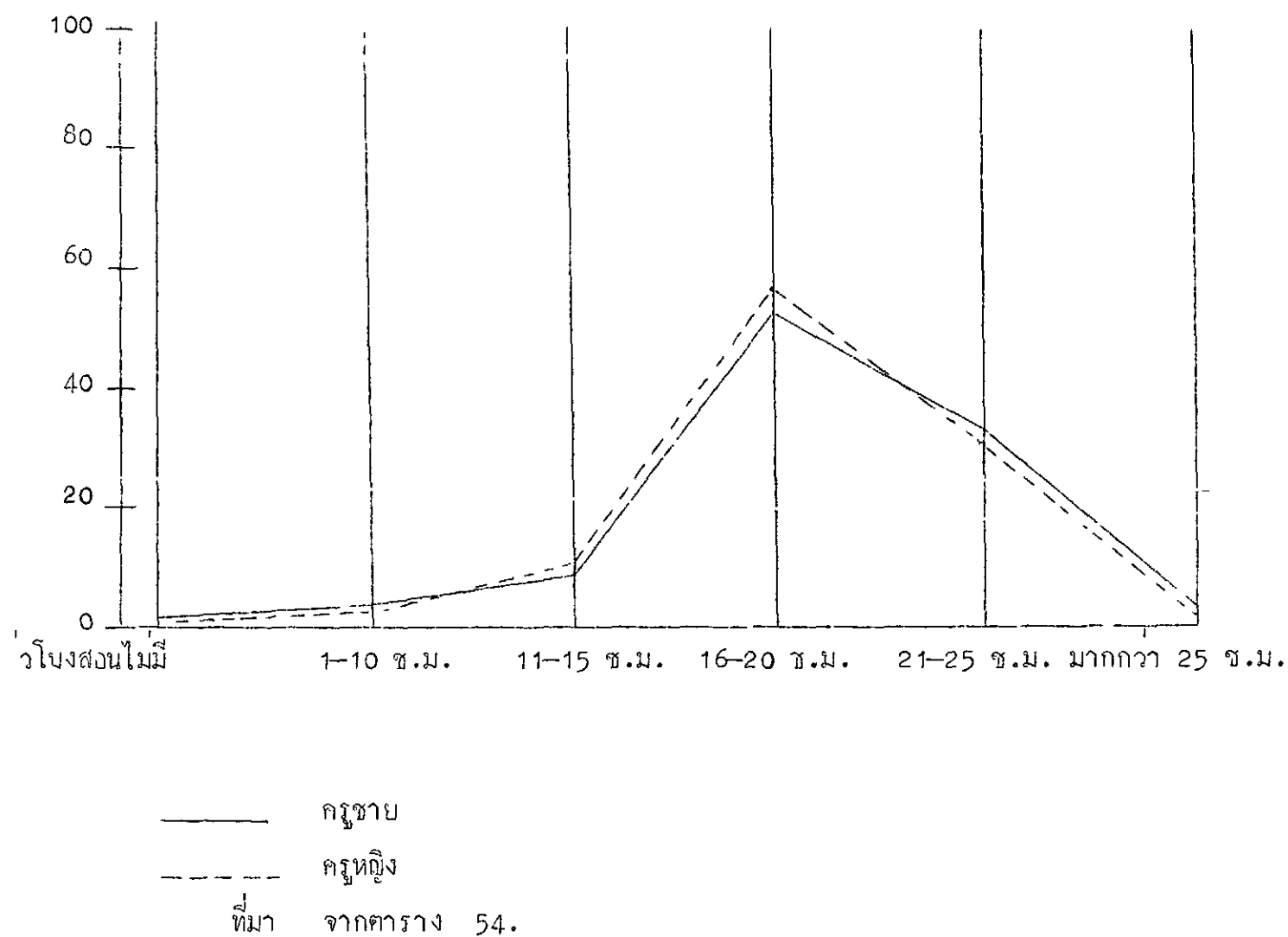
หากพิจารณาเป็นรายจังหวัดแล้ว จะเห็นว่าจังหวัดนครสวรรค์มีจำนวนนักเรียนต่อครู
1 คน มีอัตราต่ำกว่าจังหวัดอื่น ๆ ส่วนจังหวัดที่มีจำนวนนักเรียนต่อครู 1 คน มีอัตราสูงได้แก่
อุตรดิตถ์, พิจิตร ตาก

ตาราง 54. แสดงจำนวนความถี่ของครูชาย ครูหญิง จำแนกตามชั่วโมงสอน
ใน 1 สัปดาห์ เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	เพศ	จำนวนชั่วโมงสอนของครูใน 1 สัปดาห์					
		ไม่มีสอน	1-10 ช.ม.	11-15 ช.ม.	16-20 ช.ม.	21-25 ช.ม.	มากกว่า 25 ช.ม.
พิษณุโลก	ชาย	1	—	7	30	15	1
	หญิง	1	3	12	37	8	—
นครสวรรค์	ชาย	1	3	11	27	16	2
	หญิง	1	3	8	28	17	1
อุตรดิตถ์	ชาย	—	—	4	10	7	—
	หญิง	—	1	2	17	11	—
พิจิตร	ชาย	—	—	2	20	25	—
	หญิง	—	—	4	22	15	—
กำแพงเพชร	ชาย	—	—	1	7	6	—
	หญิง	—	—	—	4	8	—
สุโขทัย	ชาย	—	2	5	74	13	1
	หญิง	—	—	2	31	9	1
ตาก	ชาย	—	2	3	12	18	—
	หญิง	—	—	4	15	17	—
เพชรบูรณ์	ชาย	1	2	5	18	28	2
	หญิง	—	1	4	27	15	—
รวม	ชาย	3	9	38	198	128	6
	%	0.79	2.36	9.95	51.83	33.51	1.57
	หญิง	2	8	36	181	100	2
	%	0.61	2.43	10.94	55.02	30.40	0.61

ตาราง 54. แสดงว่า ครูชายส่วนมาก (52 %) มีจำนวนชั่วโมงสอนสัปดาห์ละ 16 – 20 ชั่วโมง และไม่มีชั่วโมงสอนเลย (1 %)

ครูหญิงส่วนมาก (55 %) มีจำนวนชั่วโมงสอนสัปดาห์ละ 16 – 20 ชั่วโมง และไม่มีชั่วโมงสอนเลย (1 %) เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว จะเห็นว่า มากกว่า 86 % ของครูทั้งหมด สอนตั้งแต่ 16 ชั่วโมงขึ้นไป คือ 1 สัปดาห์

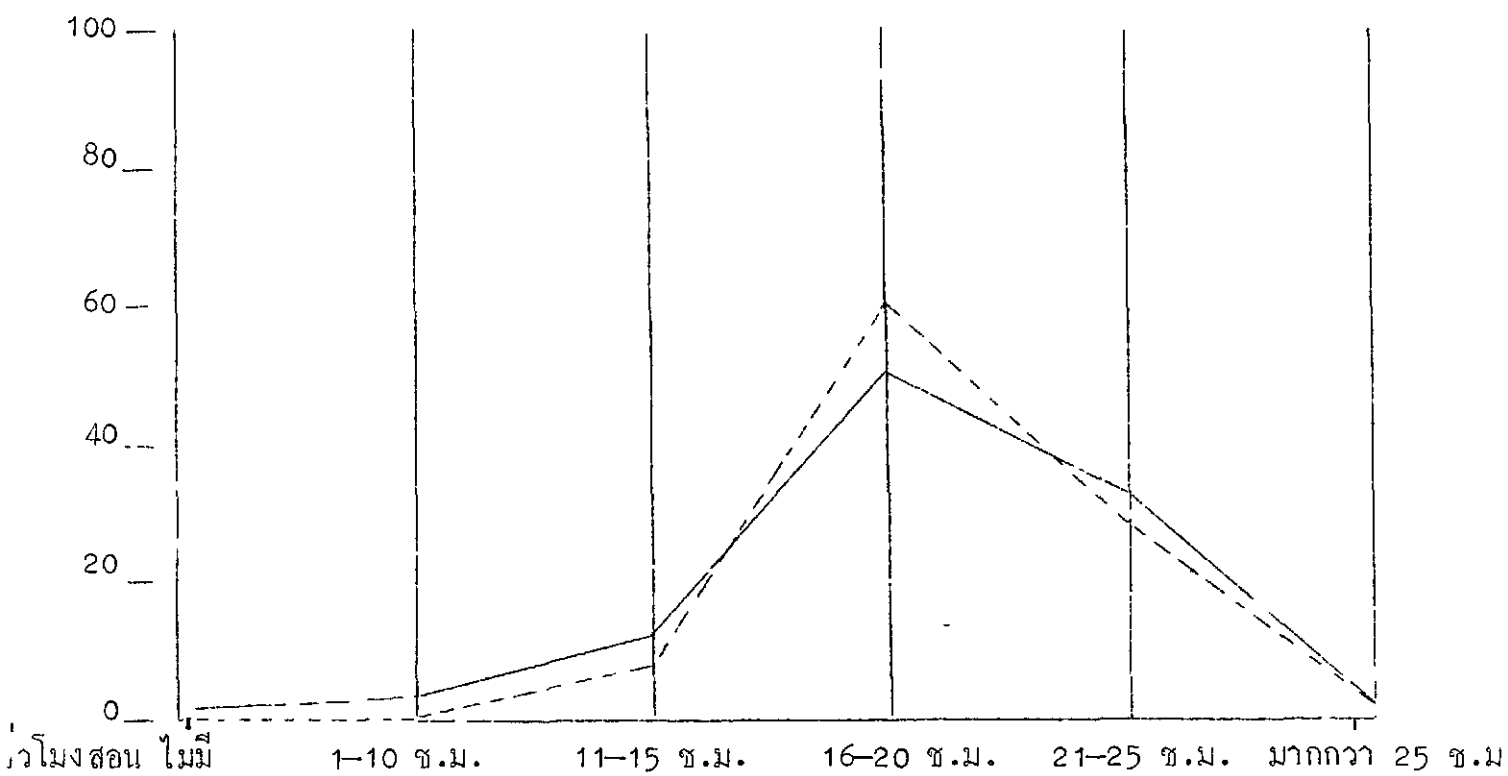
ภาพที่ 6. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยในหนึ่งสัปดาห์
ของครูชายและครูหญิง

ตาราง 55. แสดงจำนวนครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีขึ้นไป จำแนกตาม
ชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์ เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	วุฒิ	จำนวนชั่วโมงสอนของครูใน 1 สัปดาห์					
		ไม่มีสอน	1-10 ช.ม.	11-15 ช.ม.	16-20 ช.ม.	21-25 ช.ม.	มากกว่า 25 ช.
พิจิตร	ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	1	16	43	16	—
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	2	3	23	8	1
นครสวรรค์	ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	5	13	27	27	2
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	1	5	29	7	—
อุตรดิตถ์	ต่ำกว่าปริญญาตรี	—	1	4	22	10	1
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	—	2	5	7	—
พิจิตร	ต่ำกว่าปริญญาตรี	—	—	2	40	29	—
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	—	1	12	4	—
กำแพงเพชร	ต่ำกว่าปริญญาตรี	—	—	1	7	13	—
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	—	—	4	1	—
สุโขทัย	ต่ำกว่าปริญญาตรี	—	1	9	72	22	2
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	1	3	22	6	—
ตาก	ต่ำกว่าปริญญาตรี	—	2	6	15	22	—
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	—	1	12	13	—
เพชรบูรณ์	ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	3	9	32	38	1
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	—	—	9	9	1
รวม	ต่ำกว่าปริญญาตรี	5	13	60	258	177	6
	%	0.96	2.50	11.56	49.71	34.10	1.1
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	4	15	116	55	2
	%	—	2.08	7.81	60.42	28.65	1.00

จากตาราง 55. แสดงว่า ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนใหญ่ (50 %) มีจำนวน ชั่วโมงสอนสัปดาห์ละ 16 – 20 ชั่วโมง ไม่มีชั่วโมงสอนเลย (1 %) ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป ส่วนใหญ่ (60 %) มีจำนวนชั่วโมงสอนสัปดาห์ละ 16 – 20 ชั่วโมง ส่วนที่ไม่ได้สอนนั้นไม่มี เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว อาจกล่าวได้ว่า ครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป มีจำนวนชั่วโมงสอนใน หนึ่งสัปดาห์ มากกว่าครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีเล็กน้อย

ความถี่ของช่วงเวลาเป็นร้อยละ (%)

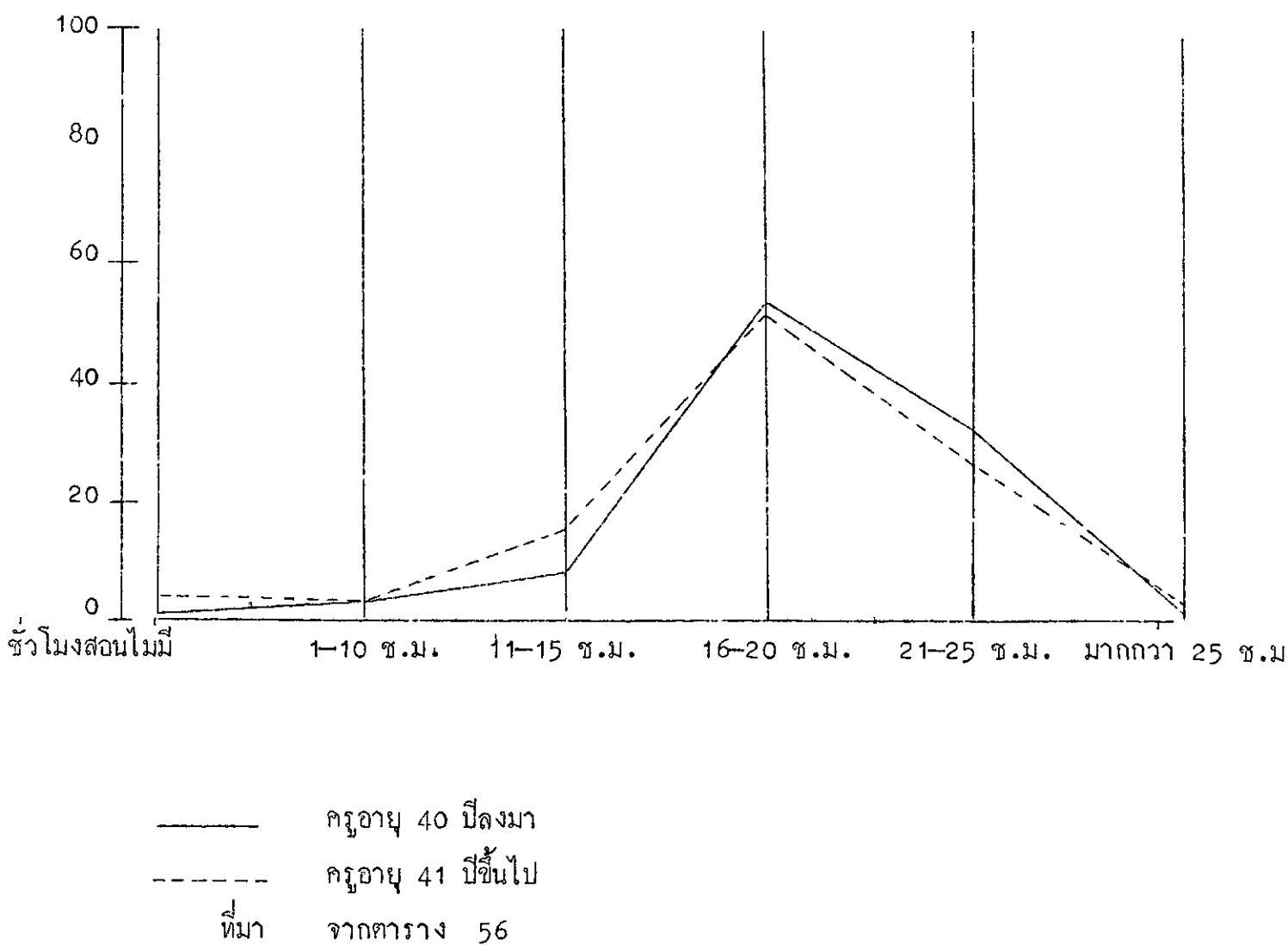
— ครูผู้ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - - - ครูผู้จบปริญญาตรีขึ้นไป
 ที่มา จากการสำรวจ 55

ภาพที่ 7. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยในหนึ่งสัปดาห์
 ของครูผู้ต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีขึ้นไป

ตาราง 56. แสดงจำนวนครูที่อายุไม่เกิน 40 ปี และ 41 ปีขึ้นไป จำแนกตาม
ชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์ เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	อายุจริง	จำนวนชั่วโมงสอนของครูใน 1 สัปดาห์					
		ไม่มีสอน	1-10 ช.ม.	11-15 ช.ม.	16-20 ช.ม.	21-25 ช.ม.	มากกว่า 25 ช.ม.
พิษณุโลก	ไม่เกิน 40 ปี	—	3	14	52	18	1
	41 ปีขึ้นไป	2	—	5	15	5	—
นครสวรรค์	ไม่เกิน 40 ปี	—	6	10	52	30	1
	41 ปีขึ้นไป	2	—	3	3	4	1
อุตรดิตถ์	ไม่เกิน 40 ปี	—	1	5	24	13	1
	41 ปีขึ้นไป	—	—	1	3	4	—
พิจิตร	ไม่เกิน 40 ปี	—	—	3	49	28	—
	41 ปีขึ้นไป	—	—	—	3	5	—
กำแพงเพชร	ไม่เกิน 40 ปี	—	—	—	8	12	—
	41 ปีขึ้นไป	—	—	1	3	2	—
สุโขทัย	ไม่เกิน 40 ปี	—	1	6	96	20	2
	41 ปีขึ้นไป	—	—	2	10	1	—
ตาก	ไม่เกิน 40 ปี	—	—	6	23	33	—
	41 ปีขึ้นไป	—	2	1	4	2	—
เพชรบูรณ์	ไม่เกิน 40 ปี	1	3	6	30	44	1
	41 ปีขึ้นไป	—	—	3	12	2	1
รวม	ไม่เกิน 40 ปี	1	14	56	334	198	6
	%	0.17	2.30	9.20	54.84	32.51	0.9
	41 ปีขึ้นไป	4	2	16	53	25	2
	%	3.92	1.96	15.69	51.96	24.51	1.9

ตาราง 56. แสดงว่า ครูอายุไม่เกิน 40 ปี ส่วนใหญ่ (55 %) และครูอายุ 41 ปี ขึ้นไป ส่วนใหญ่ (52 %) มีชั่วโมงสอนสัปดาห์ละ 16–20 ชั่วโมง ส่วนที่ไม่ได้สอนเลย ครูอายุไม่เกิน 40 ปีมีไม่ถึง 1 % และครูอายุ 41 ปี ขึ้นไปมี 4 % จากตัวเลขนี้ พอจะอนุมานได้ว่า โดยเฉลี่ยแล้ว ครูที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มว่า จะมีจำนวนชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์ มากกว่าครูอายุมาก

ภาพที่ 8. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยในหนึ่งสัปดาห์
ของครูอายุ 40 ปีลงมา และครูอายุ 41 ปีขึ้นไป

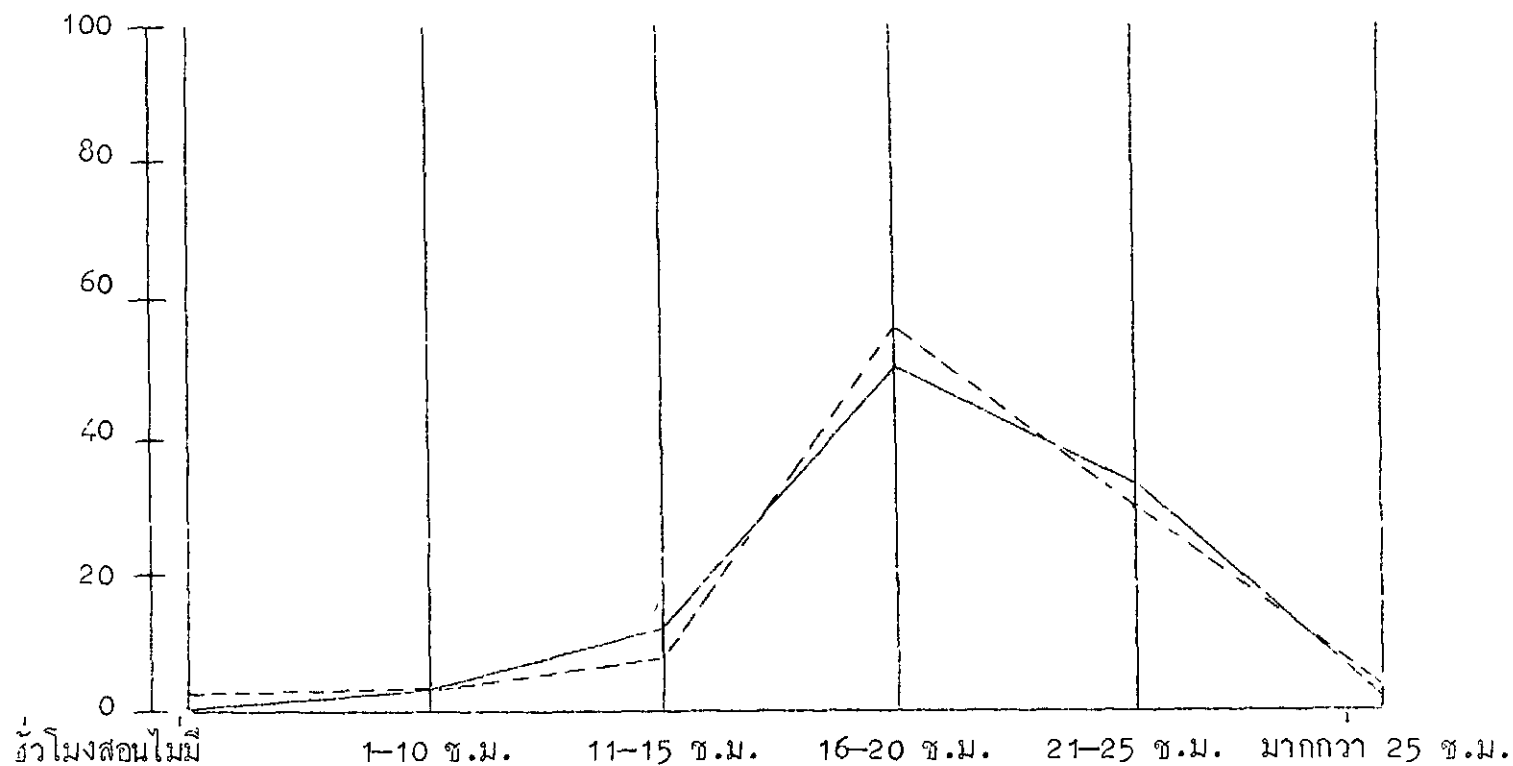
ตาราง 57. แสดงจำนวนครูที่มีอายุราชการไม่เกิน 5 ปี, 6 ปีขึ้นไป จำแนกตาม
จำนวนชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์ เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	อายุราชการ	จำนวนชั่วโมงสอนของครูใน 1 สัปดาห์					
		ไม่มีสอน	1-10 ช.ม.	11-15 ช.ม.	16-20 ช.ม.	21-25 ช.ม.	มากกว่า 25 ช.ม.
พิษณุโลก	ไม่เกิน 5 ปี	—	2	8	23	5	—
	6 ปีขึ้นไป	2	2	10	44	18	1
นครสวรรค์	ไม่เกิน 5 ปี	—	2	11	36	15	2
	6 ปีขึ้นไป	2	4	8	19	18	1
อุตรดิตถ์	ไม่เกิน 5 ปี	—	1	3	8	6	—
	6 ปีขึ้นไป	—	—	3	20	10	1
พิจิตร	ไม่เกิน 5 ปี	—	—	3	20	10	—
	6 ปีขึ้นไป	—	—	—	34	21	—
กำแพงเพชร	ไม่เกิน 5 ปี	—	—	1	4	5	—
	6 ปีขึ้นไป	—	—	1	7	8	—
สุโขทัย	ไม่เกิน 5 ปี	—	—	1	33	16	—
	6 ปีขึ้นไป	—	1	7	68	10	2
ตาก	ไม่เกิน 5 ปี	—	—	3	14	14	—
	6 ปีขึ้นไป	—	2	4	13	20	—
เพชรบูรณ์	ไม่เกิน 5 ปี	—	2	6	8	25	1
	6 ปีขึ้นไป	1	1	3	34	21	1
รวม	ไม่เกิน 5 ปี	—	7	36	146	96	3
	%	—	2.43	12.50	50.69	33.33	1.04
	6 ปีขึ้นไป	5	10	36	239	126	6
	%	1.42	2.36	8.51	56.50	29.79	1.42

จากตาราง 57. แสดงว่า ครูใหม่ส่วนมาก (51 %) มีจำนวนชั่วโมงสอนสัปดาห์ละ 16 – 20 ชั่วโมง ส่วนที่ไม่ได้สอนนั้นไม่มีเลย

ครูเก่าส่วนมาก (57 %) มีจำนวนชั่วโมงสอนสัปดาห์ละ 16 – 20 ชั่วโมงส่วนไม่ได้สอนนั้นมี 1 % ถ้าพิจารณาโดยส่วนรวมโดยเฉลี่ยแล้ว จะประมาณได้ว่า ครูใหม่กับครูเก่ามีจำนวนชั่วโมงสอนพอ ๆ กัน ใน 1 สัปดาห์

ความถี่ของช่วงเวลาเป็นร้อยละ (%)

— ครูอายุราชการ 5 ปีลงมา
 - - - ครูอายุราชการ 6 ปีขึ้นไป
 ที่มา จากตาราง 57

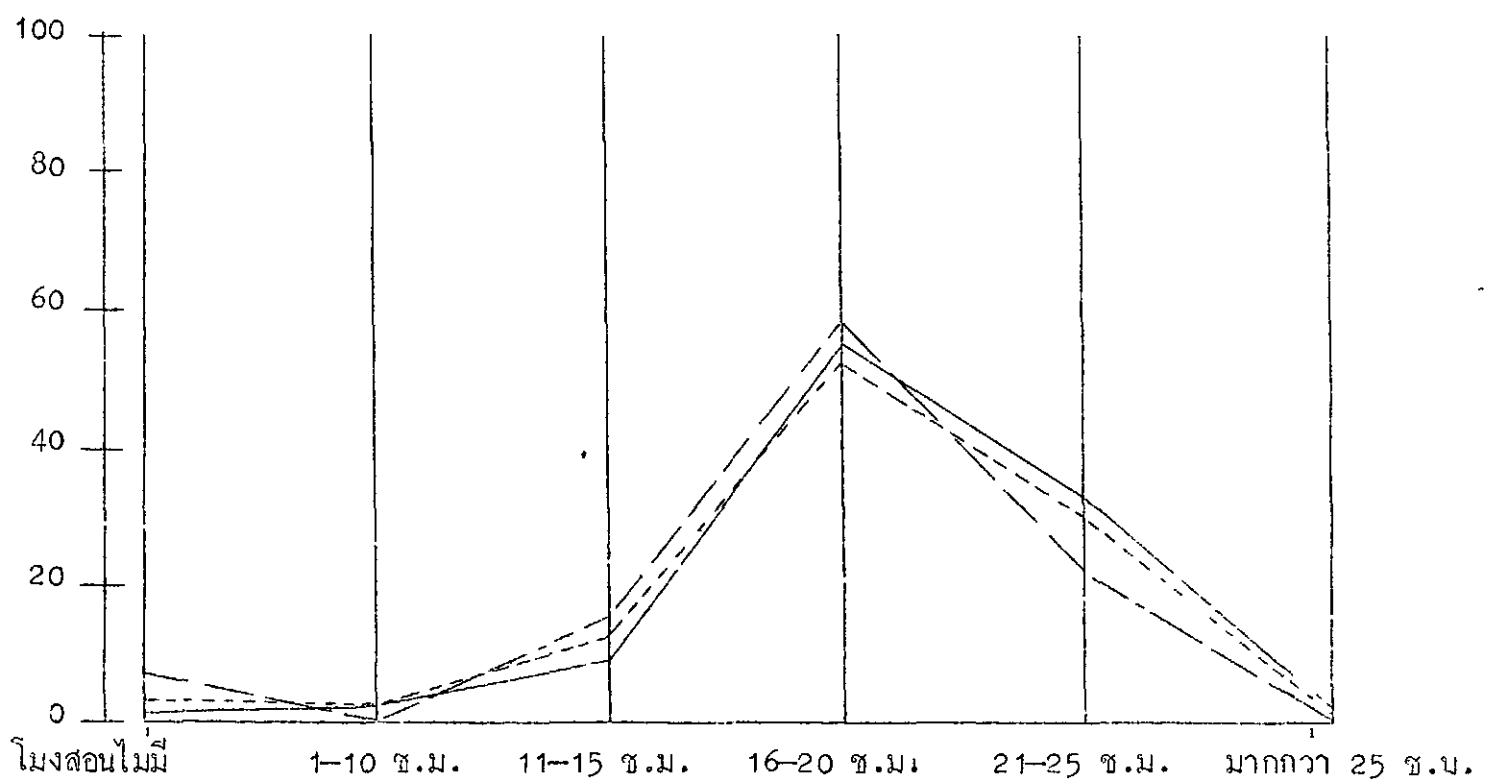
ภาพที่ 9. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยในหนึ่งสัปดาห์
 ของครูอายุราชการ 5 ปีลงมา กับ 6 ปีขึ้นไป

ตาราง 58. แสดงจำนวนครูที่มีเงินเดือนน้อย ปานกลางและเงินเดือนสูง จำแนกตามจำนวนชั่วโมงสอน ใน 1 สัปดาห์ เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	ช่วงเงินเดือน	จำนวนชั่วโมงสอนของครูใน 1 สัปดาห์					
		ไม่มีสอน	1-10 ช.ม.	11-15 ช.ม.	16-20 ช.ม.	21-25 ช.ม.	มากกว่า 25 ช.ม.
ญุโลก	ไม่เกิน 1300 บาท	—	2	8	37	10	—
	1400-2750 บาท	1	1	10	25	13	—
	2900 บาทขึ้นไป	1	—	1	5	1	—
กรสวรรค	ไม่เกิน 1300 บาท	—	5	10	44	24	3
	1400-2750 บาท	2	1	8	11	7	1
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	1	1	—	—
กรคิตถ	ไม่เกิน 1300 บาท	—	1	5	11	7	1
	1400-2750 บาท	—	—	3	14	9	—
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	—	—	1	—
จิกร	ไม่เกิน 1300 บาท	—	—	2	30	20	—
	1400-2750 บาท	—	—	1	23	11	—
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	—	—	1	—
าแพงเพชร	ไม่เกิน 1300 บาท	—	—	1	5	8	—
	1400-2750 บาท	—	—	—	5	6	—
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	—	1	—	—
ชทัย	ไม่เกิน 1300 บาท	—	—	4	73	15	1
	1400-2750 บาท	—	1	4	32	8	—
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	—	—	—	—
ก	ไม่เกิน 1300 บาท	—	—	3	17	23	—
	1400-2750 บาท	—	2	4	10	12	—
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	—	—	—	—
ชรบูรณ์	ไม่เกิน 1300 บาท	1	2	8	20	31	—
	1400-2750 บาท	—	1	2	22	14	1
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	—	1	—	—
รวม	ไม่เกิน 1300 บาท	1	10	41	237	138	5
	%	0.23	2.31	9.49	54.86	31.94	1.16
	1400-2750 บาท	3	6	32	142	80	2
	%	1.13	2.26	12.08	53.58	30.19	0.75
	2900 บาทขึ้นไป	1	—	2	8	3	—
	%	7.14	—	14.29	57.14	21.43	—

จากตาราง 58. แสดงว่า ครูที่มีเงินเดือนน้อย ส่วนมาก (55 %) ครูที่มีเงินเดือนระดับปานกลาง ส่วนมาก (54 %) และครูที่มีเงินเดือนสูง ส่วนมาก (57 %) มีจำนวนชั่วโมงสอนสัปดาห์ละเท่า ๆ กัน คือ 16 – 20 ชั่วโมง ส่วนที่ไม่ได้สอนเลย ครูเงินเดือนระดับต่ำมีไม่ถึง 1 % ครูเงินเดือนระดับปานกลางมี 1 % ครูเงินเดือนสูงมี 7 % เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว จะเห็นว่าโดยเฉลี่ย ครูที่มีเงินเดือนน้อยมีแนวโน้มที่จะมีชั่วโมงสอนมากกว่าครูเงินเดือนมาก ๆ ใน 1 สัปดาห์

มัลติของช่วงเวลาเป็นร้อยละ

- ครูเงินเคื่อนน้อย
- ครูเงินเคื่อนปานกลาง
- ครูเงินเคื่อนสูง
- ที่มา จากตาราง 58

ภาพที่ 10. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยในหนึ่งสัปดาห์
ของครูเงินเคื่อนน้อย เงินเคื่อนปานกลาง และเงินเคื่อนสูง

ตาราง 59. แสดงจำนวนความถี่ของครูใหญ่ จำแนกตามชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์

	จำนวนชั่วโมงสอนในหนึ่งสัปดาห์					
	ไม่มีชั่วโมงสอน	1-10 ช.ม.	11-15 ช.ม.	16-20 ช.ม.	21-25 ช.ม.	มากกว่า 25 ช.ม.
จำนวน	8	19	11	3	1	—
%	19.05	45.23	26.19	7.14	2.38	—

จากตาราง 59. ครูใหญ่ส่วนมาก (45 %) มีจำนวนชั่วโมงสอนสัปดาห์ละ 1 - 10 ชั่วโมง ไม่มีชั่วโมงสอนเลย 19 % นั่นคือ ครูใหญ่ในภาคศึกษานี้ ประมาณ 4 ใน 5 ของจำนวนครูใหญ่ทั้งหมด มีชั่วโมงสอนสัปดาห์ละ 1 - 25 ชั่วโมง

ตาราง 60. แสดงจำนวนความถี่ของครู จำแนกตามชั่วโมงสอนซ่อมเสริม
ใน 1 สัปดาห์ เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	จำนวนชั่วโมงที่สอนซ่อมเสริมใน 1 สัปดาห์					
	ไม่มีเลย	1-5 ช.ม.	6-10 ช.ม.	11-15 ช.ม.	16-20 ช.ม.	มากกว่า 20 ช.ม.
พิษณุโลก	57	52	5	—	—	1
นครสวรรค์	44	68	2	3	—	1
อุตรดิตถ์	26	26	—	—	—	—
พิจิตร	40	44	3	—	1	—
กำแพงเพชร	2	10	14	—	—	—
สุโขทัย	63	68	6	1	—	—
ตาก	37	32	1	—	1	—
เพชรบูรณ์	43	60	—	—	—	—
รวม จำนวน	312	360	31	4	2	2
%	43.88	50.63	4.36	0.56	0.28	0.28

จากตาราง 60. แสดงว่า ครูส่วนใหญ่ (56 %) มีการสอนซ่อมเสริมสัปดาห์ละ 1 - 20 ชั่วโมง และมีจำนวนไม่น้อย (44 %) ที่ไม่ได้สอนซ่อมเสริมเลย

ตาราง 61. แสดงการรายเฉลี่ยการทำงานนอกเหนือการสอนของครู จำแนก
ตามเพศ วุฒิ และอายุราชการ

ประเภทของงาน	เพศ		วุฒิ		อายุราชการ	
	ชาย	หญิง	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรีขึ้นไป	ไม่เกิน 5 ปี	6 ปีขึ้นไป
	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$
ธุรการ	1.113	1.313	1.128	1.276	1.317	1.103
ปกครอง	2.562	2.524	2.669	2.392	2.294	2.687
ห้องสมุด	1.127	1.108	1.095	1.028	1.089	1.069
แนะแนว	1.163	1.223	1.152	1.312	1.057	1.373
กิจกรรมนักเรียน	2.012	2.089	2.227	2.176	2.103	2.086
บริการนักเรียน	1.313	1.263	1.086	1.319	1.268	1.183
ประจำชั้น	2.230	2.033	2.027	2.128	2.116	2.127

- ค่าน้ำหนัก $\bar{x}$
1. หมายความว่า ไม่ได้ทำ
 2. หมายความว่า ทำสัปดาห์ละ 1 - 5 ชั่วโมง
 3. หมายความว่า ทำสัปดาห์ละ 6 - 10 ชั่วโมง
 4. หมายความว่า ทำสัปดาห์ละ 11 - 15 ชั่วโมง
 5. หมายความว่า ทำสัปดาห์ละ 16 - 20 ชั่วโมง
 6. หมายความว่า ทำสัปดาห์ละ มากกว่า 20 ชั่วโมง

จากตาราง 61. แสดงว่า

งานธุรการ ครูชายกับครูหญิง, ครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี, ครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป และครูเก่า แต่ละกลุ่มมีชั่วโมงทำงานธุรการน้อย

งานปกครอง ครูชายกับครูหญิง ทำสัปดาห์ละ 6 - 10 ชั่วโมง
ครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ทำสัปดาห์ละ 1 - 5 ชั่วโมง

ครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป ทำสัปดาห์ละ 1 – 5 ชั่วโมง

ครูใหม่ ทำสัปดาห์ละ 1 – 5 ชั่วโมง

ครูเก่า ทำสัปดาห์ละ 6 – 10 ชั่วโมง

งานห้องสมุด ครูชาย, ครูหญิง, ครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี, ครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป, ครูใหม่และครูเก่า มีชั่วโมงการทำงานประเภทร้อย

งานแนะแนว ครูชาย, ครูหญิง, ครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี, ครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป, ครูใหม่และครูเก่า มีชั่วโมงการทำงานประเภทร้อย

งานกิจกรรมนักเรียน ครูชาย, ครูหญิง, ครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี, ครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป, ครูใหม่และครูเก่า ทำสัปดาห์ละประมาณ 1 – 5 ชั่วโมง

งานบริการนักเรียน ครูชาย, ครูหญิง ครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี, ครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป, ครูใหม่และครูเก่า แต่ละกลุ่มไม่ค่อยจะได้ทำงานบริการนักเรียน

งานประจำชั้น ครูชาย, ครูหญิง, ครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี, ครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป, ครูใหม่และครูเก่า ทำสัปดาห์ละประมาณ 1 – 5 ชั่วโมง

จึงสรุปได้ว่า งานพิเศษที่นอกเหนืองานสอนนั้น ส่วนมากที่ครูทำกันคือ งานปกครอง งานกิจกรรมนักเรียน และงานประจำชั้น ส่วนงานที่มีชั่วโมงทำน้อย คือ งานธุรการ , งานห้องสมุด, งานแนะแนว และงานบริการนักเรียน งานที่ทำ ใ้ใช้เวลามากที่สุดคือ ประมาณ 6 – 10 ชั่วโมงต่อ 1 สัปดาห์ ได้แก่งานปกครอง นอกนั้นก็ทำสัปดาห์ละ 1 – 5 ชั่วโมง ดังนั้น เมื่อคิดชั่วโมงสอนด้วยแล้ว ครูในภาคศึกษานี้จะทำงานทั้งงานสอนและงานนอกเหนืองานสอนสัปดาห์ละประมาณ 21 – 30 ชั่วโมง

ตาราง 62. แสดงจำนวนความถี่ของครู จำแนกตามจำนวนนักเรียนในชั้นที่ครูสอน โดยเฉลี่ย เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	จำนวนนักเรียนในชั้น โดยเฉลี่ย				
	น้อยกว่า 20 คน	21-30 คน	31-40 คน	41-50 คน	มากกว่า 50 คน
พิษณุโลก	1	7	56	49	—
นครสวรรค์	3	8	53	52	—
อุตรดิตถ์	—	5	23	23	1
พิจิตร	—	5	66	14	3
กำแพงเพชร	—	2	13	10	1
สุโขทัย	—	21	106	9	2
ตาก	—	—	59	11	1
เพชรบูรณ์	2	10	69	13	8
รวม จำนวน	6	58	445	181	16
%	0.85	8.22	63.03	25.63	2.27

จากตาราง 62. แสดงว่า ส่วนใหญ่ (63 %) มีจำนวนนักเรียนในชั้นที่สอน โดยเฉลี่ย 31 - 40 คน หรืออาจสรุปได้ว่า 89 % ของจำนวนครูทั้งหมด ประเมินว่า แต่ละชั้นที่สอนจะอยู่ระหว่าง 31 - 50 คน

ตาราง 63. แสดงการแจกแจงจำนวนครูที่สอนตรงและไม่ตรง ตามความสามารถ
จำแนกตามวุฒิ เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	วุฒิ	การสอนตรงกับความรู้ความสามารถเพียงไร		
		ไม่ตรงทั้งหมด	ตรงบ้างไม่ตรงบ้าง	ตรงทั้งหมด
พิษณุโลก	ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	19	56
	ปริญญาตรีขึ้นไป	2	8	27
นครสวรรค์	ต่ำกว่าปริญญาตรี	12	27	35
	ปริญญาตรีขึ้นไป	3	12	27
อุตรดิตถ์	ต่ำกว่าปริญญาตรี	4	13	21
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	7	7
พิจิตร	ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	30	38
	ปริญญาตรีขึ้นไป	2	7	8
กำแพงเพชร	ต่ำกว่าปริญญาตรี	4	6	11
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	3	2
สุโขทัย	ต่ำกว่าปริญญาตรี	7	36	63
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	11	21
ตาก	ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	14	30
	ปริญญาตรีขึ้นไป	2	13	11
เพชรบูรณ์	ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	30	51
	ปริญญาตรีขึ้นไป	1	3	15
รวม	ต่ำกว่าปริญญาตรี	34	175	305
	%	6.61	34.05	59.34
	ปริญญาตรีขึ้นไป	10	64	118
	%	5.21	33.33	61.46

จากตาราง 63. แสดงว่า ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนมาก (59 %) และครูที่มีวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ส่วนมาก (61 %) สอนตรงตามความรู้ความสามารถ ส่วนที่ครูวุฒิปริญญาตรีสอนไม่ตรงตามความถนัด มี 39 % ฉะนั้นถ้าหากจะพิจารณาตามข้อมูลนี้ จะเห็นว่า ครูที่เรียนวิชาเอกต่าง ๆ ออกไปนั้น โอกาสที่จะสอนได้คร วิชาเอกของตนก็มีไม่มากนัก ถ้าหากจะเข้าทำงานในโรงเรียนต่าง ๆ ของภาคศึกษานี้ หรืออาจกล่าวได้อีก หนึ่งว่า ในการจัดครูเข้าสอนของโรงเรียนต่าง ๆ ในภาคศึกษานี้ ไม่ได้พิจารณาความรู้ความสามารถของครูมากนัก

ตาราง 64. แสดงปัญหาของครูใหญ่ในการจัดครูเข้าสอน

	ปัญหาในการจัดครูเข้าสอน			
	ไม่มีครู	ครูมีความสามารถ ไม่ตรงวิชาที่สอน	มีครูไม่พอ	ครูไม่ชอบสอน ในบางวิชา
จำนวน	4	3	26	4
%	9.52	19.05	61.90	9.52

จากตาราง 64. แสดงว่า ปัญหาการจัดครูเข้าสอนของครูใหญ่ ส่วนมาก (62 %) ได้แก่ การมีครูไม่พอ รองลงไปได้แก่ ครูมีความสามารถไม่ตรงวิชาที่สอน (19 %)

จังหวัดและ จำนวนคน	ครูวิชาชีพทางที่ไม่พอและเกินความต้องการของโรงเรียน									
	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคม	ศิลปะ	พลานามัย	บรรณารักษ์	แนะแนว	โสตทัศนฯ
พิษณุโลก	ครูไม่พอ ครูเกิน	3	3	4	2	3	3	2	2	3
นครสวรรค์	ครูไม่พอ	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	ครูเกิน	3	3	4	3	5	5	4	3	3
อุตรดิตถ์	ครูไม่พอ	1	1	1	1	2	2	1	2	2
	ครูเกิน	1	1	1	1	1	1	1	1	1
พิจิตร	ครูไม่พอ	2	6	2	3	3	2	2	2	2
	ครูเกิน	1	1	1	1	1	1	1	1	1
กำแพงเพชร	ครูไม่พอ	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	ครูเกิน	1	1	1	1	1	1	1	1	1
สุโขทัย	ครูไม่พอ	2	5	3	2	4	2	2	3	3
	ครูเกิน	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ตาก	ครูไม่พอ	1	4	2	1	3	3	3	2	2
	ครูเกิน	1	1	1	1	1	1	1	1	1
แพร่	ครูไม่พอ	3	5	4	2	5	1	3	4	3
	ครูเกิน	1	1	1	1	1	1	1	1	1
รวม	ครูไม่พอ	15	30	19	23	14	18	17	19	19
%	ครูไม่พอ	35.71	71.43	45.24	54.76	33.33	42.86	40.48	45.24	45.24
ครูเกิน	3	1	3	2	6	2	1	1	1	1
%	7.14	2.38	7.14	4.76	14.29	4.76	2.38	2.38	2.38	2.38

จากตาราง 65. แสดงว่า ครูสาขาวิชาที่โรงเรียนส่วนมาก (14 %) มีเกินต้องการ
คือ ครูสังคมศึกษา รองลงไปคือ ครูคณิตศาสตร์ กับภาษาไทย

ครูสาขาวิชาที่โรงเรียน ส่วนมาก (71 %) มีไม่พอคือ คือภาษาอังกฤษ ซึ่งขาด
มากกว่าวิชาอื่น ๆ ครูสาขาอื่น ๆ ที่ขาด เรียงไปตามลำดับได้แก่ ครูศิลปศึกษา,
วิทยาศาสตร์, คณิตศาสตร์, เนาะแนว, โสคทัศนศึกษา พละนาัมัย และบรรณารักษ์
ถ้าหากมีการโยกย้ายสับเปลี่ยนครูที่เกินไปช่วยโรงเรียนที่ครูขาดบ้าง ก็จะเป็นการบรรเทา
ความขาดแคลนครูได้บ้าง

ตาราง 66. แสดงจำนวนโรงเรียนที่ต้องการครูเพิ่มอีก ในปีการศึกษา 2513
จำแนกเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	จำนวนครูที่ต้องการเพิ่ม				
	เพียงพอแล้ว	1-2 คน	3-5 คน	6-10 คน	มากกว่า 10 คน
พินิจโลก	—	2	—	2	—
นครสวรรค์	—	3	2	1	1
อุตรดิตถ์	—	—	2	1	1
พิจิตร	—	1	6	2	—
กำแพงเพชร	—	1	1	—	—
สุโขทัย	—	1	4	2	—
ตาก	—	—	4	—	—
เพชรบูรณ์	—	4	3	—	—
รวม จำนวน	—	12	20	8	2
%	—	28.57	47.62	19.05	4.76

จากตาราง 66. แสดงว่า โรงเรียนส่วนมาก (48 %) แต่ละโรงเรียนต้องการครูเพิ่ม 3 - 5 คน จากตารางนี้ชี้ให้เห็นว่า ความต้องการครูมีมากเหลือเกิน ประมาณ 7 ใน 10 ของโรงเรียนทั้งหมดในภาคนี้ ต้องการครูเพิ่มอีกตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปจนถึงมากกว่า 10 คน จากตัวเลขนี้พอจะอนุมานได้ว่า โรงเรียนในภาคการศึกษานี้ต้องการครูเพิ่มในปีการศึกษา 2514 ประมาณ 200 - 250 คน เป็นอย่างมากที่สุด

ตาราง 67. แสดงความเหมาะสมของงานนอกเหนืองานสอนกับความรู้ความสามารถ
ของครู จำแนกตามวุฒิ เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	วุฒิ	งานที่ได้รับความนิยมเหมาะสมกับความสามารถ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
พิษณุโลก	ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	2	53	19	3
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	2	21	9	5
นครสวรรค์	ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	3	49	17	5
	ปริญญาตรีขึ้นไป	3	3	25	8	3
อุตรดิตถ์	ต่ำกว่าปริญญาตรี	—	1	26	8	3
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	—	11	3	—
พิจิตร	ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	3	47	15	5
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	—	12	5	—
กำแพงเพชร	ต่ำกว่าปริญญาตรี	—	—	14	5	2
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	—	3	1	1
สุโขทัย	ต่ำกว่าปริญญาตรี	6	5	57	33	5
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	2	17	8	5
ตาก	ต่ำกว่าปริญญาตรี	—	2	30	8	5
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	2	18	5	1
เพชรบูรณ์	ต่ำกว่าปริญญาตรี	9	1	16	19	9
	ปริญญาตรีขึ้นไป	4	—	11	4	—
รวม	ต่ำกว่าปริญญาตรี	19	17	322	124	37
	%	3.66	3.28	62.04	23.89	7.13
	ปริญญาตรีขึ้นไป	7	9	118	43	15
	%	3.65	4.69	61.46	22.40	7.81

ตาราง 67. แสดงว่า ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนมาก (93 %) ทำงานนอกเหนืองานสอน เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ

ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปส่วนมาก (92 %) ทำงานนอกเหนืองานสอน เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ

จึงอาจสรุปได้ว่า ในภาคศึกษานี้ ผู้บริหารโรงเรียนคำนึงถึงความสามารถของครูเสียก่อนแล้วจึงมอบหมายงานนอกเหนือจากงานสอนให้ทำ

จากตาราง 68. แสดงว่า ในภาคศึกษา 7 ครูใช้เวลาเตรียมตัวเข้าสอน
เมื่อสัปดาห์เริ่มแล้ว โดยเฉลี่ย 1 – 5 นาที กรูมาถึงโรงเรียนก่อนโรงเรียนเข้าโดยเฉลี่ย
15 – 30 นาที ครูอยู่ที่โรงเรียนหลังโรงเรียนเลิกแล้วโดยเฉลี่ย 15 – 30 นาที จึงกล่าว
สรุปได้ว่า ครูในภาคศึกษา 7 นี้ ได้ปฏิบัติตนเหมาะสมพอสมควรแล้ว

ตาราง 69. แสดงการแจกแจงจำนวนกรูชาย หญิง จำแนกตามวันลาในภาคต้น
ปีการศึกษา 2513 เป็นรายจังหวัด

จังหวัดและเพศ		ช่วงวันลาถึงและลาป่วย				
		มากกว่า 15 วัน	11-15 วัน	6-10 วัน	1-5 วัน	ไม่มีวันลา
พิษณุโลก	ชาย	—	—	2	25	27
	หญิง	1	2	6	32	20
นครสวรรค์	ชาย	1	—	3	32	24
	หญิง	2	1	7	24	24
อุตรดิตถ์	ชาย	—	—	2	7	12
	หญิง	—	—	3	16	12
พิจิตร	ชาย	—	—	4	25	18
	หญิง	1	2	2	23	13
กำแพงเพชร	ชาย	—	—	—	9	5
	หญิง	1	1	—	9	1
สุโขทัย	ชาย	2	1	2	40	50
	หญิง	—	—	1	21	21
ตาก	ชาย	—	2	2	19	12
	หญิง	2	1	3	14	16
เพชรบูรณ์	ชาย	2	1	4	29	20
	หญิง	2	1	3	24	17
รวม	ชาย	5	4	19	186	168
	%	1.31	1.05	4.97	48.69	43.98
	หญิง	9	8	25	163	124
	%	2.74	2.43	7.60	49.54	37.69

จากการาง 69. แสดงว่า ครูชายส่วนมาก (49 %) มีวันลา 1 – 5 วัน ครูหญิงส่วนมาก (50 %) มีวันลา 1 – 5 วัน เมื่อพิจารณาการแจกแจงความถี่ของวันลาของครูชายและครูหญิงแล้วจะพบว่า การแจกแจงจะมีความเบ้ไปในทางบวก ฐานนิยมวันลาของครูชายกับครูหญิงมากเท่า ๆ กัน แต่อย่างไรก็ตาม การกระจายวันลาของครูหญิงมากกว่าครูชายโดยส่วนรวมแล้ว อาจสรุปได้ว่า ครูหญิงมีวันลามากกว่าครูชาย

ตาราง 70. แสดงการแจกแจงจำนวนครูผู้ต่ำกว่าปริญญาตรี, ปริญญาตรีขึ้นไป
จำแนกตามวันลาในภาคต้น ปีการศึกษา 2513 เป็นรายจังหวัด

จังหวัดและวิชาชีพ		ช่วงวันลากิจและลาป่วย				
		มากกว่า 15 วัน	11-15 วัน	6-10 วัน	1-5 วัน	ไม่มีวันลา
พินุลอก	ต่ำกว่าปริญญาตรี	—	—	4	49	35
	ปริญญาตรีขึ้นไป	1	2	4	13	17
นครสวรรค์	ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	—	6	33	31
	ปริญญาตรีขึ้นไป	2	—	6	19	15
อุตรดิตถ์	ต่ำกว่าปริญญาตรี	—	—	5	17	16
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	—	—	6	8
พิจิตร	ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	2	5	37	26
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	—	1	12	4
กำแพงเพชร	ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	1	—	14	5
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	—	—	4	1
สุโขทัย	ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	—	3	48	54
	ปริญญาตรีขึ้นไป	1	1	—	15	15
ตาก	ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	1	2	21	19
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	2	3	12	9
เพชรบูรณ์	ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	2	6	44	29
	ปริญญาตรีขึ้นไป	1	—	2	9	7
รวม	ต่ำกว่าปริญญาตรี	9	6	31	263	210
	%	1.73	1.16	5.97	50.67	40.46
	ปริญญาตรีขึ้นไป	5	5	16	90	76
	%	2.60	2.60	8.33	46.89	39.58

จากตาราง 70. แสดงว่า ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนมาก (51 %) มีวันลา 1 – 5 วัน ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป ส่วนมาก (47 %) มีวันลา 1 – 5 วัน เมื่อพิจารณาการแจกแจงความถี่ของวันลาครูที่มีวุฒิปริญญาตรี จะพบว่า มีการกระจายมากกว่าครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี โอกาสที่ไม่ลาของครูทั้ง 2 ประเภทมีปาน ๆ กัน โดยส่วนรวมแล้ว อาจสรุปได้ว่า วันลาครูวุฒิต่ำกว่า ปริญญาตรีมีเท่า ๆ กับครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป

ตาราง 71. แสดงการแจกแจงจำนวนกรุอายุไม่เกิน 40 ปี, 41 ปีขึ้นไป จำแนกตามวันลา ในภาคต้นปีการศึกษา 2513 เป็นรายจังหวัด

จังหวัดและช่วงอายุจริง		ช่วงวันลากิจและลาป่วย				
		มากกว่า 15 วัน	11-15 วัน	6-10 วัน	1-5 วัน	ไม่มีวันลา
พิษณุโลก	ไม่เกิน 40 ปี	1	2	5	41	39
	41 ปีขึ้นไป	—	—	1	16	10
นกรสวรรค์	ไม่เกิน 40 ปี	2	1	9	50	43
	41 ปีขึ้นไป	1	—	1	7	4
อุตรดิตถ์	ไม่เกิน 40 ปี	—	—	4	18	22
	41 ปีขึ้นไป	—	—	1	4	3
พิจิตร	ไม่เกิน 40 ปี	—	—	4	35	41
	41 ปีขึ้นไป	—	—	1	4	3
กำแพงเพชร	ไม่เกิน 40 ปี	—	—	—	16	4
	41 ปีขึ้นไป	1	1	—	2	2
สุโขทัย	ไม่เกิน 40 ปี	2	1	2	56	64
	41 ปีขึ้นไป	—	—	6	5	2
ตาก	ไม่เกิน 40 ปี	1	5	7	31	18
	41 ปีขึ้นไป	1	—	1	4	3
เพชรบูรณ์	ไม่เกิน 40 ปี	4	1	5	41	34
	41 ปีขึ้นไป	—	1	1	13	3
รวม	ไม่เกิน 40 ปี	10	10	36	288	265
	%	1.64	1.64	5.91	47.29	43.51
	41 ปีขึ้นไป	3	2	12	55	30
	%	2.94	1.96	11.76	53.92	29.42

จากตาราง 71. แสดงว่า ครูที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี ส่วนมาก (47 %) มีวันลา 1 – 5 วัน ครูที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป ส่วนมาก (54 %) มีวันลา 1 – 5 วัน เมื่อพิจารณาการแจกแจงความถี่วันลาของครูอายุมาก จะพบว่า มีการกระจายมากกว่าครูอายุน้อย เมื่อพิจารณาในช่วงที่ไม่มีวันลา อาจสรุปได้ว่า ครูอายุมากมีโอกาสลาราชการมากกว่าครูอายุน้อย หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า อายุจริงของครูอาจจะมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการลาราชการ

ตาราง 72. แสดงการแจกแจงจำนวนครูที่มีอายุราชการไม่เกิน 5 ปี, 6 ปีขึ้นไป
จำแนกตามวันลาในภาคต้นปีการศึกษา 2513 เป็นรายจังหวัด

จังหวัดและช่วงอายุราชการ		ช่วงวันลา และลาป่วย				
		มากกว่า 15 วัน	11-15 วัน	6-10 วัน	1-5 วัน	ไม่มีวันลา
พิษณุโลก	ไม่เกิน 5 ปี	—	1	3	16	18
	6 ปีขึ้นไป	1	1	5	42	28
นครสวรรค์	ไม่เกิน 5 ปี	—	—	4	31	31
	6 ปีขึ้นไป	3	1	6	26	16
อุตรดิตถ์	ไม่เกิน 5 ปี	—	—	1	8	9
	6 ปีขึ้นไป	—	—	4	16	14
พิจิตร	ไม่เกิน 5 ปี	—	—	2	14	17
	6 ปีขึ้นไป	1	2	5	34	13
กำแพงเพชร	ไม่เกิน 5 ปี	—	—	—	6	4
	6 ปีขึ้นไป	1	1	—	12	2
สุโขทัย	ไม่เกิน 5 ปี	2	—	1	19	28
	6 ปีขึ้นไป	—	1	2	41	44
ตาก	ไม่เกิน 5 ปี	1	2	3	11	14
	6 ปีขึ้นไป	1	2	2	22	14
เพชรบูรณ์	ไม่เกิน 5 ปี	2	1	3	18	18
	6 ปีขึ้นไป	2	1	4	35	19
รวม	ไม่เกิน 5 ปี	5	4	17	123	139
	%	1.74	1.39	5.90	42.71	48.26
	6 ปีขึ้นไป	9	8	28	228	150
	%	2.13	1.89	6.62	53.90	35.46

จากตาราง 72. แสดงว่า ครูใหม่ส่วนมาก (48 %) ไม่มีวันลา ส่วนครูเก่า ส่วนมาก (54 %) มีวันลา 1 – 5 วัน จากการพิจารณาการแจกแจงความถี่ วันลา กับ อายุราชการ พอจะอนุมานได้ อายุราชการของครูจะมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการลาราชการ นั่นคือ ครูที่อายุราชการมากขึ้น จะมีโอกาสลามากขึ้นตามไปด้วย

ตาราง 73. แสดงการแจกแจงจำนวนครูที่มีเงินเดือนน้อย ปานกลาง และเงินเดือนสูง
จำแนกตามวันลาในภาคต้นปีการศึกษา 2513

จังหวัดและช่วงเงินเดือน		ช่วงวันลากิจและลาป่วย				
		มากกว่า 15 วัน	11-15 วัน	6-10 วัน	1-5 วัน	ไม่มีวันลา
ขอนแก่น	ไม่เกิน 1300 บาท	—	1	4	27	25
	1400-2750 บาท	1	1	4	26	18
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	—	4	4
นครสวรรค์	ไม่เกิน 1300 บาท	1	1	3	46	35
	1400-2750 บาท	2	—	5	12	11
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	1	—	1
ตรัง	ไม่เกิน 1300 บาท	—	—	3	10	12
	1400-2750 บาท	—	—	2	13	11
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	—	1	—
ฉะเชิงเทรา	ไม่เกิน 1300 บาท	—	2	5	25	20
	1400-2750 บาท	1	—	1	24	9
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	—	—	1
กำแพงเพชร	ไม่เกิน 1300 บาท	—	—	—	9	5
	1400-2750 บาท	—	1	—	9	1
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	—	1	—
สุโขทัย	ไม่เกิน 1300 บาท	2	—	2	40	49
	1400-2750 บาท	—	1	1	19	24
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	—	—	—
ตาก	ไม่เกิน 1300 บาท	1	1	4	22	15
	1400-2750 บาท	1	2	1	11	13
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	—	—	—
เพชรบูรณ์	ไม่เกิน 1300 บาท	4	1	4	29	24
	1400-2750 บาท	—	1	2	24	13
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	1	—	—
รวม	ไม่เกิน 1300 บาท	8	6	25	208	185
	%	1.85	1.39	5.79	48.15	42.82
	1400-2750 บาท	5	6	16	138	100
	%	1.89	2.26	6.04	52.06	37.74
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	2	6	6
	%	—	—	14.28	42.86	42.86

จากตาราง 73. แสดงว่า ครูที่มีเงินเดือนต่ำ ส่วนมาก (48 %) มีวันลา 1 – 5 วัน ครูที่มีเงินเดือนปานกลาง ส่วนมาก (52 %) มีวันลา 1 – 5 วัน ครูที่มีเงินเดือนสูง ส่วนมาก (43 %) ไม่มีวันลา และมีวันลา 1 – 5 วันเท่า ๆ กัน จากการพิจารณาการแจกแจงความถี่ วันลาด้วยครูที่แบ่งตามอัตราเงินเดือน จะพบว่า ครูเงินเดือนน้อย กับครูเงินเดือนสูง มีโอกาสที่จะลาราชการพอ ๆ กัน ส่วนครูที่มีเงินเดือนปานกลาง มีโอกาสลาราชการมากกว่าครูทั้ง 2 กลุ่มที่กล่าวมาแล้ว อาจกล่าวได้ว่า เงินเดือนของครูในภาคศึกษานี้ ไม่มีความสัมพันธ์กับวันลา แต่ถ้าวิเคราะห์ครูเงินเดือนน้อยกับครูเงินเดือนปานกลางแล้ว จะพบว่า วันลาด้วยเงินเดือนมีค่าสหสัมพันธ์เป็นบวก

ตาราง 74. แสดงการแจกแจงจำนวนครูใหญ่ตามเพศ วุฒิ อายุจริง อายุราชการ
ในตำแหน่งครูใหญ่และเงินเดือน จำแนกตามวันลาในภาคต้นปีการศึกษา 2513

ลักษณะครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่		จำนวนวันลาภักจและลาป่วย					ไม่มีวันลา	
		มากกว่า 15 วัน	11-15 วัน	6-10 วัน	1-5 วัน			
		%	%	%	%	%		
เพศ	ชาย	—	—	1 2.86	11 31.43	23 65.71		
	หญิง	—	—	1 14.29	1 14.29	5 71.42		
วุฒิ	ต่ำกว่าปริญญาตรี	—	—	—	5 29.41	12 70.59		
	ปริญญาตรีขึ้นไป	—	—	1 4.00	1 28.00	17 68.00		
อายุจริง	40 ปีลงมา	—	—	—	7 30.43	16 69.57		
	41 ปีขึ้นไป	—	—	1 5.26	5 26.32	13 68.42		
อายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่								
	5 ปีลงมา	—	—	1 4.55	5 22.73	16 72.73		
	6 ปีขึ้นไป	—	—	—	7 35.00	13 65.00		
เงินเดือน	1300 บาทลงมา	—	—	—	—	—		
	1400-2750 บาท	—	—	—	10 38.46	16 61.54		
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	1 6.25	2 12.50	13 81.25		

จากตาราง 74. แสดงว่า ครูใหญ่ชาย ส่วนมาก (66 %) ไม่มีวันลา ครูใหญ่หญิง ส่วนมาก (71 %) ไม่มีวันลา

ครูใหญ่ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนมาก (71 %) และครูใหญ่ที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป ส่วนมาก (68 %) ไม่มีวันลา

ครูใหญ่ที่มีอายุ 40 ปีลงมาส่วนมาก (70 %) และครูใหญ่ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป ส่วนมาก (68 %) ไม่มีวันลา

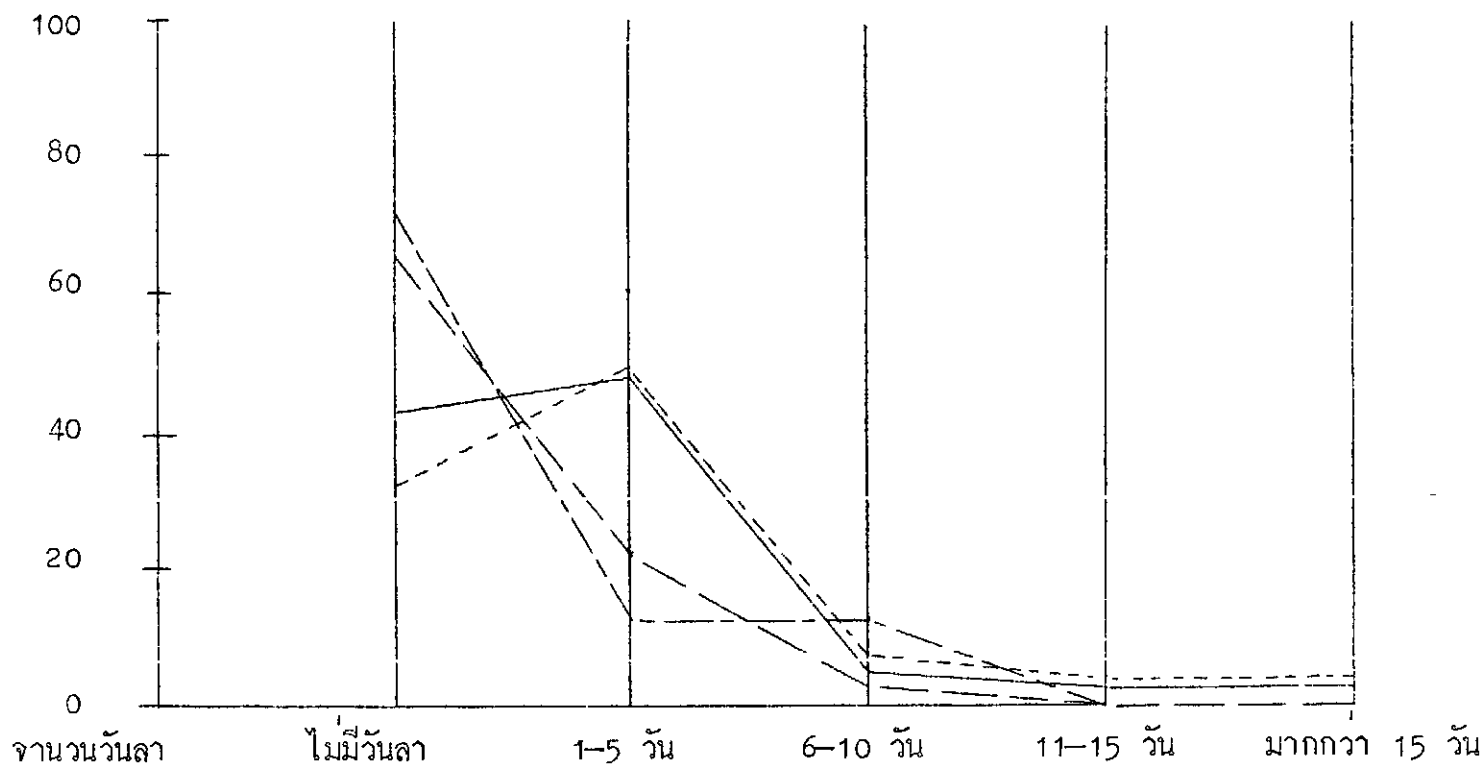
ครูใหญ่ที่มีอายุราชการตำแหน่งครูใหญ่ 5 ปีลงมา ส่วนมาก (73 %) และครูใหญ่ที่มีอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ 6 ปีขึ้นไป ส่วนมาก (65 %) ไม่มีวันลา

ครูใหญ่ที่มีเงินเดือนปานกลาง ส่วนมาก (62 %) และครูใหญ่ที่มีเงินเดือนสูง ส่วนมาก (81 %) ไม่มีวันลา

ในเรื่องวันลาของครูใหญ่ ในภาคศึกษา 7 สรุปได้ดังนี้

1. โอกาสที่จะลาราชการของครูใหญ่หญิงมีน้อยกว่าของครูใหญ่ชาย
2. ครูใหญ่ที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปมีโอกาสดังกล่าวมากกว่า ครูใหญ่วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีเล็กน้อย
3. ครูใหญ่อายุมากมีโอกาสดังกล่าวพอ ๆ กับครูใหญ่อายุน้อย
4. ครูใหญ่ที่มีอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ ตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปลาราชการมากกว่า ครูใหญ่ที่มีอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ตั้งแต่ 5 ปีลงมา
5. ครูใหญ่เงินเดือนมาก ลาราชการน้อยกว่าครูใหญ่เงินเดือนน้อย

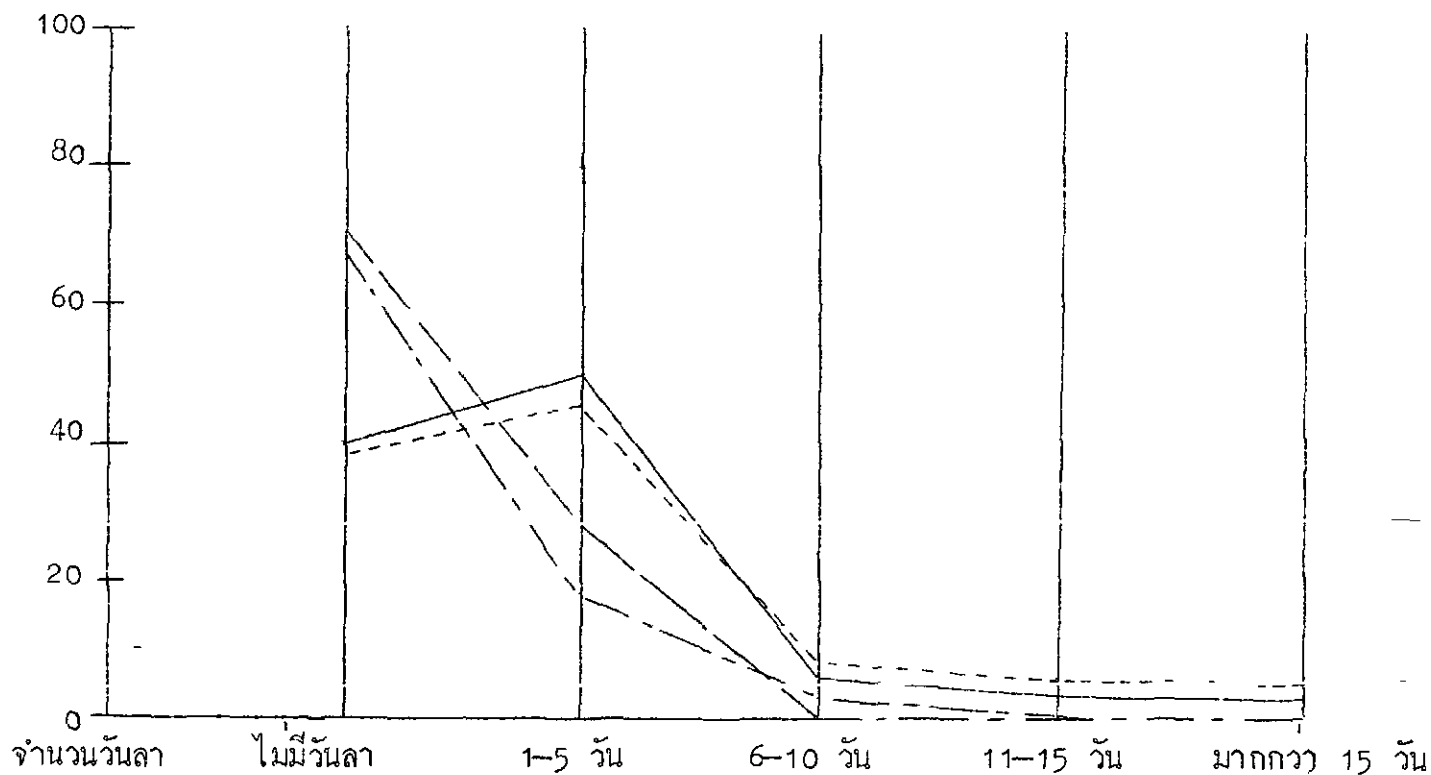
จำนวนความถี่ของช่วงวันลาเป็นร้อยละ (%)

————— ครูชาย
 - - - - - ครูหญิง
 - - - - - ครูใหญ่ชาย
 - - - - - ครูใหญ่หญิง
 ที่มา จากตาราง 69, 74

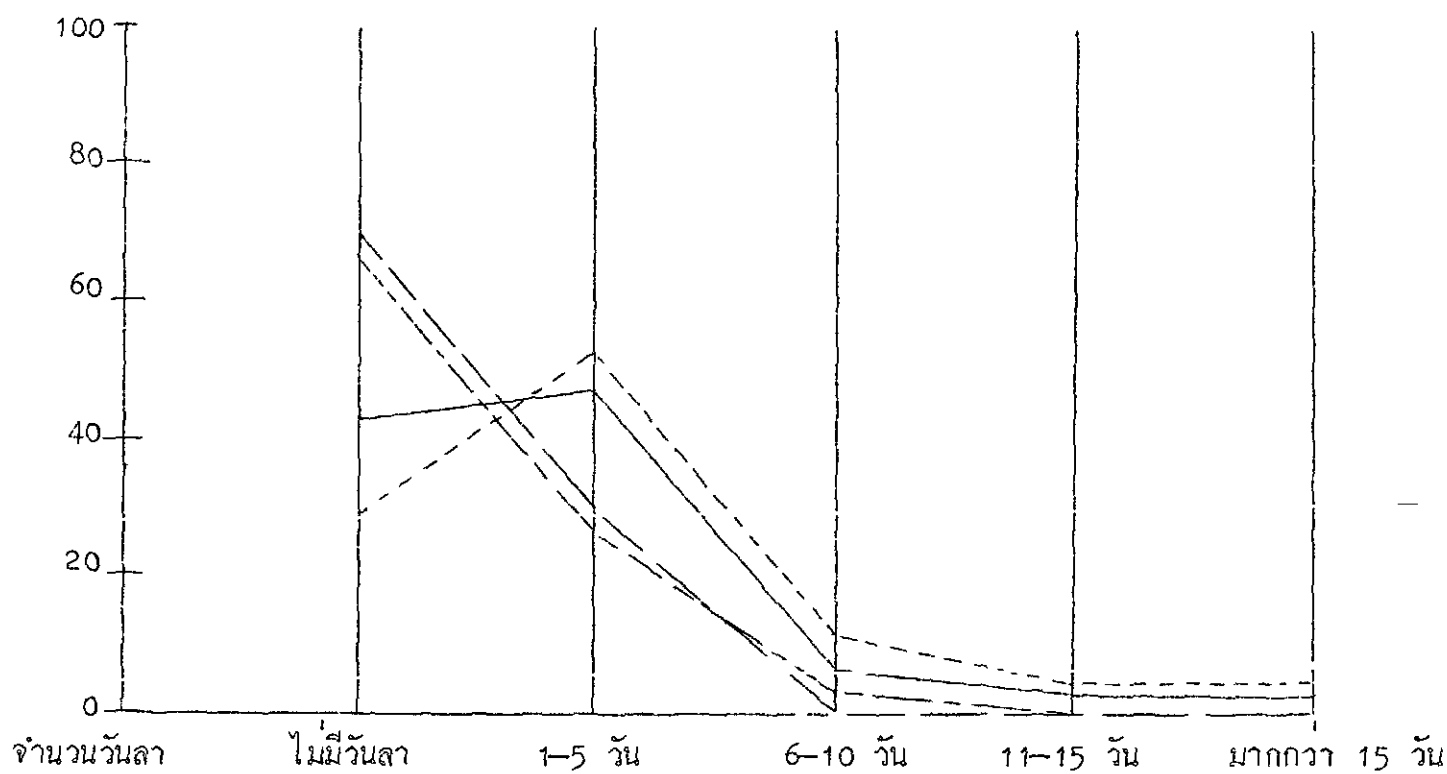
ภาพที่ 11. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนวันลา ในภาคต้นปีการศึกษา 2513 ของครูชาย, ครูหญิง, ครูใหญ่ชายและครูใหญ่หญิง

จำนวนความถี่ของช่วงวันลาเป็นร้อยละ (%)

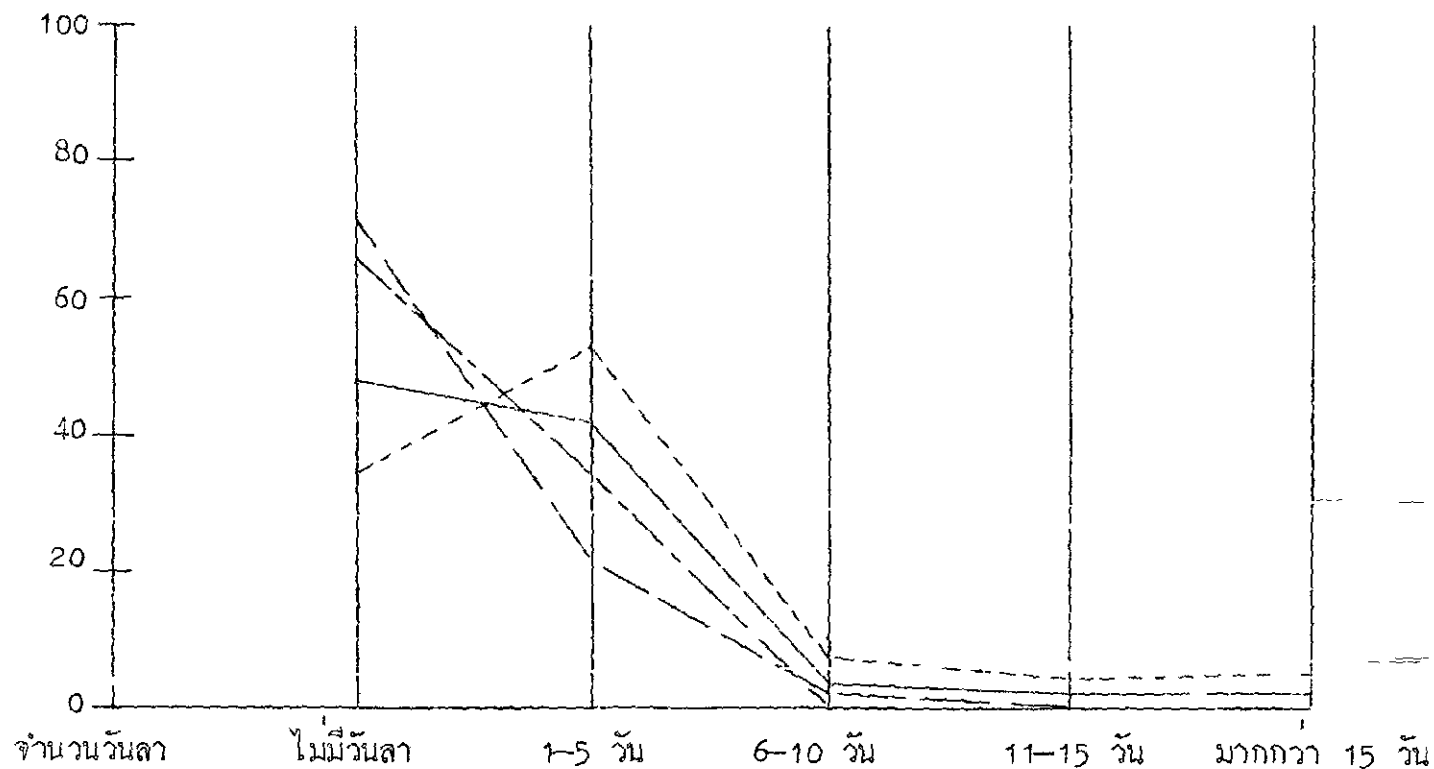
- ครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี
 - - - - - ครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป
 ————— ครูใหญ่วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี
 - - - - - ครูใหญ่วุฒิปริญญาตรีขึ้นไป
 ที่มา จากตาราง 70, 74

ภาพที่ 12. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนวันลา ในภาคต้นปีการศึกษา 2513 ของครูและครูใหญ่ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี, ครูและครูใหญ่ที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป

- ครูอายุไม่เกิน 40 ปี
 - - - - - ครูอายุ 41 ปีขึ้นไป
 - - - - - ครูใหญ่อายุไม่เกิน 40 ปี
 - . - . - ครูใหญ่อายุ 41 ปีขึ้นไป
 ที่มา จากตาราง 71, 74

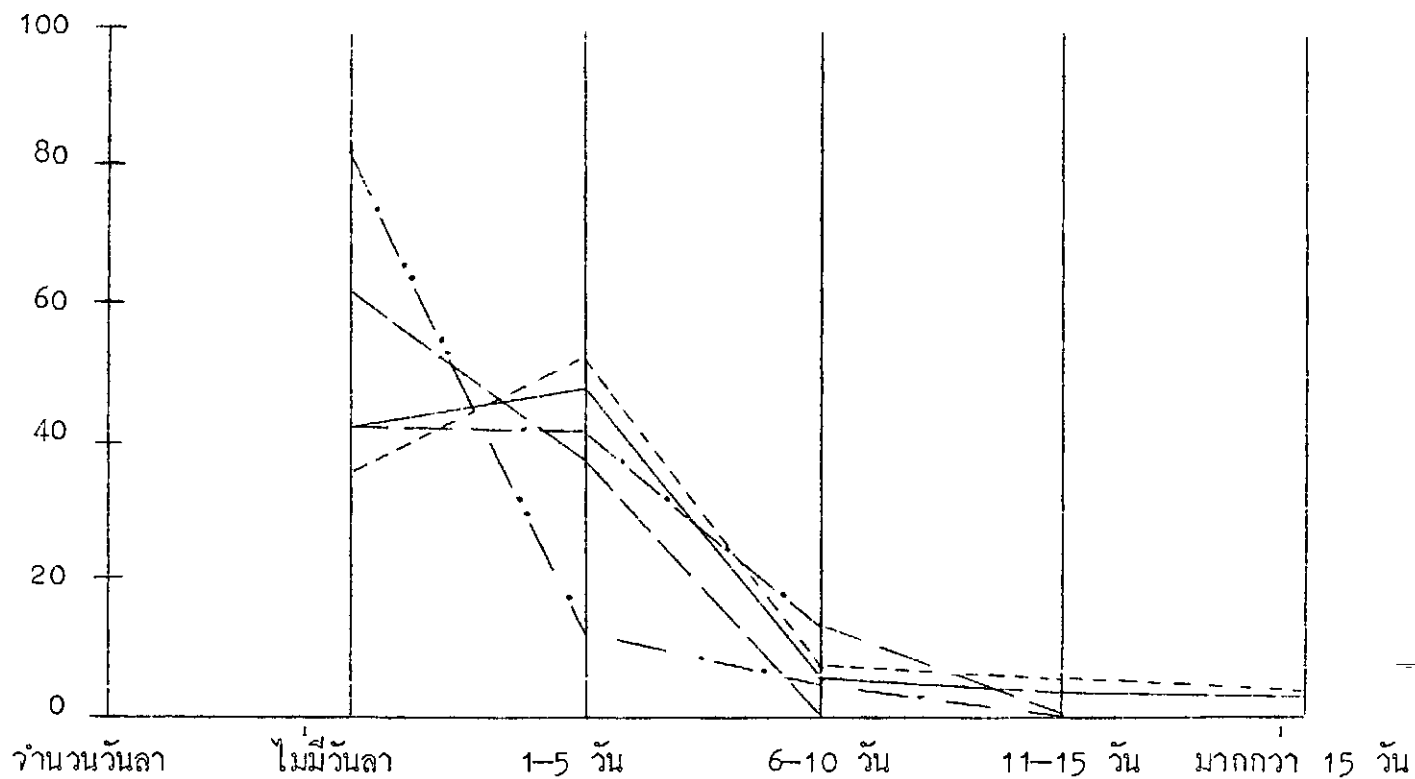
ตารางที่ 13. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบวันลา ในภาคต้นปีการศึกษา 2513
 ของครูและครูใหญ่ที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี, ครูและครูใหญ่ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป

- ครูใหญ่อายุเป็นครูใหญ่ 5 ปีลงมา
 - - - - - ครูใหญ่อายุเป็นครูใหญ่ 6 ปีขึ้นไป
 ————— ครูอายุราชการ 5 ปีลงมา
 - - - - - ครูอายุราชการ 6 ปีขึ้นไป
 ที่มา จากตาราง 72, 74

ภาพที่ 14. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบวันลาในภาคต้นปีการศึกษา 2513 ของ
 ครูใหญ่และครู จากแนกตามอายุราชการที่เป็นครูใหญ่ และอายุราชการของครู
 5 ปีลงมา และ 6 ปีขึ้นไป

จำนวนความถี่ของช่วงวันลาเป็นร้อยละ (%)

- _____ ครูมีเงินเดือนน้อย (1300 บาทลงมา)
 - - - - - ครูที่มีเงินเดือนปานกลาง (1400 - 2750 บาท)
 - ครูที่มีเงินเดือนสูง (2900 บาทขึ้นไป)
 - - - - - ครูใหญ่ที่มีเงินเดือนปานกลาง (1400 - 2750 บาท)
 - ครูใหญ่ที่มีเงินเดือนสูง (2900 บาทขึ้นไป)
- ที่มา จากตาราง 73, 74

ภาพที่ 15. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบวันลาในภาคต้นปีการศึกษา 2513 ของครู และครูใหญ่ที่มีเงินเดือนน้อย, เงินเดือนปานกลางและเงินเดือนสูง

ตาราง 75. แสดงจำนวนครูที่เข้าสอนแทนครูที่ไม่มา จำแนกเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	การสอนแทนครูที่ไม่มา		
	ไม่เคยสอน	น้อยครั้ง	มากครั้ง
พิษณุโลก	29	72	14
นครสวรรค์	19	87	12
อุตรดิตถ์	5	43	4
พิจิตร	9	57	22
กำแพงเพชร	1	21	4
สุโขทัย	3	92	43
ตาก	2	35	34
เพชรบูรณ์	3	60	40
รวม	71	467	173
จำนวน			
%	9.99	65.58	24.33

จากตาราง 75. แสดงว่า ครูส่วนใหญ่ (90 %) เคยสอนแทนครูที่ไม่มา ส่วนครูที่ไม่เคยสอนแทนเลย มีน้อยเพียง 10 %

ตาราง 76. แสดงจำนวนครูที่สังเกตการปล่อยให้ชั้นว่างโดยไม่มีครูเข้าสอน
จำแนกเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	ชั้นว่างเนื่องจากไม่มีครูเข้าสอน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
พิษณุโลก	—	5	13	62	35
นครสวรรค์	1	7	22	69	19
อุตรดิตถ์	—	—	5	24	23
พิจิตร	1	5	5	48	29
กำแพงเพชร	1	1	8	11	5
สุโขทัย	—	—	10	87	41
ตาก	1	—	6	37	27
เพชรบูรณ์	2	1	9	57	34
รวม จำนวน	6	19	78	395	213
%	0.84	2.67	10.97	55.55	29.96

จากตาราง 76. แสดงว่า ครูส่วนใหญ่ (86 %) สังเกตเห็นว่า มีชั้นว่างน้อย และน้อยที่สุด ซึ่งอาจจะสรุปได้ว่า ครูในภาคศึกษานี้ มีความรับผิดชอบในหน้าที่สูง

ตาราง 77. แสดงลักษณะ การประชุมและปรึกษางาน ของครูในโรงเรียนต่างๆ

	การประชุมและการปรึกษางานกันในโรงเรียน				
	ไม่มีประชุมเลย	ภาคเรียนละครั้ง	ภาคเรียนละ 2 ครั้ง	เดือนละครั้ง	มากกว่าเดือนละครั้ง
จำนวน	—	2	6	29	5
๓				.	11.90

จากตาราง 77. แสดงว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ (81 %) ประชุมและปรึกษางาน เดือนละครั้ง และมากกว่าเดือนละครั้ง ส่วนไม่มีการประชุมเลยนั้นไม่มี จึงพอสรุปได้ว่า การทำงานของครูในภาคศึกษานี้ มีแนวโน้มแบบประชาธิปไตย ผู้บริหารยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ทำงานร่วมกัน

บุตร คិត	2	3	26	24	1	
พิจิตร	4	11	45	24	4	
กำแพงเพชร	—	2	20	4	—	
สุโขทัย	3	8	79	40	5	
ตาก	1	9	46	11	4	
เพชรบูรณ์	4	15	58	21	5	
รวม	จำนวน	16	70	392	207	26
	%	2.25	9.84	55.14	29.12	3.65

จากตาราง 78. แสดงว่า ครูส่วนใหญ่ (88 %) พอใจในระดับมาตรฐานการเรียนรู้
 ของนักเรียน เมื่อเทียบกับเพื่อน

ตาราง 79. แสดงระดับความพอใจของครูใหญ่เกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนของนักเรียน เมื่อเทียบกับที่อื่น ๆ

	ความพอใจในระดับมาตรฐานการเรียนของนักเรียน				
	พอใจน้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
จำนวน	2	4	21	13	2
%	4.76	9.53	50.00	30.95	4.76

จากตาราง 79. แสดงว่า ครูใหญ่ส่วนมาก (86 %) พพอใจในระดับมาตรฐานการเรียนของนักเรียน เมื่อเทียบกับที่อื่น ๆ

ตัวเลขนี้เป็นการยืนยันผลจากตาราง 78 ว่า ครูน้อยและครูใหญ่ในภาคศึกษา 7 มีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องมาตรฐานการเรียนของนักเรียน

ตาราง 80. แสดงการใช้เวลาว่างของครูที่โรงเรียน จำแนกเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	การใช้เวลาว่างของครู					
	เตรียมการสอน	ตรวจงาน	อ่านหนังสือ	พบปะกับ เพื่อนครู	พักผ่อนเพราะ เหนื่อยจากการสอน	ทำงานอื่นที่ได้ รับมอบหมาย
พิษณุโลก	50	91	79	68	30	8
นครสวรรค์	60	82	56	42	25	9
อุตรดิตถ์	20	29	2	—	1	1
พิจิตร	43	33	8	2	—	—
กำแพงเพชร	11	11	4	—	—	—
สุโขทัย	65	54	8	3	—	6
ตาก	5	15	20	9	16	6
เพชรบูรณ์	41	45	10	5	2	1
รวม จำนวน	295	360	187	129	74	31
%	27.42	33.46	17.38	11.99	6.88	2.88

จากตาราง 80. แสดงว่า การใช้เวลาว่างของครูที่โรงเรียน ส่วนใหญ่ (34 %) ใช้ตรวจงานนักเรียน รองลงไปคือ เตรียมการสอน, อ่านหนังสือ, พบปะเพื่อนครู, พักผ่อน และทำงานที่ได้รับมอบหมาย ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์สถิติการและขวัญของครู

จากการศึกษาคำตอบในแบบสอบถามของครูและครูใหญ่ ปรากฏผล ดังแสดงตามตาราง ดังต่อไปนี้

ตาราง 81. แสดงจำนวนครูที่อยู่อาศัยและไม่ได้อยู่อาศัยบ้านพักครู ความสะดวกสบายของครูที่อยู่อาศัยบ้านพักครูและความจำเป็นที่ต้องอยู่บ้านพักครูของผู้ที่ไม่ได้อยู่จำแนกเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	อยู่	ไม่อยู่	สภาพการอยู่บ้านพัก		ความจำเป็นที่ต้องอยู่	
			สบาย	ไม่สบาย	จำเป็น	ไม่จำเป็น
พิษณุโลก	23	92	6	17	55	37
นครสวรรค์	56	62	24	32	34	28
อุตรดิตถ์	14	38	3	11	13	25
พิจิตร	23	65	10	13	28	37
กำแพงเพชร	2	24	1	1	10	14
สุโขทัย	30	108	9	21	49	59
ตาก	27	44	7	20	25	19
เพชรบูรณ์	25	78	5	20	43	35
รวม จำนวน	200	511	65	135	257	254
%	28.13	71.87	32.50	67.50	50.29	49.71

จากตาราง 81. แสดงว่า ครูส่วนใหญ่ (72 %) ไม่ได้อยู่บ้านพักครู ครูที่อยู่บ้านพักครูอยู่แล้ว ส่วนใหญ่ (68 %) มีความเห็นว่า บ้านพักครูไม่สะดวกสบาย ครูที่ไม่ได้อยู่บ้านพักครูมีความจำเป็นและไม่จำเป็นที่จะต้องอยู่อาศัยบ้านพักครู เท่า ๆ กัน (50 %)

ตาราง 82. แสดงจำนวนครูที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความสะอาดเรื่องอาหารกลางวันและน้ำดื่มที่ครูได้รับ จำแนกเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	ความสะอาดเรื่องอาหารและน้ำดื่มที่ครูได้รับ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
พิษณุโลก	2	9	53	42	9
นครสวรรค์	2	19	62	29	6
อุตรดิตถ์	1	2	20	19	10
พิจิตร	1	5	45	26	11
กำแพงเพชร	5	3	12	4	2
สุโขทัย	1	4	88	38	7
ตาก	1	4	31	25	10
เพชรบูรณ์	—	11	50	39	3
รวม จำนวน	13	57	361	222	58
%	1.83	8.02	50.77	31.22	8.16

จากตาราง 82. แสดงว่า ครูส่วนใหญ่ (90 %) ได้รับความสะอาดเรื่องอาหารกลางวันและน้ำดื่ม สรุปได้ว่า สวัสดิการของครูในภาคศึกษา 7 เกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่ในเกณฑ์

ตาราง 83. แสดงจำนวนครูที่มีความเห็นเกี่ยวกับการจัดอุปกรณ์และหนังสือประกอบการสอน จำแนกเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	การจัดอุปกรณ์และหนังสือประกอบการสอน				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
พิษณุโลก	5	13	52	36	9
นครสวรรค์	5	20	69	21	3
อุตรดิตถ์	2	5	21	19	5
พิจิตร	6	14	40	27	1
กำแพงเพชร	2	6	12	4	2
สุโขทัย	6	27	73	30	2
ตาก	—	8	28	29	6
เพชรบูรณ์	5	22	47	29	—
รวม จำนวน	31	115	342	195	28
%	4.36	16.17	48.10	27.43	3.94

จากตาราง 83. แสดงว่า ครูส่วนมาก (79 %) เห็นว่าโรงเรียนจัดอุปกรณ์และหนังสือประกอบการสอนไว้ให้พอเพียง ยังมีอยู่อีก 21 % ที่เห็นว่า ยังน้อย ซึ่งเป็นส่วนที่น่าพิจารณาแก้ไขอย่างยิ่ง เพราะเป็นปริมาณถึง 1 ใน 5 จากความคิดของครูทั้งหมด

ตาราง 84. แสดงการส่งเสริมขวัญและกำลังใจที่ครูได้รับ ว่าแนกตามเพศ วุฒิ
อายุราชการ

การส่งเสริมขวัญและ กำลังใจของครู	เพศ		วุฒิ		อายุราชการ	
	ชาย $\bar{x}$	หญิง $\bar{x}$	ต่ำกว่า ปริญญาตรี $\bar{x}$	ปริญญาตรี ขึ้นไป $\bar{x}$	ไม่เกิน 5 ปี $\bar{x}$	6 ปีขึ้นไป $\bar{x}$
ความเสมอภาคและความยุติธรรม	3.685	3.593	3.382	3.624	3.446	3.354
การยกย่องให้เกียรติและส่งเสริมกำลังใจ	3.739	3.267	3.274	3.088	3.328	3.308
การรับฟังความคิดเห็นจากครูของครูใหญ่	3.427	3.312	3.169	3.496	3.447	3.326
การส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.266	3.257	3.378	3.423	3.277	3.453
การส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าความรู้และเลื่อน วิทยฐานะ	3.473	3.586	3.086	3.237	3.068	3.424
ความสะดวกสบายของที่ทำงาน	3.318	3.322	3.357	3.418	3.279	3.368

- คำนำหน้า $\bar{x}$
1. หมายความว่า ได้รับการส่งเสริม น้อยที่สุด
 2. หมายความว่า ได้รับการส่งเสริม น้อย
 3. หมายความว่า ได้รับการส่งเสริม ปานกลาง
 4. หมายความว่า ได้รับการส่งเสริม มาก
 5. หมายความว่า ได้รับการส่งเสริม มากที่สุด

จากตาราง 84. แสดงว่า

ในด้านความเสมอภาคและความยุติธรรม ครูชายและครูหญิงได้รับค่อนข้างมาก เท่า ๆ กัน ครูใหม่และครูเก่าได้รับปานกลาง เท่า ๆ กัน ครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปได้รับ ค่อนข้างมาก ส่วนครู วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีได้รับ ปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว ทั้งคู่มีแนวโน้มที่จะได้ รับปานกลาง เท่า ๆ กัน

ในด้านการยกย่องให้เกียรติและส่งเสริมกำลังใจ ครูชายได้รับมาก ส่วนครูหญิงได้รับปานกลาง ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีขึ้นไป ครูเก่าและครูใหม่ได้รับปานกลางเท่า ๆ กัน

ในด้านการรับฟังความคิดเห็นจากครู ของครูใหญ่ ครูชายและครูหญิง ครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป ครูเก่า และครูใหม่ ได้รับอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด

ในด้านการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ครูชายและครูหญิง ครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป ครูเก่าและครูใหม่ ได้รับอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด

ในด้านการส่งเสริมการศึกษาหาความรู้และเลื่อนวิทยฐานะ ครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปและครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ครูอายุราชการ 5 ปีลงมาและครูอายุราชการ 6 ปีขึ้นไปได้รับอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด ครูหญิงได้รับมาก ครูชายได้รับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้วทั้งครูชาย ครูหญิงมีแนวโน้มที่จะได้รับปานกลาง เท่า ๆ กัน

ในกานความสะดวกสบายของที่ทำงาน ครูชายและครูหญิง ครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีขึ้นไป ครูเก่าครูใหม่ ได้รับอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด

จึงสรุปได้ว่า ครูในภาคศึกษา 7 ทั้งหมดได้รับการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นในระดับปานกลาง เมื่อกล่าวโดยส่วนรวมจะเห็นว่า ตัวแปรในเรื่องเพศ วุฒิ และอายุราชการ ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องการส่งเสริมกำลังใจ และขวัญของครู

ตาราง 85. แสดงระดับความสนใจให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นในการทำงาน
ของครู ตามทัศนะของครูใหญ่

	ความสนใจให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นในการทำงาน				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
จำนวน	—	4	30	8	—
%	—	9.52	71.43	19.05	—

จากตาราง 85. แสดงว่า ครูใหญ่ส่วนมาก (90 %) เห็นว่าครูสนใจให้ข้อเสนอแนะ
และข้อคิดเห็นในการทำงาน จากผลที่ปรากฏนี้ชี้ให้เห็นว่า ครูในภาคศึกษานี้ให้ความร่วมมือ
ในการทำงานดี

ตาราง 86. แสดงการเรียงและค่าความแปรปรวน ของความรู้สึกปลอดภัย
และอบอุ่นใจของครู จากแนกตามเพศ เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	เพศ			
	ชาย		หญิง	
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2
พิษณุโลก	3.376	0.704	3.708	0.461
นครสวรรค์	3.663	0.463	2.934	0.241
อุตรดิตถ์	3.905	0.332	3.906	0.423
พิจิตร	3.457	0.592	3.603	0.312
กำแพงเพชร	3.713	0.243	3.167	0.326
สุโขทัย	3.476	0.693	3.165	0.463
ตาก	3.454	0.850	3.642	0.641
เพชรบูรณ์	3.579	0.917	3.193	0.858
รวมทั้งภาค	3.673	0.637	3.754	0.523

- ค่านำหนัก $\bar{x}$
1. หมายความว่า น้อยที่สุด
 2. หมายความว่า น้อย
 3. หมายความว่า ปานกลาง
 4. หมายความว่า มาก
 5. หมายความว่า มากที่สุด

จากตาราง 86. แสดงว่า ในภาคศึกษา 7 ครูชายมีความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวน จะเห็นว่ามีค่าน้อย แสดงว่าความรู้สึกของครูชายในค่านี้นี้ใกล้เคียงกัน

ครูหญิงมีความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวน จะเห็นว่ามีค่าน้อย แสดงว่า ความรู้สึกของครูหญิงในค่านี้นี้ใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้วจะเห็นว่า ความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจอยู่ในระดับค่อนข้างมากทั้งหญิงและชาย แสดงว่า เพศมีได้เป็นตัวที่ทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจ

ตาราง 87. แสดงค่า รายเฉลี่ยและค่าความแปรปรวน ของความรู้ที่ปลูกกล้วย และอบจุนใจของครู จาแนกตามวุฒิ เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	วุฒิ			
	ต่ำกว่าปริญญาตรี		ปริญญาตรีขึ้นไป	
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2
พิษณุโลก	3.292	0.583	3.513	0.692
นครสวรรค์	3.640	0.653	3.095	0.743
อุตรดิตถ์	3.842	0.469	3.833	0.457
พิจิตร	3.594	0.690	3.588	0.341
กำแพงเพชร	3.476	0.316	3.560	0.322
สุโขทัย	3.490	0.846	3.156	0.641
ตาก	3.577	0.738	3.500	0.629
เพชรบูรณ์	3.416	0.858	3.315	0.692
รวมทั้งภาค	3.573	0.728	3.572	0.608

- ค่าน้ำหนัก $\bar{x}$ 1. หมายความว่า น้อยที่สุด
 2. หมายความว่า น้อย
 3. หมายความว่า ปานกลาง
 4. หมายความว่า มาก
 5. หมายความว่า มากที่สุด

จากตาราง 87. แสดงว่าในภาคศึกษา 7 กรูฐิตำกว่าปริญาตรีมีความรู้สึก
ปลอดภัยและอบอุ่นใจ ค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนแล้วมีค่าน้อย แสดงว่า
กรูฐิตะกับนี้มีความรู้สึกในค่านี้อีกใกล้เคียงกัน

ส่วนกรูฐิตปริญาตรีขึ้นไป มีความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจ ค่อนข้างมาก
เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนจะเห็นว่า มีค่าน้อย แสดงว่ากรูฐิตะกับนี้มีความรู้สึกในค่านี้อีก
ใกล้เคียงกัน

จะเห็นว่า กรูฐิตำกว่าปริญาตรี หรือกรูฐิตปริญาตรีขึ้นไปก็มีความรู้สึกปลอดภัย
และอบอุ่นใจ ค่อนข้างมากเท่า ๆ กัน แสดงว่าความรู้สึกของกรูฐิตได้สัมพันธ์กับขวัญและกำลังใจของ
กรูฐิตเลย

ตาราง 88. แสดงการรายเฉลี่ยและค่าความแปรปรวน ความรู้สึกปลอดภัยและ
ความอบอุ่นใจของครู จำแนกตามอายุจริง เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	อายุจริง			
	ไม่เกิน 40 ปี		41 ปีขึ้นไป	
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2
พิษณุโลก	3.467	0.588	3.776	0.502
นครสวรรค์	3.346	0.848	3.664	0.416
อุตรดิตถ์	3.853	0.568	4.000	0.302
พิจิตร	3.509	0.642	4.128	0.554
กำแพงเพชร	3.364	0.354	3.859	0.479
สุโขทัย	3.295	0.941	4.236	0.621
ตาก	3.587	0.725	3.144	0.186
เพชรบูรณ์	3.442	0.758	3.113	0.850
รวมทั้งภาค	3.498	0.741	3.564	0.562

- ค่าน้ำหนัก $\bar{x}$
1. หมายความว่า น้อยที่สุด
 2. หมายความว่า น้อย
 3. หมายความว่า ปานกลาง
 4. หมายความว่า มาก
 5. หมายความว่า มากที่สุด

จากตาราง 88. แสดงว่า ในภาคศึกษา 7 ครูอายุไม่เกิน 40 ปี มีความรู้สึก
ปลอดภัยและอบอุ่นใจระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจากความแปรปรวนแล้ว มีค่าน้อย แสดงว่า
ครูอายุน้อยมีความรู้สึกในค่านี้นี้ใกล้เคียงกัน

ครูอายุ 41 ปีขึ้นไป มีความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจ ค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณา
จากความแปรปรวนแล้ว มีค่าน้อย แสดงว่า ครูอายุมากมีความรู้สึกในค่านี้นี้ใกล้เคียงกัน

แต่เมื่อพิจารณารายเฉลี่ยของความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจของครูอายุมากและ
ครูอายุน้อยแล้ว อาจสรุปได้ว่า ความรู้สึกในค่านี้นี้ของครูทั้ง 2 ประเภท ไม่มีความแตกต่างกัน
นั่นคือ อายุมากหรืออายุน้อยของครู ไม่มีส่วนสัมพันธ์ในเรื่องความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจ

ตาราง 89. แสดงการเปลี่ยนแปลงและความแปรปรวน ของความรู้สึกลดลง
และอบอุ่นใจของครู จำแนกตามอายุราชการ เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	อายุราชการ			
	ไม่เกิน 5 ปี		6 ปีขึ้นไป	
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2
พิษณุโลก	3.459	0.613	3.688	0.763
นครสวรรค์	3.328	0.787	3.607	0.741
อุตรดิตถ์	3.777	0.613	3.942	0.572
พิจิตร	3.363	0.646	3.673	0.746
กำแพงเพชร	3.300	0.360	3.625	0.398
สุโขทัย	3.260	0.770	3.459	0.790
ตาก	3.322	0.781	3.650	0.778
เพชรบูรณ์	3.604	0.764	3.368	0.691
รวมทั้งภาค	3.478	0.684	3.653	0.698

- ค่าน้ำหนัก $\bar{x}$
1. หมายความว่า น้อยที่สุด
 2. หมายความว่า น้อย
 3. หมายความว่า ปานกลาง
 4. หมายความว่า มาก
 5. หมายความว่า มากที่สุด

จากตาราง 89. แสดงว่า ในภาคศึกษา 7 ครูใหม่ มีความรู้สึกปลอดภัยและ
 อ่อนใจ ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนแล้ว มีค่าน้อยแสดงว่า ครูใหม่
 มีความรู้สึกในค่านี้นี้ใกล้เคียงกัน

ครูเก่า มีความรู้สึกปลอดภัยและอ่อนใจ ก่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวน
 แล้วมีค่าน้อย แสดงว่า ครูเก่ามีความรู้สึกในค่านี้นี้ใกล้เคียงกัน เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม
 ความอ่อนใจของครูใหม่กับครูเก่าก็ไม่แตกต่างกัน นั่นคือ การมีประสบการณ์มากหรือน้อย
 ของครู ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องนี้

ตาราง 90. แสดงการรายเฉลี่ยและค่าความแปรปรวนของความรู้สึกปลอดภัย
และอบอุ่นใจของครู จำแนกตามเงินเดือน เป็นรายจังหวัด

จังหวัด	ไม่เกิน 1300 บาท		1400 - 2750 บาท		2900 บาทขึ้นไป	
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2
พิษณุโลก	3.350	0.567	3.860	0.723	3.625	0.602
นครสวรรค์	3.447	0.851	3.344	0.541	4.500	0.500
อุตรดิตถ์	3.730	0.674	4.038	0.604	4.000	0.000
พิจิตร	3.471	0.588	3.793	0.654	3.000	0.000
กำแพงเพชร	4.857	0.462	3.454	0.453	5.000	0.000
สุโขทัย	3.326	0.964	3.533	0.792	—	—
ตาก	3.465	0.842	3.350	0.851	—	—
เพชรบูรณ์	3.288	0.971	3.425	0.814	2.000	0.000
รวมทั้งภาค	3.679	0.815	3.592	0.681	4.036	0.521

- ค่าน้ำหนัก $\bar{x}$
1. หมายความว่า น้อยที่สุด
 2. หมายความว่า น้อย
 3. หมายความว่า ปานกลาง
 4. หมายความว่า มาก
 5. หมายความว่า มากที่สุด

จากตาราง 90. แสดงว่าในภาคศึกษา 7 ครูที่มีเงินเดือนน้อย ครูที่มีเงินเดือนปานกลาง ต่างมีความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจค่อนข้างมากเท่า ๆ กัน ส่วนครูที่มีเงินเดือนสูง มีความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจมาก เพื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนแล้ว มีค่าร้อยละตามกลุ่ม แสดงว่า ครูในแต่ละกลุ่มมีความรู้สึกในค่านี้นี้ใกล้เคียงกัน จึงอาจสรุปได้ว่า เงินเดือนมากหรือเงินเดือนน้อยของครู ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกในค่านี้นี้

ตาราง 91. แสดงค่ารายเฉลี่ยและค่าความแปรปรวนของความร่วมมือกันทำงาน และเจตคติต่ออาชีพครู ในทัศนะของครูโรงเรียนเดียวกัน จำแนกเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	ความร่วมมือ		เจตคติ	
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2
พิษณุโลก	3.407	0.646	3.506	0.701
นครสวรรค์	3.337	0.435	3.388	0.683
อุตรดิตถ์	3.793	0.469	3.782	0.597
พิจิตร	3.648	0.587	3.564	0.687
กำแพงเพชร	3.573	0.545	3.539	0.692
สุโขทัย	3.576	0.644	3.564	0.463
ตาก	3.632	0.703	3.637	0.756
เพชรบูรณ์	3.633	0.762	3.624	0.707
รวมทั้งภาค	3.578	0.598	3.573	0.633

- คำนำหน้า $\bar{x}$
1. หมายความว่า น้อยที่สุด
 2. หมายความว่า น้อย
 3. หมายความว่า ปานกลาง
 4. หมายความว่า มาก
 5. หมายความว่า มากที่สุด

จากตาราง 91. แสดงว่า ในภาคศึกษา 7 ครูมีความเห็นว่า ครูในโรงเรียนเดียวกันร่วมมือกันทำงาน ก็มาก เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนแล้ว มีค่าน้อย แสดงว่าครู แต่ละจังหวัดมีความเห็นในเรื่องนี้ ไม่แตกต่างกัน

ส่วนเรื่องเจตคติ ครูมีความเห็นว่า ครูในโรงเรียนเดียวกัน มีเจตคติต่ออาชีพครู
ดีมาก เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนแล้ว มีค่าน้อย แสดงว่าครูแต่ละจังหวัดมีความเห็น
ในเรื่องนี้ ไม่แตกต่างกัน จึงสรุปได้ว่า ขวัญและกำลังใจของครูในภาคศึกษานี้ ดีมาก

ตาราง 92. แสดงค่ารายเฉลี่ยและค่าความแปรปรวนของความร่วมมือกันทำงาน
และเจตคติต่ออาชีพครู ในทัศนะ ของครูใหญ่

	การร่วมมือในการทำงานของครูเจตคติต่ออาชีพครูและความตั้งใจทำงาน			
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2
	3.662	0.359	3.551	0.467

- ค่าน้ำหนัก $\bar{x}$
1. หมายความว่า น้อยที่สุด
 2. หมายความว่า น้อย
 3. หมายความว่า ปานกลาง
 4. หมายความว่า มาก
 5. หมายความว่า มากที่สุด

จากตาราง 92. แสดงว่า ในภาคศึกษา 7 ครูใหญ่มีความเห็นว่า ครูร่วมมือกัน
ทำงาน ดีมาก และเมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนแล้ว มีค่าน้อย แสดงว่าครูใหญ่ของแต่ละคน
มีความเห็นในเรื่องนี้ ไม่แตกต่างกัน

ส่วนเรื่องเจตคติ ครูใหญ่มีความเห็นว่า ครูมีเจตคติที่ดีมาก ต่ออาชีพครู เมื่อพิจารณา
ค่าความแปรปรวนแล้ว มีค่าน้อย แสดงว่าครูใหญ่ของแต่ละคน มีความเห็นในเรื่องนี้ไม่แตกต่างกัน

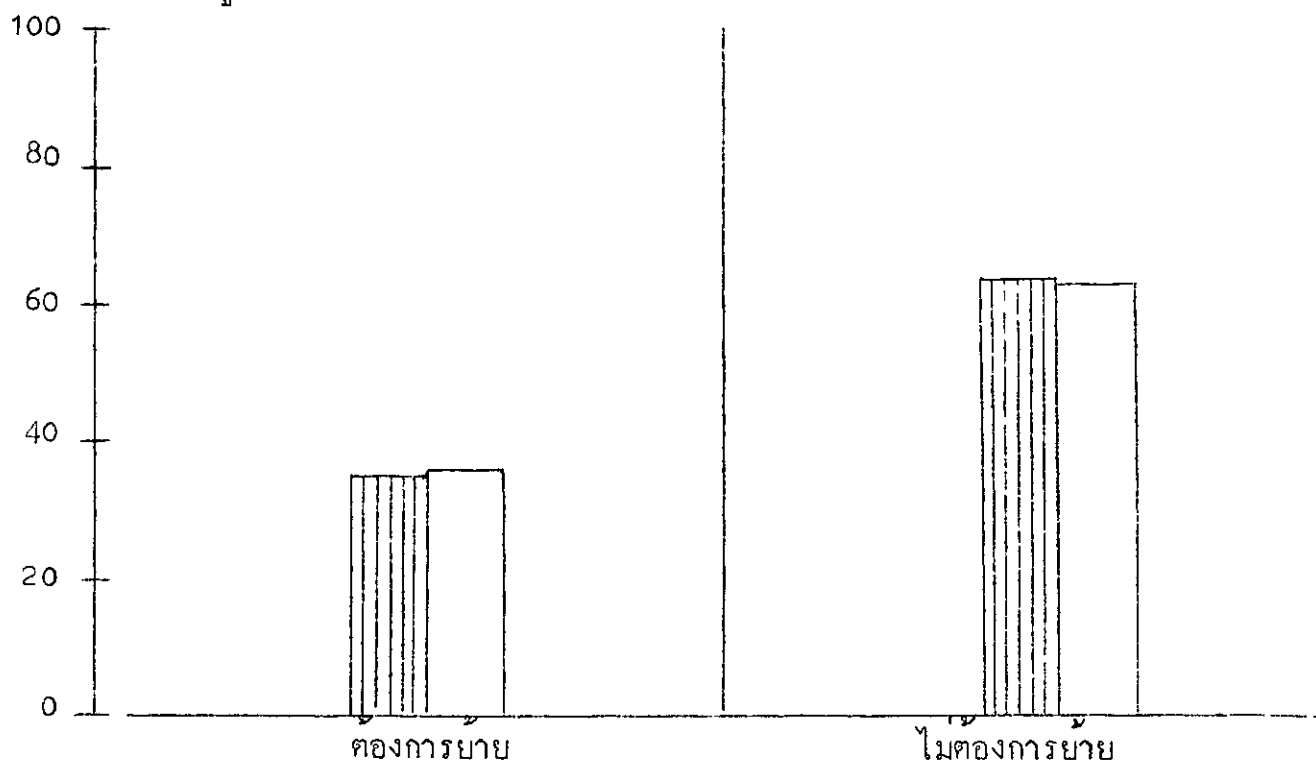
ผลของข้อมูลในตารางนี้ เป็นการยืนยันว่า ขวัญและกำลังใจของครูในภาคศึกษา 7
อยู่ในขั้นดี

ตาราง 93. แสดงจำนวนครูที่ต้องการย้ายและไม่ต้องการย้าย จำแนกตามเพศ
เป็นรายจังหวัด

จังหวัดและ เพศ		การย้าย	
		ต้องการย้าย	ไม่ต้องการย้าย
พิษณุโลก	ชาย	17	37
	หญิง	14	47
นครสวรรค์	ชาย	20	40
	หญิง	23	35
อุตรดิตถ์	ชาย	5	16
	หญิง	8	23
พิจิตร	ชาย	23	24
	หญิง	17	24
กำแพงเพชร	ชาย	2	12
	หญิง	4	8
สุโขทัย	ชาย	31	64
	หญิง	16	27
ตาก	ชาย	19	16
	หญิง	15	21
เพชรบูรณ์	ชาย	19	37
	หญิง	23	24
รวม	ชาย	136	246
	%	35.60	64.40
	หญิง	120	209
	%	36.47	63.53

ผลจากตาราง 93. นี้ ซึ่งได้เห็นว่า กรุประมาณ 36 ไร่ มีความประสงค์
จะย้ายจากที่ทำงานในปัจจุบัน และได้เปรียบเทียบจำนวนความต้องการย้ายและไม่ย้าย
ถึงภาพที่ 16

จำนวนความถี่ของครูเป็นร้อยละ

ครูชาย

ครูหญิง

ที่มา จากตาราง 93

ภาพที่ 16. กราฟแท่งเปรียบเทียบครูชายและครูหญิง ที่ต้องการย้ายและไม่ต้องการย้าย

ตาราง 94. แสดงเหตุผลต้องการย้ายของครู จำแนกตามเพศ เป็นรายจังหวัด

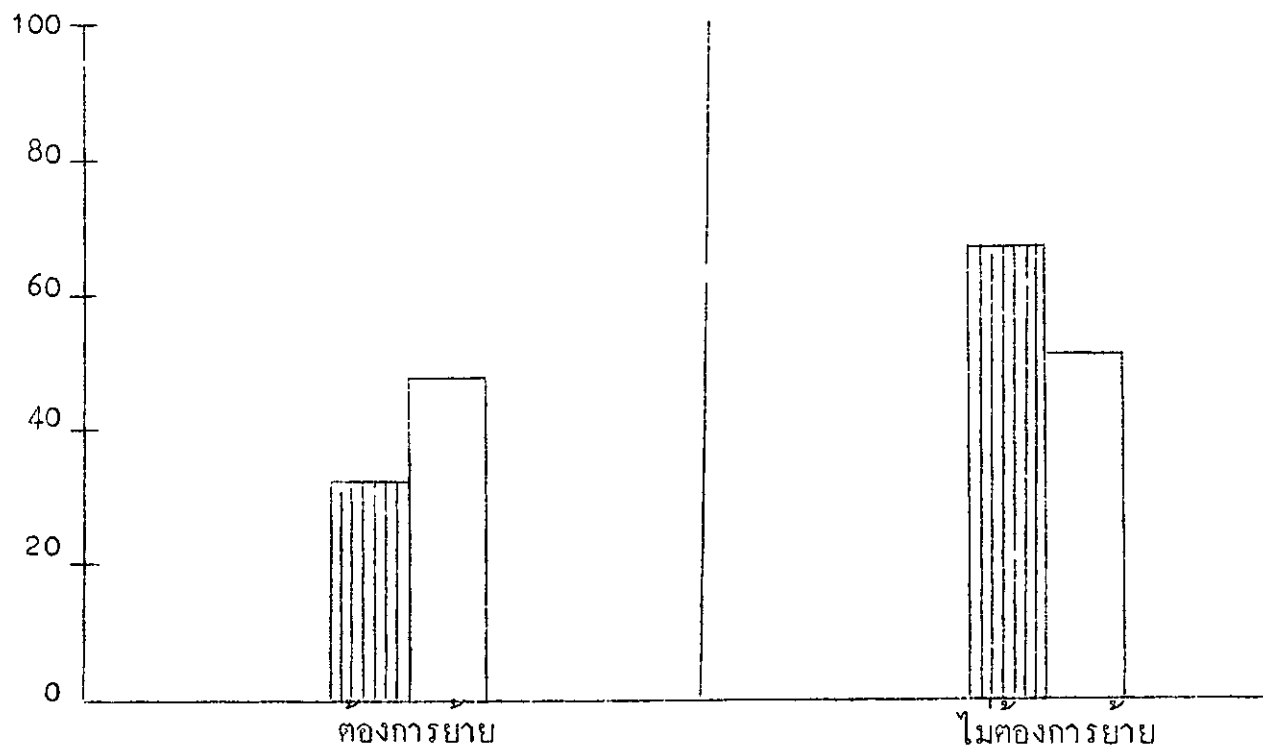
จังหวัดและเพศ		เหตุผลในการย้าย				
		ต้องการกลับ ภูมิลำเนา	ทัศนคติไม่ตรง กับผู้บริหาร	รู้สึกว่าจะไม่ ปลอดภัย	งานหนัก	อื่น ๆ
พิษณุโลก	ชาย	6	1	2	—	8
	หญิง	9	—	1	—	4
นครสวรรค์	ชาย	9	—	2	1	8
	หญิง	8	—	5	2	8
อุตรดิตถ์	ชาย	4	—	—	—	1
	หญิง	6	—	—	1	1
พิจิตร	ชาย	16	1	2	2	2
	หญิง	7	1	3	4	2
กำแพงเพชร	ชาย	1	—	—	—	1
	หญิง	3	1	—	—	—
สุโขทัย	ชาย	14	1	2	—	14
	หญิง	10	—	1	1	4
ตาก	ชาย	11	1	3	—	4
	หญิง	10	—	—	1	4
เพชรบูรณ์	ชาย	10	1	4	1	3
	หญิง	10	6	3	1	3
รวม	ชาย	71	5	15	4	41
	%	52.21	3.68	11.03	2.94	30.15
	หญิง	63	8	13	10	26
	%	52.50	6.67	10.83	8.33	21.67

จากการาง 93 – 94 แสดงว่า ครูชายส่วนมาก (64 %) ไม่ต้องการย้าย
 ครูชายที่ต้องการย้ายนั้น ส่วนมาก (52 %) ต้องการย้ายกลับภูมิลำเนา ครูหญิงส่วนมาก
 (64 %) ไม่ต้องการย้าย ส่วนครูหญิงที่ต้องการย้ายนั้น ส่วนมาก (53 %) ต้องการย้าย
 กลับภูมิลำเนาเดิม

ตาราง 95. แสดงจำนวนครูที่ต้องการย้ายและไม่ต้องการย้าย จำแนกตามวุฒิ
เป็นรายจังหวัด

จังหวัดและวุฒิ		การย้าย	
		ต้องการย้าย	ไม่ต้องการย้าย
พิษณุโลก	ต่ำกว่าปริญญาตรี	13	65
	ปริญญาตรีขึ้นไป	18	19
นครสวรรค์	ต่ำกว่าปริญญาตรี	25	51
	ปริญญาตรีขึ้นไป	18	24
อุตรดิตถ์	ต่ำกว่าปริญญาตรี	7	31
	ปริญญาตรีขึ้นไป	6	8
พิจิตร	ต่ำกว่าปริญญาตรี	30	41
	ปริญญาตรีขึ้นไป	10	7
กำแพงเพชร	ต่ำกว่าปริญญาตรี	5	16
	ปริญญาตรีขึ้นไป	1	4
สุโขทัย	ต่ำกว่าปริญญาตรี	32	74
	ปริญญาตรีขึ้นไป	15	17
ตาก	ต่ำกว่าปริญญาตรี	19	26
	ปริญญาตรีขึ้นไป	15	11
เพชรบูรณ์	ต่ำกว่าปริญญาตรี	31	53
	ปริญญาตรีขึ้นไป	11	8
รวม	ต่ำกว่าปริญญาตรี	162	357
	%	31.21	68.79
	ปริญญาตรีขึ้นไป	94	98
	%	48.96	51.04

ผลของตารางนี้ ได้เปรียบเทียบกับเห็นถึงภาพ 17.

 ครูผู้ต่ำกว่ามาตรฐาน

 ครูผู้ปรับปรุงดีขึ้น

ที่มา จากตาราง 95

ภาพที่ 17. กราฟแท่งเปรียบเทียบครูผู้ต่ำกว่ามาตรฐาน และครูผู้ปรับปรุงดีขึ้น ที่ต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย

ตาราง 96. แสดงเหตุผลในการย้ายของครู จำแนกตามวุฒิ เป็นรายจังหวัด

จังหวัดและวุฒิ		ต้องการกลับ ภูมิลำเนา	ทักษะไม่ตรง กับผู้บริหาร	รู้สึกไม่ ปลอดภัย	งานหนัก	อื่น ๆ
พิษณุโลก	ต่ำกว่าปริญญาตรี	5	1	—	—	7
	ปริญญาตรีขึ้นไป	7	—	3	—	8
นครสวรรค์	ต่ำกว่าปริญญาตรี	14	—	3	3	4
	ปริญญาตรีขึ้นไป	8	—	5	—	5
อุตรดิตถ์	ต่ำกว่าปริญญาตรี	5	—	—	—	2
	ปริญญาตรีขึ้นไป	3	—	—	1	2
พิจิตร	ต่ำกว่าปริญญาตรี	22	1	1	2	4
	ปริญญาตรีขึ้นไป	2	—	1	—	7
กำแพงเพชร	ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	1	—	—	1
	ปริญญาตรีขึ้นไป	1	—	—	—	—
สุโขทัย	ต่ำกว่าปริญญาตรี	14	2	4	1	11
	ปริญญาตรีขึ้นไป	7	1	1	—	6
ตาก	ต่ำกว่าปริญญาตรี	14	—	—	—	5
	ปริญญาตรีขึ้นไป	5	1	1	1	7
เพชรบูรณ์	ต่ำกว่าปริญญาตรี	13	5	8	1	4
	ปริญญาตรีขึ้นไป	6	2	1	1	1
รวม	ต่ำกว่าปริญญาตรี	90	11	16	7	38
	%	55.56	6.79	9.88	4.32	23.46
	ปริญญาตรีขึ้นไป	39	4	12	3	36
	%	41.49	4.26	12.77	3.19	38.30

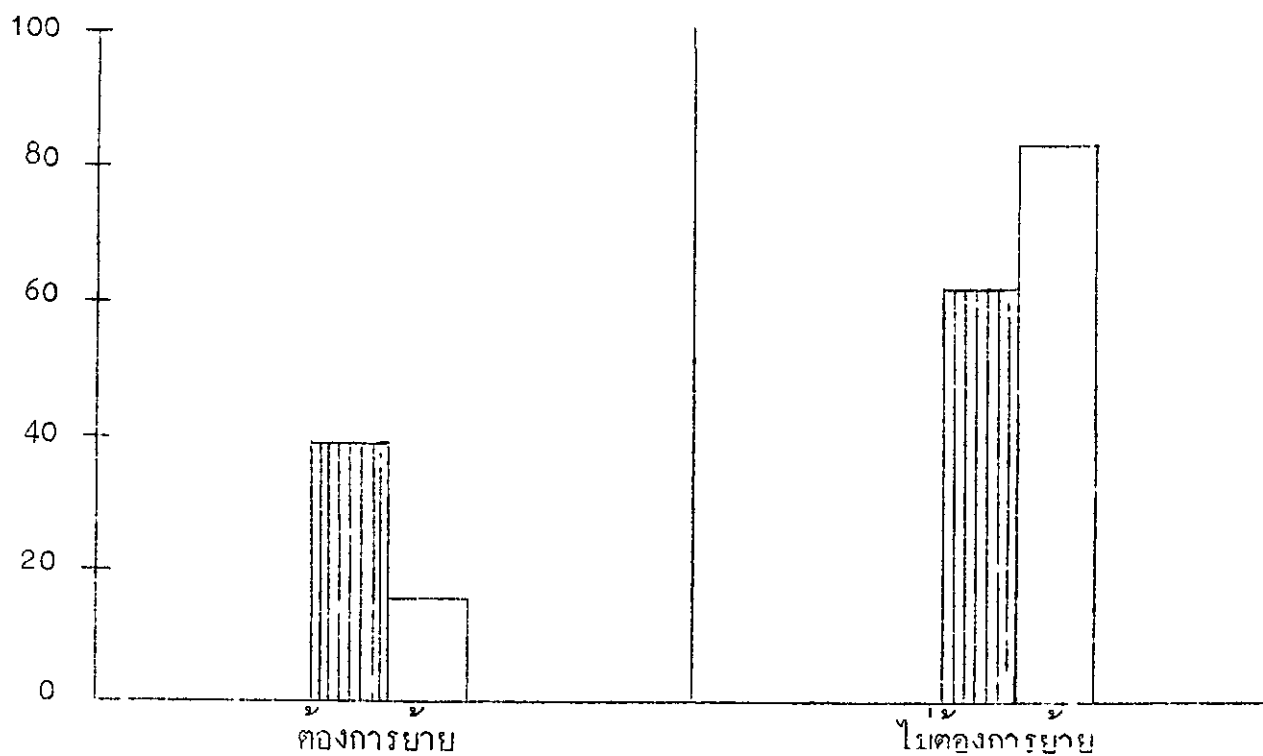
จากตาราง 95 – 96 แสดงว่า ครูผู้ต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนมาก (69 %) ไม่ต้องการย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้าย ส่วนมาก (56 %) ต้องการกลับภูมิลำเนา ครูผู้ปริญญาตรีขึ้นไปต้องการย้าย และไม่ต้องการมีปริมาณเกือบเท่า ๆ กัน คือต้องการย้าย (49 %) ไม่ต้องการย้าย (51 %) ส่วนผู้ที่ต้องการย้ายส่วนมาก (41 %) ต้องการกลับภูมิลำเนา

ตาราง 97. แสดงจำนวนครูที่ต้องการย้ายและไม่ต้องการย้าย จำแนกตาม
อายุจริง เป็นรายจังหวัด

จังหวัดและช่วงอายุจริง		การย้าย	
		ต้องการย้าย	ไม่ต้องการย้าย
พิษณุโลก	ไม่เกิน 40 ปี	28	60
	41 ปีขึ้นไป	3	24
นครสวรรค์	ไม่เกิน 40 ปี	39	66
	41 ปีขึ้นไป	4	9
อุตรดิตถ์	ไม่เกิน 40 ปี	13	31
	41 ปีขึ้นไป	—	8
พิจิตร	ไม่เกิน 40 ปี	40	40
	41 ปีขึ้นไป	—	8
กำแพงเพชร	ไม่เกิน 40 ปี	6	14
	41 ปีขึ้นไป	—	6
สุโขทัย	ไม่เกิน 40 ปี	44	81
	41 ปีขึ้นไป	3	10
ตาก	ไม่เกิน 40 ปี	32	30
	41 ปีขึ้นไป	2	7
เพชรบูรณ์	ไม่เกิน 40 ปี	38	47
	41 ปีขึ้นไป	4	14
รวม	ไม่เกิน 40 ปี	240	369
	%	39.41	60.59
	41 ปีขึ้นไป	16	86
	%	15.69	84.31

ผลของตารางนี้ ได้เปรียบเทียบให้เห็นถึงภาพที่ 18

จำนวนความถี่ของครูเป็นร้อยละ (%)

ครูที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี

ครูที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป

ที่มา จากตาราง 97

ภาพที่ 18. กราฟแท่งเปรียบเทียบครูที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี และครูที่มีอายุ 41 ปี ขึ้นไป ที่ต้องการย้ายและไม่ต้องการย้าย

ตาราง 98. แสดงเหตุผลของครูในการย้าย จำแนกตามอายุจริง เป็นรายจังหวัด

จังหวัดและอายุจริง		เหตุผลในการย้าย				
		ต้องการกลับ ภูมิลำเนา	ทักษะไม่ตรง กับผู้บริหาร	รู้สึกไม่ ปลอดภัย	งานหนัก	อื่น ๆ
พิษณุโลก	ไม่เกิน 40 ปี	13	1	4	—	10
	41 ปีขึ้นไป	1	—	—	—	2
นครสวรรค์	ไม่เกิน 40 ปี	26	1	4	3	5
	41 ปีขึ้นไป	2	—	1	1	—
อุตรดิตถ์	ไม่เกิน 40 ปี	9	—	—	1	3
	41 ปีขึ้นไป	—	—	—	—	—
พิจิตร	ไม่เกิน 40 ปี	33	1	1	2	3
	41 ปีขึ้นไป	—	—	—	—	—
กำแพงเพชร	ไม่เกิน 40 ปี	2	1	—	—	3
	41 ปีขึ้นไป	—	—	—	—	—
สุโขทัย	ไม่เกิน 40 ปี	24	3	7	1	9
	41 ปีขึ้นไป	1	—	—	—	2
ตาก	ไม่เกิน 40 ปี	20	1	1	1	9
	41 ปีขึ้นไป	—	—	—	—	2
เพชรบูรณ์	ไม่เกิน 40 ปี	16	5	7	2	8
	41 ปีขึ้นไป	1	1	—	—	2
รวม	ไม่เกิน 40 ปี	143	13	24	10	50
	%	59.58	5.42	10.00	4.17	20.83
	41 ปีขึ้นไป	5	1	1	1	8
	%	31.25	6.25	6.25	6.25	50.00

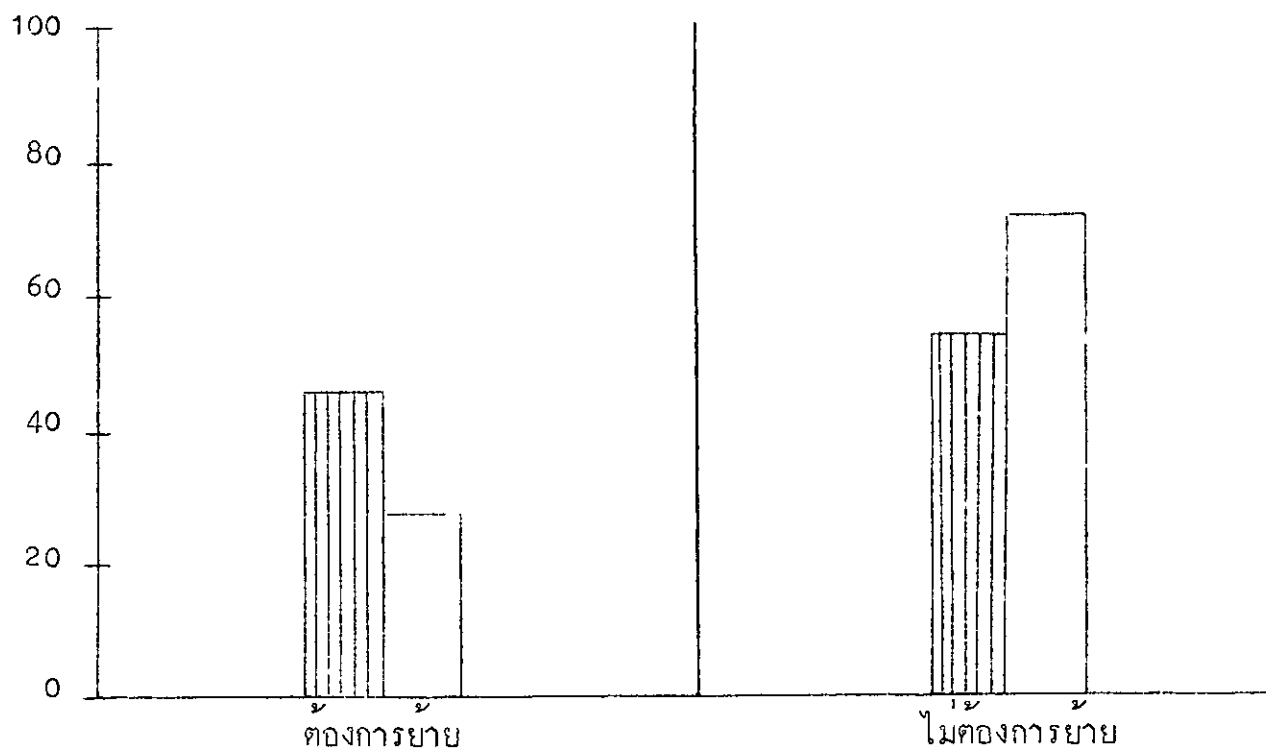
จากตาราง 97 – 98 แสดงว่า ครูอายุไม่เกิน 40 ปี ส่วนมาก (61 %) ไม่ต้องการย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้าย ส่วนมาก (60 %) ต้องการกลับภูมิลำเนา ครูอายุ 41 ปีขึ้นไป ส่วนมาก (84 %) ไม่ต้องการย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้าย ส่วนมาก (50 %) มีเหตุผลอื่น ๆ (ต้องการย้ายตามสามี, ต้องการศึกษาคอ ฯลฯ)

ตาราง 99. แสดงจำนวนครูที่^๕ต้องการย้ายและ^๖ไม่ต้องการย้าย จำแนกตาม
อายุราชการ เป็นรายจังหวัด

จังหวัดและช่วงอายุราชการ		การย้าย	
		ต้องการย้าย	ไม่ต้องการย้าย
พิษณุโลก	ไม่เกิน 5 ปี	12	26
	6 ปีขึ้นไป	19	58
นครสวรรค์	ไม่เกิน 5 ปี	29	37
	6 ปีขึ้นไป	14	38
อุตรดิตถ์	ไม่เกิน 5 ปี	5	13
	6 ปีขึ้นไป	8	26
พิจิตร	ไม่เกิน 5 ปี	25	8
	6 ปีขึ้นไป	15	40
กาแพงเพชร	ไม่เกิน 5 ปี	5	5
	6 ปีขึ้นไป	1	15
สุโขทัย	ไม่เกิน 5 ปี	20	30
	6 ปีขึ้นไป	27	61
ตาก	ไม่เกิน 5 ปี	20	11
	6 ปีขึ้นไป	14	26
เพชรบูรณ์	ไม่เกิน 5 ปี	18	24
	6 ปีขึ้นไป	24	37
รวม	ไม่เกิน 5 ปี	134	154
	%	46.53	53.47
	6 ปีขึ้นไป	122	301
	%	28.84	71.16

ผลจากการางนี้ ได้เปรียบเทียบให้เห็นดังภาพที่ 19.

จำนวนความถี่ของครูเป็นร้อยละ (%)

ครูอายุราชการ 5 ปีลงมา

ครูอายุราชการ 6 ปีขึ้นไป

ที่มา

จากการาง 99

ภาพที่ 19. กราฟแท่งเปรียบเทียบครูอายุราชการ 5 ปีลงมา และครูที่อายุราชการ 6 ปีขึ้นไป ที่ต้องการย้ายและไม่ต้องการย้าย

ตาราง 100. แสดงเหตุผลในการย้ายของครู จำแนกตามอายุราชการ
เป็นรายจังหวัด

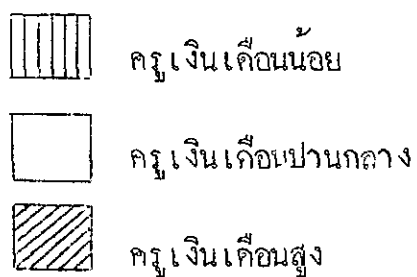
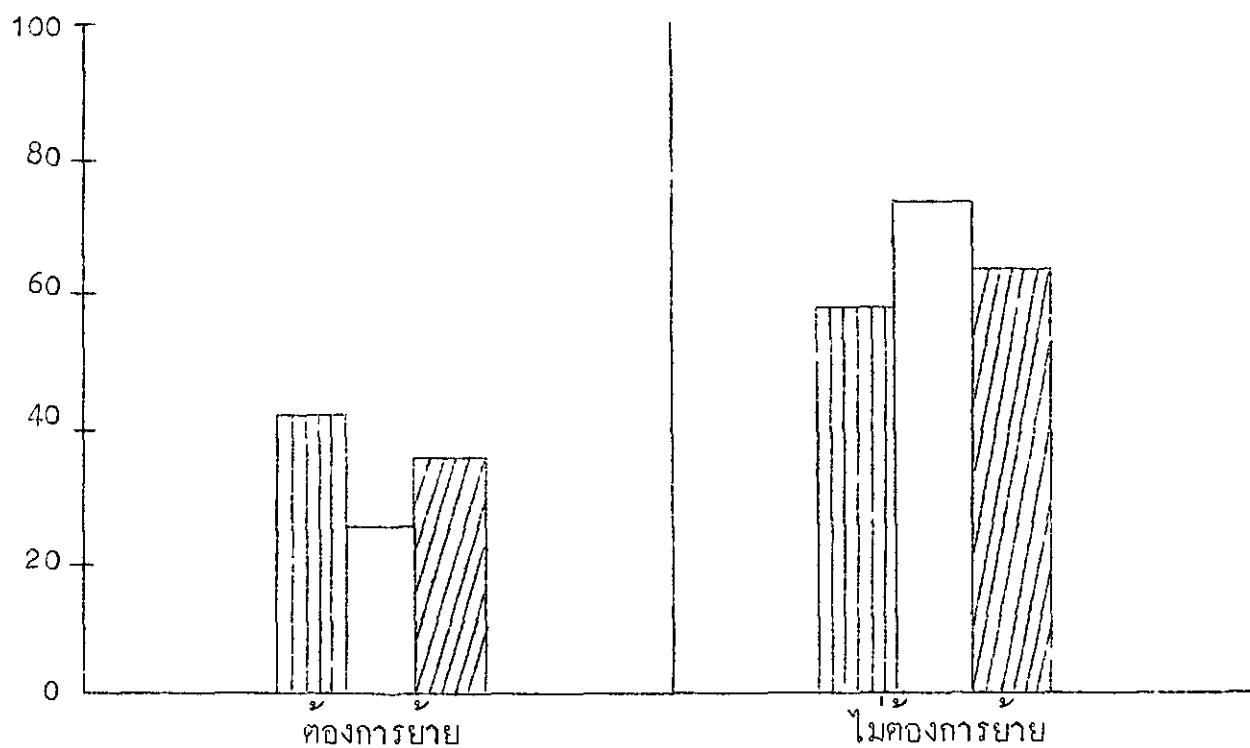
จังหวัดและช่วงอายุราชการ		เหตุผลในการย้าย				
		ต้องการกลับ ภูมิลำเนา	ทักษะไม่ตรง กับผู้บริหาร	รู้สึกไม่ ปลอดภัย	งานหนัก	อื่น ๆ
พิษณุโลก	ไม่เกิน 5 ปี	8	1	—	—	3
	6 ปีขึ้นไป	6	—	3	—	10
นครสวรรค์	ไม่เกิน 5 ปี	16	1	5	1	6
	6 ปีขึ้นไป	2	1	2	1	8
อุตรดิตถ์	ไม่เกิน 5 ปี	3	—	—	1	1
	6 ปีขึ้นไป	5	—	—	—	3
พิจิตร	ไม่เกิน 5 ปี	16	1	—	1	7
	6 ปีขึ้นไป	8	1	1	1	4
กำแพงเพชร	ไม่เกิน 5 ปี	4	—	—	—	1
	6 ปีขึ้นไป	—	1	—	—	—
สุโขทัย	ไม่เกิน 5 ปี	11	3	3	—	3
	6 ปีขึ้นไป	13	—	4	1	9
ตาก	ไม่เกิน 5 ปี	12	1	1	1	5
	6 ปีขึ้นไป	11	—	—	—	3
เพชรบูรณ์	ไม่เกิน 5 ปี	7	1	3	1	6
	6 ปีขึ้นไป	8	5	5	1	5
รวม	ไม่เกิน 5 ปี	77	8	12	5	32
	%	57.46	5.97	8.96	3.73	23.88
	6 ปีขึ้นไป	53	8	15	4	42
	%	43.44	6.56	12.30	3.28	34.43

จากการาง 99-100 แสดงว่า ครูใหม่ส่วนมาก (53%) ไม่ต้องการย้ายส่วนผู้ที่
 ต้องการย้าย ส่วนมาก (57%) ต้องการกัณฑ์มีดำนเา
 ครูเก่าส่วนมาก (71%) ไม่ต้องการย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้ายส่วนมาก (43%)
 ต้องการกัณฑ์มีดำนเา

ตาราง 101. แสดงจำนวนครูที่ต้องการย้ายและไม่ต้องการย้าย จำแนกตามเงินเดือน
เป็นรายจังหวัด

จังหวัดและช่วงเงินเดือน		การย้าย	
		ต้องการย้าย	ไม่ต้องการย้าย
พิษณุโลก	ไม่เกิน 1300 บาท	14	43
	1400 - 2750 บาท	13	37
	2900 บาทขึ้นไป	4	4
นครสวรรค์	ไม่เกิน 1300 บาท	37	49
	1400 - 2750 บาท	6	24
	2900 บาทขึ้นไป	-	2
อุตรดิตถ์	ไม่เกิน 1300 บาท	8	17
	1400 - 2750 บาท	5	21
	2900 บาทขึ้นไป	-	1
พิจิตร	ไม่เกิน 1300 บาท	31	21
	1400 - 2750 บาท	9	26
	2900 บาทขึ้นไป	-	1
กาแพงเพชร	ไม่เกิน 1300 บาท	4	10
	1400 - 2750 บาท	2	9
	2900 บาทขึ้นไป	-	1
สุโขทัย	ไม่เกิน 1300 บาท	34	59
	1400 - 2750 บาท	13	32
	2900 บาทขึ้นไป	-	-
ตาก	ไม่เกิน 1300 บาท	27	16
	1400 - 2750 บาท	7	21
	2900 บาทขึ้นไป	-	-
เพชรบูรณ์	ไม่เกิน 1300 บาท	25	37
	1400 - 2750 บาท	16	24
	2900 บาทขึ้นไป	1	-
รวม	ไม่เกิน 1300 บาท	180	252
	%	41.67	58.33
	1400 - 2750 บาท	71	194
	%	26.79	73.21
	2900 บาทขึ้นไป	5	9
	%	35.71	64.29

จำนวนความถี่ของครูเป็นร้อยละ (%)

ที่มา ตาราง 101

ภาพที่ 20. กราฟแท่งเปรียบเทียบครูเงินเดือนน้อย เงินเดือนปานกลาง และเงินเดือนสูง ที่ต้องการย้ายและไม่ต้องการย้าย

ตาราง 102. แสดงเหตุผลการย้ายของครู จำแนกตามเงินเดือน เป็นรายจังหวัด

จังหวัดและช่วงเงินเดือน		เหตุผลในการย้าย				
		ต้องการกลับภูมิลำเนา	ทักษะไม่ตรงกับผู้บริหาร	รู้สึกไม่ปลอดภัย	งานหนัก	อื่น ๆ
บุรีรัมย์	ไม่เกิน 1300 บาท	10	1	—	—	3
	1400 — 2750 บาท	5	—	3	—	5
	2900 บาทขึ้นไป	1	—	—	—	3
สุรินทร์	ไม่เกิน 1300 บาท	15	—	7	—	14
	1400 — 2750 บาท	2	—	1	2	1
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	—	—	—
ศรีสะเกษ	ไม่เกิน 1300 บาท	6	—	—	—	2
	1400 — 2750 บาท	2	—	—	—	3
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	—	—	—
นครราชสีมา	ไม่เกิน 1300 บาท	23	1	—	1	6
	1400 — 2750 บาท	3	1	1	1	3
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	—	—	—
ขอนแก่น	ไม่เกิน 1300 บาท	4	—	—	—	—
	1400 — 2750 บาท	—	1	—	—	1
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	—	—	—
ชัยภูมิ	ไม่เกิน 1300 บาท	15	3	3	1	12
	1400 — 2750 บาท	5	—	2	—	6
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	—	—	—
อุดรธานี	ไม่เกิน 1300 บาท	17	1	1	2	6
	1400 — 2750 บาท	5	—	—	—	2
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	—	—	—
หนองบัวลำภู	ไม่เกิน 1300 บาท	11	2	3	1	8
	1400 — 2750 บาท	5	2	3	—	6
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	—	—	—
รวม		101	9	14	5	51
%		56.11	5.00	7.78	2.78	28.33
1400 — 2750		27	4	10	3	27
%		38.03	5.63	14.08	4.23	38.03
2900 บาทขึ้นไป		1	—	—	—	4
%		20.00	—	—	—	80.00

จากตาราง 101 - 102 แสดงว่า ครูที่มีเงินเดือนน้อย ส่วนมาก(58 %) ไม่อยากย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้ายส่วนมาก (56 %) ต้องการรักษาสถานะ

ครูที่มีเงินเดือนปานกลาง ส่วนมาก (73 %) ไม่ต้องการย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้าย ส่วนมาก (38 %) มีเหตุผล ต้องการรักษาสถานะ และเหตุผลอื่น ๆ เป็นปริมาณเท่า ๆ กัน

ครูที่มีเงินเดือนสูง ส่วนมาก (64 %) ไม่ต้องการย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้าย ส่วนมาก (80 %) มีเหตุผลอื่น ๆ (ต้องการย้ายตามสามี, ต้องการศึกษาต่อ, ต้องการเปลี่ยนบรรยากาศ ฯลฯ)

จึงพอสรุปได้ว่า ครูต้องการย้ายเพราะต้องการรักษาสถานะเป็นส่วนใหญ่ ครูที่มีเงินเดือนน้อยต้องการจะย้ายมากกว่าครูเงินเดือนปานกลางและเงินเดือนสูง ครูเงินเดือนปานกลางมีแนวโน้มที่จะไม่ย้ายมากกว่าครูเงินเดือนต่ำและเงินเดือนสูง

ตาราง 103. แสดงการแจกแจงครูใหญ่ ที่ว่างการย้าย ไม่ต้องการย้ายและต้องการ
เป็นครูน้อย จาแนกตามเพศ วุฒิ อายุจริง อายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่
และเงินเดือน

									ต้องการเป็นครูน้อย %
ศ	ชาย	5	14.29	13	37.14	16	45.71	1	2.86
	หญิง	2	28.57	3	42.86	1	14.29	1	14.29
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	17.65	8	47.06	5	29.41	1	5.88
	ปริญญาตรีขึ้นไป	4	16.00	8	32.00	12	48.00	1	4.00
จริง	40 ปีลงมา	2	8.70	9	39.13	11	47.83	1	4.35
	41 ปีขึ้นไป	5	26.32	7	36.84	6	31.58	1	5.26
ราชการในตำแหน่งครูใหญ่									
	5 ปีลงมา	4	18.18	7	31.82	10	45.45	1	4.55
	6 ปีขึ้นไป	3	15.00	9	45.00	7	35.00	1	5.00
เงินเดือน	1300 บาทลงมา	—	—	—	—	—	—	—	—
	1400-2750 บาท	5	19.23	11	42.31	9	34.62	1	3.85
	2900 บาทขึ้นไป	2	12.50	5	31.25	8	50.00	1	6.25

จากตาราง 103 – 104 แสดงว่า ครูใหญ่ชายส่วนมาก (46 %) รู้สึกเฉย ๆ เกี่ยวกับเรื่องต้องการย้ายและไม่ต้องการย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้ายทั้งหมดอยากกลับภูมิลำเนา ครูใหญ่ชายที่ต้องการเป็นครูน้อยมี 1 คน

ครูใหญ่หญิงส่วนมาก (43 %) ไม่อยากย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้ายมี 1 คนที่เกิดจากความรู้สึกไม่ปลอดภัย ครูใหญ่หญิงที่ต้องการเป็นครูน้อยมี 1 คน

ครูใหญ่ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีส่วนมาก (47 %) ไม่ต้องการย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้ายส่วนมาก (67 %) ต้องการกลับภูมิลำเนา ครูใหญ่ที่มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี ต้องการเป็นครูน้อย 1 คน

ครูใหญ่ที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปส่วนมาก (48 %) รู้สึกเฉย ๆ เกี่ยวกับเรื่องย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้ายส่วนมาก (75 %) ต้องการกลับภูมิลำเนา ครูใหญ่ที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปต้องการเป็นครูน้อย 1 คน

ครูใหญ่ที่มีอายุ 40 ปีลงมาส่วนมาก (47 %) รู้สึกเฉย ๆ เกี่ยวกับเรื่องย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้ายส่วนมาก (67 %) ต้องการกลับภูมิลำเนา ครูใหญ่ที่มีอายุ 40 ปีลงมาต้องการเป็นครูน้อย 1 คน

ครูใหญ่ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไปส่วนมาก (37 %) ไม่ต้องการย้าย ผู้ที่ต้องการย้ายส่วนมาก (75 %) ต้องการกลับภูมิลำเนา ครูใหญ่ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป ต้องการเป็นครูน้อย 1 คน

ครูใหญ่ที่มีอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ 5 ปีลงมาส่วนมาก (45 %) รู้สึกเฉย ๆ เกี่ยวกับเรื่องต้องการย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้ายส่วนมาก (71 %) ต้องการกลับภูมิลำเนา ครูใหญ่ที่มีอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ 5 ปี ลงมาต้องการเป็นครูน้อย 1 คน

ครูใหญ่ที่มีอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ 6 ปีขึ้นไป ส่วนมาก (45 %) ไม่ต้องการย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้ายทั้งหมดต้องการกลับภูมิลำเนา ครูใหญ่ที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่มาเกิน 6 ปี ต้องการเป็นครูน้อย 1 คน

ครูใหญ่ที่มีเงินเดือนระดับปานกลางส่วนมาก (42 %) ไม่ต้องการย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้ายส่วนมาก (67 %) ต้องการกลับภูมิลำเนา ครูใหญ่ที่มีเงินเดือนระดับปานกลาง ต้องการเป็นครูน้อย 1 คน

ครูใหญ่ที่มีเงินเดือนระดับสูงส่วนมาก (50 %) รู้สึกเฉย ๆ เกี่ยวกับเรื่องย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้ายมี 1 คน ต้องการกลับภูมิลำเนา ครูใหญ่ที่มีเงินเดือนสูง ต้องการเป็นครูน้อย 1 คน

จึงสรุปได้ว่า ครูใหญ่ส่วนมากไม่ย้าย และรู้สึกเฉย ๆ ในเรื่องนี้ ซึ่งก็หมายความว่า การย้ายหรือไม่ย้าย ไม่มีความสำคัญอะไร จะอยู่ที่ไหนก็เหมือนกัน

ตัวแปรอื่น ๆ เกี่ยวกับ เพศ วุฒิ อายุจริง อายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่และเงินเดือน ไม่เป็นผลต่อความต้องการ หรือไม่ต้องการย้าย ส่วนมากในจำนวนผู้ที่อยากย้าย ต้องการกลับภูมิลำเนาเดิมทั้งนั้น เหตุผลอื่น ๆ ได้แก่ สวัสดิการไม่ดี, รู้สึกไม่ปลอดภัยมีคอบเป็นว่านวนน้อย แสดงว่า การบรรจุครูต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นครูใหญ่ หรือครูน้อยก็ดี ถ้าบรรจุไปอยู่ในห้องที่ซึ่งไม่ใช่ภูมิลำเนาเดิมแล้ว จะทำให้ครูผู้นั้นมีแนวโน้มที่อยากย้ายกลับมาทำงานในจังหวัด ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของตนเสมอ เป็นส่วนมาก

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

ใช้แบบสอบถามครูใหญ่ 50 ข้อ และครู 46 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้ค่าทางสถิติคือ ค่าร้อยละ ค่าความแปรปรวน และค่าร้อยละ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ที่ตั้งของโรงเรียน

- 1.1 ที่ตั้งของโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่ในภาคศึกษา 7 ตั้งอยู่ใกล้แหล่งชุมชน ห่างไกลจากแหล่งเสื่อมโทรม การคมนาคมไปมาสะดวก ส่วนมากน้ำท่วมถึงบริเวณที่ตั้งโรงเรียน
- 1.2 โรงเรียนส่วนมากมีสนามกีฬา แต่ใช้ประโยชน์ไม่ได้ตลอดปี นอกจากนั้นโรงเรียนส่วนมากมีร่มไม้และที่พักผ่อนไม่เพียงพอ ในเรื่องน้ำคั้นน้ำใช้ ส่วนมากได้จากแหล่งน้ำที่ถูกลักกอนามัย เช่น น้ำประปา บ่อน้ำบาดาลและน้ำฝน
- 1.3 บริเวณที่ดินของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคศึกษา 7 ส่วนมากมีบริเวณคับแคบ มีเนื้อที่น้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือโรงเรียนควรมีเนื้อที่อย่างน้อย 25 ไร่

2. อาคารต่าง ๆ ในภาคศึกษา 7

- 2.1 อาคารเรียน อาคารประกอบ ซึ่งได้แก่ อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ คหกรรมศิลป์ โรงอาหาร หอประชุม และโรงอาหารร่วมกับหอประชุม ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นอาคารไม้ มีอายุไม่เกิน 10 ปีมีสภาพใช้การได้ก็ ยกเว้นสภาพของโรงอาหารและหอประชุม การรื้อปลูกใหม่ หรือซ่อมแซม
- 2.2 ส่วนส่วนมากเป็นส่วนเติม ส่วนและที่บัสสาวะส่วนมากสร้างไว้เป็นเอกเทศอยู่นอกอาคาร ส่วนใหญ่มีสภาพใช้การได้ก็ มีสุขลักษณะเป็นที่น่าพอใจ

แต่จำนวนส้วมและปั๊สสาวะที่มีอยู่ ยังไม่เพียงพอแก่ความต้องการ

3. การใช้ประโยชน์และความสูญเสียเกี่ยวกับการใช้อาคารในภาคศึกษา 7

การใช้อาคารและที่เรียนได้ผลดีมาก คือใช้ได้ถึง 130 % ห้องเรียนส่วนใหญ่สามารถดัดแปลงใช้ทำประโยชน์อื่นได้ และใช้ได้ถึงวันละ 5 – 6 ชั่วโมง ห้องเฉพาะวิชา อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ คหกรรมศิลป์ หอประชุม โรงอาหารรวมกับหอประชุม ใช้วันละ 3 – 6 ชั่วโมง ส่วนโรงอาหาร และห้องสมุดใช้วันละ 1 – 4 ชั่วโมง โรงอาหาร หอประชุมและโรงอาหารรวมกับหอประชุม เป็นอาคารที่ใช้โคเนกประสงค์ สามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่างื่นนอกเหนือจากหน้าที่ของอาคารเหล่านี้โดยตรง เช่น ใช้เรียนและจัดกิจกรรมอื่น ๆ ได้

4. ปัญหาการดูแลรักษาอาคารสถานที่ ที่สำคัญคือการที่โรงเรียนไม่มีรั้ว รองลงไปคือไม่มีคนงานภารโรงเพียงพอ

4.1 ความต้องการในด้านอาคารที่มากที่สุดของภาคศึกษา 7 คือ อาคารเรียน รองลงไป ได้แก่ โรงฝึกงานและบ้านพักครู

5. กำลังครู

5.1 ในภาคศึกษา 7 ปรากฏว่ามีครูขายมากกว่าครูหญิง ครูส่วนมากมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ครูอายุน้อยมีมากกว่าครูอายุมาก ครูเก่า มีมากกว่าครูใหม่ ครูเงินเดือนตั้งแต่ 1300 บาทลงมา มีมากที่สุด

5.2 ในภาคศึกษา 7 นี้ มีครูใหญ่ขายมากกว่าครูใหญ่หญิง ครูใหญ่วุฒิปริญญาตรีขึ้นไปมีมากกว่าครูใหญ่วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ครูใหญ่อายุ 40 ปีลงมา มีมากกว่าครูใหญ่อายุ 41 ปีขึ้นไป ครูใหญ่ที่ทำหน้าที่ ในตำแหน่งใหญ่ 5 ปีลงมา มีมากกว่าครูใหญ่ที่ทำหน้าที่ในตำแหน่งครูใหญ่ 6 ปีขึ้นไป ครูใหญ่มีเงินเดือนระหว่าง 1400 – 2750 บาทมีมากที่สุด

5.3 ครูในภาคศึกษา 7 ส่วนมากสนใจแสวงหาความรู้ และเคยได้รับการอบรมเป็นส่วนใหญ่ ครูใหญ่ในภาคศึกษานี้ส่วนมากผ่านการอบรมเกี่ยวกับงานในหน้าที่มาแล้ว

6. การใช้และปัญหาการใช้กำลังครู

- 6.1 อัตราเฉลี่ยนักเรียนต่อครู 1 คนในภาคศึกษา 7 เท่ากับ 22 ต่อ 1
- 6.2 จำนวนชั่วโมงสอนของครูในภาคศึกษา 7 ทั้งครูหญิงและครูชายสัปดาห์ละ 16 ชั่วโมงขึ้นไป ครูปริญญาตรีขึ้นไปมีจำนวนชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์มากกว่าครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีเล็กน้อย ครูที่อายุน้อยมีจำนวนชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์มากกว่าครูอายุมากเล็กน้อย ครูเก่าและครูใหม่มีจำนวนชั่วโมงสอนพอ ๆ กันใน 1 สัปดาห์ ครูมีเงินเดือนน้อยจะมีจำนวนชั่วโมงสอนมากกว่าครูเงินเดือนสูงเพียงเล็กน้อย
- 6.3 ครูในภาคศึกษานี้เกินกว่าครึ่งของครูทั้งหมด มีชั่วโมงสอนซ่อมเสริม
- 6.4 ครูใหญ่ในภาคศึกษานี้ประมาณ 4 ใน 5 ของจำนวนทั้งหมดมีชั่วโมงสอนสัปดาห์ละ 1 – 25 ชั่วโมง
- 6.5 ครูส่วนมากในภาคศึกษานี้ต้องสอนนักเรียนโดยเฉลี่ยห้องละ 31 – 50 คน
- 6.6 งานอื่น ๆ ที่นอกเหนืองานสอน ที่ครูใช้เวลาทำมากได้แก่ งานปกครองงานกิจกรรมนักเรียน และงานประจำชั้น คือทำสัปดาห์ละ 1 – 10 ชั่วโมง งานที่มีชั่วโมงทำน้อยได้แก่ งานห้องสมุด งานแนะแนว และงานบริการนักเรียน
- 6.7 ปัญหาสำคัญของครูใหญ่ในการจัดครูเข้าสอน คือครูไม่พอ โรงเรียนส่วนมากต้องการครูเพิ่มในปีการศึกษา 2513 อีกโรงละ 3-5 คน ประมาณความต้องครูครูสูงสุดของครูทั้งภาคคือ 200 – 250 คน ครูสาขาวิชาที่โรงเรียนในภาคศึกษา 7 ขาดมากคือ ครูภาษาอังกฤษ รองลงไปครูศิลปศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ แนะแนว โสตทัศนศึกษา พละนันทิยและบรรณารักษ์ ตามลำดับ
- 6.8 งานสอนและงานพิเศษที่ครูได้รับมอบหมาย ส่วนมากตรงกับความรู้ความสามารถของครู (ประมาณ 60 %)

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษากันกว่าและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อศึกษาสภาพ อาคารสถานที่และกำลังครูในแง่การใช้ตามหัวข้อต่อไปนี้

อาคารสถานที่

1. ที่ตั้งของโรงเรียน
2. จำนวน ลักษณะ สภาพ อายุ และสัญลักษณ์ของอาคารและห้อง
3. การใช้ประโยชน์และความสูญเสียเกี่ยวกับการใช้อาคาร
4. ปัญหาการดูแลรักษา อาคารสถานที่ และความต้องการอาคารเพิ่ม

กำลังครู

1. จำนวน วุฒิ และประสบการณ์ของครู
2. การใช้ และปัญหาการใช้กำลังครู
3. สวัสดิการ และขวัญของครู

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ ครูใหญ่ 42 คน และครู 711 คน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมวิสามัญศึกษา ในภาคศึกษา 7 ได้แก่ จังหวัดพินนูลอก นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ พิษณุโลก กำแพงเพชร สุโขทัย ตาก เพชรบูรณ์

- 6.9 เรื่องวันลาของครูในภาคต้นปีการศึกษา 2513 ปรากฏว่าครูหญิงมีโอกาสที่จะลามากกว่าครูชาย ครูต่างวุฒิกันมีโอกาสที่จะลาเท่า ๆ กัน ครูอายุมากมีโอกาสที่จะลามากกว่าครูอายุน้อย ครูเก่ามีโอกาสที่จะลา มากกว่าครูใหม่ เงินเดือนของครูไม่มีความสัมพันธ์กับวันลา กล่าวคือ เงินเดือนน้อยหรือเงินเดือนมาก ต่างมีโอกาสที่จะลาพอ ๆ กัน
- 6.10 เรื่องวันลาของครูใหญ่ในภาคต้นปีการศึกษา 2513 ปรากฏว่า ครูใหญ่ชายมีโอกาสที่จะลา มากกว่าครูใหญ่หญิง
- ครูใหญ่ที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป มีโอกาสที่จะลา มากกว่าครูใหญ่วุฒิต่ำกว่า ปริญญาตรีเล็กน้อย ครูใหญ่อายุมากมีโอกาสที่จะลาพอ ๆ กับครูใหญ่อายุน้อย ครูใหญ่ที่มีอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ 6 ปีขึ้นไป มีโอกาสที่จะลา มากกว่าครูใหญ่ที่มีอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ 5 ปีลงมา ครูใหญ่เงินเดือนมาก มีโอกาสที่จะลา มากกว่าครูใหญ่ที่มีเงินเดือนน้อย
- 6.11 การปล่อยชั้นว่างโดยไม่มีครูสอนในภาคศึกษา 7 นี้น้อย
- 6.12 การทำงานของครูในโรงเรียนของภาคศึกษานี้ ส่วนใหญ่มีการประชุมปรึกษางานกันอย่างน้อยเดือนละครั้งและมากกว่าขึ้นไป
- 6.13 ครูและครูใหญ่ในภาคศึกษา 7 ส่วนมากมีความพอใจในระดับมาตรฐานการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนของตนเมื่อเทียบกับที่อื่น ๆ
- 6.14 การใช้เวลาว่างของครูที่โรงเรียน ส่วนมากตรวจงานนักเรียนและเตรียมการสอน
7. สวัสดิการและขวัญของครู
- 7.1 ในก้นสวัสดิการ ส่วนมากครูไม่ได้อาศัยอยู่ในบ้านพักครู และครึ่งหนึ่งของครูในจำนวนนี้มีความจำเป็นที่จะต้องอยู่บ้านพักครู สำหรับครูที่ได้อยู่อาศัยอยู่แล้ว ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า บ้านพักครูที่อาศัยอยู่นั้นไม่ค่อยจะสะดวกสบาย เรื่องอาหารกลางวันและน้ำดื่มที่โรงเรียน ส่วนมากได้รับความสะดวก การจัดอุปกรณ์และหนังสือประกอบการสอน ส่วนมากทางโรงเรียนจัดไว้ให้เพียงพอ

- 7.2 การส่งเสริมขวัญและกำลังใจของครูในภาคศึกษา 7 ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จและความยุติธรรม การยกย่องให้เกียรติและส่งเสริมกำลังใจ การรับฟังความคิดเห็นจากครูของครูใหญ่ การส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การส่งเสริมการศึกษาหาความรู้และเลื่อนวิทยฐานะ ความสะดวกสบายของที่ทำงาน เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว ครูในภาคศึกษา 7 ได้รับการส่งเสริมขวัญและกำลังใจระดับปานกลาง ตัวแปรในเรื่องเพศ วุฒิ และอายุราชการ ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องการส่งเสริมขวัญและกำลังใจ
- 7.3 เกี่ยวกับความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจ ปรากฏว่าครูในภาคศึกษา 7 ส่วนใหญ่ต่างมีความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจในการทำงานอยู่ในภาคศึกษานี้ค่อนข้างมาก ตัวแปรในเรื่องเพศ วุฒิ อายุจริง อายุราชการและเงินเดือน ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องนี้
- 7.4 ความร่วมมือกันทำงานและเจตนาดีต่ออาชีพครูในทัศนะของครูใหญ่ ส่วนมากเห็นว่า ครูร่วมมือกันทำงานดีมาก และครูมีเจตนาดีที่ดีมากต่ออาชีพครู
- 7.5 ในเรื่องต้องการย้าย ไม่ต้องการย้ายของครู ปรากฏว่าครูส่วนมากไม่ต้องการย้ายมากกว่าต้องการย้าย ไม่ว่าตัวแปรจะเป็น เพศ วุฒิ อายุจริง อายุราชการและเงินเดือน ส่วนครูที่ต้องการย้ายส่วนมากต้องการกลับภูมิลำเนาของตนมากกว่าเหตุผลอื่น ๆ ไม่ว่าตัวแปรจะเป็น เพศ วุฒิ อายุจริง อายุราชการและเงินเดือน ยกเว้นครูที่อายุ 41 ปีขึ้นไป และครูที่มีเงินเดือนสูงมีเหตุผลอื่น ๆ เช่น ต้องการย้ายตามสามี ต้องการศึกษาต่อ ต้องการเปลี่ยนบรรยากาศ มีเงินไม่พอใช้ ฯลฯ เป็นต้น

ในเรื่องย้ายหรือไม่ย้ายของครูใหญ่ ปรากฏว่าครูใหญ่ชาย ครูใหญ่วุฒิปริญญาตรีขึ้นไป ครูใหญ่ที่อายุ 40 ปีลงมา ครูใหญ่ที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ 5 ปีลงมา ครูใหญ่ที่มีเงินเดือนสูง ส่วนมากรู้สึกเฉย ๆ เกี่ยวกับเรื่องย้ายหรือไม่ต้องการย้าย ส่วนครูใหญ่หญิง ครูใหญ่วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ครูใหญ่อายุ 41 ปีขึ้นไป ครูใหญ่ที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ 6 ปีขึ้นไป ครูใหญ่ที่มีเงินเดือนระดับปานกลาง ส่วนมาก ไม่ต้องการย้าย ส่วนครูใหญ่ที่ต้องการย้าย

มีเหตุผลตรงกัน ไม่ว่าจะพิจารณา เพศ วุฒิ อายุที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่มา และเงินเดือน คือต้องการกลับภูมิสำเนา เป็นส่วนมาก เหตุผลรองลงไปคือ สวัสดิการไม่ดี ในภาคศึกษา 7 นี้ปรากฏว่า ครูใหญ่อยากเป็นครูน้อยมี 2 คน

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. ที่ตั้งของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคศึกษา 7, 2 ใน 3 ของโรงเรียนทั้งหมด น้ำท่วมถึง ซึ่งเป็นสถานที่ตั้งไม่เหมาะสมสำหรับโรงเรียน แต่ต้องเลือกสถานที่เช่นนั้น ผู้เขียน เข้าใจว่า เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศของภาคศึกษา 7 อยู่ในบริเวณที่ราบน้ำท่วมถึง และที่ราบ ระหว่างหุบเขาจึงเป็นภาวะจำยอมที่โรงเรียนต้องยอมรับและการที่น้ำท่วมบ่อย ๆ ก็ทำให้การ ปลุกต้นไม้ เพื่อเป็นร่มและแหล่งพักยอนลูกน้ำท่วมตาย จึงทำให้มันน้อยได้ จะเห็นว่าบริเวณที่ตั้ง ที่ถูกน้ำท่วมนั้นมีผลกระทบกระเทือนไปหลายด้าน

2. การที่อาคารต่าง ๆ ในภาคศึกษา 7 เป็นไม้ และมีอายุอยู่ในช่วง 10 ปีนั้น และสภาพอาคารได้ก็ แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนต่าง ๆ ในภาคศึกษานี้เพิ่งจะเริ่มก่อสร้าง และได้รับการปรับปรุงเกี่ยวกับอาคารต่าง ๆ จากอัตราเฉลี่ยส่วน 1 ที่คือนักเรียนที่ขึ้นอยู่กับ ในภาคศึกษานี้ แสดงว่าโรงเรียนต่าง ๆ ต้องการซ่อมแซม จึงจะเพียงพอแก่การใช้ เพราะมี เกณฑ์เฉลี่ยโดยทั่ว ๆ ไปว่า ส่วนและที่ปัสสาวะ ควรจะมีอย่างน้อย 3 ที่คือนักเรียน 100 คน

การใช้อาคารและที่เรียนในภาคนี้ ได้มากถึง 130 % นั้น แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหาร โรงเรียนได้พยายามรับนักเรียนเพิ่มมากขึ้น ในอัตรานักเรียน 40 คน ต่อ 1 ห้องเรียน เมื่อให้ เกณฑ์ว่า 1 ห้องเรียนควรจุนักเรียนได้ 35 คน คิดเปอร์เซ็นต์แล้ว การใช้ที่เรียนทั้งหมด ที่มีอยู่จึงเกินกว่า 100 เปอร์เซ็นต์ไป

เมื่อพิจารณาหน้าที่ของโรงอาหารรวมกับหอประชุมแล้ว จะเห็นว่าใช้ประโยชน์ได้ หลายอย่าง ดังนั้นในการสร้างหอประชุมหรือโรงอาหาร จึงควรเป็นอาคารรวมกันระหว่าง โรงอาหารและหอประชุม ในการสร้างอาคารต่าง ๆ ควรที่จะออกแบบให้อาคารสามารถใช้ ทำหน้าที่ได้หลาย ๆ ประการ และจะเป็นการประหยัดเงินในการสร้างอาคาร ถ้าหาก จะสร้าง อาคาร เป็นคึกมีหลายชั้น ฝาห้องให้มีลักษณะยึดหยุ่นได้

ปัญหาการดูแลอาคารสถานที่ ส่วนมากได้แก่โรงเรียนไม่มีรั้วนั้น เป็นการแสดงให้เห็นว่า การก่อสร้างโรงเรียนนั้นมักจะคำนึงแต่การสร้างอาคารเรียนอย่างเดียว ไม่ได้คำนึงถึงงบประมาณการสร้างรั้วเลย ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก งบประมาณเพียงพอ ผู้เขียนมีความเห็นว่า ทางโรงเรียนอาจช่วยเหลือตนเองได้ โดยการปลูกต้นไม้ทารั้ว เช่น ต้นมะขามเทศ พุระหง ซึ่งขึ้นได้หนาแน่นสามารถแทนรั้วที่ทำด้วยวัสดุก่อสร้างอื่น ๆ ได้อย่างดี

จากการประเมินความต้องการอาคารของโรงเรียนปรากฏว่า ส่วนมากต้องการอาคารเรียนเป็นอันดับแรกนั้น แสดงว่า ห้องเรียนต่าง ๆ ใ้รับนักเรียนไว้มาก จนผู้บริหารเกิดความต้องการที่จะมีห้องเรียนมากขึ้น เป็นการเตือนให้ทราบอีกอย่างหนึ่งว่า การใช้อาคารและที่เรียนถึง 130 เปอร์เซ็นต์นั้น ในแง่คุณภาพของการสอนอาจไม่ไ้ผลดีตามปริมาณที่รับนักเรียนเพิ่มขึ้นก็ได้

3. ในการที่ครูส่วนมากในภาคศึกษานี้มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีเป็นส่วนมากนั้น เป็นสิ่งที่ควรแก้ไข เพราะครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาชั้นนั้น ควรเป็นครูที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป เนื่องจากเด็กนักเรียนในระดับนี้ปัจจุบัน เป็นบุคคลที่ประเทศชาติต้องการ ในอันดับสูง ควรจะเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถพอสมควร หากถูกสอนด้วยครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีขึ้นไป จึงเป็นสิ่งที่น่ากระทำได้บ้าง ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีเหล่านั้นได้มีโอกาสเรียนสูงขึ้นจนจบปริญญาตรี ทั้งนี้เป็นการหาทางให้ครูได้มีเงิน เดือนสูงขึ้นอีกด้วย เพราะครูในภาคศึกษานี้ มีเงินเดือนไม่เกิน 1300 บาท เป็นส่วนมาก

จากการที่ครูได้ยอมรับว่าการอบรมให้ความรู้แก่ครูมีประโยชน์ในการทำงานนั้น แสดงว่าการอบรมครูประจำการเสมอ ๆ นั้นมีประโยชน์อย่างยิ่ง สมควรที่จะส่งเสริมให้มีการอบรมมากขึ้น

4. จากการสำรวจครูขาดครูเกินในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามความคาดหมายของผู้เขียนคงจะมีแต่ครูขาดอย่างเดียว แต่ผลปรากฏว่า มีครูเกินในสาขาวิชาต่าง ๆ อยู่ด้วย แสดงให้เห็นว่า ถ้าหากได้มีการจัดสรรกำลังครูให้เกิดความคล่องตัวในการโยกย้ายของครูตามโรงเรียนต่าง ๆ ก็อาจแก้ปัญหาที่ขาดในแต่ละโรงเรียนไปได้ไม่มากนักเลย ผู้เขียนขอเสนอแนะว่า ในจังหวัดหนึ่ง ๆ เมื่อจะขยายโรงเรียนมัธยมศึกษาไปตามอำเภอ ไม่ควรมีสภาพแยกเด็ดขาดเป็นโรงเรียนอีกโรงเรียนหนึ่ง ควรจะแยกออกไปเป็นสาขาของโรงเรียนประจำจังหวัด

แต่ให้อ่านาจอและหน้าที่ของครูใหญ่ประจำอำเภอกว้างขวางเช่นเดิม การแยกเป็นสาขาออกไปจะทำให้โรงเรียนที่ต้งขึ้นใหม่ ได้รับความช่วยเหลือจากโรงเรียนประจำจังหวัดอย่างเต็มที่เกี่ยวกับกำลังครู และอุปกรณ์อื่น ๆ เมื่อครูสาขาวิชาใดขาดหรือเกิน ก็ย่อมจะโยกย้ายสับเปลี่ยนไปคล่องตัวกว่าปัจจุบัน

5. จากการที่ครูส่วนมากไม่ได้อยู่บ้านพักครูเป็นส่วนมากนั้น และครึ่งหนึ่งของจำนวนนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องการอยู่บ้านพักครู แสดงว่าครูเหล่านั้น ไม่มีสิทธิที่จะเบิกค่าเช่าบ้าน จึงมีความเดือดร้อน ส่วนอีกครึ่งหนึ่งไม่ได้บอกว่ามีค่าจำเป็นที่จะอยู่ แสดงว่ามีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้านได้ ดังนั้นการที่จะไม่ให้ครูมีความเดือดร้อนเกี่ยวกับที่พักจึงควรให้สิทธิในการเบิกค่าเช่าบ้านได้

6. ในการที่ครูส่วนมากในภาคศึกษานี้ที่ได้อยู่อาศัยบ้านพักครูแล้ว ไม่สะดวกสมยานั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่า บ้านพักนั้นอาจจะมีอายุการก่อสร้างมานาน สภาพบ้านพักอาจจะอยู่ในระยะทรุดโทรมก็เป็นได้ หรืออาจจะเป็นคว้นบ้านพักมีขนาดคับแคบเกินไป เพราะครูเข้าไปพักอาศัยกันมาก ปัญหานี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจ น่าจะให้มีการศึกษาค้นคว้าหาเหตุผลที่แท้จริงต่อไป

7. จากเหตุผลการย้ายของครู ส่วนมากได้แก่ ต้องการกลับภูมิลำเนาเดิม แสดงว่าครูที่อยู่ ณ ที่ทำงานนั้นอาจไม่ได้รับความอบอุ่นใจก็ได้ จึงต้องการย้ายที่จะกลับภูมิลำเนาของตนในเรื่องนี้ หากผู้บริหารให้ความอบอุ่นใจแก่ครูเพียงพอแล้ว ครูก็อาจจะไม่ย้ายก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม การย้ายกลับภูมิลำเนาเดิมของครูอาจสืบเนื่องมาจากเหตุผลอื่น ๆ ก็ได้ ควรที่กรมวิสามัญจะได้วิจ้กฐนบัคลางแฉกเปลี่ยนอัตราครู แก่ละจังหวัดโดยประกาศให้ทราบในวารสารของกรมวิสามัญ - ก็คงจะเป็นประโยชน์ในการโยกย้ายครู โดยไม่ทำให้จังหวัดใดจังหวัดหนึ่งขาดครูไป เป็นสิ่งที่น่าจะลองทำดู

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

การศึกษา, คณะ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร การมัธยมศึกษา โรงพิมพ์มิตรสยาม
2513, 203 หน้า.

ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ "การมัธยมศึกษาในประเทศไทย" ประมวลบทความการวางแผนการศึกษา
และการพัฒนากำลังคน สำนักงานวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2511,
211 หน้า.

ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ "แผนงานของกรมวิสามัญศึกษาและแนวคิดใหม่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา"
เอกสารประชุมผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมวิสามัญศึกษา 2513 ฉบับอัดสำเนา
10 หน้า.

เกรียง เอี่ยมสกุล "การบริหารงานบุคคล" ทฤษฎีและแนวคิดในการจัดและบริหารการศึกษา.
สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย 2509, 121 หน้า.

การวิจัย, กอง กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ผลสำรวจภาวะความเป็นอยู่ของครู
ทั่วประเทศ โรงพิมพ์บรรหาร 2504, 62 หน้า.

ไชแสง สุขะวัณณะ การศึกษาเรื่องการใช้สื่อกับอาคารโรงเรียนในประเทศไทย ปรินิพนธ์ พิมพ์
การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2506, 74 หน้า.

เจริญ โภคผล การสำรวจวิธีการและผลของการดำเนินงานตามโครงการปรับปรุงโรงเรียน
ประชาบาลให้เป็นโรงเรียนชุมชนของภาคศึกษา 10 ปรินิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2508, 181 หน้า.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ การศึกษสถานภาพทางโสตทัศนศึกษาในการสอนวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนรัฐบาล จังหวัดพระนคร พ.ศ. 2511 ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2513, 120 หน้า.

เทวี รัชตานนท์ "ส่วสัคคภาพและฐานะของครูเทศบาลนครกรุงเทพ" วารสารการวิจัยทางการศึกษา 1(3) : 72 ก.ย. - ธ.ค. 2506.

ชญ แสงศักดิ์ "ประสิทธิผลทางการศึกษา" ประมวลบทความการวางแผนการศึกษา อันคับ 13 สำนักงานวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2511, 338 หน้า.

ประจวบ คำบุญรัตน์ "สิ่งที่โรงเรียนควรทราบ" เอกสารประชุมผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมวิสามัญศึกษา 2513, ฉบับอัดสำเนา 20 หน้า.

ปิ่น มาลากุล, ม.ล. หลักการการศึกษา โรงพิมพ์ไทยพาณิชย์การ จำกัด 2506, 202 หน้า.

พนัส หันนาคินทร์ หลักการบริหารโรงเรียน วัฒนาพานิช 2513, 272 หน้า.

พลศึกษา, กรม คู่มือสุขศึกษา โรงพิมพ์โรงเรียนการช่างวุฒศึกษา (แผนกการพิมพ์) 2496, 130 หน้า.

พิสิษฐ์ ธานี การสำรวจการสอนวิชาศิลปะปฏิบัติ ชั้น ม.ศ.1 ปีการศึกษา 2504 ในโรงเรียนรัฐบาลชายและสหศึกษา จังหวัดพระนครและธนบุรี ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2506, 116 หน้า.

โรจน์ คุลยากร ศึกษาเรื่องการใช้แหล่งวิชาในชุมนุมชนเพื่อประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา ในโรงเรียนฝึกหัดครู ของกรมการฝึกหัดครู ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2507, 63 หน้า.

วารุณี พลสมบูรณ์ การศึกษาเกี่ยวกับการสอนวิชาทักษะภาษาไทย ชั้นประโยคประถมศึกษา
ตอนต้น โรงเรียนเทศบาล จังหวัดพระนคร ปีการศึกษา 2511 ปริณิธานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2513, 167 หน้า.

วิจัยการศึกษา, คณะ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร เอกสารวิจัย ฉบับที่ 7
โรงพิมพ์การศาสนา 2506, 9.62 หน้า.

วิทยา นาทอง การสำรวจปัญหาครูใหม่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2508, 103 หน้า.

วิภา เพ็ญเพียร "บทบาทของหัวหน้าวิชาคณิตศาสตร์ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ
ในจังหวัดพระนครธนบุรี" รายชื่อวิทยานิพนธ์และบทความปริณิธานิพนธ์ของ
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2504-2509, 298 หน้า.

วิโรจน์ พูนสุข และอารักษ์ กาญจนพิทักษ์ คู่มือสอบคัดเลือกครูกรมสามัญศึกษา และกรม
วิสามัญศึกษา โรงพิมพ์เจริญสิน 2505, 267 หน้า.

วิสามัญศึกษา, กรม แบบรายงานครู ปีการศึกษา 2512

วิสามัญศึกษา, กรม เรื่องนำร่องของกรมวิสามัญศึกษา 2512 ฉบับอัดสำเนา 30 หน้า.

วิสามัญศึกษา, กรม สภาพการมัธยมศึกษา 2512 ฉบับอัดสำเนา 146 หน้า

วางแผนการศึกษา, กอง กระทรวงศึกษาธิการ การวางแผนการศึกษา โรงพิมพ์คุรุสภา
 2512, 243 หน้า.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน แบบรายงานครู ปีการศึกษา 2512.

สามัญศึกษา, กรม กระทรวงศึกษาธิการ เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา 2510
โรงพิมพ์คุรุสภา 2512, 17 หน้า.

สมชัย วุฒิปรีชา "ความสูญเสียในด้านเศรษฐกิจการศึกษา" ประมวลบทความการวางแผน
การศึกษา ฉบับที่ 13 สำนักงานวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2511,
 338 หน้า.

สมบูรณ์ พรหมภาพ และคนอื่น ๆ วิชาชีววิทยาการศึกษา โรงพิมพ์วิระสัมพันธ์ 2505, 396 หน้า.
 396 หน้า.

สมสุข ชีระพิจิตร การศึกษาเกี่ยวกับการสอนวิทยาศาสตร์ในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา
ขั้นต้น ของสถานฝึกหัดครู ประจำปีการศึกษา 2511 ปริณิธานิพนธ์ การศึกษา
 มหาวิทยาลัยวิชาการศึกษา 2512, 178 หน้า.

อมร พรหมมีฤทธิ์ การศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนสาธิต ในสังกัดกรมการฝึกหัดครู
วิทยาลัยนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2511, 158 หน้า.

เอื้อ บุญปะเกษ หงสกุล สุขศาสตร์ของโรงเรียน โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2496,
 303 หน้า.

เอกวิทย์ ณ ถลาง "ทัศนะบางประการเกี่ยวกับกลยุทธ์นโยบายการศึกษา" รายงานการประชุม
ทางวิชาการครั้งที่ 1 กรมสามัญศึกษา 2510, 305 หน้า.

- Bagby, Carolyn., and Stickie, Ruth. "Check list for use in Planning the English Classroom in the Secondary School" in English Journal 46 : 579-581, December, 1957.
- Best, John W., Research in Education, Prentice-Hall, N.J., 1959, 320 pp.
- Brain, Manning Gram, "An Investigation of the Influence of Class Size Upon Academic Attainment and Student Satisfaction" Dissertation Abstracts 29(4) : I066, October, 1968.
- Clinton, Thomas Allan, "A Study of Problem Encountered by An Hundred Graduate of East Texas State University and Teacher Education Programs" Dissertation Abstracts, 27(6) : I683-A, June, 1966.
- Engelhardt, N.L., School Planning and Building Handbook, Nikolaus Louis F.W. Dodge Corp., New York, 1965, 626 pp.
- Garrett, Henry E., Statistics in Psychology and Education, Longmans, Green & Co., N.Y., 1958, 478 pp.
- Kelly, Clande, "The Qualification Determining Selection and Promotion of College Teacher's of Education 1950-1951" Thesis Abstracts (5) : 67-72, 1954.

- May, Arthur B., Casberg, Cale H., School-Shop Administration, The Bruce publishing Company, Milwaukee, 1954, 222 pp.
- Mc. Clurkin, W.D., School Building Planning, The Macmillan Co., New York, 1964, 143 pp.
- Mork, Gordon., "Evaluation of In-service Education Programs" in Encyclopedia of Educational Research ed. by Walter S. Monrce, p. 707 The Macmillan Co., New York, 1960.
- Myers, Kenneth Holly., "Factor related to the Choice of Secondary Teaching as a Career" Dissertation Abstracts 27(7) : 2288-A, January, 1967.
- Napier, Thomas Gayle, "Teacher Morale" Dissertation Abstracts 27(5) : I228-A, November, 1966.
- National Council on School house Construction, Guide for Planning School Plant. Peabody College, Nashville, Tennessee, 1953, 179 pp.
- National Education Association Research Division, "Need for In-service Education" in Encyclopedia of Educational Research ed. by Walter S. Monroe p. 1359, The Macmillan Co., New York, 1960.

Reeder, Ward Glen, The Fundamentals of Public School Administration,
The Macmillan Company, New York, 1958, 625 pp.

Seagers, Paul W., Proposed School Building Code for Thailand, memo,
1961, 22 pp.

Shuster, Albert H. Jr., "Professional Education and Teaching"
in Encyclopedia of Educational Research ed. by Walter
S. Monroe p. 1356 The Macmillan Co., New York 1960.

Soriano, Domingo., School Building Development Group Work, Regional
Office for Educational in Asia Bangkok, 1966, 31 pp.

Srivastava, R., A Method of Reducing Classroom Requirements in
Primary School in Asia, Asian Regional Institute for
School Building Research, 1967, 41 pp.

Tuttle, Harold S., "Profile of Professors" in Encyclopedia of
Educational Research ed. by Walter S. Monroe p. 1359
The Macmillan Co., New York, 1960.

Wiles, Kimball, Supervision for Better School, Prentice-Hall Inc.,
New York, 1955, 315 pp.

Wronski, Stanley P., and Kaw Sawadi Panich, Secondary Education, Manpower and Educational Planning in Thailand., Thai Watana Panich, 2509, 46 pp.

Yates, Donald P., "Flexibility in School Plant Development and Utilization" Dissertation Abstracts 29(7) : 2084-A, January, 1969.

ភាគី ១ គឺ ជន វ ក ក.

(สำเนา)

ครูท

ที่ ศธ 0704 / 22591

กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

16 ตุลาคม 2513

เรื่อง กรอกแบบสอบถาม

เรียน ครูใหญ่, อาจารย์ใหญ่ โรงเรียน

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามสำหรับครูใหญ่, อาจารย์ใหญ่ 1 ชุด
2. แบบสอบถามสำหรับครู, อาจารย์ ชุด
3. ของสำหรับส่งแบบสอบถามคืน 1 ของ

เนื่องด้วยกรมวิสามัญศึกษาได้พิจารณาเห็นสมควรให้ความร่วมมือกับคณะนิสิตปริญญาโท จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการใช้อาคารสถานที่ และ ครู ของโรงเรียนรัฐบาลทุกโรงเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ จำเป็นต้องขอความร่วมมือจากครูใหญ่, อาจารย์ใหญ่ และครู, อาจารย์ทุกคน ในสังกัดของโรงเรียนรัฐบาล ตอบแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิจัย และ ไปรณปฏิบัติ ดังนี้

1. แบบสอบถามมี 2 อย่าง สำหรับครูใหญ่, อาจารย์ใหญ่อย่างหนึ่ง และ สำหรับครู, อาจารย์อีกอย่างหนึ่ง ท่านโปรดกรอกและแจกให้ครู, อาจารย์ทุกคนกรอกด้วย
2. โปรดกรอกข้อมูลที่เป็นจริงในปีการศึกษา 2513
3. ไม่ต้องใส่ชื่อผู้กรอกในแบบสอบถาม
4. รวบรวมแบบสอบถามที่กรอกเรียบร้อยแล้วทั้งหมด ใส่ซองที่ได้แนบมาด้วยนี้ ส่งคืนถึง กรมภายในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2513

กรมวิสามัญศึกษาหวังว่าคงได้รับความร่วมมือด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอแสดงความนับถือ

สุวัจน์ กาญจนะวสิต

(นายสุวัจน์ กาญจนะวสิต)

ผู้ช่วยผู้อำนวยการกอง รักษาการแทน

ผู้อำนวยการกองโรงเรียนรัฐบาล

แผนกโรงเรียนส่วนกลาง

(สำเนา)

ครูท

ที่ ศธ 0704 / 25583

กรมวิสามัญศึกษา

1 ธันวาคม 2513

เรื่อง กรอกแบบสอบถาม

เรียน ครูใหญ่, อาจารย์ใหญ่ โรงเรียน

อ้างถึง หนังสือที่ ศธ 0704 / 22591 ลงวันที่ 16 ตุลาคม 2513

ตามหนังสืออ้างถึง ได้ขอความร่วมมือจากโรงเรียนกรอกแบบ
สอบถาม เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัยและขอให้ส่งถึงกรมภายในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2513 นั้น
บัดนี้ กองโรงเรียนรัฐบาลยังมิได้รับแบบสอบถามของโรงเรียนคืนไป จึงใคร่ขอความกรุณาให้
ดำเนินการด้วยโดยเร็ว และส่งคืนถึงกองโรงเรียนรัฐบาลภายในวันที่ 10 ธันวาคม 2513 ขอ
ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

สุวัจน์ กาญจนะวลิต

(นายสุวัจน์ กาญจนะวลิต)

ผู้ช่วยผู้อำนวยการกอง รักษาการการแพน

ผู้อำนวยการกองโรงเรียนรัฐบาล

แผนกโรงเรียนสวนกลาง

ពាក្យដេញដោល.

แบบสอบถามสำหรับครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่

ขอแนะนำในการตอบ

1. แบบสอบถามชุดนี้สำหรับครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่เป็นผู้ตอบ
2. ขอให้ท่านกรอกข้อความในส่วนที่เว้นไว้ หรือกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ หน้าข้อความที่เป็นตัวเลือก หรือกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ หน้าข้อความ "อื่น ๆ (ระบุ)" พร้อมกับเติมข้อความ ตามความเป็นจริง และปรากฏในปีการศึกษานี้
3. ข้อถามเกี่ยวกับอาคารเรียน ได้จัดไว้สำหรับกรอกอาคารเรียนได้ 8 หลัง ขอให้ท่านตอบหลังที่สร้างก่อนที่สุดเป็นหลังที่ 1 และเรียงมาโดยลำดับ จนครบทุกหลัง ถ้ามีเกินกว่า 8 หลัง ขอให้โปรดเขียนเพิ่มเติมในกระดาษอื่น แขนบมาพร้อมกัน
4. ข้อถามใด ที่ไม่มีข้อมูลในโรงเรียนของท่านก็ขอให้ท่านเว้นว่างไว้ ไม่ต้องตอบข้อนั้น ๆ เช่นโรงเรียนของท่านไม่มีห้องสมุดก็ไม่ต้องตอบข้อ 14 ในหมวดอาคารเรียน เป็นต้น

แบบสอบถามสำหรับครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่

.....

เกี่ยวกับตัวท่าน

☐ ชาย

เพศ

อายุ. . . .ปี

☐ หญิง

วุฒิ

ภูมิลำเนาจังหวัด

อายุราชการ. . . .ปี จำนวนปีที่ เป็นครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ปี.

เป็นข้าราชการชั้น... อันดับ ชั้น

เกี่ยวกับโรงเรียน

โรงเรียนของท่านเป็นโรงเรียนประเภท

☐ ชาย

☐ หญิง

☐ สหศึกษา

เปิดสอนชั้น

☐ มศ. 1 - 3

☐ มศ. 1 - 5

จำนวนนักเรียนชาย. คน หญิง คน

จำนวนข้าราชการครู ชาย คน หญิง คน

อยู่ในโครงการ รุ่น(หรือ พ.ศ.)

จำนวนเนื้อที่ดิน ไร่ งาน ตารางวา

ที่ดินกรรมสิทธิ์ของ

เวลาเข้าเรียน น. เลิกเรียน. น.

หยุดเรียนประจำสัปดาห์ วัน

เกี่ยวกับสถานที่

1. โรงเรียนตั้งอยู่ไกลแหล่งชุมชน

เพียงไร

- ☐ ใกล้มาก
- ☐ ใกล้
- ☐ ปานกลาง
- ☐ ไกล
- ☐ ไกลมาก

2. ระยะทางห่างจากแหล่งชุมชนประมาณ

- ☐ ไม่ถึง 1 ก.ม.
- ☐ 1. ก.ม.
- ☐ 2. ก.ม.
- ☐ 3. ก.ม.
- ☐ 4. ก.ม. หรือมากกว่านั้น

3. โรงเรียนตั้งอยู่ไกลแหล่งเสื่อมโทรม

ทางศีลธรรมเช่น บ่อนการพนัน สถาน
บริการที่ไม่สมควร สำหรับนักเรียน

เพียงไร

- ☐ ใกล้มาก
- ☐ ใกล้
- ☐ ปานกลาง
- ☐ ไกล
- ☐ ไกลมาก

4. การคมนาคมถึงโรงเรียนสะดวกเพียงไร

- ☐ ไม่สะดวกเลย
- ☐ ไม่สู้สะดวก
- ☐ สะดวกปานกลาง
- ☐ สะดวก
- ☐ สะดวกมาก

5. การเดินทางมาโรงเรียน ส่วนมาก

นักเรียนใช้

- ☐ ทางเรือ
- ☐ เดินมา
- ☐ รถจักรยานยนต์
- ☐ รถประจำทาง
- ☐ รถจักรยาน

6. โรงเรียนตั้งอยู่ในที่ใดอย่างใด

- ☐ ที่ลุ่มน้ำท่วมทุกปี
- ☐ น้ำท่วมบางปี
- ☐ ที่ดอน

7. สนามกีฬาของโรงเรียน

- ☐ ไม่มี
- ☐ มีและใช้ได้บางฤดู
- ☐ มีและใช้ได้ตลอดปี

8. รมไม้และพืชมงคลของนักเรียน มีหรือไม่

- ☐ ไม่มี
- ☐ มีน้อย
- ☐ มีพอเพียง

เกี่ยวกับอาคาร

1. อาคารเรียนหลังที่ 1 อายุ . . ปี
ใช้เป็นห้องเรียน . . ห้อง

1.1 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัค
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม้
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

1.2 สภาพอาคาร

- ☐ กว้างรูปสี่เหลี่ยม
- ☐ กว้างขอมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อยดี

1.3 ห้องเรียนมีขนาดพอเหมาะกับ
จำนวนนักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสม

1.4 ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ
เพียงไร

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

1.5 ห้องเรียนมีการถ่ายเทอากาศดี
เพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

1.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

1.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

1.8 มีฝุ่นหรือควันเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

1.9 ห้องเรียนในอาคารนี้สามารถ
ดัดแปลงใช้ประโยชน์อื่นได้เพียงไร

- ☐ ไม่ได้เลย
- ☐ พอทำได้
- ☐ ทำได้ดี

1.10 การใช้ห้องเรียนในอาคารนี้โดยเฉลี่ย
วันหนึ่ง ๆ ก็ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ใช้
- ☐ ใช้ 1 - 2 ช.บ.
- ☐ ใช้ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ ใช้ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

2. อาคารเรียนหลังที่ 2 อายุ ... ปี
ใช้เป็นห้องเรียน ... ห้อง

2.1 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัตร
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม้
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

2.2 สภาพอาคาร

- ☐ ควรรื้อปลูกใหม่
- ☐ ควรซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อยดี

2.3 ห้องเรียนมีขนาดพอเหมาะกะกับ
จำนวนนักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสม

2.4 ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

2.5 ห้องเรียนมีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

2.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

2.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

2.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

2.9 ห้องเรียนในอาคารนี้ สามารถ -
ดัดแปลงใช้ประโยชน์อื่นได้เพียงไร

- ☐ ไม่ได้เลย
- ☐ พอทำได้
- ☐ ทำได้ดี

2.10 การใช้ห้องเรียนในอาคารนี้โดยเฉลี่ย
วันหนึ่ง ๆ กี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ใช้
- ☐ ใช้ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ ใช้ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ ใช้ 5 - 6 ช.บ.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

3. อาคารเรียนหลังที่ 3 อยู่.....ปี
ใช้เป็นห้องเรียน ห้อง

3.1 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัด
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม้
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

3.2 สภาพอาคาร

- ☐ ควรรื้อปลูกใหม่
- ☐ ควรซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อยดี

3.3 ห้องเรียนมีขนาดพอเหมาะกับจำนวน
นักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสม

3.4 ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

3.5 ห้องเรียนมีการถ่ายเทอากาศดี
เพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

3.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

3.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

3.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

3.9 ห้องเรียนในอาคารนี้สามารถ

ดัดแปลงใช้ประโยชน์อื่น ๆ ได้อย่างไร

- ☐ ไม่ได้เลย
- ☐ พอทำได้
- ☐ ทำได้ดี

3.10 การใช้ห้องเรียนในอาคารนี้โดยเฉลี่ย

วันหนึ่ง ๆ กี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ใช้
- ☐ ใช้ 1 - 2 ชม.
- ☐ ใช้ 3 - 4 ชม.
- ☐ ใช้ 5 - 6 ชม.
- ☐ มากกว่า 6 ชม.

4. อาคารเรียนหลังที่ 4 อายุ ... ปี
ใช้เป็นห้องเรียน ห้อง

4.1 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัค
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม่
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

4.2 สภาพอาคาร

- ☐ ควรรื้อปลูกใหม่
- ☐ ควรซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อยดี

4.3 ห้องเรียนมีขนาดพอเหมาะกับจำนวน
นักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสม

4.4 ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้
- ☐ ดี

4.5 ห้องเรียนมีการถ่ายเทอากาศเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

4.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ บ้างครั้ง
- ☐ ไม่มี

4.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ บ้างครั้ง
- ☐ ไม่มี

4.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ บ้างครั้ง
- ☐ ไม่มี

4.9 ห้องเรียนในอาคารนี้สามารถ

ดัดแปลงใช้ประโยชน์อื่นได้เพียงไร

- ☐ ไม่ได้เลย
- ☐ พอทำได้
- ☐ ทำได้ดี

4.10 การใช้ห้องเรียนในอาคารนี้โดยเฉลี่ย

วันหนึ่ง ๆ ก็ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ใช้
- ☐ ใช้ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ ใช้ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ ใช้ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

5. อาคารเรียนหลังที่ 5 อายุ ปี
ใช้เป็นห้องเรียน ห้อง

5.1 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัด
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม้
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

5.2 สภาพอาคาร

- ☐ กว้างรื้อปลูกใหม่
- ☐ กว้างซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อยดี

5.3 ห้องเรียนมีขนาดพอเหมาะกับจำนวน
นักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสม

5.4 ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

5.5 ห้องเรียนมีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

5.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

5.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

5.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

5.9 ห้องเรียนในอาคารนี้สามารถ

ดัดแปลงใช้ประโยชน์อื่นได้เพียงไร

- ☐ ไม่ได้เลย
- ☐ พอทำได้
- ☐ ทำได้ดี

5.10 การใช้ห้องเรียนในอาคารนี้โดยเฉลี่ย
วันหนึ่ง ๆ กี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ใช้
- ☐ ใช้ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ ใช้ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ ใช้ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

6. อาคารเรียนหลังที่ 6 อายุ ปี
ใช้เป็นห้องเรียน... .. ห้อง

6.1 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัค
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม้
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

6.2 สภาพอาคาร

- ☐ กว้างโปร่งโล่ง
- ☐ กว้างพอสมควร
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อยดี

6.3 ห้องเรียนมีขนาดพอเหมาะกับจำนวน
นักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสม

6.4 ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

6.5 ห้องเรียนมีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

6.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ บ้างครั้ง
- ☐ ไม่มี

6.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ บ้างครั้ง
- ☐ ไม่มี

6.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ บ้างครั้ง
- ☐ ไม่มี

6.9 ห้องเรียนในอาคารนี้สามารถ
ดัดแปลงใช้ประโยชน์อื่นได้เพียงไร

- ☐ ไม่ได้เลย
- ☐ พอทำได้
- ☐ ทำได้ดี

6.10 การใช้ห้องเรียนในอาคารนี้เคยเฉลี่ย

วันหนึ่ง ๆ ก็ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ใช้
- ☐ ใช้ 1 - 2 ชม.
- ☐ ใช้ 3 - 4 ชม.
- ☐ ใช้ 5 - 6 ชม.
- ☐ มากกว่า 6 ชม.

7. อาคารเรียนหลังที่ 7 อายุ . . . ปี
ใช้เป็นห้องเรียน ห้อง

7.1 ลักษณะอาคาร

- ☐ ทาสีขาว
- ☐ ทั่วขาว
- ☐ ไม่
- ☐ ตีกลิ้งไม้
- ☐ ตีกล

7.2 สภาพอาคาร

- ☐ ครอบปลวกใหม่
- ☐ ครอบซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อยดี

7.3 ห้องเรียนมีขนาดพอเหมาะกับจำนวน
นักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสม

7.4 ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

7.5 ห้องเรียนมีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

7.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

7.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

7.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

7.9 ห้องเรียนในอาคารนี้สามารถ
ดัดแปลงใช้ประโยชน์อื่นได้เพียงไร

- ☐ ไม่ได้เลย
- ☐ พอทำได้
- ☐ ทำได้ดี

7.10 การใช้ห้องเรียนในอาคารนี้โดยเฉลี่ย
วันหนึ่ง ๆ กี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ใช้
- ☐ ใช้ 1 - 2 ชม.
- ☐ ใช้ 3 - 4 ชม.
- ☐ ใช้ 5 - 6 ชม.
- ☐ มากกว่า 6 ชม.

8. อาคารเรียนหลังที่ 8 อายุ ปี
ใช้เป็นห้องเรียน..... .. ห้อง

8.1 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัค
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม้
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

8.2 สภาพอาคาร

- ☐ ควรรื้อปลูกใหม่
- ☐ ควรซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อยดี

8.3 ห้องเรียนมีขนาดพอเหมาะกับจำนวน
นักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสม

8.4 ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

8.5 ห้องเรียนมีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

8.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

8.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

8.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

8.9 ห้องเรียนในอาคารนี้สามารถ

ดัดแปลงใช้ประโยชน์อื่นได้เพียงไร

- ☐ ไม่ได้เลย
- ☐ พอทำได้
- ☐ ทำได้ดี

8.10 การใช้ห้องเรียนในอาคารนี้โดยเฉลี่ย

วันหนึ่ง ๆ ก็ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ใช้
- ☐ ใช้ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ ใช้ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ ใช้ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

9. ถ้าโรงเรียนได้จัดห้องเฉพาะวิชา
ห้องวิทยาศาสตร์ มี ห้อง
- 9.1 ใช้สำหรับ(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ☐ เรียน
- ☐ ปฏิบัติการ
- ☐ เก็บอุปกรณ์
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)
- 9.2 มีขนาดพอเหมาะกับนักเรียนเพียงไร
- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสมดี
- 9.3 โดยเฉลี่ยใช้ห้องวิทยาศาสตร์ วันละ
กี่ชั่วโมง
- ☐ ยังไม่แน่ใจ
- ☐ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.
- 9.4 มีแสงสว่างเพียงพอเพียงไร
- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี
- 9.5 มีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร
- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

9.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

9.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

9.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

10. ห้องสังคมศึกษา มี ห้อง

10.1 ใช้สำหรับ(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เรียน
- ☐ จัดกิจกรรม
- ☐ เก็บอุปกรณ์
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

10.2 มีขนาดพอเหมาะกับนักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสมดี

10.3 โดยเฉลี่ยใช้ห้องส้วมศึกษารั้วละ
กี่ชั่วโมง

- ☐ ยังไม่ได้อ่าน
- ☐ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

10.4 มีแสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

10.5 มีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

10.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

10.7 มิกลันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

10.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

11. ห้องภาษาไทย มี ห้อง

11.1 ใช้สำหรับ(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เร็วขึ้น
- ☐ จัดกิจกรรม
- ☐ เก็บอุปกรณ์
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

11.2 มีขนาดพอเหมาะกับผู้เรียนเพียงไร

- ☐ แคม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสมดี

11.3 ไค้เฉลียไซ้หองภานาไทย วันตะ
กัซัวโมง

- ☐ ยังไม่ได้ใช้
- ☐ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

11.4 มิแสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ นอย
☐ พอใช้ได้
☐ ค

11.5 มีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

11.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

11.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

11.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

12. ห้องภาษาอังกฤษ มี ห้อง

12.1 ใช้สำหรับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เรียน
- ☐ จัดกิจกรรม
- ☐ เก็บอุปกรณ์
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

12.2 มีขนาดพอเหมาะกับนักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสมดี

12.3 โดยเฉลี่ยใช้ห้องภาษาอังกฤษวันละกี่ชั่วโมง

- ☐ ยังไม่ได้ใช้
- ☐ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

12.4 แสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

12.5 มีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

12.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

12.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

12.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

13. ห้องเฉพาะวิชาอื่น ๆ (ระบุ)

มี ห้อง

13.1 ใช้สำหรับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เรียน
- ☐ ปฏิบัติการหรือจัดกิจกรรม
- ☐ เก็บอุปกรณ์
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

13.2 มีขนาดพอเหมาะกับนักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสมดี

13.3 โดยเฉลี่ยใช้ห้อง วันละกี่ชั่วโมง

- ☐ ยังไม่ได้ใช้
- ☐ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

13.4 มีแสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

13.5 มีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

13.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

13.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

13.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

14. ห้องสมุด (มอบให้บรรณารักษ์ตอบแทนได้)

14.1 โรงเรียนจัดห้องสมุดไว้ที่

- ☐ อาคารเรียนหลังที่
- ☐ อาคารเอกเทศ อายุ...ปี
- ☐ ยังไม่ได้จัด
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

14.2 มีแสงสว่างเพียงพอหรือไม่

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ มีแสงสว่างเหมาะสมดี

14.3 มีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

14.4 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

14.5 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

14.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ บ้างครั้ง
- ☐ ไม่มี

14.7 อยู่ในที่สะดวกแก่ครู นักเรียน
จะเข้ามาใช้เพียงไร

- ☐ ไม่สะดวก
- ☐ ปานกลาง
- ☐ สะดวก

14.8 ลักษณะอาคารห้องสมุด(ถ้าแยกเป็น
เอกเทศ)

- ☐ ศาลาวัค
- ☐ ขั้วคราว
- ☐ ไม้
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

14.9 สภาพอาคารห้องสมุด(ถ้าแยกเป็น
เอกเทศ)

- ☐ ควรรื้อปลูกใหม่
- ☐ ควรซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อยดี

14.10 ขนาดของห้องสมุดสามารถให้นักเรียน
ใช้ได้พร้อมกันคราวละกี่คน

- ☐ น้อยกว่า 25 คน
- ☐ 51 - 75 คน
- ☐ 76 - 100 คน
- ☐ มากกว่า 100 คน

14.11 โดยเฉลี่ยวันหนึ่ง นักเรียนเข้ามาใช้
ห้องสมุดเป็นระยะเวลาประมาณ
กี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ใช้
- ☐ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

15. โรงอาหารและหอประชุม (รวมกันใน
อาคารเดียว)

อายุ ปี

15.1 ใช้สำหรับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ประชุม
- ☐ รับประทานอาหาร
- ☐ เรือน
- ☐ จัดกิจกรรม
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

15.2 มีแสงสว่างเพียงพอหรือไม่

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้
- ☐ เหมาะสมดี

15.3 การถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

15.4 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

15.5 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

15.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

15.7 ลักษณะอาคาร

- ☐ กาลาวัด
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม่
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

15.8 สภาพอาคาร

- ☐ ทรุดโทรมใหม่
- ☐ ทรุดโทรม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อย

15.9 การใช้โรงอาหาร หอประชุม เฉลี่ย
วันหนึ่งกี่ชั่วโมง

- ☐ ยังไม่ได้ใช้
- ☐ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

15.10 มีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน
เพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสมดี

16. โรงอาหาร (ถ้าแยกจากหอประชุม)

อายุ ปี

16.1 ใช้สำหรับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ รับประทานอาหาร
- ☐ ประชุม
- ☐ เรียน
- ☐ จัดกิจกรรม
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

16.2 มีแสงสว่างเพียงพอหรือไม่

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้
- ☐ มีแสงสว่างเหมาะสมดี

16.3 มีการถ่ายทอดทางสถิติเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

16.4 มีแผนหรือควมรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

16.5 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

16.6 มีเสียงรบกวนหรือไม่

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

16.7 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัด
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม้
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

16.8 สภาพอาคาร

- ☐ ควรรื้อปลูกใหม่
- ☐ ควรซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อย

16.9 การใช้โรงอาหารเฉลี่ยวันหนึ่งกี่ชั่วโมง

- ☐ ยังไม่ได้ใช้
- ☐ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

16.10 มีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสมดี

17. หอประชุม (ถ้าแยกจากโรงอาหาร)

อายุ ปี

17.1 ใช้สำหรับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ประชุม
- ☐ รับประทานอาหาร
- ☐ เรียน
- ☐ จัดกิจกรรม
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

17.2 มีแสงสว่างเพียงพอหรือไม่

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้
- ☐ มีแสงสว่างเหมาะสมดี

17.3 มีการถ่ายทอดทางสถิติเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

17.4 มีแผ่นหรือคัทวันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

17.5 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

17.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

17.7 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัด
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม้
- ☐ ดึกครึ่งไม้
- ☐ ดึก

17.8 สภาพอาคาร

- ☐ ควรรื้อปลูกใหม่
- ☐ ควรซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อย

17.9 การใช้หอประชุมเฉลี่ยวันหนึ่ง
กี่ชั่วโมง

- ☐ ยังไม่ได้ใช้
- ☐ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

17.10 มีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน
เพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสมดี

18. อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ อายุ ปี

18.1 ใช้สำหรับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เรียนและปฏิบัติการวิชา
อุตสาหกรรมศิลป์
- ☐ เรียนวิชาอื่น ๆ
- ☐ เก็บเครื่องอุปกรณ์
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

18.2 มีแสงสว่างเพียงพอหรือไม่

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้
- ☐ มีแสงสว่างเหมาะสมดี

18.3 มีการถ่ายทอดทางสรีรวิทยาเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

18.4 มีแผ่นหรือควมรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

18.5 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

18.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

18.7 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัค
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม่
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

18.8 สภาพอาคาร

- ☐ ครอบปลูกใหม่
- ☐ ครอบซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อย

18.9 การใช้อาคารอุตสาหกรรมศิลป์

เฉลี่ยวันละกี่ชั่วโมง

- ☐ ยังไม่ได้ใช้
- ☐ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

18.10 มีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน

เพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสมดี

19. อาคารคหกรรมศิลป์ อายุ ปี

19.1 ใช้สำหรับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เรียน และ ปฏิบัติการวิชา - คหกรรมศิลป์
- ☐ เรียนวิชาอื่น
- ☐ เก็บเครื่องมืออุปกรณ์
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

19.2 มีแสงสว่างเพียงพอหรือไม่

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้
- ☐ มีแสงสว่างเหมาะสมดี

19.3 มีการถ่ายทอดทางสรีรวิทยาเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

19.4 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงใด

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

19.5 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

19.6 มีเสียงรบกวนหรือไม่

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

19.7 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัด
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม่
- ☐ คึกครื้นไม่
- ☐ คึก

19.8 สภาพอาคาร

- ☐ ควรรื้อปลูกใหม่
- ☐ ควรซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อย

19.9 การใช้อาคารคหกรรมศึบเปลี่ยนวันหนึ่ง
กี่ชั่วโมง

- ☐ ยังไม่ได้ใช้
- ☐ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

19.10 มีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน
เพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสมดี

20. ส่วนและที่สัสาวะ

20.1 ตั้งอยู่ที่ไหน (อาจตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ อยู่ในอาคาร
- ☐ อยู่ตึกอาคาร
- ☐ อยู่นอกอาคาร

20.2 เป็นส่วนชนิดไหน (ตอบได้มากกว่า
1 ข้อ)

- ☐ ส่วนหลุม
- ☐ ส่วนริม
- ☐ ส่วนชักโครก

20.3 มีส่วนนักเรียนหญิง ที่

20.4 สภาพ

- ☐ ควรรื้อปลูกใหม่
☐ ควรซ่อมแซม
☐ พอใช้ได้
☐ เรียบร้อย

20.5 ถูกสุขลักษณะเพียงไร (เช่น สะอาด มีที่ล้างมือ ฯลฯ)

- ☐ ยังต้องปรับปรุง
☐ พอใช้ได้
☐ ดี

20.6 มีส่วนนักเรียนชาย ที่

20.7 สภาพ

- ☐ ควรรื้อปลูกใหม่
☐ ควรซ่อมแซม
☐ พอใช้ได้
☐ เรียบร้อย

20.8 ถูกสุขลักษณะเพียงไร

- ☐ ยังต้องปรับปรุง
☐ พอใช้ได้
☐ ดี

20.9 ที่ปัสสาวะชาย..... .ที่

20.10 สภาพ

- ☐ ควรรื้อปลูกใหม่
☐ ควรซ่อมแซม
☐ พอใช้ได้
☐ เรียบร้อย

20.11 ถูกสุขลักษณะเพียงไร

- ☐ ยังต้องปรับปรุง
☐ พอใช้ได้
☐ ดี

21. น้ำที่ใช้ในโรงเรียน

21.1 น้ำดื่ม ไ้มาจากไหน

- ☐ ประปา
☐ บอบาบาด
☐ แม่น้ำ
☐ คู หรือ คลอง
☐ น้ำฝน

21.2 น้ำใช้ ไ้มาจากไหน

- ☐ ประปา
☐ บอบาบาด
☐ แม่น้ำ
☐ คู หรือ ลำคลอง
☐ น้ำฝน

22. โรงเรียนต้องการอาคารใดเพิ่มอีกบ้าง

22.1

22.2

22.3

22.4

22.5

22.6

22.7

22.8

23. โรงเรียนนี้มีปัญหาในการดูแลรักษาอาคาร

สถานที่อย่างใดบ้าง (เช่น ไม่มีเงินซ่อมแซม มีปลวกมาก มีอาคารโรงน้อย ไม่มีรั้วรอบขอบชิด ฯลฯ)

23.1

23.2

23.3

23.4

เกี่ยวกับตัวท่าน และผู้ร่วมงาน

1. โดยเฉลี่ยแต่ละวันท่านไปถึงโรงเรียน
ก่อนโรงเรียนเข้าประมาณกี่นาที

- ☐ ตรงเวลาพอดี
☐ 1 - 15 นาที
☐ 16 - 30 นาที
☐ 31 - 60 นาที
☐ เกินกว่า 60 นาที

2. โดยเฉลี่ยแต่ละวัน ท่านกลับบ้านหลัง
จากโรงเรียนเลิกแล้วประมาณกี่นาที

- ☐ ตรงเวลาเล็กน้อย
☐ 1 - 15 นาที
☐ 16 - 30 นาที
☐ 31 - 60 นาที
☐ เกินกว่า 60 นาที

3. ในภาคต้นปีการศึกษานี้ ท่านมีวันลาจ
และป่วยกี่วัน

- ☐ มากกว่า 15 วัน
☐ 11 - 15 วัน
☐ 6 - 10 วัน
☐ 1 - 5 วัน
☐ ไม่มีวันลาเลย

4. ตามความรู้สึกของท่าน ครูในโรงเรียนนี้
ร่วมมือกันทำงานดีเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
☐ น้อย
☐ ปานกลาง
☐ มาก
☐ มากที่สุด

5. ตามความรู้สึกของท่าน ครูโรงเรียนนี้
มีทัศนคติต่ออาชีพครูและตั้งใจทำงานดี
เพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
☐ น้อย
☐ ปานกลาง
☐ มาก
☐ มากที่สุด

6. ตามความรู้สึกของท่าน ครูโรงเรียนนี้
สนใจแสวงหาความรู้เพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
☐ น้อย
☐ ปานกลาง
☐ มาก
☐ มากที่สุด

7. ระดับมาตรฐานการเรียนรู้ ของนักเรียน
เมื่อเทียบกับเพื่อน ๆ แล้วท่านพอใจมาก
น้อยเพียงไร

- ☐ พอใจน้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

8. ท่านอยากย้ายไปที่อื่นหรือไม่

- ☐ อยากย้าย
- ☐ ไม่อยากย้าย
- ☐ เฉย ๆ
- ☐ อยากเป็นครูน้อย

9. ถ้าท่านอยากย้าย เป็นเพราะเหตุใด

- ☐ อยากกลับภูมิลำเนา
- ☐ ทัดนะไม่ตรงกับผู้บริหาร
- ☐ สวัสดิการไม่ดี
- ☐ รู้สึกไม่ปลอดภัย
- ☐ งานหนัก
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

10. ท่านเคยได้รับการอบรม เกี่ยวกับงาน

ในตำแหน่งครูใหญ่โดยตรงหรือไม่

- ☐ เคย
- ☐ ไม่เคย

11. ถ้าเคย ท่านได้ใช้ความรู้ที่ได้รับการอบรม
มาเป็นประโยชน์ในการบริหารโรงเรียน
เพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

12. ท่านใช้เวลาว่างที่โรงเรียนอ่านหนังสือ

ประเภทใด (อาจตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ไม่ได้อ่าน
- ☐ นวนิยาย
- ☐ เรื่องประกอบความรู้ในหน้าที่
- ☐ สารคดีทั่วไป
- ☐ หนังสือพิมพ์
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

13. จำนวนชั่วโมงสอนของท่านใน 1 สัปดาห์

- ☐ ไม่มีชั่วโมงสอน
- ☐ 1 - 10 ชั่วโมง
- ☐ 11 - 15 ชั่วโมง
- ☐ 16 - 20 ชั่วโมง
- ☐ 21 - 25 ชั่วโมง
- ☐ มากกว่า 25 ชั่วโมง

14. ท่านมีปัญหาในการจัดครูเข้าสอนอย่างไร

- ☐ ไม่มี
- ☐ ครูมีความสามารถไม่ตรงวิชาที่สอน
- ☐ มีครูไม่พอ
- ☐ ครูไม่ชอบสอนในบางวิชา

15. ครูสาขาวิชาใดที่ท่านมีเกินความต้องการ
(อาจตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ภาษาไทย
- ☐ ภาษาอังกฤษ
- ☐ คณิตศาสตร์
- ☐ วิทยาศาสตร์
- ☐ สังคมศึกษา
- ☐ ศิลปะศึกษา
- ☐ พละนามัย
- ☐ บรรณารักษ์
- ☐ แนะแนว
- ☐ ใสตทัศนศึกษา

16. ครูสาขาวิชาใดที่มีไม่พอ

- ☐ ภาษาไทย
- ☐ ภาษาอังกฤษ
- ☐ คณิตศาสตร์
- ☐ วิทยาศาสตร์
- ☐ สังคมศึกษา
- ☐ ศิลปะศึกษา
- ☐ พละนามัย
- ☐ บรรณารักษ์
- ☐ แนะแนว
- ☐ ใสตทัศนศึกษา

17. ในปีการศึกษานี้ ท่านต้องการครูอีกกี่คน

- ☐ เพียงพอแล้ว
- ☐ 1 - 2 คน
- ☐ 3 - 5 คน
- ☐ 6 - 10 คน
- ☐ มากกว่า 10 คน

18. ครูในโรงเรียนของท่าน สนใจให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นในการทำงานเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

19. คณะครูมีการประชุม ปรึกษางานกัน
มากน้อยเพียงไร

- ☐ ไม่มีประชุมเลย
- ☐ ภาคเรียนละครั้ง
- ☐ ภาคเรียนละ 2 ครั้ง
- ☐ เดือนละครั้ง
- ☐ มากกว่าเดือนละครั้ง

แบบสอบถามสำหรับครู อาจารย์

ขอแนะนำในการตอบ

1. แบบสอบถามชุดนี้สำหรับครูอาจารย์ (ยกเว้นครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่) ที่เป็นข้าราชการสังกัดกรมวิสามัญศึกษา เป็นผู้ตอบ
2. ขอให้ท่านกรอกข้อความในส่วนที่เว้นไว้ หรือกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ หน้าข้อความที่เป็นตัวเลือก หรือกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ หน้าข้อความ "อื่น ๆ (ระบุ)... .." พร้อมกับเติมข้อความตามความเป็นจริง และปรากฏในปีการศึกษานี้

แบบสอบถามสำหรับครู อาจารย์

เกี่ยวกับตัวท่าน

☐ ชาย

เพศ

อายุ ปี

☐ หญิง

วุฒิ

ภูมิลำเนาจังหวัด

อายุราชการ ปี

เป็นข้าราชการชั้น อันดับ ชั้น

หน้าที่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ผู้ช่วยครูใหญ่ - อาจารย์ใหญ่ฝ่ายธุรการ
- ☐ ผู้ช่วยครูใหญ่ - อาจารย์ใหญ่ฝ่ายปกครอง
- ☐ ผู้ช่วยครูใหญ่ - อาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ
- ☐ หัวหน้าสายวิชา
- ☐ บรรณารักษ์
- ☐ เจ้าหน้าที่การเงิน
- ☐ เจ้าหน้าที่สารบรรณ
- ☐ ครูประจำชั้น
- ☐ ครูแนะแนว
- ☐ ครูประจำวิชา
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

เกี่ยวกับงานในหน้าที่ของท่านและผู้ร่วมงาน

1. ท่านสอนวิชาตรงกับความรู้ความสามารถของท่านหรือไม่
 - ☐ ไม่ตรงทั้งหมด
 - ☐ ตรงบ้างไม่ตรงบ้าง
 - ☐ ตรงทั้งหมด
2. เมื่อสัญญาบอกชั่วโมงสอนเริ่มแล้ว ท่านใช้เวลาประมาณกี่นาทีเตรียมตัวหรือเดินเข้าห้องสอน
 - ☐ มากกว่า 15 นาที
 - ☒ 11 - 15 นาที
 - ☐ 6 - 10 นาที
 - ☐ 1 - 5 นาที
 - ☐ เข้าห้องสอนทันที
3. โดยเฉลี่ยแต่ละวัน ท่านไปถึงโรงเรียนก่อนโรงเรียนเข้าประมาณกี่นาที
 - ☐ ตรงเวลาพอดี
 - ☐ น้อยกว่า 15 นาที
 - ☐ 15 - 30 นาที
 - ☐ 31 - 60 นาที
 - ☐ มากกว่า 60 นาที
4. โดยเฉลี่ยแต่ละวัน ท่านกลับบ้านหลังจากโรงเรียนเลิกแล้วประมาณกี่นาที
 - ☐ ตรงเวลาพอดี
 - ☐ น้อยกว่า 15 นาที
 - ☐ 15 - 30 นาที
 - ☐ 31 - 60 นาที
 - ☐ เกินกว่า 60 นาที
5. ในภาคต้นปีการศึกษานี้ ท่านมีวันลาิจและลาป่วยกี่วัน
 - ☐ มากกว่า 15 วัน
 - ☐ 11 - 15 วัน
 - ☐ 6 - 10 วัน
 - ☐ 1 - 5 วัน
 - ☐ ไม่มีวันลาเลย
6. ตามความรู้สึกของท่าน ครูโรงเรียนนี้ร่วมมือกันทำงานดีเพียงไร
 - ☐ น้อยที่สุด
 - ☐ น้อย
 - ☐ ปานกลาง
 - ☐ มาก
 - ☒ มากที่สุด
7. ตามความรู้สึกของท่าน ครูโรงเรียนนี้มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูและตั้งใจทำงานดีเพียงไร
 - ☐ น้อยที่สุด
 - ☐ น้อย
 - ☐ ปานกลาง
 - ☐ มาก
 - ☐ มากที่สุด
8. ตามความรู้สึกของท่าน ครูโรงเรียนนี้สนใจแสวงหาความรู้เพียงไร
 - ☐ น้อยที่สุด
 - ☐ น้อย
 - ☐ ปานกลาง
 - ☐ มาก
 - ☐ มากที่สุด

๙. ระดับมาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียน
เมื่อเทียบกับผู้อื่น ๆ แล้ว ท่านพอใจ
มากน้อยเพียงไร

- ☐ พอใจน้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

10. ท่านอยากย้ายไปที่อื่นหรือไม่

- ☐ อยากย้าย
- ☐ ไม่อยากย้าย

11. ถ้าท่านอยากย้าย เป็นเพราะเหตุใด

- ☐ อยากกลับภูมิลำเนา
- ☐ ทักษะไม่ตรงกับผู้บริหาร
- ☐ รู้สึกไม่ปลอดภัย
- ☐ งานหนัก
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

12. ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับงานใน
หน้าที่หรือการสอนบางหรือไม่

- ☐ เคย
- ☐ ไม่เคย

13. ถ้าเคย ท่านได้ใช้ความรู้ที่ได้รับจาก
การอบรมมาเป็นประโยชน์ในการทำ
งานหรือสอนเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก

14. ท่านใช้เวลาว่างที่โรงเรียนอ่านหนังสือ
ประเภทใด (อาจตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ไม่ได้อ่าน
- ☐ นวนิยาย
- ☐ เรื่องประกอบความรู้ในหน้าที่
- ☐ สารคดีทั่วไป
- ☐ หนังสือพิมพ์
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

15. จำนวนชั่วโมงสอนของท่านใน 1 สัปดาห์

- ☐ ไม่มีชั่วโมงสอน
- ☐ 1 - 10 ชั่วโมง
- ☐ 11 - 15 ชั่วโมง
- ☐ 16 - 20 ชั่วโมง
- ☐ 21 - 25 ชั่วโมง
- ☐ มากกว่า 25 ชั่วโมง

16. ท่านทำงานธุรการ (เช่น การเงิน
ทะเบียน สารบรรณ ฯลฯ) สัปดาห์ละ
กี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ทำเลย
- ☐ 1 - 5 ชั่วโมง
- ☐ 6 - 10 ชั่วโมง
- ☐ 11 - 15 ชั่วโมง
- ☐ 16 - 20 ชั่วโมง
- ☐ มากกว่า 20 ชั่วโมง

17. ท่านทำงานด้านปกครอง (เช่น ครูเวร
ครูผู้ปกครอง) สัปดาห์ละกี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ทำเลย
- ☐ 1 - 5 ชั่วโมง
- ☐ 6 - 10 ชั่วโมง
- ☐ 11 - 15 ชั่วโมง
- ☐ 16 - 20 ชั่วโมง
- ☐ มากกว่า 20 ชั่วโมง

18. ท่านทำงานห้องสมุดสัปดาห์ละกี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ทำเลย
- ☐ 1 - 5 ชั่วโมง
- ☐ 6 - 10 ชั่วโมง
- ☐ 11 - 15 ชั่วโมง
- ☐ 16 - 20 ชั่วโมง
- ☐ มากกว่า 20 ชั่วโมง

19. ท่านทำงานแนะแนวสัปดาห์ละกี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ทำเลย
- ☐ 1 - 5 ชั่วโมง
- ☐ 6 - 10 ชั่วโมง
- ☐ 11 - 15 ชั่วโมง
- ☐ 16 - 20 ชั่วโมง
- ☐ มากกว่า 20 ชั่วโมง

20. ท่านทำงานด้านกิจกรรมนักเรียน (เช่น
ลูกเสือ อนุภาชาด กีฬา คณิตที่ปรึกษา
ชุมนุมต่าง ๆ ฯลฯ) สัปดาห์ละกี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ทำเลย
- ☐ 1 - 5 ชั่วโมง
- ☐ 6 - 10 ชั่วโมง
- ☐ 11 - 15 ชั่วโมง
- ☐ 16 - 20 ชั่วโมง
- ☐ มากกว่า 20 ชั่วโมง

21. ท่านทำงานด้านบริการนักเรียน (เช่น
จัดอาหารกลางวัน บริการสุขภาพ จัด
ให้ความปลอดภัย จัดร้านค้า ของ
โรงเรียน ฯลฯ) สัปดาห์ละกี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ทำเลย
- ☐ 1 - 5 ชั่วโมง
- ☐ 6 - 10 ชั่วโมง
- ☐ 11 - 15 ชั่วโมง
- ☐ 16 - 20 ชั่วโมง
- ☐ มากกว่า 20 ชั่วโมง

22. ท่านทำงานในหน้าที่ครูประจำชั้นสัปดาห์ละ
กี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ทำเลย
- ☐ 1 - 5 ชั่วโมง
- ☐ 6 - 10 ชั่วโมง
- ☐ 11 - 15 ชั่วโมง
- ☐ 16 - 20 ชั่วโมง
- ☐ มากกว่า 20 ชั่วโมง

23. ท่านทำงานอื่น ๆ (ระบุ)

สัปดาห์ละกี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ทำเลย
- ☐ 1 - 5 ชั่วโมง
- ☐ 6 - 10 ชั่วโมง
- ☐ 11 - 15 ชั่วโมง
- ☐ 16 - 20 ชั่วโมง
- ☐ มากกว่า 20 ชั่วโมง

24. งานนอกเหนือจากการสอนที่ท่านได้รับมอบหมายนั้นเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของท่านเพียงไร

- ☐ เหมาะสมน้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

25. ท่านได้รับความเสมอภาค และความยุติธรรมในการปฏิบัติงานเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

26. ท่านได้รับการยกย่องให้เกียรติและส่งเสริมกำลังใจในการปฏิบัติงานเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

27. ครูใหญ่-อาจารย์ใหญ่ วินิจฉัยสั่งงานโดยฟังความคิดเห็นของคณะครูเพียงใด

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

28. ท่านได้รับการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทํางานเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

29. ท่านได้รับการส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาค้นคว้าและเลื่อนวิทยฐานะเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

30. ที่ทำงานของท่านมีความสะดวกสบาย
เพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

31. ห้องกรรมีความสะดวกสบายเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

32. โรงเรียนจัดอุปกรณ์และหนังสือประกอบ

การสอน (เช่น หลักสูตร ประมวล
การสอน คู่มือครูแบบเรียน) ไว้ให้
ท่านครบถ้วนเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

33. บ้านพักครู

33.1 ท่านอยู่บ้านพักครูหรือไม่

- ☐ อยู่
- ☐ ไม่อยู่

33.2 ถ้าอยู่ท่านได้รับความสะดวกและ
เหมาะสมเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

33.3 ท่านมีความจำเป็นและความต้องการ
ที่จะอยู่บ้านพักครูเพียงไร
(ถ้าท่านยังไม่เคยอยู่)

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

34. ท่านได้รับความสะดวกเรื่องอาหาร
กลางวันและน้ำดื่มเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

35. ท่านเคยเข้าสอนแทนครูที่ไม่มาบ่อยครั้ง
เพียงไร

- ☐ ไม่เคย
- ☐ น้อยครั้ง
- ☐ มากครั้ง

36. ท่านเตรียมการสอนอย่างไร

- ☐ ไม่ได้เตรียมเพราะไม่มีเวลา
- ☐ ไม่ได้เตรียมเพราะชำนาญในการสอนแล้ว
- ☐ เตรียมล่วงหน้าตลอดปี
- ☐ เตรียมล่วงหน้าตลอดเทอม
- ☐ เตรียมล่วงหน้าตลอดเดือน
- ☐ เตรียมล่วงหน้าตลอดสัปดาห์
- ☐ เตรียมล่วงหน้าทุกวัน

37. ท่านใช้เวลาใดเตรียมการสอนเป็นส่วนใหญ่

- ☐ วันหยุด
- ☐ ตอนกลางคืน
- ☐ ตอนเชาก่อนเข้าเรียน
- ☐ หลังจากเลิกเรียนแล้ว
- ☐ ชั่วโมงว่าง
- ☐ พักกลางวัน
- ☐ เวลาอื่น (ระบุ)

38. ท่านตรวจสอบผลงานหรืองานของนักเรียนอย่างไรเป็นส่วนใหญ่

- ☐ ตรวจสอบร่วมกันในชั้น
- ☐ ให้นักเรียนเปลี่ยนกันตรวจ
- ☐ เลือกตรวจเป็นบางคน
- ☐ ตรวจด้วยตนเองทุกคน
- ☐ วิชาที่สอนไม่มียานให้ตรวจ

39. ท่านใช้เวลาใดตรวจสอบผลงานหรืองานของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่

- ☐ วันหยุด
- ☐ ตอนกลางคืน
- ☐ ตอนเชาก่อนเข้าเรียน
- ☐ หลังจากเลิกเรียนแล้ว
- ☐ ชั่วโมงว่าง
- ☐ พักกลางวัน
- ☐ ในชั่วโมงเรียนวิชานั้น
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

40. จำนวนนักเรียนในชั้นที่ท่านสอนโดยเฉลี่ย

- ☐ น้อยกว่า 20 คน
- ☐ 21 - 30 คน
- ☐ 31 - 40 คน
- ☐ 41 - 50 คน
- ☐ มากกว่า 50 คน

41. ท่านต้องสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนช้าและมีปัญหาสัปดาห์ละกี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่มีเลย
- ☐ 1 - 5 ชั่วโมง
- ☐ 6 - 10 ชั่วโมง
- ☐ 11 - 15 ชั่วโมง
- ☐ 16 - 20 ชั่วโมง
- ☐ มากกว่า 20 ชั่วโมง

42. ความความสังเกตของท่าน ในสัปดาห์
หนึ่ง ๆ มีชั้นที่ว่างไม่มีใครเข้าสอนปล่อย
ให้เด็กเล่นหรืออยู่ว่าง ๆ มากน้อย -
เพียงไร

- ☐ มากที่สุด
- ☐ มาก
- ☐ ปานกลาง
- ☐ น้อย
- ☐ ไม่มีเลย

43. ท่านอยากเปลี่ยนชั้นสอนมากเพียงไร

- ☐ ไม่อยากเปลี่ยน
- ☐ เปลี่ยนหรือไม่ก็ได้
- ☐ อยากเปลี่ยน

44. ท่านอยากเปลี่ยนวิชาที่สอนมากเพียงไร

- ☐ ไม่อยากเปลี่ยน
- ☐ เปลี่ยนหรือไม่ก็ได้
- ☐ อยากเปลี่ยน

45. ในชั่วโมงว่างท่านทำอะไรบ้าง(อาจตอบ
ได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เตรียมการสอน
- ☐ ตรวจงานนักเรียน
- ☐ อ่านหนังสือ
- ☐ พบปะกับเพื่อนครู
- ☐ พักผ่อนเพราะเหนื่อยจากการสอน
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

46. ท่านรู้สึกปลอดภัยและรู้สึกอบอุ่นใจเพียงไร
ในการทำงานที่โรงเรียนนี้

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

ประวัติย่อของผู้เขียน

เกิด 2484 ที่ตำบลบ้านแคน อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

การศึกษา

2501 จบ ม. 6 จากโรงเรียนโพธิสารศึกษา อำเภอเมืองนครสวรรค์
จังหวัดนครสวรรค์

2503 จบ ป.กศ. จากโรงเรียนฝึกหัดครูนครสวรรค์ อำเภอเมืองนครสวรรค์
จังหวัดนครสวรรค์

2504 สอบได้ พ.ม. จากกระทรวงศึกษาธิการ

2507 จบ กศ.บ. จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร

การรับราชการ

2503 ครูจัตวาโรงเรียนนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

2504 ครูตรีโรงเรียนนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

2511 ครูโทโรงเรียนนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์